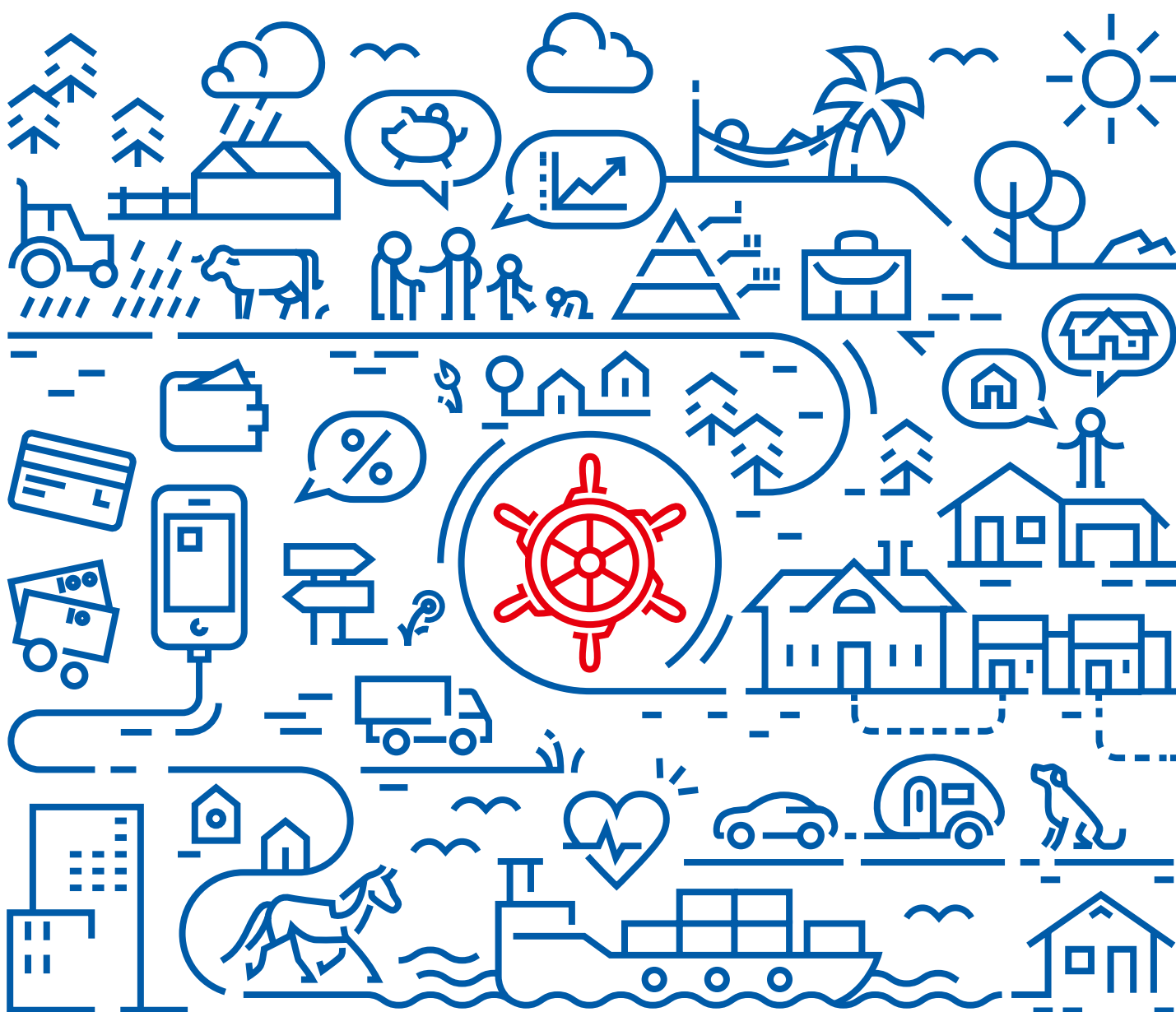

Länsförsäkringar **AB**

Årsredovisning

2017

Om oss

Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 16 socken- och häradsbolag. Genom en tydlig roll i länsförsäkringsgruppens värdekedja bidrar Länsförsäkringar AB till att öka konkurrenskraften och att hålla låga kostnader för gemensam utveckling. Därigenom skapas förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att

vara framgångsrika på sina respektive marknader. Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäkringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernen eftersom bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer.

Kort om Länsförsäkringar

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna en helhet inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkrings-

kunderna; det finns inga externa aktieägare och att uppfylla kundernas behov och krav är alltid det primära uppdraget. Länsförsäkringsgruppen har 3,8 miljoner kunder och 6 400 medarbetare.

3,8 miljoner kunder

23 lokala länsförsäkringsbolag

Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB

Kompletterar länsförsäkringsbolagens erbjudande inom sakförsäkring med specialprodukter, är växthus för ny affär och svarar för den gemensamma återförsäkringen.

Länsförsäkringar Bank AB

Erbjuder genom Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fondförvaltning och Wasa Kredit ett brett sortiment av banktjänster till länsförsäkringsbolagens kunder.

Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB

Erbjuder pensionssparande med fondförvaltning och garanti-förvaltning samt riskförsäkring inom personriskområdet till länsförsäkringsbolagens kunder.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB

Förvaltar traditionell livförsäkring som är tecknad före september 2011, då bolaget stängde för teckning av nya försäkringar.

” Vi ger och håller ett gemensamt löfte på 23 dialekter.

Rating

Bolag	Institut	Långfristig rating	Kortfristig rating
Länsförsäkringar AB	S&P Global Ratings	A-/Stable	-
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	-
Länsförsäkringar Bank	S&P Global Ratings	A/Stable	A-1 (K-1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A1/Stable	P-1
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	S&P Global Ratings	AAA/Stable	-
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	-
Länsförsäkringar Sak	S&P Global Ratings	A/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	-

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer.

Det finansiella året 2017

Årets resultat Uppgifter inom parentes avser 2016

- Länsförsäkringar AB-koncernens rörelseresultat ökade till 2 825 (2 286) Mkr. Räntabiliteten på eget kapital uppgick till 11 (10) procent.
- Rörelseresultatet i Länsförsäkringar ABs sakförsäkringsrörelse ökade till 1 028 (644) Mkr. Totalkostnadsprocenten förbättrades till 88 (92).
- Rörelseresultatet i bankkoncernen ökade till 1 599 (1 467) Mkr. Räntenetto stärktes till 3 996 (3 464) Mkr.
- Rörelseresultatet i Länsförsäkringar Fondliv ökade till 600 (512) Mkr. Premieinkomsten ökade till 9 133 (8 637) Mkr. Provisionsintäkterna ökade till 1 583 (1 412) Mkr.

Länsförsäkringar AB-koncernens rörelseresultat

2,8 Mdkr

Rörelseresultat bank

1,6 Mdkr

Totalkostnadsprocent sakförsäkring

88%

Förvalt kapital fondförsäkring

128 Mdkr

Femårsöversikt

	2017	2016	2015	2014	2013
Länsförsäkringar AB, koncernen¹⁾					
Rörelseresultat, Mkr	2 825	2 286	2 155	1 469	923
Eget kapital per aktie, kr	2 269	2 046	1 858	1 675	1 557
Balansomslutning, Mkr	473 773	421 816	384 595	355 933	322 550
Räntabilitet på eget kapital, %	11	10	11	7	5
Kapitalbas för gruppen (FRL) ²⁾	44 172	40 602	36 905 ³⁾	-	-
Solvenskapitalkrav för gruppen (FRL) ²⁾	33 441	30 121	28 233 ³⁾	-	-
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet	44 172	40 352	-	-	-
Kapitalkrav för det finansiella konglomeratet	33 441	30 121	-	-	-
Länsförsäkringar Sak, koncernen					
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	5 623	5 342	5 074	4 099	4 122
Försäkringsrörelsens tekniska resultat, Mkr	977	435	821	611	434
Rörelseresultat, Mkr	1 028	644	908	791	427
Kapitalkvot, % (Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB)	221	260	235 ³⁾	-	-
Länsförsäkringar Bank, koncernen					
Inlåning från allmänheten, Mkr	99 404	91 207	83 925	76 790	69 220
Utlåning till allmänheten, Mkr	261 444	226 705	201 964	179 424	162 003
Rörelseresultat, Mkr	1 599	1 467	1 175	935	647
Räntabilitet på eget kapital, %	10,0	10,1	8,9	8,3	6,7
Kärnprimärkapitalrelation bankkoncernen, %	24,3	24,8	23,7	16,2	-
Primärkapitalrelation bankkoncernen, %	26,8	27,5	26,6	16,2	-
Länsförsäkringar Fondliv AB					
Premieinkomst, Mkr	9 133	8 637	8 645	8 543	9 473
Rörelseresultat, Mkr	600	512	516	373	247
Förvalt kapital, Mkr	128 140	114 450	102 807	93 610	77 517
Kapitalkvot, %	152	150	141 ³⁾	-	-
Länsförsäkringar Liv, koncernen (konsolideras inte i Länsförsäkringar AB)					
Premieinkomst, Mkr	1 533	1 720	1 919	2 639	3 388
Årets resultat, Mkr	2 363	2 682	5 089	1 903	5 174
Konsolidering, Nya Trad, %	117	114	114	120	115
Konsolidering, Gamla Trad, %	123	125	120	120	107
Kapitalkvot, % (Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB)	207	195	182 ³⁾	-	-

¹⁾ Exklusive livförsäkringsverksamhet, som drivs med vinstutdelningsförbud. ²⁾ Enligt försäkringsrörelselag, Solvens II direktivet i svensk rätt ³⁾ Öppningsbalans per 2016-01-01 under Solvens II.

Innehåll

Inledning

- 1 Året i korthet
- 2 Vd har ordet
- 4 Om Länsförsäkringar AB
- 6 Bolag och erbjudande
- 8 Vår omvärld
- 10 Vision, värderingar och mål

Hållbarhetsredovisning

- 12 Hållbarhet
- 14 Ansvarsfullt erbjudande
- 19 Ansvarsfullt företagande
- 24 Långsiktigt miljö- och samhällsansvar
- 27 Hållbarhetsstyrning
- 29 Global Reporting Initiative

Ekonomisk redovisning

- 32 Förvaltningsberättelse
- 42 Bolagsstyrningsrapport
- 50 Femårsöversikt
- 52 Finansiella rapporter och noter för koncernen
- 99 Finansiella rapporter och noter för moderbolaget
- 120 Revisionsberättelse

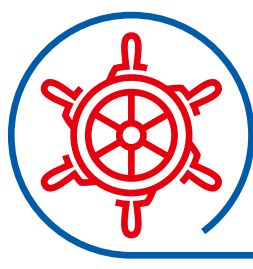
Övrig information

- 122 Styrelse och revisor
- 124 Koncernledning
- 126 Definitioner
- 127 Länsförsäkringar Liv-koncernens resultat- och balansräkning
- 128 Rapportdagar 2018
- 129 Adresser

” Det är med glädje vi kan redovisa ett starkt resultat för Länsförsäkringar AB-koncernen 2017. Samtliga affärsområden redovisar förbättrade rörelseresultat och god tillväxt. Under 2017 har Länsförsäkringar återigen hamnat i topp i Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdhetsmätning inom bank, privat sakförsäkring och fastighetsförmedling, vunnit Swedish Brand Award, samt Red Dot Award och Web Service Award för appen. Dessutom fick fonden Länsförsäkringar Global Hållbar grönt hållbarhetsbetyg och hamnade på Söderberg & Partners tio-i-topplista över svenska hållbara fonder.”

Sören Westin
Vd Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar ABs årsredovisning för 2017 innehåller information om den verksamhet som bedrivs inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Länsförsäkringar ABs konsoliderade dotterbolag är Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Fondliv. Länsförsäkringar Liv konsolideras inte i Länsförsäkringar AB då bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer. I hållbarhetsredovisningen finns information om hur Länsförsäkringar arbetar med hållbarhet i kunderbjudandet, i verksamheten och med samhällsengagemang.

Året i korthet

Nöjda kunder och utmärkelser

Länsförsäkringar befäster sin ställning som ett av Sveriges starkaste varumärken. Svenskt Kvalitetsindex mätning 2017 visade återigen att Länsförsäkringar har Sveriges mest nöjda kunder inom en rad kategorier inom bank, försäkring och fastighetsförmedling. För fjärde året i rad vann Länsförsäkringar Swedish Brand Award som branschens bästa varumärke och enligt Universum är Länsförsäkringar branschens bästa arbetsgivare. Mobil-appen vann den internationella designtävlingen Red Dot Award i kategorin "appar och finans", samt Web Service Award.

Hållbar fond i topp

Fonden Länsförsäkringar Global Hållbar utnämndes till en av Sveriges 10 mest hållbara fonder av Söderberg och Partners i maj 2017. Hållbarhetsanalysen är lika viktig som den finansiella analysen i fonden. De bolag som fonden investerar i är bolag som redan idag är de mest framstående inom hållbarhet eller som är på väg att bli det och kan visa på tydliga positiva förändringar.

Sparnavigatorn

En ny appfunktion, Sparnavigatorn, lanserades under 2017. Sparnavigatorn vägleder kunden till ett effektivare, lättare och roligare sparande och hjälper kunden att nå sin dröm.

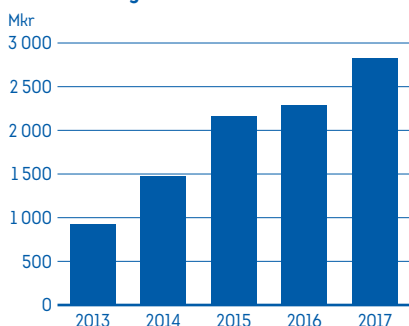
Wrapp samarbete

Under 2017 inledde Länsförsäkringar ett samarbete med Wrapp. Wrapp-appen kan anslutas till Länsförsäkringars bankkort, vilket medför att kunden får erbjudanden och möjlighet att få tillbaka pengar till kontot efter ett köp.

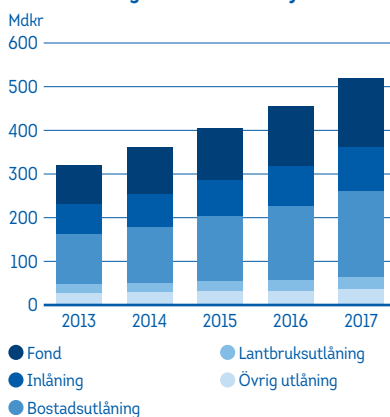

God utveckling i alla affärer

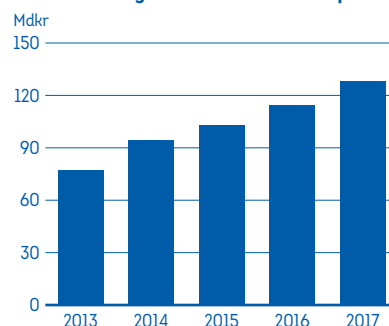
Länsförsäkringar AB-koncernen rörelseresultat

Länsförsäkringar Bank affärsvolym

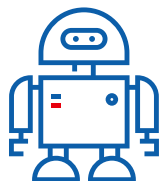

Länsförsäkringar Fondliv förvaltad kapital

Utökat fondutbud

Under 2017 ökade Länsförsäkringars fondutbud, både i omfattning och kvalitet. Detta som ett led i att realisera en ny fondstrategi som innebär förenklingar, men även större valfrihet för kunderna. Mer än trettio nya fonder från flera olika fondbolag lanserades. Fonderna i det rekommenderade utbudet granskas och utvärderas noggrant utifrån bland annat förvaltningsorganisation, avkastning och hållbarhet.

Robotisering

Under året har Länsförsäkringar AB introducerat robotiserade processer för att stärka konkurrenskraften och möta kundernas efterfrågan på konkurrenskraftiga priser och snabba svarstider. Först ut var robotisering av processer inom fondförsäkring.

Agria i Frankrike

Agria växer. Under året inleddes ett samarbete med franska kennelklubben. Verksamheten startar under våren 2018 med kontor i Paris. Därmed finns Agria representerat i sex länder - Sverige, Norge, Danmark, Finland, Storbritannien och Frankrike.

Starka resultat och god tillväxt

VD har ordet Länsförsäkringar AB-koncernen summerar ytterligare ett år av starka resultat och god tillväxt. Rörelseresultatet uppgick till 2,8 Mdkr, där samtliga verksamhetsområden bidrog med en positiv resultatutveckling. För att stötta länsförsäkringsbolagens verksamhet i en snabbt föränderlig omvärld, där kunderna delvis ställer helt nya krav, inleddes under året ett långsiktigt arbete inom ett flertal viktiga områden.

Ekonomisk optimism i politiskt instabila tider

Överlag var den globala ekonomiska utvecklingen överraskande stabil under 2017, särskilt i ljuset av de politiska risker som dominerat nyhetsbilden. Den främsta överraskningen var utvecklingen i Europa, där ekonomin tydligt lagt in en högre växel och tillväxten var högre än väntat. Den amerikanska ekonomin utvecklades också i god takt, framförallt den starka arbetsmarknaden. Räntemarknaden uppvisade inte några större rörelser under året och börserna utvecklades generellt sett bra, med tillväxtmarknaderna i topp. Detta avspeglades även i Länsförsäkringars goda kapitalavkastning för förvaltade pensions- och livförsäkringar.

Även den svenska ekonomin utvecklades starkt under året; tillväxten överraskade positivt, arbetsmarknaden fortsatte att förbättras och inflationen steg. Riksbanken valde ändå att avvakta med räntehöjningar och reporäntan har nu varit negativ i snart tre år. Fortsatt expansiva signaler från Riksbanken, en starkare euro och en viss oro för den svenska bostadsmarknaden låg framförallt bakom utvecklingen. Just riskerna kring bostadspriserna och hushållens skuldsättning låg bakom Finansinspektionens beslut att införa ett skärpt amorteringskrav för hushåll med höga skulder.

Bostadspriserna utvecklades betydligt svagare än normalt och sjönk säsongrensat med 5,3 procent under det andra halvåret. Skärpta amorteringskrav kombinerat

med ett tillfälligt stort utbud av nyproduktion kan ha påskyndat utvecklingen. Att fler hushåll amorterar och att bostadspriserna korrigeras är i sig en sund utveckling. Men ytterligare åtgärder krävs för att förbättra rörligheten på bostadsmarknaden och

” Vi har uppdraget att ge länsförsäkringsbolagen de bästa tänkbara förutsättningarna att utveckla sina erbjudanden nära kunderna.”

underlätta för de grupper som har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Även om hushållen har goda förutsättningar att betala sina lån, så bedöms risken för att högt belånade hushåll kan komma att dra ner på konsumtionen i en kraftig lågkonjunktur som en makroekonomisk risk när vi blickar framåt.

Fortsatt starka resultat och god tillväxt

Länsförsäkringar AB redovisar ett starkt resultat 2017, rörelseresultatet uppgick till 2,8 Mdkr. Sakförsäkringsverksamheten bidrog med ett rörelseresultat på 1,0 Mdkr och totalkostnadsprocenten sjönk under 90. Såväl Agria som affärsområdet Hälsa fortsatte att bidra positivt till resultatutvecklingen. Under året inledde Agria ett samarbete med franska kennelklubben och när verksamheten etableras i Frankrike under våren 2018 finns Agria representerade i fem länder utanför Sverige.

Bankverksamhetens rörelseresultat ökade med 9 procent till 1,6 Mdkr, till följd av en stadigt ökande kundtillströmning.

Bostadsutlåningen ökade med 17 procent med en fortsatt hög kreditkvalitet.

Fondförsäkringsverksamhetens rörelseresultat ökade till 0,6 Mdkr och det förvaltade kapitalet ökade med 12 procent till 128 Mdkr, gynnat av positivt nettoinflöde och god värdeutveckling.

Då Länsförsäkringar AB-koncernens kapital-situation har stärkts i förhållande till koncernens kapitalmål föreslår Länsförsäkringar ABs styrelse en utdelning på 300 Mkr till aktieägarna.

Vid sidan om god tillväxt och goda resultat

fick vi under 2017 ytterligare bevis på styrkan i vårt varumärke. Mätningar placerar Länsförsäkringar bland landets mest ansedda varumärken och Svenskt Kvalitetsindex visar att vi har Sveriges mest nöjda kunder inom bank, privat sakförsäkring och fastighetsförmedling.

Långsiktig plan för att stötta länsförsäkringsbolagen

Länsförsäkringar ABs uppdrag är att ge länsförsäkringsbolagen de bästa tänkbara förutsättningarna att utveckla sina erbjudanden nära kunderna. Under 2017 har en ny långsiktig affärsplan för Länsförsäkringar AB arbetats fram. Syftet med planen är att definiera hur vi ännu bättre ska bidra till att varje länsförsäkringsbolag på bästa sätt kan utnyttja styrkan i hela länsförsäkringsgruppens bredd i en alltmer digitaliserad omvärld. För länsförsäkringsbolagen är Länsförsäkringar AB den partner som stödjer dem i att kunna förverkliga kundlöftet och leverera det erbjudande som kunderna förväntar sig. Erfarenheten visar att Läns-

försäkringars lokala affärsmodell, kombinerad med gemensamma muskler, skapar ett verkligt mervärde för kunderna. Det är i den balansen våra framgångar ligger.

Den gemensamma målbilden har arbetats fram med utgångspunkt i länsförsäkringsgruppens strategier, planer och målbilder. Både våra processer och det vi utvecklar måste utgå från förväntningarna och kraven hos länsförsäkringsbolagens kunder. För att kunna fortsätta bemöta kundernas behov i en snabbt föränderlig omvärld gäller det att höja blicken – vi måste skapa förutsättningar för kundupplevelser som är i klass med de allra bästa, oavsett bransch. Det är först då varje enskilt länsförsäkringsbolag kan leverera sitt kundlöfte – att förenkla människors vardag och bidra till en trygg framtid.

FNs globala mål del av hållbarhetsarbetet

Under 2017 började vi se över hur Länsförsäkringars verksamhet kan bidra till FNs globala mål. Mycket av det vi gör idag mappar väl med dessa mål. Skadeföre-

byggande insatser som rör människor, djur och egendom samt ansvarsfulla reparationer är viktiga delar för att minska klimat och miljöpåverkan. Ett annat bidrag är att den forskning som finansieras och bedrivs genom Länsförsäkringars Forskningsfond görs tillgänglig för alla. Vi kan även bidra positivt genom vår investeringsverksamhet och i vår kreditgivningsroll. Att påverka beslutsfattare, kunder, anställda och andra aktörer i samhället och att jobba tillsammans för att nå målen är viktiga delar för att FNs globala mål ska nås, och här ser vi att vi har en fortsatt viktig roll att fylla. Arbetet med att jobba med FNs globala mål kommer att fortsätta under 2018. Initiativ kring hållbarhet såsom Global Compact, Principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och Principer för hållbar försäkring (PSI) är viktiga ledstjärnor i vårt dagliga hållbarhetsarbete.

Vårt arbete med ansvarsfulla investeringar ledde till höga betyg från externa granskare som Söderberg & Partners och Max Matthiessen. Vår globala hållbarhets-

fond utsågs till en av Sveriges mest hållbara fonder.

Det är från en styrkeposition vi nu vidareutvecklar vår verksamhet för att bidra till att ge länsförsäkringsbolagen rätt förutsättningar att utvecklas och tillsammans bygga en ännu starkare federation. Vi ska arbeta över organisatoriska gränser och bortom enhet och roll inom Länsförsäkringar AB. Vi ska ha en lärande kultur där vi har mod att testa nya idéer. Och vi ska göra det tillsammans inom länsförsäkringsgruppen.

Stockholm i mars 2018

Sören Westin
Vd Länsförsäkringar AB

Den 2 februari 2018 lämnade Johan Agerman posten som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB. Sören Westin tillförordnades i samband med detta som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB.

Framgången ligger i balansen mellan lokalt och gemensamt

Om Länsförsäkringar AB Länsförsäkringar AB med dotterbolag bedriver på länsförsäkringsbolagens uppdrag gemensamma affärer inom bank, sak-, pensions- och livförsäkring, strategiskt utvecklingsarbete och service på områden som ger skalfördelar och effektivitet. Allt för att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att utveckla erbjudandet nära sina kunder.

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 16 socken- och häradbolag. Länsförsäkringsbolagen ställer krav på effektiv kapitalanvändning och en avkastning på eget kapital som motsvarar 5 procent över riskfri ränta. Under 2017 uppgick avkastning på eget kapital till 11 procent. Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäkringar

Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och resultatet i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Uppdrag

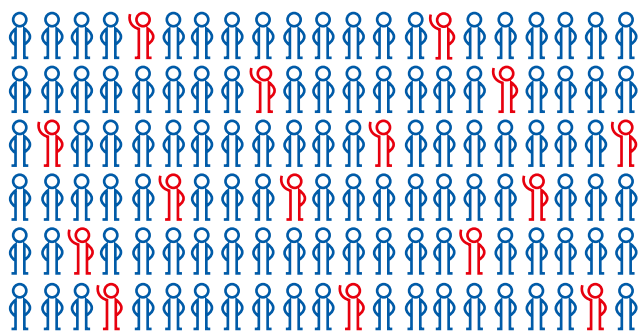
Länsförsäkringar AB har i uppdrag att bedriva lönsamma affärer inom bank, sak-, pensions- och livförsäkring, utveckla produkter, koncept, mötesplatser och verktyg samt att ge affärsservice till länsförsäkringsbolagen. Detta för att länsförsäkrings-

bolagen ska kunna erbjuda sina kunder rätt sortiment och ge privatpersoner, företag och lantbrukare i Sverige möjlighet att leva i trygghet. Länsförsäkringsgruppens återförsäkringsskydd hanteras, genom ett antal poollösningar och gemensamma grupp-skydd, av Länsförsäkringar Sak.

Balans mellan lokalt och gemensamt

Länsförsäkringsgruppen har utvecklat balansen mellan småskalighet och storskalighet. Länsförsäkringsbolagens samverkan genom Länsförsäkringar AB har vuxit fram

3,8 miljoner kunder/delägare

23 länsförsäkringsbolag

Ägarstyrning

Länsförsäkringar AB är ett aktiebolag, och tillika moderbolag i en finansiell koncern, som ägs individuellt i olika omfattning av de 23 länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradbolag, som i sin tur ägs av totalt 3,8 miljoner försäkringsskunder. I formell mening är varje länsförsäkringsbolags styrelse ansvarig för ägarstyrningen. Mot bakgrund av den federativa organisationen och avsikten med ägandet av Länsförsäkringar AB har bolagen tillsammans skapat gemensamma former för ägarstyrning som svarar både mot de krav som normalt ställs på ägarstyrning och mot de federativa förutsättningarna.

Ägarstyrningen i Länsförsäkringar AB har tydliga fördelar jämfört med

ägarstyrning i många större finansiella koncerner. Detta tack vare att samtliga länsförsäkringsbolag har samma tydliga syfte med ägandet, är aktiva och att de tillsammans har tillräckligt stor finansiell kapacitet för att trygga långsiktigheten i ägandet.

Ägarstyrningens logik

Ägarstyrningens logik handlar i huvudsak om relationen mellan länsförsäkringsbolagens styrelser, Länsförsäkringar ABs styrelse, Länsförsäkringar ABs bolagsstämma och länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium. Den formella ägarstyrningen sker genom bolagsstämman men länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och länsförsäkringsbolagens representation i styrelsen för Länsförsäkringar AB är också viktiga delar. Formellt regleras

utifrån ett decentraliserat perspektiv, inte tvärtom. Det har varit de lokala bolagen som bestämt sig för samverkan för att nå skalfördelar och för att kunna koncentrera sig på det som är det viktigaste; hur mötet med kunderna sker och hur kundrelationer utvecklas till att präglas av närhet. Vissa saker inom länsförsäkringsgruppen drivs storskaligt för att skapa fördelar, till exempel utveckling av produkter och IT-system. Andra delar lämpar sig bättre för arbete i mindre skala, som till exempel kundmötet. Framgången ligger i balansen. Utgångspunkten för samarbetet inom länsförsäkringsgruppen är alltid att så stor del som möjligt av verksamheten ska drivas av de lokala bolagen och att i princip alla kundkontakter ska ske där. För Länsförsäkringar är själva kärnidén att möta och känna kunden och det görs bäst i småskalighet. Stor-

driftsfördelarna uppstår i den samverkan mellan länsförsäkringsbolagen som sker genom Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Erfarenheten visar att lokal beslutskraft, kombinerad med gemensamma muskler, skapar ett verkligt mervärde för kunderna.

Styrning av risktagande och kapitalanvändning

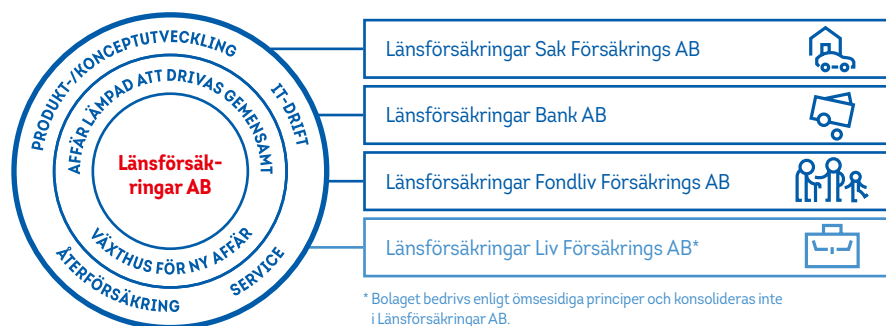
Länsförsäkringar ABs affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en avkastning på eget kapital på marknadsmässig nivå. Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till ägarna som utdelning. Koncernens kapitalsituation i förhållande till dess samlade risker utgör utgångspunkt vid beslut om eventuell utdelning. Länsförsäk-

ringar AB strävar efter en balans mellan kapitalstyrka och risktagande så att minst kreditbetyget A kan försvaras. Mer än 70 procent av länsförsäkringsgruppens kapital, exklusive kapitalet i Länsförsäkringar Liv som tillhör dess försäkringstagare, finns i länsförsäkringsbolagen. Koncernens kapitalstyrka bedöms därför inte enbart från dess egen situation utan även med hänsyn till länsförsäkringsbolagens kapitalstyrka. Ratinginstitut och andra intressenter har det synsättet. Länsförsäkringsbolagen är mycket väl konsoliderade och har därför betydande förmåga att tillskjuta kapital till koncernen.

Ägarstyrning av Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar AB

* Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

bolagsstämmans uppgifter i lag och i bolagsordningen. Konsortiets uppgifter regleras i länsförsäkringsbolagens konsortialavtal. Konsortiets ordförande utses av länsförsäkringsbolagen.

Länsförsäkringar ABs styrelse väljs av bolagsstämman som utgörs av företrädare för samtliga aktieägare. Valet av styrelse bereds genom en process styrd av ägarna genom en av bolagsstämman utsedd valberedning. Valberedningens sammansättning, mandattid med mera regleras i bolagsordningen. Konsortiets ordförande ansvarar för processen gällande förnyelse av valberedning.

Ägarnas uppdrag till valberedningen framgår av en särskilt dokumenterad instruktion som fastställs av bolagsstämman. Det är viktigt att det finns en tydlig rågång mellan valberedningen och styrelsen. Valberedningen

arbetar självständigt från styrelsen på uppdrag av ägarna.

Länsförsäkringar ABs styrelse agerar som ägarnas företrädare inom den ram som ges av ägarnas avsikt med verksamheten. Länsförsäkringar ABs styrelse driver de strategier och mål som ägarna från tid till annan kommer överens om och verkställer därmed ägarnas uppdrag. Länsförsäkringar ABs styrelse har samtidigt ett stort ansvar för att förvalta det kapital som länsförsäkringsbolagen har placerat i Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringsbolagens uppdrag till Länsförsäkringar ABs styrelse beslutas i konsortiet och finns dokumenterat bland länsförsäkringsgruppens styrdokument. Länsförsäkringar ABs styrelse beslutar, med utgångspunkt från uppdraget från ägarna, om verksamhetens inriktning och omfattning.

Den gemensamma affären

Bolag och erbjudande

Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB

Länsförsäkringar Sak ansvarar för den sakförsäkringsrörelse, inklusive djur- och grödaförsäkring, som enligt uppdrag från länsförsäkringsbolagen ska bedrivas av Länsförsäkringar AB. Uppdraget är att komplettera bolagens erbjudande med specialprodukter för att möta kundernas behov och att starta ny affär som sedan kan föras ut till länsförsäkringsbolagen.

Djurförsäkringsrörelsen drivs i dotterbolaget Agria Djurförsäkring. Länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkrings-skydd, gruppintern återförsäkring med ett antal poollösningar, hanteras av Länsförsäkringar Sak, som även tecknar viss internationell mottagen återförsäkring.

Länsförsäkringar Bank AB

Länsförsäkringar Bank erbjuder banktjänster till privatpersoner, lantbruk och småföretag. Försäljning, rådgivning och service sker genom länsförsäkringsbolagens kontor, via internet och telefon. Inlåning samt viss utlåning sker i Länsförsäkringar Bank, medan merparten av utlåningen och upplåningen sker i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek. Dotterbolaget

Länsförsäkringar Fondförvaltning tillhandahåller värdepappersfonder. Dotterbolaget Wasa Kredit erbjuder finansieringstjänster till företag och privatpersoner - främst leasing, hyra och avbetalning. Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank.

Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB

Länsförsäkringar erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Genom Länsförsäkringar Fondliv erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Länsförsäkringar Fondliv är marknadsledande

på fondförsäkringsmarknaden för individuell tjänstepension med en marknadsandel på 19 procent, mätt i premieinkomst. Länsförsäkringars fondutbud består av 37 fonder med eget varumärke och 78 externa fonder.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB

Länsförsäkringar Liv, som är stängt för nyteckning, förvaltar traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen 2011. Länsförsäkringar Liv förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd; Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och

Försäkrad Pension. Kunder med försäkringar i Gamla Trad har sedan 2013 möjlighet att villkorsändra befintliga försäkringar till Nya Trad.

Resultat 2017

Av länsförsäkringsgruppens samlade premieintäkter på 25,5 Mdkr utgör premieintäkten från Länsförsäkringar Sak 5,6 Mdkr. Rörelseresultatet uppgick till 1 028 (644) Mdkr.

88%

Totalkostnadsprocent

Rörelseresultatet ökade med 9 procent till 1 599 (1 467) Mkr. Räntabiliteten uppgick till 10 (10) procent.

+14%

Ökning av affärsvolymerna till 520 Mdkr

Rörelseresultatet uppgick till 600 (512) Mkr. Förvaltad kapital ökade med 12 procent till 128 Mdkr.

+6%

Ökning av premieinkosten till 9 133 Mkr

Resultatet uppgick till 2 363 (2 682) Mkr. Länsförsäkringar Livs resultat konsolideras inte i Länsförsäkringar AB då bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer.

115 Mdkr

Förvaltad kapital

Ett starkt Länsförsäkringar AB – vad betyder det för oss?

” De 23 länsförsäkringsbolagens ständiga utmaning är att leverera marknadens bästa lokala kundmöte, såväl fysiskt som i digitala kanaler. Det förutsätter ett innovativt och snabbfotat Länsförsäkringar AB som hjälper oss att ligga i framkant på viktiga områden.”

Henrietta Hansson,
Vd Länsförsäkringar Jönköping

” Länsförsäkringar AB verkar på länsförsäkringsbolagens uppdrag och tillsammans ska vi leverera marknadens mest uppskattade kundmöten. Ett starkt Länsförsäkringar AB innebär för oss stark genomförandekraft i utvecklingsarbetet, värdefull specialistkompetens och omsorg om vårt gemensamma varumärke.”

Mikael Sundquist,
Vd Länsförsäkringar Bergslagen

” Ett starkt Länsförsäkringar AB ger oss samordningsfördelar som gör att länsförsäkringsgruppen kan fortsätta att växa med lönsamhet. Det innebär därmed att vi i länsförsäkringsbolagen kan fortsätta skapa värde för våra kunder.”

Susanne Petersson,
Vd Länsförsäkringar Skåne

” Ett starkt Länsförsäkringar AB är en förutsättning för vår framgång. De erbjuder hög specialistkompetens och genom gemensam utveckling och förvaltning av IT-stöd kan vi hänga med i den snabba digitaliseringstrenden.”

Anders Grånäs,
Vd Dalarnas Försäkringsbolag

Drivkrafter och trender i vår omvärld

Vår omvärld Drivkrafter och trender i vår omvärld påverkar framtida kundbehov och därmed Länsförsäkringars verksamhet, affärsmodell och utvecklingsbehov. Utmaningarna är många men Länsförsäkringar har goda förutsättningar, främst genom sin breda kundbas, lokala känedom och kompetenta medarbetare, att på bästa sätt möta förändrade behov.

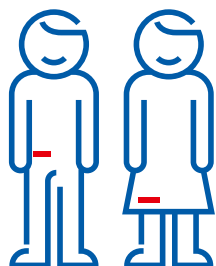
Kunder

Allt fler kunder söker trygghet hos en leverantör de har förtroende för, vilket gör varumärket till en viktig hörnsten i kundupplevelsen. För att leverera produkter och tjänster som motsvarar kundernas förväntningar måste leverantören förstå kundernas behov och beteende, och utgå från kundinsikterna i utvecklingsarbetet och kundkontakterna.

På kundens villkor

Kundernas krav på bank- och försäkringstjänster fortsätter att öka eftersom de förutsätter att utvecklingen hunnit lika långt här som i andra branscher. Dygnet-runt-tillgänglighet, hög servicenivå, kompetent personal och ett personligt bemötande är viktigt för kunderna som vill kunna välja var, när och hur bank- och försäkringsärenden ska göras.

Delningsekonomi som växer fram handlar om att ta vara på våra resurser på ett sätt som bidrar till hållbarhet och god ekonomi. Det finns också en strävan efter att ta bort mellanhänder och tekniken blir en möjliggörare för nya konsumtionsmodeller. Dela taxi, bostad, bil, idéer och låna det som går, för att maximera komfort och flexibilitet till minimal kostnad blir allt vanligare. Ur ett bank- och försäkringsperspektiv erbjuds nya affärsmöjligheter tack vare de nya behov som uppstår.

Länsförsäkringars respons

Länsförsäkringar har goda förutsättningar för att möta kundernas behov genom vår breda kundbas, lokala känedom, och vår unika affärsmodell som stödjer både lokalt och digitalt kundmöte. En prisbelönad bank-app bidrar med ett stort kundvärde. Utgångspunkten är alltid kunden och vi bygger kommunikationen på kunddata och därmed på kunskap. Vi måste vara innovativa och hitta balansen och rätt former för samarbetet inom länsförsäkringsgruppen – kundupplevelsen ska alltid vara lokal och nära, medan utvecklingen kan ske gemensamt.

Teknologi

Teknikutvecklingens starka framfart innebär nya försäkringslösningar och nya affärsmöjligheter. Den traditionella konkurrensen utmanas ständigt av nya och nytänkande aktörer inom fintech.

Internet of Things

Omsättningen för sakernas internet (Internet of Things) beräknas växa starkt de närmaste åren. Allt mer blir uppkopplat och med telematik i bilen, huset, arbetsplatsen och med människan uppstår nya affärsmöjligheter. Med hjälp av data skapas möjlighet till bland annat ökad relevans, förbättrad riskbedömning, individanpassade produkter, skadeförebyggande och prediktiva analyser för att avvärja skador. Men risken för cyberbrott ökar då det stora antalet uppkopplade enheter ökar exponeringen av data.

Ny teknik kan också göra försäkringen överflödig. Förutsättningar för motorförsäkring förändras. Övervakningssystem blir allt billigare vilket kan göra svenska hem inbrotts-, brand- och vattenskadadesäkra. Utveckling av brandsäkra material kan avsevärt minska behovet av brandförsäkring.

Länsförsäkringars respons

Utvecklingsarbetet måste vara innovativt med snabb produktutveckling och testverksamhet för att kunna leverera nya tjänster snabbare och billigare och därefter testa och finjustera löpande. Samarbete och investering i innovationsföretag kompletterar utvecklingsarbetet. Utvecklingen av robotisering och automatisering kommer att fortsätta inom Länsförsäkringar för att förbättra effektiviteten. Ny teknik ger också möjlighet att processa kunddata tillsammans med sociala data för att lära mer om kunden och marknaden, där Länsförsäkringars breda kundbas och produktbjudande är till stor fördel.

Klimatförändringar

Klimatförändringar, som är en konsekvens av ökade koldioxidutsläpp, orsakar en global uppvärmning. Ett varmare klimat som följs av extrema väderhändelser som exempelvis stormar, skyfall och torka, får stora samhällsekonomiska konsekvenser.

Långsiktigt miljöansvar

För försäkringsbranschen är konsekvenserna av klimatförändringarna uppenbara då den globala uppvärmningen kan leda till stora skadekostnader. Därför blir det skadeförebyggande miljöarbetet allt viktigare.

För allt fler investerare är det en hygienfaktor att bolag de investerar i följer internationella konventioner som skyddar mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorruption. Fossil energi har negativ effekt på klimatet genom stora koldioxidutsläpp. Det finns en risk att olje-, kol- och gasbolag är övervärderade då en stor del av de fossila reserverna sannolikt inte kommer att kunna tas upp ur marken på grund av lagstiftning som syftar till att begränsa den globala uppvärmningen. Övervärderade innehav är en finansiell risk vilket gör att många investerare har börjat fasa ut fossil energi från sina investeringar. Trycket har ökat på att investerare ska styra om mot investeringar som bidrar till att minska klimatrisker. Finansinspektionen förväntar sig att finansbranschen utvecklar scenarioanalyser för hur klimatomställningen påverkar verksamheten. Regeringens mål är att Sverige ska bli fossilfritt 2030.

Länsförsäkringars respons

Klimatrisk är det hållbarhetsområde som utgör den största utmaningen för Länsförsäkringar. Vi strävar efter att begränsa och minska risken för klimatpåverkan i arbetet genom påverkansdialoger och investeringar inom området ansvarfulla investeringar; skadeförebyggande arbete och hållbarhetskrav på skadereparatörer i försäkringserbjudandet; hållbarhetskrav på leverantörer; finansiering av forskning kring klimatpåverkan, påverkansarbete och förebyggande arbete inom aspekterna långsiktigt miljöarbete och samhällsengagemang.

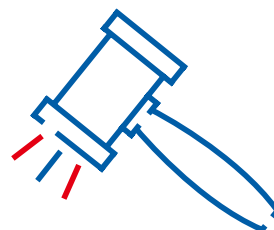
Regelverk

Regelverksutvecklingen fortsätter att ha stor påverkan för banker och försäkringsbolag de närmsta åren. Exempel på nya större lagstiftningar är Fjärde penningtvättsdirektivet, Bolånedirektivet, MiFID II, GDPR och IDD.

Fortsatt snabb regelverksutveckling

För samtliga företag och institutioner införs 2018 nya EU-regler om dataskydd och personuppgiftsbehandling genom dataskyddsförordningen. Arbetet pågår med översyn av gruppregler för banker och regler för krishantering i bank. Inom liv- och pensionsförsäkring pågår fortsatt diskussioner om reglering av flytträtt och införandet av nya regelverk avseende tjänstepensionsrörelse och beskattning av tjänstepension samt nya krav på information om investeringsprodukter inom ramen för försäkring. Dessutom har regeringen lagt fram en lagrådsremiss om förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringar, vilket bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2018.

Harmoniseringen av lagstiftningen inom EU bidrar till ökad komplexitet. De större regelverken genomförs ofta både i form av direktiv och EU-förordning. Till detta kommer riktlinjer från de europeiska tillsynsmyndigheterna samt föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen.

Länsförsäkringars respons

Länsförsäkringar bedömer sig vara väl positionerade för att möta de utmaningar som regelverken medför. Det är ytterst viktigt att konsumenterna är skyddade, men regelverken mellan bank och försäkring måste harmonieras, särskilt viktigt är det för en grupp som Länsförsäkringar. Sjukvårdsförsäkringen fungerar som ett stöd i arbetsgivares arbetsmiljöarbete och som hälsofrämjande och rehabiliterande åtgärd och borde därför också beskattas som andra motsvarande åtgärder. Mer än hälften av Länsförsäkringars totala antal sjukvårdsförsäkrade räknas till gruppen låg- eller medelinkomsttagare.

Vision, Värderingar och Mål

Länsförsäkringar AB arbetar med en visions- och värderingsstyrd planering av verksamheten, vilken är vägledande för alla verksamheter inom koncernen för att nå utsatta mål;

- **Vision** Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter.
- **Värderingar** Engagemang, Tillit, Öppenhet och Professionalism.
- **Mål** Länsförsäkringar AB ska bidra till att skapa rätt förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att leverera marknadens mest uppskattade kundmöten.

Kundernas val

” Vi ska vara kundernas självklara val för finansiella tjänster och ha den högsta kundnöjdheten

För att kunna möta kundernas behov måste Länsförsäkringar erbjuda sina kunder en trygg ekonomisk helhetslösning inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling.

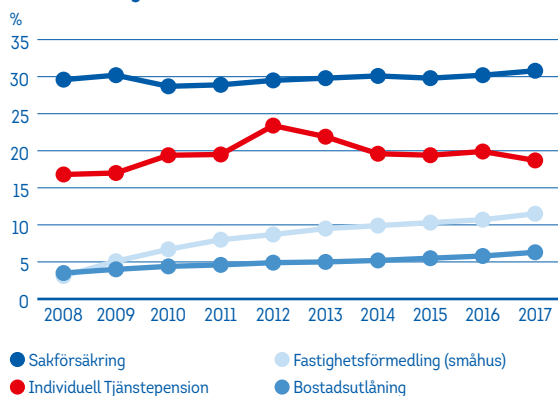
Utfall 2017

- Länsförsäkringar har varit en klar marknadsledare av svensk sakförsäkring i mer än 20 år och kundtillströmningen till bankaffären och fastighetsförmedlingen är fortsatt stark.
- Länsförsäkringar har Sveriges nöjdaste kunder inom bank, privat sakförsäkring och fastighetsförmedling enligt Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdhetsmätning 2017.
- Kantar Sifos anseendeundersökning 2017 visar att Länsförsäkringar har det högsta anseendet i finansbranschen.

Utmärkelser 2017

Länsförsäkringars svenska marknadsandelar

Lönsam tillväxt

” Nöjda kunder lägger grunden för långsiktig lönsam tillväxt

Långsiktig lönsam tillväxt i de kundägda länsförsäkringsbolagen är viktigt för att kunna möta framtida utmaningar, ta samhällsansvar och stödja en hållbar utveckling.

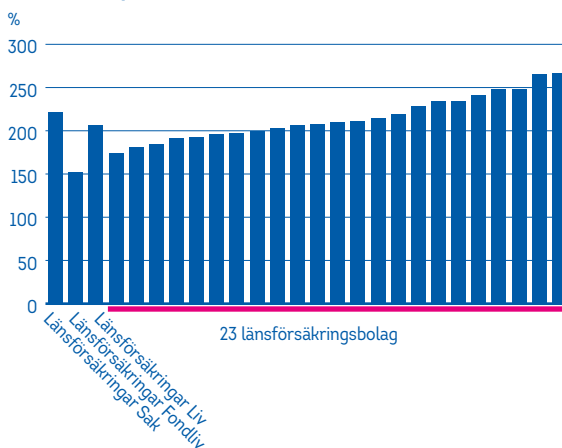
Utfall 2017

- Länsförsäkringars goda tillväxt fortsatte under 2017 för samtliga verksamhetsområden.
- Baserat på det goda resultatet 2017 föreslår Länsförsäkringar ABs styrelse en utdelning om 300 Mkr till aktieägarna – de 23 länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringsbolagen i sin tur kommer sammanlagt att betala ut 1,5 Mdkr i återbäring till sina ägare – kunderna.
- Länsförsäkringsbolagen, Länsförsäkringar AB-koncernen och respektive dotterbolag är fortsatt väl kapitaliserade 2017.

1,5 Mdkr Länsförsäkringsbolagens återbäring till sina ägare - kunderna

11% Länsförsäkringar AB-koncernens räntabilitet på eget kapital

Solvens II kapitalkvot per 31 december 2017

Hållbarhet i affären

” Hållbarhet innebär att öka kundvärdet och att bidra till en långsiktig hållbar samhällsutveckling

Genom att inkludera hållbarhet i affären kan Länsförsäkringar minska hållbarhetsrisker och samtidigt bidra till en positiv samhällsutveckling och affärsnytta.

Utfall 2017

- Under 2017 avyttrade Länsförsäkringar AB sina investeringar i kolbolag med en omsättning från kol på över 20 procent.
- Länsförsäkringars fondtorg kompletterades med flera verktyg för att hjälpa kunder att välja hållbara fonder.
- Länsförsäkringar bidrog till forskningsfinansiering kring bland annat prevention av hjärtkärlsjukdomar, oskyddade trafikanter och översvämningsrisker till följd av klimatförändringar.
- Länsförsäkringar deltog på FNs årliga möte med näringslivet för att diskutera finanssektorns roll för att bidra till de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030.

➔ Läs mer om Länsförsäkringar ABs hållbarhetsarbete på sidan 12-31.

Utmärkelser 2017

Fonden Länsförsäkringar Global Hållbar hamnade på Söderberg & Partners tio-i-topplistan över svenska hållbara fonder och fick ett grönt hållbarhetsbetyg.

Länsförsäkringar Livs Nya traditionella livportfölj fick grönt hållbarhetsbetyg i Söderbergs & Partners årliga analys.

Globala målen för hållbar utveckling

FNs 193 medlemsländer antog 2015 17 globala mål. Målen som ersatte millenniemålen ska vara uppnådda 2030 och syftar till att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling genom att utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter i världen, lösa klimatkrisen och främja fred och rättvisa. Under 2017 inleddes ett arbete med att mappa Länsförsäkringar ABs verksamhet mot FNs globala mål. Länsförsäkringar har möjlighet att bidra till att minska negativ påverkan och bidra positivt till flera av de sjutton målen.

Läs mer om Länsförsäkringars arbete kring FNs globala miljömål på sidan 13.

Hållbarhet i affären

Hållbarhet handlar om att ge ett ökat värde till kunderna och att bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Länsförsäkringar ABs hållbarhetsarbete utgår från visionen "Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter". Länsförsäkringars mål är att erbjuda sina kunder en trygg ekonomisk helhetslösning inom bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling.

Genom att ta ekonomisk, social och miljö-mässig hänsyn i verksamhetsutvecklingen och i affärsbeslut kan Länsförsäkringar minska hållbarhetsrisker och samtidigt bidra till en positiv samhällsutveckling och affärsnytta. Länsförsäkringar stödjer FN Global Compacts principer.

Intressentdialog

Väsentliga hållbarhetsrisker identifieras och prioriteras i samverkan med prioriterade intressenter: kunder, ägare, medarbetare, leverantörer, samarbetspartners, branschorganisationer, intresseorganisationer, myndigheter och investerare.

Länsförsäkringar ABs ägs av de 23 länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringar ABs uppdrag är att driva gemensamma affärer inom bank och försäkring samt bedriva strategiskt utvecklingsarbete och service inom områden som ger skalfördelar och effektivitet. Länsförsäkringsbolagen har en särställning bland intressenterna i egenskap

av ägare och mottagare av Länsförsäkringar ABs leveranser. Det lokala kundmötet hanteras lokalt av länsförsäkringsbolagen.

Väsentlighetsanalys

Med utgångspunkt i intressentdialogen och med vägledning av redovisningsstandarderna GRI (Global Reporting Initiative) har åtta prioriterade hållbarhetsaspekter identifierats. De åtta aspekterna har i årets hållbarhetsredovisning grupperats i tre grupper: ansvarsfullt erbjudande, ansvarsfullt företagande och långsiktigt miljö- och samhällsansvar.

I årets rapport har hållbarhetsaspekten Hög kompetens kring hållbarhet hos medarbetare integrerats i aspekten Regelefterlevnad. Aspekten Ansvarsfullt erbjudande försäkring och bank har delats upp i två aspekter – Ansvarsfullt försäkringserbjudande och Ansvarsfullt bankerbidande. En ny väsentlighetsanalys kommer att utföras 2018.

ANSVARFULLT ERBJUDANDE

1. Ansvarsfulla investeringar –

Investeringar som tar hänsyn till miljö- och samhällsrisiker och skapar god avkastning.

2. Ansvarsfullt bankerbidande –

Banktjänster som tar hänsyn till miljö- och samhällsrisiker.

3. Ansvarsfullt försäkringserbjudande –

Försäkringstjänster som tar hänsyn till miljö- och samhällsrisiker.

ANSVARFULLT FÖRETAGANDE

4. Regelefterlevnad – Företagskultur med hög ambition inom affärsetik.

5. Ansvarsfull arbetsgivare – Ambition att attrahera och behålla duktiga medarbetare.

6. Hållbarhetskrav på leverantörer – Hållbarhetskrav i leverantörskedjan.

Intressentdialoger

Prioriterade intressenter	Kommunikationsvägar	Frågeställningar	Aktiviteter 2017
Ägare och styrelse	Rapportering, beslut, styrelsemöten, olika samrådsorgan och årsstämma.	Verksamhetens uppdrag, produktutveckling, policyer, riktlinjer, risker och långsiktiga mål.	Löpande dialog kring hållbarhetsfrågor och målbild.
Kunder	Kundundersökningar, kundmöten och enkäter.	Tillgänglighet, service och kvalitet, ansvarsfulla investeringar, miljö och samhällsansvar i erbjudandet, transparens och verktyg att välja hållbara produkter.	Implementerat verktyg för att välja hållbara fonder på fondtorget: hållbarhetsglober, hållbarhetsbetyg, hållbarhetsprofil, koldioxidmätning. Ökat utbudet av hållbara fonder.
Medarbetare	Medarbetarundersökningar, medarbetarsamtal, möten, dialog och utbildning.	Arbetsmiljö och hälsa, kompetensutveckling och mångfald.	Kompetensutveckling i form av utbildningar.
Leverantörer	Upphandlingar, självutvärderingsenkäter och möten.	Miljö och samhällsansvar.	Dialogmöten kring hållbarhetsfrågor.
Samarbetspartners, branschorganisationer, intresseorganisationer	Samarbeten, möten, enkäter och kunskapsutbyten.	Miljö- och samhällsansvar, ansvarsfulla investeringar, ansvarsfull kreditgivning, transparens, klimatförändringar, miljö och samhällsansvar.	Ökad transparens kring ansvarsfulla investeringar i ägarstyrningsrapporten, tagit fram fyra ställningstagande kring ansvarsfulla investeringar. Lanserat en hållbarhetsöversikt för Länsförsäkringar Fondförvaltning och för kreditgivning inom Länsförsäkringar Bank. Tillgängliggjort forskningsresultat kring hållbarhet.
Myndigheter	Rapportering och möten.	Ansvarsfullt erbjudande, transparens och klimatrisker.	Fört dialog kring naturskador och klimatrisker.
Investerare	Rapportering, möten och enkäter.	Ansvarsfullt erbjudande, gemensamma samhällsutmaningar, miljö- och samhällsrelaterade risker och transparens.	Ökad transparens kring hållbarhetsarbetet

LÅNGSIKTIGT MILJÖ- OCH SAMHÄLLSANSVAR

7. Samhällsengagemang – Bidra till skadeförebyggande insatser och forskning.

8. Långsiktigt miljöarbete – Bedriva ett förebyggande arbete för att begränsa klimatpåverkan och minska resursanvändning.

Direkt och indirekt påverkan

Länsförsäkringar AB genomför återkommande kartläggningar av risker och möjligheter samt av bolagets direkta och indirekta påverkan i värdekedjan. Ett riskbaserat förhållningssätt är särskilt relevant inom områdena ansvarsfullt erbjudande; regelefterlevnad och krav på leverantörer. Genom samhällsengagemang; påverkansdialoger med bolag, samhällsaktörer och beslutsfattare; forskning; skadeförebyggande arbete och klimatsmarta investeringar kan Länsförsäkringar AB minska sina risker och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Länsförsäkringar AB värnar om transparens kring risker och möjligheter för att intressenter ska kunna göra goda bedömningar av hur de påverkas och påverkas av verksamheten.

Klimatrisk mest väsentliga utmaningen

Klimatrisk är det hållbarhetsområde som utgör den största utmaningen för Länsförsäkringar. Klimatförändringar, som är en konsekvens av ökade koldioxidutsläpp, orsakar en global uppvärmning. Ett varmare klimat som följs av extrema väderhändelser som exempelvis stormar, skyfall och torka, får stora samhällsekonomiska konsekvenser. Skadliga effekter för försäkringsbolag och banker är uppenbara. Länsförsäkringar AB strävar efter att begränsa och minska risken för klimatpåverkan i arbetet inom flera av de prioriterade aspekterna: påverkansdialoger och investeringar inom området ansvarfulla investeringar; skadeförebyggande arbete och hållbarhetskrav på skadereparatörer i försäkringserbjudandet; hållbarhetskrav på leverantörer; finansiering av forskning kring klimatpåverkan, påverkansarbete och förebyggande arbete inom aspekterna långsiktigt miljöarbete och samhällsengagemang.

Väsentlighetsanalys och prioriterande hållbarhetsaspekter

Globala målen

Under 2015 antog FN 193 medlemsländer 17 globala mål. Målen ska vara uppnådda 2030 och syftar till att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling genom att utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter, lösa klimatkrisen och främja fred och rättvisa. Varje land ansvarar för implementering och uppföljning av målen men för att förverkliga målen krävs att alla delar i samhället arbetar tillsammans.

Under 2017 inleddes ett arbete med att mappa Länsförsäkringar ABs verksamhet mot FNs globala mål. Arbetet har utgått från Länsförsäkringar ABs väsentliga hållbarhetsaspekter, påverkansgrad, identifierade risker och möjligheter. Arbetet med att sätta interna mål och integrera målen i verksamheten kommer att fortsätta 2018 tillsammans med länsförsäkringsbolagen.

Länsförsäkringar har möjlighet att bidra till att minska negativ påverkan och bidra positivt till flera av de sjutton målen. Nedan är några exempel på mål som Länsförsäkringar jobbar med idag och där vi kan göra en skillnad:

Mål 3 Hälsa och välbefinnande

Bidrar till forskning kring hälsa och trafikolyckor, jobbar med förebyggande hälsotjänster och rehabilitering, jobbar med skadeförebyggande åtgärder kring trafiksäkerhet.

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

För dialog med bolag vi investerar i och med leverantörer kring arbetsvillkor, har digitalt erbjudande som gör finansiella tjänster mer tillgängliga.

Mål 10 Minska ojämlikhet

Verkar för mångfald via valberedningsarbetet, i rekryteringsprocesser och i dialoger med bolag och leverantörer. (Mål 5 Jämställdhet och mål 10 Minska ojämlikhet)

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Påverkar beslutsfattare kring hållbar stadsplanering, investerar i miljöcertifierade fastigheter, stödjer forskning kring hållbara trygga samhällen.

Mål 12 Hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Ställer krav på materialval, återvinning och återbruk vid skadereparationer, uppmanar bolag att rapportera om hållbarhet, samlar in kemikalier och farligt avfall från lantbruk.

Mål 13 Bekämpa klimatförändringen

Bidrar med forskning kring klimatpåverkan, för dialoger med kunder och beslutsfattare kring klimatfrågor, avyttrat investeringar i kolbolag, investerar i gröna obligationer.

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Dialog med bolag kring antikorrupcion, arbete för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

1. Ansvarsfulla investeringar

Investeringar som tar hänsyn till miljö- och samhällsrisiker och skapar god avkastning.

Länsförsäkringar AB placerar kundernas sparkapital och erbjuder både egna fonder och externa fonder. Utgångspunkten är att välskötta, hållbara bolag är en långsiktigt god investering. Aktiv ägarstyrning, internationella konventioner, förvaltarurval och samarbeten är grunden för arbetet inom ansvarsfulla investeringar. Länsförsäkringar AB eftersträvar transparens för att redogöra för arbetssätt och rutiner gällande ansvarsfulla investeringar.

Aktiv ägarstyrning

I ägarstyrningen ingår bolagsdialoger kring hållbarhetsfrågor, ett aktivt deltagande i portföljbolagens valberedningar för att påverka styrelsesammansättning samt rösta på bolagsstämmor. Ägarpolicyn är grunden för ägarstyrningen. En långsiktig målsättning är att öka mångfalden i portföljbolagens styrelser vad gäller kön, ålder och bakgrund. Under stämмосäsongen 2017 uppgick andelen kvinnliga styrelseledamöter till 43 (41) procent i de bolag där Länsförsäkringar Fondförvaltning deltog i valberedningen. Länsförsäkringar AB röstar på bolagsstämmor i huvudsak i de bolag, som ingår i de egna fonderna, och där ett väsentligt ägande finns eller där det av

andra skäl är viktigt att rösta. Under 2017 började Länsförsäkringar Fondförvaltning rösta på stämmor i amerikanska bolag där hållbarhetsfrågor var på agendan.

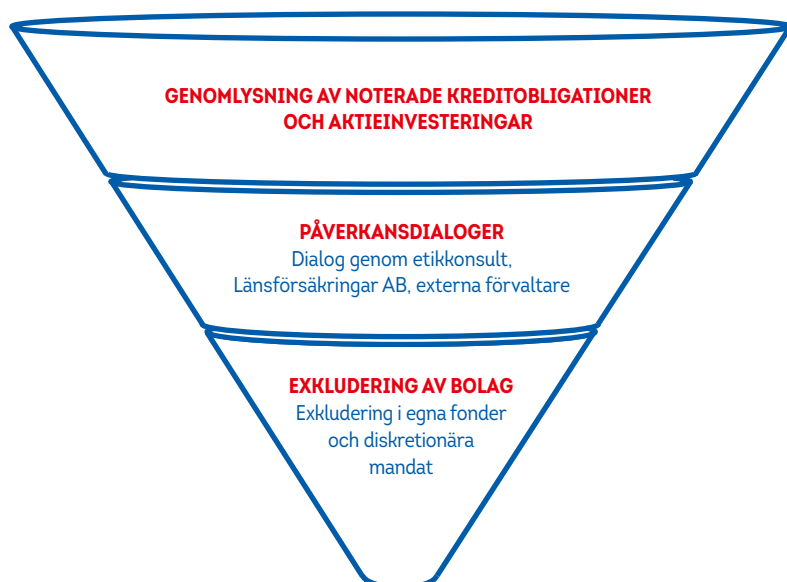
Länsförsäkringar AB för dialoger med bolag kring hållbarhetsfrågor i ett förebyggande syfte. Två fokusområden 2017 var vattenrisiker i bolag på tillväxtmarknader och arbetsvillkor i jordbrukskedjan inom livsmedelsbranschen.

Internationella konventioner etisk grund

Arbetet med ansvarsfulla investeringar utgår från de internationella konventioner som Sverige har undertecknat inom miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Samarbete

Genomlysnings- och dialogprocess

Länsförsäkringar AB för dialog med bolag som bryter mot internationella konventioner. Dialoger förs via etikkonsult och via Länsförsäkringar AB. Alla externa förvaltare uppmanas att föra dialog med bolagen. I Länsförsäkringar Fondförvaltningens egna fonder och i Länsförsäkringar ABs diskretionära mandat exkluderas bolag där dialog inte fungerar samt bolag kopplade till kontroversiella vapen (kärnvapen, klustervapen, biologiska och kemiska vapen samt personminor) och kolbolag.

sker med ett externt etikkonsultföretag för att analysera noterade bolaginnehav utifrån dessa konventioner. Med analysen som utgångspunkt försöker Länsförsäkringar AB att påverka bolag som bryter mot konventioner genom dialog. Målet är att det analyserade bolaget ska upphöra med kränkningen och vidta förebyggande åtgärder för att förhindra att liknande incidenter upprepas. Om dialogen inte når avsett resultat kan innehavet som en sista utväg avyttras.

Samarbeten med andra investerare

I syfte att ge större tyngd i påverkansdialoger samt för att driva branschgemensamma frågor samarbetar Länsförsäkringar AB med andra investerare. En förteckning över vilka organisationer som Länsförsäkringar AB är medlem i och samarbeten återfinns på sid 28.

Intern förvaltning av svenska aktier

Länsförsäkringar Fondförvaltningens svenska aktiefonder förvaltas internt sedan slutet av 2016. Fokus under 2017 har legat på att genomföra en intern kartläggning av bolagens hållbarhetsarbete. Syftet med kartläggningen är att få en uppfattning om var bolagen befinner sig i dagsläget och för att kunna mäta förflyttningar inom bolagens hållbarhetsarbete framgent. Hållbarhetsanalysen kombineras med den finansiella analysen och vägs in i investeringsbesluten. För de större bolagen har förvaltarna även tillgång till extern hållbarhetsanalys, vilket används som komplement till deras egen analys.

Krav på externa förvaltare

Länsförsäkringar Fondförvaltningens förvaltas av interna förvaltare. Övriga investeringar förvaltas av externa förvaltare genom fonder eller diskretionära mandat. Investeringsfilosofin bygger på att använda ledande förvaltare i Sverige och utomlands med olika placeringsområden och förvaltningsinriktningar. Vid upphandling av nya förvaltare ställs hållbarhetskrav. Årligen sker uppföljning av hur förvaltarna integrerar hållbarhetsfrågor i sin förvaltningsmodell.

Majoriteten av förvaltarna har skrivit under FNs principer för ansvarsfulla investeringar, PRI, och under 2017 ökade flera av förvaltarna sitt fokus på hållbarhetsfrågor i investeringsanalys, investeringsbeslut och i påverkansdialoger. Under 2017 upphandlades nya förvaltare av aktieinvesteringar på

tillväxtmarknader samt europeiska företagskrediter för de institutionella portföljerna (Liv- och Sakförsäkringar). Majoriteten av de förvaltare som valdes hade ett tydligt fokus på att integrera hållbarhet tillsammans med den finansiella analysen i sina investeringar. Exempelvis gjordes en investering i en fossilfri tillväxtmarknadsfond. Investeringar i gröna obligationer fortsatte att öka under året.

Klimatrisker i investeringar

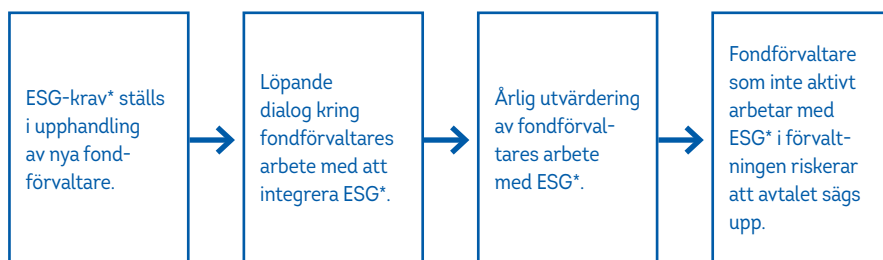
Länsförsäkringar AB ser finansiella risker i att investera i bolag som baserar sin verksamhet på fossila bränslen eftersom fossila tillgångar riskerar att bli så kallade strandade tillgångar. Under 2016 avyttrade Länsförsäkringar AB ett 80-tal gruvbolag och energibolag med

mer än 50 procent av sin omsättning från kol i sina egna fonder och direktinvesteringar. Under 2017 sänktes omsättningsgränsen till 20 procent vilket innebar att ytterligare 50 kolbolag avyttrades.

Länsförsäkringar AB mäter koldioxidavtrycket för sina aktieinvesteringar och använder den mätmetod som Fondbolagens Förening och Svensk Försäkrings rekommenderar.

➔ På lansforsakringar.se finns mer information om ägarpolicy, ägarstyrning, urvalsprocess av förvaltare, samarbeten med investerare, bolagsdialoger, uteslutna bolag samt koldioxidavtryck för Länsförsäkringar Fondförvaltnings egna fonder och Liv-portföljen.

Process för upphandling och utvärdering av externa förvaltare

* ESG står för environmental, social and governance issues, dvs miljö, sociala och ägarstyrningsaspekter

Aktiviteter inom ansvarsfulla investeringar	2017	2016
Antal reaktiva ¹⁾ bolagsdialoger kring hållbarhet som fördes via etikonsult för Länsförsäkringar ABs räkning ²⁾	119	107
Varav antal reaktiva bolagsdialoger som Länsförsäkringar AB varit engagerade i kring hållbarhet	15	30
Antal förebyggande dialoger kring hållbarhet	17	19
Antal uteslutna bolag kring hållbarhet ³⁾ exklusive kolbolag	33	27
Antal bolagsstämmor där röstning skett ⁴⁾	50	36
Deltagande i valberedningar	16	13

¹⁾ Reaktiva bolagsdialoger avser dialoger med bolag där en hållbarhetsincident har inträffat.

²⁾ Det etikonsultföretag som anlitas har dialoger med bolag som hamnar i deras etiska filter för Länsförsäkringar ABs och övriga kunders räkning. Därtill har flera av Länsförsäkringar ABs externa förvaltare en löpande dialog med bolag kring hållbarhetsfrågor.

³⁾ Avser uteslutningar från direktägda aktier och kreditobligationer.

⁴⁾ Avser ordinarie och extra bolagsstämmor.

Länsförsäkringars Globala hållbarhetsfond

I Söderberg & Partners granskning av hållbarhetsnivån i fonder placerade sig fonden Länsförsäkringar Global Hållbar på tio-i-topplistan över Sveriges mest hållbara fonder och fick ett grönt hållbarhetsbetyg. I rapporten tilldelas det gröna hållbarhetsbetyget till de fonder vars förvaltare har verktyg och incitament för att välja hållbara bolag, samt bedriver ett omfattande påverkansarbete.

Hållbara pensionsbolag

Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar uppmärksammades i Söderberg & Partners årliga analys kring process för hållbara investeringar, påverkansarbete samt hållbarhetsambitioner och värdeskapande. Länsförsäkringars nya traditionella livportfölj fick fortsatt grönt betyg och den gamla traditionella livportföljen fick höjt betyg från rött till gult. Att den sistnämnda inte når grönt betyg beror på att den portföljen innehåller en stor andel statsobligationer.

Verktyg för att hjälpa kunder att välja hållbara fonder

Under året kompletterades Länsförsäkringars fondtorg med fler verktyg för att hjälpa kunder att välja hållbara fonder. Hållbarhetsprofilen, som beskriver hur fonder arbetar med att välja in, välja bort och påverka bolag, uppdaterades till en ny version. Därtill infördes Morningstars hållbarhetsvärde och hållbarhetsbetyg för olika fonder på fondtorget.

Gröna obligationer

Länsförsäkringar investerar i gröna obligationer. Under 2017 emitterade Humlegården, ett fastighetsbolag som ägs av länsförsäkringsgruppen, sina första gröna obligationer. Humlegården har som ambition att all nyproduktion ska certifieras enligt högsta möjliga miljöklass.

2. Ansvarsfullt bankerbidande

Banktjänster som tar hänsyn till miljö- och samhällsansvar.

Länsförsäkringar Bank är en viktig del av det finansiella systemet och genom att verka för en ansvarsfull kreditgivning kan banken bidra till ett ökat kundvärde, en finansiell stabilitet och en hållbar samhällsutveckling. Även ökad tillgänglighet till banktjänster är en viktig aspekt för en hållbar samhällsutveckling.

Kreditgivning med låga hållbarhetsrisker

Länsförsäkringar Banks utlåning sker i Sverige och i svenska kronor. Kreditgivning till privatpersoner och företag är geografiskt väl diversifierad samt med låg genomsnittlig utlåning per kund. Banken har mycket begränsad utlåning till storföretagssektorn där miljö- och samhällsrelaterade risker typiskt sett är betydligt större. Affärsmodellen inom kreditgivning har således relativt låga kreditrisker.

Grunden för kreditgivning är kreditpolicyn och kreditinstruktioner som inkluderar kriterier för acceptabel risk och identifierar områden med höga risker inom hållbarhet som kräver speciella överväganden. Höga krav ställs på kundernas återbetalningsförmåga samt säkerheternas kvalitet. Kreditberedningsprocessen tillsammans med rådgivarnas lokala kund- och marknadskännedom ger goda förutsättningar för en utlåningsportfölj med en hög kreditkvalitet och låga hållbarhetsrisker.

Miljörisker och miljöansvar för lantbruk och företag regleras i ett omfattande externt regelverk med ett antal olika tillsynsmyndigheter. I kreditberedningen följs miljörelaterade risker upp utifrån punkter om exempelvis tillståndspliktig och icke tillståndspliktig verksamhet samt övrig bedömning av företagets verksamhet. Vid

analys avseende risker som handlar om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption eller annan kriminell verksamhet kan bedömning av bransch, verksamhet, former för anställd och inhyrd personal samt övrig relevant informationsinhämtning utgöra utgångspunkt för vidare kontroll. Bankens kreditinstruktioner fastställer att kreditpropåer med förhöjd hållbarhetsrisk regelmässigt ska avslås.

Amorteringskrav

I juni 2016 implementerades amorteringskrav på nya bostadslån vilket innebär att kunder som omfattas av amorteringskravet ska amortera minst i enlighet med lagkravet. Länsförsäkringar uppmuntrar kunderna att amortera genom att vid kundmöten som rör bolån presentera en rekommenderad amorteringsplan samt en alternativ amorteringsplan. Även kunder som inte berörs av amorteringskravet uppmuntras att amortera. I mars 2018 implementeras det förstärkta amorteringskravet avseende nya lån för kunder med skuldkvoter överstigande 450 procent.

Utplåning med låg kreditrisk

Länsförsäkringar Banks huvudsakliga finansieringskällor utgörs av inlåning samt av utplåning genom säkerställda obligationer. De säkerställda obligationerna har högsta kreditvärderingsbetyg från Moody's och S&P Global Ratings, vilket indikerar en låg kreditrisk.

Lokala kontor och digitala tjänster

Länsförsäkringars kunder har genom de 23 länsförsäkringsbolagen tillgång till kontor runt om i hela landet. Länsförsäkringar erbjuder även digitala banktjänster. Utöver de som aktivt väljer digitala kundmötesplatser erbjuds digitala banktjänster till de som tidigare inte haft möjlighet att ta sig till ett kontor på grund av långa avstånd, funktionsnedsättning eller som önskar service utanför ordinarie kontorstid. 61 procent av

bankkunderna använder Länsförsäkringars mobilapp och internetbank.

Digitaliseringen minskar dessutom miljöpåverkan tack vare färre kundutskick, brev, pappersutskriften och transporter. Andelen digitalt distribuerade kundutskick ökade under 2017 och uppgick till 38 (34) procent.

Hållbarhetsöversikt

Under 2017 publicerade Länsförsäkringar en hållbarhetsöversikt med syfte att tydliggöra bankens kreditgivning till företag. Hållbarhetsöversikten är ett branschinitiativ och är framtagen av Länsförsäkringar Bank tillsammans med andra svenska banker samt Svenska Bankföreningen.

Klimatrisiker

Under 2017 har banken analyserat samt deltagit i diskussion med andra svenska banker avseende "Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures." Under 2018 kommer banken att fortsätta det påbörjade arbetet samt initiera arbete med klimatrelaterad scenariosimulering av bankens utlåningsportfölj.

Pris för bästa app och mobilsajt

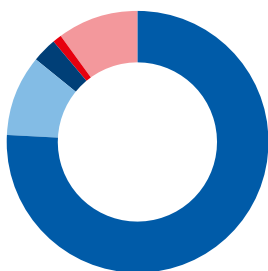
Länsförsäkringar tilldelades priset för Sveriges bästa app och mobilsajt vid Web Service Award där tillgänglighet och lättanvänt var bidragande aspekter till priset.

Samarbete med ECPAT

Länsförsäkringar ingår i Finanskoalitionen mot barnsexhandel som samverkar med ECPAT och polisen. Finanskoalitionen mål är att förhindra att det svenska betalningssystemet missbrukas för köp av dokumenterade sexuella övergrepp på barn och ytterst stoppa övergrepp på barn.

Under 2017 gjordes på uppdrag av Finanskoalitionen en studie vid Uppsala universitet om maskininlärning för att stoppa barnsexhandel. Studien visar hur man kan lära datorer att analysera en stor mängd data och identifiera mönster som pekar på barnsexhandel i en hastighet som mänsklig kapacitet aldrig kan klara av. Den nya tekniken skulle i framtiden kunna hjälpa polisen att spåra förövare och identifiera försvunna barn.

Utlåningsportfölj 31 december 2017

● Bolån, 76%	● Småföretag, 1%
● Lantbruk, 10%	● Övrigt, 10%
● Flerbostadsfastigheter, 3%	

3. Ansvarsfullt försäkringserbjudande

Försäkringstjänster som tar hänsyn till miljö- och samhällsrisiker.

Genom skadeförebyggande arbete och ansvarsfulla skadereparationer kan Länsförsäkringar bidra till ett hållbart samhälle. Att undvika en skada är alltid en vinst för miljön och kunden. Länsförsäkringar AB tar fram metoder och standarder för det skadeförebyggande arbetet och skadereparationer.

Brett försäkringserbjudande

Länsförsäkringar Sak kompletterar länsförsäkringsbolagens erbjudande med specialprodukter för att möta kundernas behov och startar nya affärer som sedan kan föras ut till länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringsgruppens återförsäkringsskydd hanteras, genom poollösningar och gemensamma gruppskydd, av Länsförsäkringar Sak. På så sätt kan länsförsäkringsbolagen erbjuda kunderna ett brett försäkringssortiment för människor, djur och egendom och få ett bra återförsäkringskydd.

Återförsäkring och naturskador

Länsförsäkringar Sak är en av Europas större köpare av återförsäkring av egendom och skog. Länsförsäkringsbolagen har en stor marknadsandel på skogsförsäkring i Sverige. Återförsäkringsskyddet har under åren utökats som följd av ökad risk för naturskador. För att löpande följa och bedöma denna risk har Länsförsäkringar Sak tillgång till en omfattande databas med skadestatistik. Ny teknik och nya mätmetoder förbättrar arbetet.

Skadeförebygga är ett miljöarbete

Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsbolagen samarbetar med andra företag, bransch- och intresseföreningar samt myndigheter i Sverige och internationellt i den skadeförebyggande verksamheten. På uppdrag av länsförsäkringsbolagen tar Länsförsäkringar AB fram metoder och standarder för det skadeförebyggande arbetet. Länsförsäkringsbolagen ansvarar i första hand för kundrelationerna och informerar försäkringstagare om skaderisiker och hur de kan undvikas och förebyggas. Störst miljöpåverkan har natur-, vatten-, brand- och motorskador, som är Länsförsäkringars fokusområden i det skadeförebyggande arbetet.

En genomsnittlig vattenskada i ett hem ger upphov till 300 kilo koldioxidutsläpp. Vattenskador kan undvikas genom val av material och installation av varningsindikatorer. En villbrand ger i genomsnitt upp-

hov till 25 ton koldioxidutsläpp. Bränder orsakar även kemiska utsläpp i luft, vatten och mark. Brandsanering och återställande av ett hus kräver mycket energi, nya eller återvunna resurser och orsakar stora mängder avfall.

Hälsa för en hållbar livsstil och ett hållbart arbetsliv

Länsförsäkringar är en av Sveriges ledande aktörer inom hälso- och sjukvårdsförsäkring. I sjukvårdsförsäkringen ingår förebyggande hälsotjänster och personligt samtalsstöd, rätt vård i rätt tid samt effektiv rehabilitering. För att säkerställa att den vård som förmedlas är medicinskt motiverad och ger långsiktigt bästa resultat för kunderna används så kallad oberoende medicinsk granskning. Syftet är att vårdgivarna ska följa samma riktlinjer för de behandlingsformer som är rekommenderade vid olika besvär, till exempel behandling av fysioterapi i stället för operation vilket gör att vård och rehabilitering ger ett bättre resultat för kunderna.

Förebyggande hälsotjänster syftar till att främja god hälsa och förebygga ohälsa genom verktyg för att minska och hantera stress, bättre sömn och sundare livsstil. Exempel på förebyggande hälsotjänster är hälsoprofil för medarbetare och organisationer, webbaserade hälsoprogram, personligt samtalsstöd och chefsstöd. I rehabilitering ingår medicinsk och arbetslivsinriktad rehabilitering samt behandling av beroende och missbruk. Arbetslivsinriktad rehabilitering sätts in i ett så tidigt skede som möjligt för att öka chansen till arbetsförmåga och vid sjukskrivning tidigare återgång i arbete.

Länsförsäkringar ser en trend med ökat användande av förebyggande hälsotjänster, vilket indikerar att allt fler tar hjälp att själva eller för hela arbetsgruppen jobba proaktivt med hälsa. Ökningen är 13 procent 2017 jämfört med föregående år och främst återfinns ökningen inom stresshantering följt av kost och motion. Genom riktad arbetslivsinriktad rehabilitering i ett tidigt skede kan

problematik med psykisk ohälsa och sjukfrånvaro fångas upp så att lång sjukskrivning förhindras och tidigare återgång i arbete underlättas.

Forskningsinsatser och kunskapsöverföring

Länsförsäkringar deltar aktivt i samhällsdebatten kring en god hälsa och ett hållbart arbetsliv samt bidrar till forskningsfinansiering kring hälsa. Under 2017 bidrog Länsförsäkringar till finansiering av bland annat:

- Nätverket för personanpassad livsstilsmedicin och Karolinska Institutets forskning om livsstilsinterventioners effekt på patienter med kvarstående hälsoproblem trots medicinering för underproduktion av sköldkörteln.
- Hjärtlungfondens forskning om prevention av hjärtkärlsjukdomar.
- Umeå universitet forskning om prostatacancer.

Under 2018 kommer Länsförsäkringar att fortsätta fokusera på förebyggande arbete kring ohälsa, bland annat genom att delta i samarbeten som främjar psykisk hälsa hos skolbarn och unga vuxna. Ett pilotprojekt planeras kring proaktivt hälsoarbete tillsammans med RISE, Karolinska Institutet, GIH, Apoteket och Stockholms Läns Landsting med målsättning att kunna mäta positiva hälsoeffekter.

 På lansforsakringar.se finns mer information om skadeförebyggande och hälsofrämjande arbete för god hälsa.

Trygghet i olika livssituationer

Länsförsäkringar har flera erbjudanden som ger ekonomisk trygghet för kunderna i olika livssituationer. Försäkringen "Bo Kvar" ger skydd vid dödsfall, sjukdom och arbetslöshet och erbjuds till dem som tar bolån i Länsförsäkringar Hypotek och kunder som har sin hemförsäkring hos Länsförsäkringar. Ett annat exempel är försäkringen "Senior", som lanserades i början av 2017. Det är en försäkring för äldre kunder som behöver ett fortsatt försäkringsskydd inom sjukvårds-, liv- och olycksfallsförsäkring efter det att de uppnått slutåldern i sin gruppörsäkring.

Hälsofrämjande och skadeförebyggande insatser för djur

Agria är marknadsledare inom djurförsäkring i Sverige och arbetar med skadeförebyggande och hälsofrämjande åtgärder för djur. Agria ger råd och information via olika

Ansvarsfullt erbjudande

digitala kanaler, bland annat Agria-appen och Pälspodden som ger råd och tips till djurägare och med tjänsten Firstvet där kunder via videolänk gratis kan konsultera veterinär vid sjukdom och olycksfall.

Via Agrias forskningsfond stödjer Agria forskning kring djurs hälsa och välbefinnande samt djurens betydelse för människan och samhället. Agria har omfattande skadestatistik som används av forskare och avelsklubbar i arbetet för ökad djurhälsa och hållbarhet.

Agria för dialog med veterinärer kring etiska ställningstaganden rörande djurhållning och djursjukvård. I nära samarbete med djurägarorganisationer utvecklar Agria försäkringsprodukter som skapar trygghet för djur och djurägare, väl anpassade till kundens olika behov.

Riktade insatser görs mot barn och unga för att ge kunskap om olika husdjur och värde av att ha ett eget husdjur.

 På agria.se finns mer information om skadeförebyggande och hälsofrämjande arbete för djur.

Motorförsäkring och insatser för att minska trafikolyckor

Länsförsäkringar är marknadsledande på motorförsäkring. Länsförsäkringar arbetar för att minska antalet olyckor i trafiken. Detta har bland annat lett fram till ett gemensamt arbetssätt och en statistikdatabas som kallas "Skada på karta". Vid en olycka eller incident inom motor och trafik rapporteras denna geografiskt och den samlade incident- och olycksstatistiken ger kunskap om var olyckor sker och varför, samt ger förutsättningar för att förebygga trafikskador långsiktigt i samverkan med väghållare och kommuner. Kunder kan numera plotta skadan själv via skadeanmälan på internet vilket har lett till att antalet skador har ökat i databasen under året. Ett exempel är en rondell i Borlänge, som har identifierats med många incidenter och som nu planeras att byggas om av väghållaren så att hastigheten minskar i rondellen.

Hållbarhet vid skadereparation

Länsförsäkringar AB har tagit fram en certifiering av bilverkstäder i samarbete med Autoteknik. De flesta länsförsäkringsbolagen har anslutit sig till certifieringen som säkerställer uppfyllelse av miljö- och kvalitetskrav av de bilverkstäder som används

för skadereparation. Certifierade verkstäder ska i möjligaste mån använda begagnade delar vid reparation och laga plastdetaljer i första hand istället för att byta, vilket innebär mindre miljöpåverkan. Kvalitetskontroller av utförda reparationer görs av länsförsäkringsbolagen. Under 2017 gjordes cirka 1 300 kontroller av verkstäder. Trafikförsäkringsföreningens kvalitetsmätning per 30 juni 2017 visade att certifierade bilverkstäder till 35 procent hade färre brister än icke-certifierade bilverkstäder. Under 2018 kommer länsförsäkringsbolagen fortsätta att utföra kvalitetskontroller av utförda skadereparationer.

Länsförsäkringsbolagen ställer höga kvalitetskrav i samband med skadereparation av fastigheter och bostäder. Tillsammans med Länsförsäkringar AB vidareutvecklas metoder och system för att ställa krav på de företag som reparerar byggnadsskador. Dialog förs med företagen om byggmetoder, återvinning och material som minskar negativ miljöpåverkan.

Samarbete med återvinningsföretag

Flera länsförsäkringsbolag samarbetar med bolaget Godsinslösen, ett företag som specialiserat sig på att återbruka och återvinna skadat gods. Därutöver finns lokala samarbeten med flera återvinningsföretag. Under 2017 har länsförsäkringsbolagen via Godsinslösen reducerat sina koldioxidutsläpp med 243 ton och avfallsmängder med 852 ton avseende elektronik (mobiltelefoner, datorer, surfplattor) och cyklar vilka är de godskategorier som det finns mätningar på.

Återvinningstjänsten erbjuds av flera länsförsäkringsbolagen i samarbete med Håll Sverige Rent och lokala entreprenörer för att minska skrot och miljöfarligt avfall på den svenska landsbygden. Under 2017 samlades 469 (399) ton farligt avfall och 3 388 (3 027) ton lantbruksskrot in.

Oklara försäkringsfall

Länsförsäkringars målsättning är att försäkringstagarna behandlas korrekt och att rätt ersättning betalas ut till rätt person. Klagomålsansvariga finns vid varje länsbolag för kunder som är missnöjda med beslut eller ärendehantering.

Försäkringsbedrägerier

Det är angeläget att motverka försäkringsbedrägerier för att skydda försäkringstagarna och för att hålla nere premierna.

Enligt Svensk Försäkring står försäkringsbedrägerierna för mellan 5–10 procent av skadekostnaderna, vilket betyder att försäkringsbedrägerierna kostar mellan 3 till 6 miljarder kronor per år för hela försäkringsbranschen.

Länsförsäkringars utredningsverksamhet arbetar med utredningar av misstänkta bedrägerier och med förebyggande arbete kring brottstrender genom utbildning och riktade aktiviteter. Under 2017 var bland annat reseskador i fokus för Länsförsäkringar. Utredningsverksamheten stoppar felaktiga utbetalningar för mellan 170–180 miljoner kronor per år fördelat på cirka 2 700 ärenden. Bedrägerierna är ett område som ökar kraftigt i hela samhället.

För att motverka bedrägerier och öka trygghetsfaktorn för kunderna samverkar Länsförsäkringar med försäkringsbranschen och myndigheter via Svensk Försäkring. Arbetet skapar förutsättningar för att påverka allmänhetens attityder till bedrägerier samt bidrar till att få en överblick av omfattningen på problemet. Under 2017 deltog Länsförsäkringar i en branschgemensam aktivitet avseende bilbränder. Länsförsäkringar följer Svensk Försäkrings riktlinjer kring försäkringsbedrägerier.

Kunder ger Länsförsäkringar högsta betyg

I Svenskt kvalitetsindex kundnöjdhetsmätning för 2017 mätningar av kundnöjdhet inom sakförsäkring fick Länsförsäkringars trovärdighet rörande hållbarhet bland privatkunder högst betyg med ett index på 75,1. Även företagskunderna har ett stort förtroende för hållbarhetsarbetet med ett index på 68,9.

Länsförsäkringar talar i FN

Som första svenska försäkringsbolag skrev Länsförsäkringar under FNs principer för ansvarsfulla försäkringar, PSI, 2016.

Länsförsäkringar Saks vd, Ann Sommer, deltog på FNs årliga näringslivsforum i New York 2017. Temat för forumet var finanssektorns roll för att bidra till de globala hållbarhetsmålen. Ann Sommer deltog även i en paneldiskussion kring klimatanpassning och hur offentlig och privat sektor tillsammans med investerare kan initiera fler samarbeten för att nå de globala hållbara utvecklingsmålen.

4. Regelefterlevnad

Företagskultur med hög ambition inom affärsetik.

Bank- och försäkringsbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till att skydda våra kunder samt upprätthålla förtroende och stabilitet på den finansiella marknaden. Regelverken syftar också till att förhindra och motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. För Länsförsäkringar är god regelefterlevnad ett naturligt inslag i all vår verksamhet.

Anti-penningtvätt och motverkande av finansiering av terrorism

Penningtvätt och finansiering av terrorism är internationella problem som utgör allvarliga hot mot det finansiella systemet och dess institutioner, samt i förlängningen den reala ekonomin och den allmänna säkerheten. Förtroendet för det finansiella systemet kan snabbt skadas om finansiella institutioner förknippas med illegala tillgångar och penningtvätt eller används för att finansiera terrorister eller terroristorganisationer. Även användande av kurspåverkande information och korruption är risker för bolag i bank- och försäkringsbranschen. Bank- och försäkringsbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till att förhindra att dessa risker och vara ett skydd för kunderna.

God regelefterlevnad i fokus

För Länsförsäkringar AB är det väsentligt att ha en god regelefterlevnad och på bästa

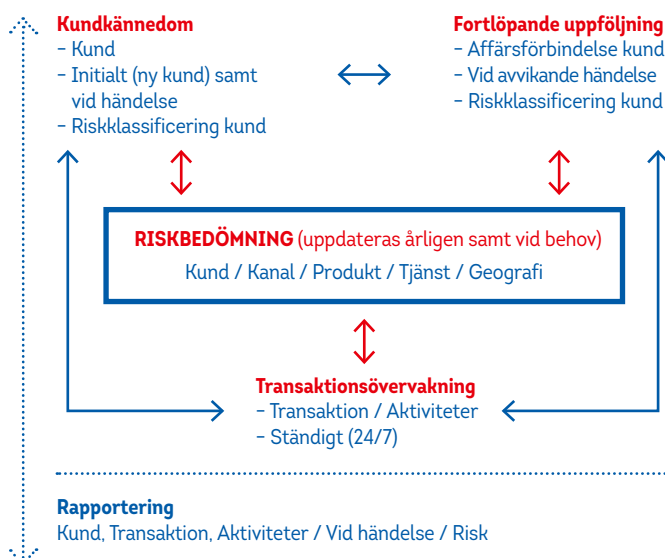
möjliga sätt förhindra att verksamheten utnyttjas för korruption, bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism. Inom bolaget bedrivs ett omfattande arbete för att begränsa dessa risker.

Vägledande styrdokument är uppförandekod för medarbetare, policy för anställdas egna affärer, policy och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, riktlinjer för identifiering och hantering av intressekonflikter och policy mot otillåtna förmåner.

Genom att bland annat upprätta en god kännedom om kunderna och genom aktiv övervakning och rapportering av transaktioner sker ett systematiskt arbete för att minska risken för penningtvätt, finansiering av terrorism och bedrägerier. Om det finns misstankar om penningtvätt rapporteras det till Finanspolisen, en särskild enhet inom Rikskriminalpolisen.

Systematiskt arbete för motverka penningtvätt

Arbetet med att förhindra och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism ska ske utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Arbetet, som innehåller flera olika aktiviteter, är en del i en ständigt pågående process som syftar till att bedöma risken för att verksamheten utnyttjas för dessa brott.

Löpande riskbedömning

Den allmänna riskbedömningen som görs inom verksamheten utgör grunden för styrdokument, rutiner och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen utvärderas regelbundet och uppdateras när så behövs.

Compliance-enheten inom Länsförsäkringar AB övervakar och kontrollerar att rutiner och riktlinjers efterlevs. När nya produkter, tjänster eller distributionskanaler introduceras samt vid omorganisationer görs en ny riskbedömning. Ett gemensamt system finns inom länsförsäkringsgruppen för avvikelserapportering.

Samtliga anställda och uppdragstagare som är verksamma inom bank- och livverksamheten ska ha kännedom om innehåll i styrdokument och om de rutiner angående arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism som är relevanta för medarbetaren. Samtliga anställda inom bank- och livverksamheten ska genomgå en obligatorisk utbildning inom området årligen samt genomgå fortlöpande utbildning.

SwedSec-licenser

Länsförsäkringar Bank är anslutet till SwedSec, en organisation som arbetar för höga kunskaper och regelefterlevnad hos anställda på finansmarknaden. Detta görs genom licensiering baserat på kunskapskrav och tester och genom ett disciplinärt förfarande vid regelöverträdelser. Inom Länsförsäkringar finns totalt 1 181 licenshavare i olika yrkeskategorier, varav 1 026 har en aktiv SwedSec-licens. Samtliga cirka 600 rådgivare som arbetar med investeringsrådgivning har en SwedSec-licens.

Uppförandekod för medarbetare

Uppförandekoden för medarbetare är en uppsättning affärsetiska regler och riktlinjer som ska vägleda såväl medarbetare som chefer och styrelseledamöter i det dagliga arbetet i hur de förväntas uppträda och agera i enlighet med Länsförsäkringar ABs vision, värderingar, mål, strategier och externa krav. Policyn mot otillbörliga förmåner ger mer ingående vägledning kring de externa krav som finns.

 Uppförandekoden finns på lansforsakringar.se/uppforandekod

Anti-korruption

Länsförsäkringar AB tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner, vilket tydliggörs i uppförandekoden och i policy mot otillbörliga förmåner. Institutet Mot Mutors (IMM) rekommendation om hur gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet får användas är en del av policyn mot otillbörliga förmåner. Det övergripande syftet med Länsförsäkringar ABs anti-korruptionsarbete är att vägleda medarbetarna i hur de undviker att ge och ta emot gåvor och representation som kan väcka misstanke om att syftet är för privat vinning eller för att främja tredje mans intresse.

Inom Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag genomför Compliance-enheten regelbundet en risk- och sårbarhetsanalys i syfte att utvärdera risken för förekomst av mutor och annan otillåten påverkan. De områden som beaktas är respektive bolags

verksamhet, storlek och organisation, marknad, kunder, distributionskanaler, samarbetspartners, sponsring samt inköp.

Bedömningen i den risk- och sårbarhetsanalys som gjordes 2017 var att Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag är utsatta för låg risk att utsättas för mutbrott.

Årlig e-utbildning

I den årliga e-utbildningen av uppförandekoden för alla medarbetare finns lärande exempel kring affärsetik som syftar till att skapa medvetenhet och tydliggöra den omgivning och de risker för korruption som finns och hur anställda förväntas agera.

Visselblåsningsfunktion

I syfte att motverka, stoppa brott eller misstanke om brott i verksamheten eller nära verksamheten, finns en visseblåsningsrutin tillgänglig för medarbetare,

kunder, samarbetspartners och andra knutna till verksamheten. Medarbetarna kan vända sig till närmaste chef eller chefs chef vid misstanke om oegentligheter eller göra en visseblåsningsanmälan. Den som anmäler har rätt att vara anonym och att inte utsättas för repressalier på grund av sin anmälan. Visselblåsningsrutinen ska ses som ett alternativ till övriga rapporteringsvägar. I uppförandekoden och på intranätet finns information om visseblåsningsrutinen. Under 2017 inkom inga visseblåsningsärenden till chef för compliance.

Obligatoriska e-utbildningar

	2017	2016
Antal utbildade i penningtvättlagen (AML)	2 013	1 963
Antal medarbetare som har genomfört e-utbildningen i uppförandekod, säkerhet och hållbarhet, %	82	*

* Jämförelsesiffror för 2016 saknas.

5. Ansvarsfull arbetsgivare

Ambition att attrahera och behålla duktiga medarbetare.

Medarbetarna är Länsförsäkringar ABs viktigaste resurs. De har olika specialist- och yrkeskompetenser som är avgörande för att driva och utveckla verksamheten. Den snabba teknikutvecklingen i samhället ställer krav på en dynamisk, flexibel och innovativ arbetsplats för att klara konkurrensen. Länsförsäkringar ABs framtida fokusområde är att definiera och designa en ändamålsenlig kultur och etablera samt genomföra denna i perspektiven IT, plats och människa.

Fokusområden som bidrar till att vara en attraktiv arbetsgivare

Mångfald och jämställdhet, kompetensutveckling och lärande samt hälsa och arbetsmiljö bedöms som viktiga faktorer för att bidra till att vara en attraktiv arbetsgivare.

Mångfald och jämställdhet

Arbetet med mångfald handlar om affärsnytta, bidrar till stärkt konkurrenskraft och lönsamhet. Det är Länsförsäkringar ABs övertygelse att olikstänkande är en viktig framgångsfaktor för lärande och innovation som ger nya kunder på nya marknader. Mångfaldsarbetet är även av stor betydelse för att vara en attraktiv och ansvarsfull arbetsgivare samt för att möjliggöra breddning av rekryteringsbasen.

Koncernledningen har fastslagit definitionen av mångfald och inkludering till de sju diskrimineringsgrunderna och allt det som gör människor olika och unika. Vikten av en inkluderande kultur ses som avgörande för att dra nytta av olikheter och välkomna olika perspektiv och synsätt.

En nuläges- och omvärldsanalys kring mångfald genomfördes under 2017. Identifierade aktiviteter är bland annat att fortsätta medvetandegöra mångfald, inkludera mångfald som en del i kulturarbetet, rusta chefer att arbeta med mångfald i sitt ledarskap och se över verksamhetens processer och rutiner.

Under 2017 hölls flera interna workshops och informationsmöten för att öka insikten om vikten av mångfald. Ett samarbete inleddes med Novare Potential, ett rekryterings-

och bemanningsföretag med syfte att leda nyanlända in på den svenska arbetsmarknaden. Andra samarbetsprogram för nyanlända är Rapid Acceleration Management, Korta vägen och Welcome Talent. Länsförsäkringar AB har även för tredje året varit engagerade i My Dream Now och Diversity Charter Sweden.

Jämställdhets- och mångfaldsplanen inkluderar hur jämställdhetslagen och diskrimineringslagstiftningen tillämpas, den innehåller även mål, handlingsplaner och hur uppföljning sker. I frågan om kränkande särbehandling anser 94 procent att man varit helt fri från kränkande särbehandling på arbetsplatsen de senaste 12 månaderna. Länsförsäkringar AB har sedan länge ett tydligt ställningstagande om nolltolerans mot kränkande särbehandling i personalpolicyn.

En lönekartläggning görs varje år för att säkerställa att ingen könsdiskriminering föreligger för lika befattningar. Kartläggningen 2017 visade att Länsförsäkringar AB generellt ligger bra till och de avvikelser, cirka 1 procent av de anställda, som identifierades justerades i samverkan med fackliga samarbetspartner.

Vid rekrytering är målsättningen att en jämnare könsfördelning uppnås i arbetsgrupper och inom olika chefsbefattningar. Andelen arbetsgrupper med 40/60-fördel-

ning på män och kvinnor nådde målet i affärsplanen på 28 procent. Arbetet med jämn könsfördelning kommer att fortsätta. Chefer uppmuntras att ha ett brett mångfaldsperspektiv i samband med rekrytering.

Alla medarbetare har möjlighet att få en löneutfyllnad som är en kompletterande ersättning till den allmänna föräldrapenningen.

Nätverket Qnet utvecklar och coachar framtida kvinnliga ledare som en del av det strukturerade jämställdhetsarbetet.

Kompetensutveckling och lärande

Utveckling av medarbetarnas kompetens sker i överensstämmelse med Länsförsäkringar ABs mål och verksamhetens behov på både kort och lång sikt. Genom ett kontinuerligt arbete med kompetensutveckling ökar Länsförsäkringar AB sin konkurrenskraft och kan hantera de ständigt förändrade förutsättningarna i omvärlden. Länsförsäkringar AB strävar efter att skapa förutsättningar för en kultur med lärande och utveckling i fokus. Via processen för prestationsutveckling har alla medarbetare löpande dialoger om sin prestation, kompetens, arbetsmiljö och hälsa.

Anpassningsförmåga, självorganisering och professionalism har identifierats som viktiga kompetenser inom Länsförsäkringar AB. I syfte att öka medarbetarnas föränd-

ringskompetens har ett e-coachningsverktyg utvecklats inom områdena självledarskap, motivation, oförutsägbarhet, hälsa, effektivitet och kompetensutveckling.

Den interna utbildningsverksamheten utvecklar och genomför egna utbildningar inom liv-, bank och sakförsäkringsområden samt ledarskapsutbildningar. Under 2017 genomfördes 4 399 utbildningstillfällen för medarbetare inom Länsförsäkringar AB i den egna utbildningsverksamheten. Därtill utbildas medarbetare genom kompetensöverföring, externa kurser och seminarier.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsförsäkringar AB har under en lång tid arbetat långsiktigt med hälsa och arbetsmiljö där organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö är integrerade delar i verksamheten. Ett aktivt arbete sker med att skapa förutsättningar för medarbetarna att må bra och att trivas i en sund arbetsmiljö där alla kan bidra med engagemang, goda prestationer och effektivitet för att nå affärsmålen.

Alla chefer ansvarar för den egna gruppens medarbetarfrågor inom arbetsmiljö- och hälsofrågor enligt det systematiska arbetsmiljöarbete samt för jämställdhets-, mångfalds- och diskrimineringsfrågor. En struktur finns för samverkan kring arbetsmiljöfrågor mellan arbetsgivare, chefer och medarbetare samt arbetsmiljöombud. En

riskbedömning görs inför alla organisatoriska förändringar i verksamheten och är ett uttalat chefsansvar. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4.

I arbetsmiljö- och jämställdhetskommittén sker uppföljning utifrån ett företagsperspektiv på jämställdhets- och mångfaldsplanen, sjukfrånvaro, arbetsskador och tillbud samt medarbetarundersökningen. Under året rapporterades fyra arbetsskador av mindre karaktär och sju tillbud. Inga diskrimineringsärenden rapporterades.

Alla anställda har en sjukvårdsförsäkring där sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd och förebyggande hälsotjänster och rehabilitering ingår. Sjukfrånvaro följs kontinuerligt upp. Avtal finns med företagshälsovård för stöd i rehabilitering och arbetsrelaterad ohälsa samt för ergonomisk rådgivning och regelbundna hälsokontroller. Friskvårdstimme erbjuds på arbetstid med en bred friskvårdsverksamhet. I Länsförsäkringar AB egna lokaler, där huvuddelen av medarbetarna arbetar, finns en personalrestaurang som drivs med hållbarhetsinriktning utifrån såväl miljö som hälsa.

Värderingar och styrdokument

Länsförsäkringar ABs värderingar, ledar- och medarbetarprofil, personalpolicyn, uppförandekoden för medarbetare och jämställdhets- och mångfaldsplanen utgör grunden för arbetet med personalrelaterade frågor. Det fackliga samarbetet sker genom kontinuerliga möten och dialoger på organisatoriska nivåer. Extern påverkan är lagar och avtal inom anställningsskydds- och arbetsmiljölagen samt kollektiv- och medbestämmandeavtalet. I samband med medarbetaravslut och uppsägningar följer Länsförsäkringar AB kollektivavtalets regler. Samtliga medarbetare utom koncernledningen omfattas av kollektivavtal.

Nyckeltal för att mäta attraktivitet som arbetsgivare

Länsförsäkringar ABs interna attraktivitet som arbetsgivare mäts enligt Employee Net Promotor Score (eNPS) som är ett vedertaget sätt att internt mäta attraktiviteten som arbetsgivare. Länsförsäkringars värde ökade från 21 till 26 vid mätningen 2017. Benchmark är 29, vilket är ett resultat från högpresterande företag.

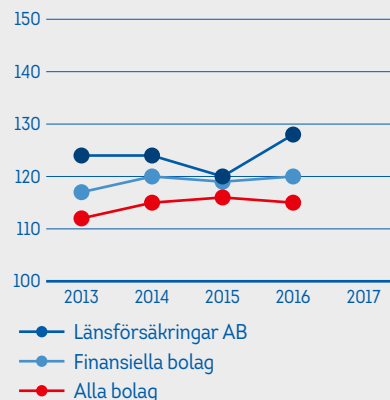

95% av medarbetarna svarade på årets medarbetarenkät och av dessa svarade:

	2017	2016
Upplever att mångfald i arbetsgrupp värdesätts, %	84	81
Uppfattar att Länsförsäkringar AB är en jämställd arbetsplats, %	87	85
Uppfattar att den egna kompetensen utvecklas i takt med förändrade krav på arbetet, %	79	77
Upplever att de har en rimlig stressnivå i sitt arbete, %	70	64
Upplever att de har balans mellan arbete och fritid, %	81	80

Långsiktigt jämställdhetsarbete har gett resultat

Länsförsäkringar AB deltar årligen i Nyckeltalsinstitutets undersökning Jämfix i syfte att följa upp jämställdhetsarbetet. Av 215 medverkande bolag placerade sig Länsförsäkringar AB på plats 48. Nio olika nyckeltal mäts och Länsförsäkringar AB fick 128 poäng av maximalt 180 poäng. Poängspannet bland finansiella bolag låg mellan 96 och 134 poäng och Länsförsäkringar AB hamnade således över snittet.

Medarbetarstatistik Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv

Medarbetare, antal	2017	2016
Tillsvidareanställda	1 847	1 759
varav män	777	730
varav kvinnor	1 070	1 029
Nya tillsvidareanställda som rekryterats under året	247	185
Tillsvidareanställda som slutat och gått till annat bolag inom länsförsäkringsgruppen	9	13
Tillsvidareanställda som slutat under året	170	125

Personalomsättningen, %	2017	2016
Tillsvidareanställda	9,7	7,2

Nya medarbetare som rekryterats under året, antal	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-30 år	35	32	23	17
31-40 år	31	45	27	35
41-50 år	41	35	41	22
51-60 år	12	12	13	7
61-	3	1	-	-
Totalt	122	125	104	81

Alla anställda är heltidsanställda oavsett om de arbetar hel- eller deltid. Medarbetare som har egna barn yngre än 12 år har möjlighet att jobba deltid enligt branschens kollektivavtal.

Åldersintervall alla medarbetare, antal	2017	2016
0-30 år	209	184
31-40 år	460	454
41-50 år	634	594
51-60 år	463	439
61-	81	88
Medelålder kvinnor	44	44
Medelålder män	44	44

Åldersintervall chefer, antal	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-30 år	3	2	1	4
31-40 år	21	20	23	21
41-50 år	56	56	46	55
51-60 år	35	27	33	29
61-	1	5	-	5
Totalt	116	110	103	114
Totalt	226		217	

Medelålder chefer, år	2017	2016
Kvinnor	46	46
Män	47	46

Könsfördelning chefer, %	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Företagsledning	57	43	50	50
Avdelningschefer	53	47	48	52
Gruppchefer och teamledare	50	50	47	53

Könsfördelning ledning och styrelse, antal	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vd	5	5	4	6
Ledningsgrupper ¹⁾	33	36	25	37
Styrelseledamöter ²⁾	22	49	28	38

¹⁾ Inklusive fackliga representanter.

²⁾ Ordinarie ledamöter inklusive fackliga representanter.

Sjukfrånvaro, %	2017	2016
Total sjukfrånvaro som en andel av ordinarie arbetstid	3,0	3,1
Andel av total sjukfrånvaro som är långtidssjukfrånvaro, sammanhängande sjukfrånvaro på 60 dagar eller mer	45,1	44,4

6. Hållbarhetskrav på leverantörer

Hållbarhetskrav i leverantörskedjan.

Länsförsäkringar ABs inköp görs främst från tjänsteleverantörer inom kategorierna IT och telekom; konsulttjänster; hälsa och sjukvård; ekonomi, bank och investering samt marknad och kommunikation. Uppförandekoden för leverantörer baseras på FN Global Compacts principer.

Inköp främst från tjänsteleverantörer

Inköpen sker i huvudsak från leverantörer i Sverige. Inom IT sker inköp från leverantörer med verksamhet i Sverige men även i andra länder, exempelvis Indien. Av bolagets största leverantörer utgör 94 stycken 80 procent av total inköpsvolym, vilket ger förutsättningar för en effektiv leverans-, hållbarhets- och affärsmässig uppföljning av leverantörerna.

Inköpen består främst av inköp av tjänster. Arbetsvillkor är det område där störst hållbarhetsrisk bedöms finnas. Leverantörer förväntas följa Länsförsäkringar ABs uppförandekod där krav på arbetsvillkor är en viktig del.

Uppförandekod del av inköpsavtal

Inköps- och upphandlingspolicy anger regler och förhållningssätt som ska gälla vid inköp och upphandling. Uppförandekoden för leverantörer är sedan 2016 en del av inköpsavtalet för alla nya leverantörer. Koden definierar krav om mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, miljö och affärsetik och baseras på FN Global Compacts 10 principer. Policyen inkluderar även generella och IT-specifika säkerhetsriktlinjer och riktlinjer för hantering av intressekonflikter. Respektive avtals-

ansvarig i verksamheten är huvudansvarig för uppföljning av leverantörer.

 Uppförandekoden för leverantörer finns på lansforsakringar.se/uppforandekod-leverantorer

Fokusområden 2017

Vid upphandling och möten med större leverantörer görs löpande bedömningar av miljö- och samhällsrelaterade risker utifrån land, bransch och bolag. För de största IT-leverantörerna finns en dedikerad styrningsgrupp som ansvarar för uppföljning, utvärdering och styrning av leverantörer. Under 2017 har arbetsvillkor, affäretik och miljöpåverkan diskuterats med dessa leverantörer. Inga signifikanta brister har identifierats.

Oberoende medicinsk granskning i skaderegleringen avseende privata sjukvårdsförsäkringar infördes 2015. I samband med införandet av oberoende medicinsk granskning upptäcktes att många utförda operationer saknade stöd för att ingreppet var bästa praxis enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Under 2017 har arbetet med oberoende medicinsk granskning avseende vårdgivarleverantörer ytterligare utvecklats. I syfte att förhindra risker att patienter får

felaktig vård granskas och utvärderas vårdgivarleverantörer löpande.

Krav på kapitalförvaltningstjänster och återförsäkringsbolag

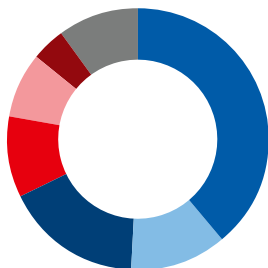
Enheten för kapitalförvaltning och Länsförsäkringar Fondförvaltning ansvarar för upphandling av externa kapitalförvaltnings-tjänster och förvaltare. Krav ställs på de externa förvaltarens arbete med att integrera hållbarhet i investeringsbeslut och påverkansarbete. FNs principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) är en ledstjärna i det arbetet. En beskrivning av arbetet med externa förvaltare finns på sidan 14. Kapitalförvaltningen följer även upp motparternas uppförandekoder.

Länsförsäkringar Sak hanterar länsförsäkringsgruppens återförsäkringskydd samt tecknar mottagen internationell återförsäkring. En dialog förs med återförsäkringsbolagen sedan 2016 om att de ska skriva under Länsförsäkringar ABs uppförandekod för leverantörer eller ställa sig bakom FN Global Compacts principer.

Vidareutveckling av leverantörsstyrningen

I det fortsatta arbetet med att implementera uppförandekoden för leverantörer kommer arbetssätten att vidareutvecklas. Uppförandekoden för leverantörer inkluderas i alla nya avtal. I den strategiska avtalsstyrningen kommer en bredare och djupare dialog om hållbarhetsfrågor att införas. Rutiner för att bedöma behovet av stickprovskontroller och revisioner hos leverantörer ingår i detta arbete. En ny riskanalys kommer att göras.

Fördelning av inköp 2017

- IT och telekom, 39%
- Hälsa och sjukvård, 12%
- Konsulttjänster, 17%
- Ekonomi, bank och investering, 10%
- Marknad och kommunikation, 8%
- Skaderelaterade tjänster, 4%
- Övrigt, 10%

Uppföljning av leverantörer, %

	2017	2016
Andel återförsäkringsbolag som har skrivit under uppförandekoden och/eller har skrivit under FN Global Compact	80	74
Andel förvaltare av Länsförsäkringars egna fonder som har skrivit under PRI	100	100
Andel förvaltare som Länsförsäkringar anlitar för förvaltning av noterade tillgångar i institutionella portföljer som har skrivit under PRI	95	93
Andel av Länsförsäkringars rekommenderade fonder på Fondtorget som har skrivit under PRI	100	98

7. Samhällsengagemang

Bidra till skadeförebyggande insatser och forskning.

Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsbolagen stödjer sedan många år tillbaka vetenskaplig oberoende forskning kring samhällets trygghetsutmaningar. Lokala samhällsengagemang drivs i huvudsak ute i de lokala länsförsäkringsbolagen.

Forskning del av vårt samhällsengagemang

Länsförsäkringar drivs av idén om att skapa trygghet för kunderna och samhället i stort. Sedan 1970-talet finansierar Länsförsäkringar forskning kring social, ekonomisk samt fysisk trygghet vid svenska högskolor och universitet.

Trygghet för kunder och samhälle i fokus för forskningen

Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsbolagen ger ett årligt anslag till Länsförsäkringars Forskningsfond för att identifiera och undersöka dagens och morgondagens trygghetsutmaningar i samhället. Fem fokusområden prioriteras: Morgondagens samhälle, trafiksäkerhet, klimatanpassning, ömsesidiga affärsmodeller samt tryggt boende.

Forskningsfonden gör utlysningar där de bästa forskarna vid svenska universitet, högskolor och oberoende svenska forskningsinstitut kan ansöka om forskningsbidrag. Forskningsanslag ges till projekt på en kvalificerad vetenskaplig nivå med relevans för trygghet och Länsförsäkringars verksamhet. Ansökningarna bedöms av en kommitté bestående av personer med erfa-

renhet från både näringsliv och akademi. Sedan 2014 har Forskningsfonden beviljat finansiering till tio forskningsprojekt för mer än 60 mkr.

Forskningsresultat görs tillgängliga för alla

Genom att göra forskningsresultaten allmänt tillgängliga kan Länsförsäkringar bidra till en kunskapsbaserad trygghetsutveckling av samhället. Länsförsäkringar använder också resultaten i den egna verksamheten mot kund.

Avslutade projekt 2017

Under året slutrappporterades följande forskningsprojekt:

Oskyddade trafikanter

Under 2017 publicerades en forskningsstudie kring föräldrars attityder till barn och fyrhjulskörning. Studien visar att föräldrar, inte minst bland lantbrukare med barn på gården, ofta överskattar barnens körförmåga och underskattar riskerna. 40 procent av alla som skadas i fyrhjulingsolyckor är barn under 15 år. Länsförsäkringar har använt studien genom att gå ut brett till kunder,

myndigheter och återförsäljare för att synliggöra riskerna och öka medvetenheten i syfte att minska andelen skadade barn.

Under året testades cykelhjälmarna enligt framtidens testmetoder som är under utveckling inom EU. Testet visade hur väl hjälmarna skyddar huvudet mot sneda islag, så kallat rotationsvåld. Testet visade att dagens teststandard är bra, men ännu inte helt utformad för att utvärdera den typen av islag som ger de allvarigaste skadorna vid cykelolyckor.

Översvämningsrisker till följd av klimatförändringar

Översvämnningar från havet kommer sannolikt att öka i framtiden med ändrade klimatförhållanden. Därför behövs fler modellberäkningar och observationer för att öka förståelsen för regionala förändringar i medel- och extremvattennivåer. Resultaten från forskningsprojektet "Översvämningsrisker vid svenska kusten" visar att det finns ett linjärt samband mellan medel- och extremvattenstånd. Det betyder att man kan addera stormfloder i dagens klimat till den framtida regionala medelvattennivån för att få framtidens extremvattennivå. Det går att formulera ett enkelt samband mellan vindstyrka och extremvattennivåer på olika platser i haven.

Bostadsägares riskuppfattningar, riskbeteenden och betalningsförmåga

Forskningsprojektet syftade till att öka kunskapen om hur bostadsägares riskuppfattningar, riskbeteenden och betalnings-

Forskningsområde	Forskningsprojekt	Tidsperiod
Morgondagens samhälle: digitalisering, urbanisering, delningsekonomi	Tillitens geografi: Lokalsamhällets tillit i ett Sverige i förändring. Ersta Sköndal högskola.	Uppstart 2017 Slutrappport 2019
	Regional tillväxt mot alla odds: Drivkrafterna för långsiktig tillväxt i nordiska regioner. Lunds Universitet.	Uppstart 2017 Slutrappport 2021
	Svensk regionalekonomisk utveckling och omvandling: dåtid, nutid och framtid. Lunds Universitet.	Uppstart 2018 Slutrappport 2020
Trafiksäkerhet	Hjulburna, oskyddade trafikanter. VTI Linköping.	Uppstart 2015 Slutrappport 2017
Klimatanpassning	Översvämningsrisker vid svenska kusten. SMHI Norrköping.	Uppstart 2013 Slutrappport 2017
	Minskade klimatrisker i framtidens bebyggelse och boende - lärande från tidigare händelser och samhällsplanering. Karlstad universitet.	Uppstart 2015 Slutrappport 2018
	Kort och långsiktiga konsekvenser av bostadsägares riskuppfattningar, betalningsförmåga och riskbeteende för försäkringsbranschen. Mittuniversitet.	Uppstart 2015 Slutrappport 2017
Ömsesidiga affärsmodeller	Ömsesidighet i den svenska försäkringsmodellen. Uppsala universitet.	Uppstart 2016 Slutrappport 2018
Tryggt boende	Nudging my future self - beteendekonomiska studier av yngres finansiella beslut. Linköpings universitet.	Uppstart 2016 Slutrappport 2018

vilja i relation till förväntade klimatförändringar kan påverka försäkringsbranschen. Resultaten visar att människor är medvetna om klimatförändringen men inte särskilt oroliga och gör inte heller så mycket för att anpassa sin bostad till ett förändrat klimat. Många är därtill osäkra på om deras försäkring täcker skador som kan uppstå på grund av naturolyckor föranledda av ett förändrat klimat. Resultaten visar även att svenska allmänheten anser att stat, kommun och försäkringbolag har ett större ansvar än den enskilde individen.

Forskning kring digitalisering

Under 2017 har anslag beviljats till två nya forskningsprojekt som ska öka kunskap om regional tillväxt utanför storstäder. Forskningen kommer att bidra med ny kunskap om hur urbaniseringsprocesser påverkar tillväxt utanför storstäder samt hur tekniska förändringar påverkar mer perifera områden, inte minst rörande övergången från tillverknings- till tjänsteindustri och med hänsyn till automatisering och digitalisering.

Under 2018 kommer Forskningsfondens verksamhet prioritera forskning inom digitaliseringen.

Mikroförsäkring i Indien

Sedan 2016 sponsrar Länsförsäkringar AB ett mikroförsäkringsprojekt i Indien som syftar till att ge låginkomsthushåll (inkomster om 2-5 USD per dag) tillgång till en hälsoförsäkring. Projektet drivs inom International Cooperative and Mutual Insurance Federation (ICMIF), som är en icke vinstdrivande organisation bestående av ömsesidiga försäkringsbolag från hela världen. En stor del av Länsförsäkringar ABs inköp av IT-konsultstöd görs från Indien varför mikroförsäkringsprojektet är ett bidrag till det indiska samhället och i linje med de globala målen.

8. Långsiktigt miljöarbete

Bedriva ett förebyggande arbete för att begränsa klimatpåverkan och minska resursanvändning.

Den globala uppvärmningen med extrema väderhändelser som följd får stora samhällsekonomiska konsekvenser. Länsförsäkringar arbetar med förebyggande arbete och kunskapsöverföring för att minska riskerna för att drabbas av naturskador.

Global uppvärmning innebär ökad risk

För försäkringsverksamheten är den globala uppvärmningen en finansiell risk som över tid är svår att överblicka. Ett varmare klimat som följs av ökade risker för naturskador i form av extrema väderhändelser som skyfall, stormar och översvämningar kommer att innebära en risk för ökade utbetalningar för väderrelaterade försäkringsskador, med stora variationer mellan åren och över olika delar av landet. Omställningsproblemen för att hantera den finansiella risken och för att minska klimatförändringarnas konsekvenser innebär i många avseenden en ny situation.

Nationell plan för att förebygga naturskador

En plan för att förebygga naturskador och naturskadesamordnare finns på alla 23 länsförsäkringsbolag. I arbetet med att förebygga naturskador ingår att analysera omvärlden och följa den vetenskapliga och tekniska utvecklingen. Länsförsäkringar informerar och utbildar även medarbetare, kunder, myndigheter och beslutsfattare för att påverka utvecklingen mot ett robustare samhälle. Skadeförebyggande åtgärder är en viktig del i arbetet vilket sker i form av rådgivning för att öka beredskapen inför de extremväder som inträffar i Sverige. Råden handlar om hur man bäst förbereder sin

fastighet, sin skog, sig själv och familjen för att minimera riskerna för skador.

Förebyggande arbete för att minska miljöpåverkan och resursanvändning

I det skadeförebyggande arbetet och i skadereparationer kan Länsförsäkringar bidra positivt till att minska miljöpåverkan. Det arbetet beskrivs under aspekten Ansvarsfull försäkring på sidorna 17-18.

Begränsad direkt miljöpåverkan

I den egna verksamheten är den direkta miljöpåverkan relativt begränsad och består främst av tjänsteresor, uppvärmning och el i kontorslokaler samt pappersutskrifter.

Riktlinjer finns för tjänsteresor och för att minska koldioxidutsläppen rekommenderas digitala möten samt tåg istället för flyg där det är möjligt.

Genom ett ökat digitalt tjänsterbudande kan andelen pappersutskick till kunder minska, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna.

Länsförsäkringar ABs kontorsfastigheter är miljöklassade som lågenergiförbrukande och utformade för att bidra till människors hälsa och miljö i enlighet med Miljöklassad byggnad och Green Building. En av fastigheterna har dessutom betyget Silver enligt Miljöbyggnad, tack vare valet av energi, byggmaterial och inomhusmiljö. Elen som används i fastigheterna är förnybar och fjärrvärme används för uppvärmning. Kontinuerligt ses arbetssätten över för en mer energieffektiv elförbrukning och uppvärmning bland annat genom elbesparingsappen Green Fingerprint. Ett kontinuerligt effektiviseringsarbete genomförs i kontorsverksamheten för att minska negativ miljöpåver-

kan inom flera områden vad gäller material, återvinning och avfall.

Hållbarhetspolicy

Hållbarhetspolicyen utgör grunden för Länsförsäkringar ABs arbete med klimat och miljöarbete. Uppförandekoden för leverantörer baseras på FN Global Compacts principer. Leverantörerna och deras underleverantörer förväntas följa dessa principer och koden är en del av inköpsavtalet. Länsförsäkringar stödjer försiktighetprincipen.

Utfall 2017

Koldioxidutsläppen för 2017 ökade jämfört med 2016 på grund av fler flygresor. Flygresor var under 2017 den största källan för

koldioxidutsläpp. Utsläppen för elförbrukning och fjärrvärme i den egna verksamheten ökade under 2017 vilket berodde på att 300 personer flyttade in i kontorsytor som under 2016 byggts om. Samtidigt renoverades köket i personalrestaurangen och utökas med fler maskiner för att möjliggöra servering av fler luncher.

Aktiviteter för att minska koldioxidutsläppen genomförs och inkluderar till exempel att resa med tåg istället för flyg eller bil det är lämpligt och distansmöten via webb, video och telefon istället för resa.

En dubbel klimatkompensation gjordes under 2017 via VI-Skogen för de direkta koldioxidutsläppen i Länsförsäkringar ABs verksamhet för 2016.

Koldioxidutsläpp i verksamheten

Källa för koldioxidutsläpp ¹⁾	CO ₂ -utsläpp, kg 2017	Förbrukning mWh 2017	CO ₂ -utsläpp, kg 2016	Förbrukning mWh 2016
Fjärrvärme - fastigheter och kontor ²⁾	121 310	1 619	85 708 ³⁾	1 343 ³⁾
Elförbrukning - verksamhet	36 003	3 530	33 436 ³⁾	3 278 ³⁾
Elförbrukning - fastighet	11 150	1 093	10 983 ³⁾	1 077 ³⁾
Pappersutskrifter	4 607	13 243 kg	4 956	26 221 kg
Totalt	191 122	6 255	107 692	5 138

Källa för koldioxidutsläpp ¹⁾	CO ₂ -utsläpp, kg 2017	Körda km 2017	CO ₂ -utsläpp, kg 2016	Körda km 2016
Flygresor	620 426	5 284 022	556 816	4 465 921
Bilresor - tjänstebil	153 685	1 399 053	177 198	1 510 907
Bilresor - privatbil	32 635	265 322	29 257	230 368
Tåg	2	978 943	3	941 507
Totalt	806 748	7 927 340	763 274	7 148 703
Totalt koldioxidutsläpp i verksamheten	997 870		898 357	

Sorterat avfall till materialåtervinning	Återvunnet 2017	Återvunnet 2016
Wellpapp	22 658 kg	14 595 kg
Kontorsblandat papper	8 769 kg	16 960 kg
Metall	2 554 kg	3 713 kg
Lysrör	800 st	- ⁵⁾
Lågenergilampor	300 st	1 600 st
Glasförpackningar	3 851 kg	3 229 kg
Plast	1 494 kg	- ⁵⁾
Batterier	284 kg	- ⁵⁾
Tonerkassetter	65 kg	- ⁵⁾
Obehandlat träavfall	2 000 kg	- ⁵⁾
Elektronikavfall	5 117 kg	6 393 kg

¹⁾ Scope 2 enligt GHG-protocol.

²⁾ Graddagskorrigerade siffror använda för beräkna förbrukning av fjärrvärme.

³⁾ Under 2016 flyttade verksamheten till lokaler i en fastighet till. Siffror omräknade för 2016.

⁴⁾ Scope 3 enligt GHG-protocol.

⁵⁾ Mätetal för 2016 saknas.

Hållbarhetsstyrning

Att integrera hållbarhet inom verksamheten är ett prioriterat område för Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringar ABs hållbarhetsarbete utgår från visionen "Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter". Hållbarhet ska genomsyra all verksamhet.

Styrning av hållbarhetsarbetet

Länsförsäkringar ABs styrelse har det övergripande ansvaret för styrningen av hållbarhetsarbetet och beslutar om de policyer som ligger till grund för hållbarhetsarbetet.

En hållbarhetskommitté, bestående av koncernledningen och hållbarhetschefen, sammanträder minst fyra gånger per år för att diskutera och besluta om prioriterade hållbarhetsfrågor.

Under 2017 rekryterades en hållbarhetschef för Länsförsäkringar AB med ett funktionellt, styrnings- och normgivande ansvar för hållbarhetsfrågor inom bolaget.

Inom Ansvarsfulla investeringar finns en samordningsgrupp för bolagsdialoger med representanter från kapitalförvaltningen, Länsförsäkringar Fondförvaltning och hållbarhetschefen. Det finns även en kommitté för ansvarsfulla investeringar med representanter från Länsförsäkringar Fondförvaltning, Länsförsäkringar Fondliv, Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Liv och kapitalförvaltningen som beslutar om exkluderingar av enskilda bolag. Ett gemensamt samarbetsorgan finns även med representanter från Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondförvaltning, Länsför-

säkringar Fondliv, kapitalförvaltningen och hållbarhetschefen som bland annat diskuterar och beslutar om hållbarhetsstrategier kring fondutbudet på Fondtorget. Inom Länsförsäkringar Sak finns en hållbarhetsgrupp som samordnar hållbarhetsarbetet inom olika affärsområden.

FN-initiativ ramverk för hållbarhetsarbetet

Länsförsäkringar AB har undertecknat FNs Global Compacts 10 principer kring arbetsrätt, mänskliga rättigheter, miljö och affärsetik och verkar för att principerna efterlevs i verksamheten. Länsförsäkringar AB har även undertecknat FNs Principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) som tillsammans med Global Compact utgör basen i ägarpolicy. Länsförsäkringar Sak har undertecknat det FN-stödda initiativet Principer för hållbara försäkringar (PSI).

Styrande policyer och riktlinjer

Hållbarhetspolicyen inkluderar de åtta prioriterade hållbarhetsaspekterna och syftar till att ge chefer och medarbetare vägledning i det dagliga hållbarhetsarbetet. Policyen tydliggörs även miljöhänsyn och försiktighetsprincipen. Utöver hållbarhetspolicyen

har Länsförsäkringar AB flera andra policyer och riktlinjer som tydliggör styrning och inriktning, målsättning, aktiviteter och uppföljning av hållbarhetsarbetet.

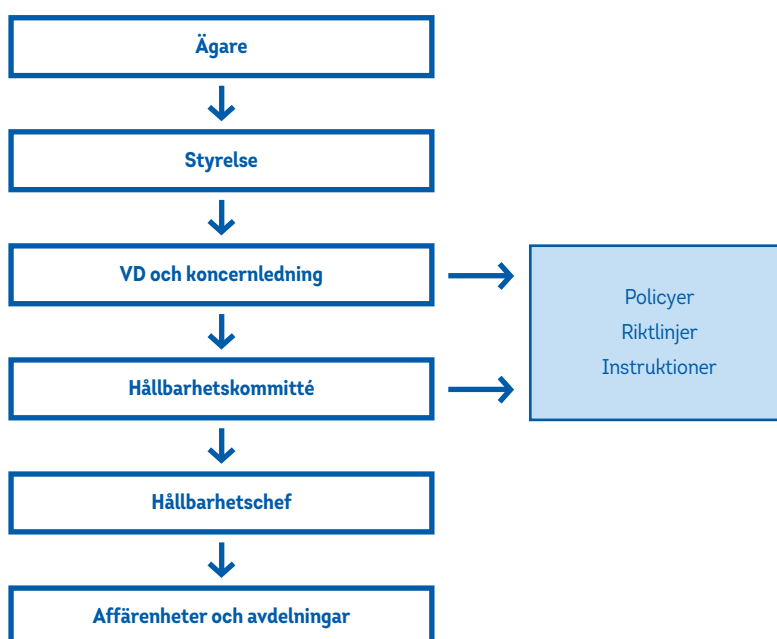
Alla medarbetare ska varje år genomgå en e-utbildning i uppförandekod, säkerhet och hållbarhet.

En årlig översyn över policyer och riktlinjer görs. Löpande uppföljning av policyer och riktlinjer följs genom egenkontroller och rutiner i verksamheten.

Policyer för hållbarhetsarbetet:

- Hållbarhetspolicy
- Uppförandekod för medarbetare
- Personalpolicy
- Jämställdhets- och mångfaldsplan
- Ägarpolicy
- Inköps och upphandlingspolicy
- Uppförandekod för leverantörer
- Policy för anställdas egna affärer
- Policy för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Riktlinjer för identifiering och hantering av intressekonflikter
- Policy mot otillåtna förmåner

Styrning av hållbarhetsarbetet

Övergripande samarbeten och medlemskap

Global Compact

Ett FN-initiativ för näringslivet med 10 principer kring mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och affärsetik.

Länsförsäkringar är medlem och rapporterar årligen hur principerna implementerats i verksamheten till Global Compact.

SNS

Studieförbundet Näringsliv och Samhälle - en oberoende organisation som samlar samhällsengagerade personer i näringsliv, politik, offentlig förvaltning och forskning för kunskapsbaserad dialog om centrala samhällsfrågor.

Länsförsäkringar är medlem.

NMC

Nätverket för hållbart näringsliv - En oberoende ideell förening för företag och organisationer som vill förbättra och inspireras att arbeta för en hållbar utveckling.

Länsförsäkringar är medlem.

Investeringar

PRI - Principer för ansvarsfulla investeringar

Ett FN-initiativ för investerare med sex principer kring integrering av hållbarhet i investeringsbeslut, bolagspåverkan och samarbeten.

Länsförsäkringar är medlem och rapporterar årligen hur principerna implementerats i verksamheten till PRI. Länsförsäkringar deltar även i investerarinitiativ för att påverka bolag och andra intressenter i hållbarhetsfrågor.

Fondbolagens förening

En branschorganisation som arbetar för att tillvarata fondspararnas och fondbolagens intressen.

Länsförsäkringar sitter med Etiska nämnden för fondmarknads-föring samt i arbetsgruppen för ägarstyrning och ansvarsfulla investeringar.

Institutionella ägares förening (IÄF)

Institutionella ägares förening för regleringsfrågor på aktiemarknaden är ett samarbete mellan pensionsfonder, AP-fonder, försäkringsbolags- och fondbolag. Föreningen bildades för att underlätta samarbetet med att utveckla bästa praxis inom ägarstyrning och för att påverka hur till exempel Svensk kod för bolagsstyrning utvecklas.

Länsförsäkringar är aktiv medlem. Länsförsäkringar deltog under året i en arbetsgrupp rörande framtagande av branschgemensamma krav för incitaments-program.

Swesif - Sveriges forum för hållbara investeringar

En branschsammanlutning för hållbara investeringar som dels vill sprida kunskap och information, dels har utvecklat hållbarhetsprofilen för fonder.

Länsförsäkringar är aktiv medlem och satt fram till maj 2017 med i styrelsen. Länsförsäkringar har varit aktiv i en arbetsgrupp kring utvecklingen av Hållbarhetsprofilen.

CDP

Är ett initiativ där ett hundratal stora kapitalförvaltare ställer krav på att världens största noterade bolag ska rapportera om sina utsläpp av växthusgaser och andra uppgifter relaterade till hur de hanterar klimatutmaningen.

Länsförsäkringar är signatär och verkar för att få bolag att rapportera sin klimatpåverkan till CDP.

Hållbart värdskapande

Ett samarbetsprojekt med 17 av Sveriges största institutionella investerar och Nasdaq Stockholm. Syftet med projektet är att lyfta betydelsen av att bolag arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor.

Länsförsäkringar är aktiv medlem.

Bank

Finanskoalitionen mot barnsexhandel

Är ett samarbete mellan banker och Ecpat för att förhindra att det svenska betalningssystemet missbrukas för köp av sexuella övergreppsbilder på barn och sexhandel med barn samt att skapa opinion mot denna brottsliga verksamhet.

Länsförsäkringar sitter med i styrelsen.

Svenska Bankföreningen

En förening bestående av banker i Sverige som bland annat har till uppgift att sprida kunskap om bankerna och deras viktiga roll för tillväxt och välfärd i samhället. Inom ramen för föreningen har en hållbarhetsöversikt tagits fram rörande bankers kreditgivning.

Länsförsäkringar sitter med i styrelsen.

Försäkringar

PSI - Principer för Hållbara Försäkringar

Ett FN-initiativ med principer kring integrering av hållbarhet i försäkringserbjudandet.

Länsförsäkringar är sedan slutet av 2016 medlem. Första rapporteringen till PSI kommer att ske 2018.

Svensk Försäkring

En branschorganisation som arbetar för goda verksamhetsförutsättningar för försäkringsföretagen, för högt förtroende för försäkringssektorn och för ökad kunskap om privata försäkringars betydelse i samhället.

Länsförsäkringar sitter med i styrelsen samt i flera utskott.

ICMIF - International Cooperative and Mutual Insurance

En sammanslutning av ömsesidiga försäkringsbolag som bland annat utbyter information- och erfarenheter bland medlemmarna, inklusive kring hållbarhet.

Länsförsäkringar är aktiv medlem och stödjer bland annat ett projekt i ICMIFs regi kring mikroförsäkring i Indien.

AMICE - Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe

En sammanslutning av europeiska försäkringsbolag som bland annat utbyter informations- och erfarenhetsutbyte bland medlemmarna inklusive kring hållbarhet.

Länsförsäkringar är aktiv medlem.

Eurapco

Ett samarbete mellan åtta försäkringsbolag som är verksamma i 18 länder med 40 miljoner kunder. Medlemmarna utbyter information- och erfarenheter.

Länsförsäkringar är aktiv medlem i flera utskott.

Geneva Associations Kyoto

Ett initiativ som uppmanar världens försäkringsbolag att i arbetet med kunder, beslutsfattare och branschkollegor medverka till minskad miljöpåverkan. Geneva Association, som funnits i 40 år, har ett globalt samarbete i försäkringsbranschen kring ekonomiska, politiska och sociala frågor.

Länsförsäkringar är signatär.

Global Reporting Initiative

Länsförsäkringar ABs hållbarhetsredovisning, som upprättas årligen, har för 2017 inspirerats av Global Reporting Initiative (GRI) G4 för att uppnå en transparens och jämförelse mellan företag och över tid.

Länsförsäkringar ABs hållbarhetsredovisning för 2017 är inspirerad av Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för rapportering om hållbarhet, version 4.0 (nivå Core). Sektorsupplementet för finanssektorn ingår. Rapporten beskriver hur vi arbetar med våra viktigaste hållbarhetsaspekter. I samband med att en ny väsentlighetsanalys görs under 2018 planerar Länsförsäkringar AB att vidareutveckla hållbarhetsrapporteringen med ambition att helt uppfylla kraven enligt den nya standarden GRI Standards i kommande rapport. Hållbarhetsredovisningen är inte granskad av tredje part. Om inte annat anges avser informationen Länsförsäkringar AB-koncernen. Hållbarhetsredovisningen ska tillsammans med årsredovisningen ge en god bild

av Länsförsäkringar ABs ekonomiska, miljömässiga och sociala insatser och resultat. Innehållet har definierats baserat på en analys av verksamhetens väsentliga hållbarhetsfrågor samt Länsförsäkringar ABs förståelse att lämna upplysningar. Denna rapportering utgör även en "Communication on Progress" till FN Global Compact. Hållbarhetsredovisningen för 2016 publicerades i mars 2017

Frågor kring hållbarhetsredovisningen

Frågor kring denna hållbarhetsredovisning besvaras av Länsförsäkringar ABs hållbarhetschef, Christina Hillesöy via e-post: christina.hillesoy@lansforsakringar.se.

Aspekter	Väsentlig påverkan
Ansvarsfulla investeringar	Intern och extern
Ansvarsfullt bankerbjudande	Intern och extern
Ansvarsfullt försäkringserbjudande	Intern och extern
Regelefterlevnad	Intern
Ansvarsfull arbetsgivare	Intern
Hållbarhetskrav på leverantörer	Intern och extern
Samhällsengagemang - bidra till skadeförebyggande insatser och forskning	Extern
Långsiktigt miljöarbete - förebyggande arbete för att begränsa klimatpåverkan och minska resursanvändning	Extern

GRI innehållsindex

Standardupplysningar	Beskrivning	Sidhänvisning
Strategi och analys		
G4-1	Vd-ord	2
G4-2	Huvudsaklig påverkan risker och möjligheter	8-9, 13
Organisation		
G4-3	Organisationens namn	32
G4-4	Varumärken, produkter och tjänster	6
G4-5	Hemort	Not 56 sid 98
G4-6	Länder där verksamhet finns	32
G4-7	Ägarstruktur och bolagsform	4-5, 32
G4-8	Marknadsnärlighet	10
G4-9	Verksamhetens storlek	Insida omslag, 1, 6-7
G4-10	Anställda	22
G4-11	Kollektivavtal	22
G4-12	Leverantörskedja	23
G4-13	Väsentliga skillnader i verksamheten	Inga väsentliga skillnader
G4-14	Försiktighetsprincipen	27
G4-15	Externa principer och initiativ inom hållbarhet som organisationen stödjer	27-28
G4-16	Strategiska samarbeten och initiativ, nationella och internationella	28
Identifierade materiella aspekter och avgränsningar		
G4-17	Dotterbolag	32
G4-18	Process för att rapportera innehåll och aspekters avgränsningar	12
G4-19	Väsentliga identifierade aspekter	12-13
G4-20	För varje väsentlig aspekt, visa aspektavgränsning inom verksamheten	29
G4-21	För varje väsentlig aspekt, visa aspektavgränsning utanför verksamheten	29
G4-22	Effekt av förändrad information som lämnats i tidigare rapporter och förklaringar till dessa	12
G4-23	Väsentliga skillnader jämfört med tidigare rapportering i omfattning och aspektavgränsningar	12

Standardupplysningar	Beskrivning	Sidhänvisning
Intressenter		
G4-24	Information om intressentgrupper	12
G4-25	Grunden för identifierade intressentgrupper som verksamheten engagerar sig i	12
G4-26	Beskrivning av hur verksamheten engagerar sig i intressentgrupperna	12
G4-27	I dialog med prioriterade intressenter har följande frågor haft särskilt fokus	12
Redovisningsprofil		
G4-28	Rapportperiod	29
G4-29	Senast lämnad rapport	29
G4-30	Rapporteringscykel	29
G4-31	Kontaktuppgifter för frågor och rapportinnehåll	29
G4-32	Rapporteringsstruktur som verksamheten har valt	29
G4-33	Extern granskning av rapporten	Är ej externt granskad
Styrning		
G4-34	Bolagsstyrning	27
Etik och integritet		
G4-56	Värderingar, principer, standarder, uppförandekod och etisk policy	27
Ekonomiskt resultat		
<i>Direkt ekonomisk påverkan</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-EC1	Direkt ekonomiskt värde som genererats och distribuerats	6-7, 34-39
G4-EC2	Finansiella risker och andra risker och möjligheter för verksamheten till följd av klimatförändringar	15
<i>Indirekt ekonomisk påverkan</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-EC8	Betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effekternas omfattning, påverkan	17-18, 24-25
Miljö		
<i>Utsläpp och förebyggande</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning av klimatförändringar</i>	
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser, energi och utsläpp (GHG-protocol Scope 2)	26
G4-EN17	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (GHG-protocol Scope 3)	26
Socialt		
<i>Anställningsförhållanden</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning och arbetsvillkor</i>	
G4-LA1	Totalt antal och andel nyanställda, inhyrda och personalomsättning per åldersgrupp, kön och region	22
<i>Hälsa och säkerhet</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-LA6	Typ av skada och antal skador och yrkessjukdomar, förlorade dagar och frånvaro	22
<i>Kompetens och utbildning, goda utvecklings- och karriärmöjligheter</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-LA10	Program för kompetensutveckling och livslångt lärande	21
<i>Mångfald och lika rättigheter</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-LA12	Sammansättning av styrelse och ledning och uppdelning av anställda utifrån mångfaldskriterier	22, 122
<i>Icke-diskriminering</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-HR3	Totalt antal diskrimineringsincidenter och korrigeringsåtgärder under rapportperioden	21

Standardupplysningar	Beskrivning	Sidhänvisning
Tillgängliga och enkla digitala tjänster		
	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-FS 13	Tillgänglighet i glesbefolkade eller ekonomiskt eftersatta regioner	16
G4-FS 14	Initiativ för att förbättra tillgången till finansiella tjänster i landet	16
Anti-korruption		
	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-SO3	Andel av verksamheten som bedömts avseende risk för korruption och risker som identifierats	20
G4-SO4	Kommunikation och utbildning om anti-korruption, riktlinjer och rutiner	20
Produkt- och servicemärkning		
	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-PR5	Resultat av tjänster som mäter kundnöjdhet	10, 18
Finansiella tjänster, sektorupplysningar		
<i>Aktiv ägarstyrning</i>	<i>DMA/Upplýsingar om ledning och styrning</i>	
G4-FS10	Andel företag i investeringsportföljen som organisationen har påverkat i miljö- eller sociala frågor	15

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar AB (publ), organisationsnummer 556549-7020, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2017.

Ägarförhållanden och koncernens struktur

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag.

Länsförsäkringar AB är moderbolag till Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (nedan Länsförsäkringar Sak) med dotterbolag, Länsförsäkringar Bank AB (nedan Länsförsäkringar Bank) med dotterbolag och Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB (nedan Länsförsäkringar Fondliv).

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (nedan Länsförsäkringar Liv) med dotterbolag ägs helt av Länsförsäkringar AB men konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom bolaget drivs enligt ömsesidiga principer och överskott i verksamheten tillfaller försäkringstagarna.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar AB har tre huvudsakliga uppdrag: att bedriva affärsverksamhet inom bank, sak-, pensions- och livförsäkring, att ge affärsservice till länsförsäkringsbolagen inom de områden där skalfördelar och effektivitet uppstår samt att bedriva Länsförsäkringars gemensamma strategiska utvecklingsverksamhet.

Affärsverksamheten bedrivs i affärsenheterna Sak, Bank och Liv med uppdraget att bedriva affären och ansvara för direkt

produktrelaterat stöd till länsförsäkringsbolagen. Den finansiella styrningen utgår primärt från ägarnas avkastningskrav och risktolerans. Affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en konkurrenskraftig avkastning på eget kapital. Affärsservice och Länsförsäkringars gemensamma utvecklingsverksamhet bedrivs inom enheten Affärstöd. Redovisning, kapitalplanerings- och koncerncontrollerfunktioner är samlade i enheten för Ekonomi och Finans. Enheten Kapitalförvaltning förvaltar moderbolagets och försäkringsverksamheternas placeringsportföljer. Enheten Kund- och kanalstöd ansvarar för att länsförsäkringsbolagen har förutsättningar för att leverera uppskattade kundmöten, digitalt och fysiskt. IT-enheten ansvarar för den IT-verksamhet som bedrivs inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt den IT-verksamhet som Länsförsäkringar AB lagt ut till externa leverantörer.

Väsentliga händelser under året

Länsförsäkringar Sak har under året fullföljt arbetet med att föra ut en affär inom olycksfall och sjukförsäkring för vuxna till länsförsäkringsbolagen. Enligt Länsförsäkringars affärsmodell togs beslut 2015 om att överföra produkten då den ansågs ha uppnått önskad volym, lönsamhet och stabilitet. Flytten omfattar aktiv försäkringsaffär och under 2017 erhöll Länsförsäkringar Sak 260 Mkr i ersättning från länsförsäkringsbolagen. Beståndsöverlåtelse av skador genomfördes per 1 december 2017 efter godkännande från Finansinspektionen.

Under 2017 har en ny långsiktig affärsplan för Länsförsäkringar AB arbetats fram med syfte att definiera hur Länsförsäkringar AB ännu bättre ska bidra till att varje länsförsäkringsbolag på bästa sätt kan utnyttja styrkan i hela länsförsäkringsgruppens bredd i en alltmer digitaliserad omvärld.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Den 2 februari 2018 lämnade Johan Agerman posten som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB. Sören Westin tillförordnades i samband med detta som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB.

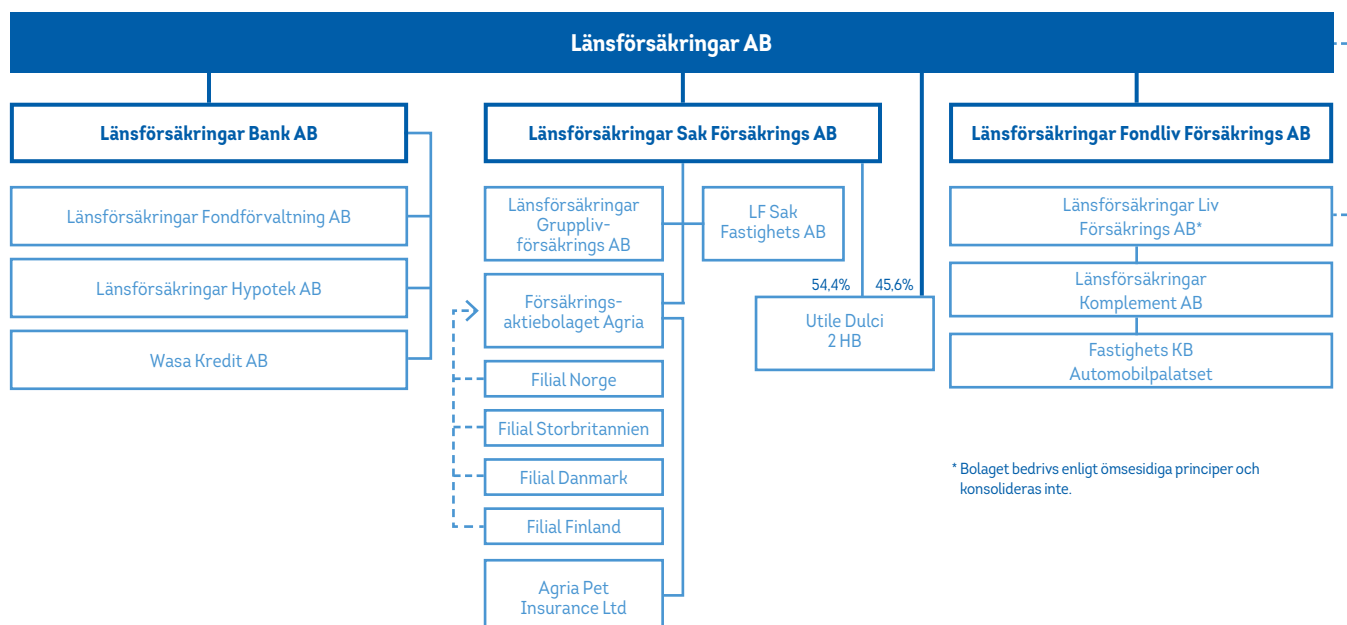
Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Den teknologiska utvecklingens starka framfart skapar nya förutsättningar, samtidigt som det krävs stora förändringar och innovationskraft för att utnyttja de möjligheter som ges. Digitaliseringen till exempel, påverkar verksamheten på ett genomgripande sätt. Kompetens, teknisk miljö och organisation måste anpassas för att stödja snabb utveckling för att möta kundernas förändrade behov.

Kunden ställer krav på relevans, flexibilitet och tillgänglighet. Utvecklingen framåt drivs därför bäst med hög grad av kundinvolvering. För att skapa de kundmöten som förväntas krävs också en aktiv utveckling av de interna processerna och medarbetarnas systemstöd.

Kunden har tidigare valt bolag utifrån pris och produkt. Idag är det lika viktigt för valet med till exempel en användbar app

Länsförsäkringar ABs koncernstruktur 31 december 2017

* Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte.

som underlättar vardagen. I takt med digitaliseringen ökar möjligheterna att paketera rätt produkter och tjänster för kunden – att förstå kundens situation och livsval och kunna erbjuda lösningar som möter behoven är då viktigt för att få kundens tillit och lojalitet. Länsförsäkringar fortsätter därför arbetet mot målbilden att vara branschledande inom digitala tjänster.

De makroekonomiska förutsättningarna har stor betydelse för den fortsatta utvecklingen inom bank- och försäkringsbranschen. Det har också politikernas ambition att skydda konsumenterna och öka stabiliteten i det finansiella systemet. Jakten på transparens och stabilitet innebär fortsatt tryck på regleringar av verksamheten, vilket i sin tur ställer krav på Länsförsäkringar att snabbt kunna anpassa verksamheten och vända de regulatoriska kraven till affärs-mässiga fördelar och ännu nöjdare kunder.

Som ett grundfundament i den framtida utvecklingen ligger hållbarhetsfrågorna, som funnits med hos Länsförsäkringar från starten av det första länsförsäkringsbolaget för över 200 år sedan. Länsförsäkringars produkter och tjänster ska inte bara stärka affären, utan även bidra till en hållbar långsiktig samhällsutveckling. Under 2017 inleddes ett arbete med att mappa Länsförsäkringar ABs verksamhet mot FNs globala mål, ett arbete som kommer fortsätta under 2018.

Resultat och ekonomisk ställning

Koncernens resultat

Länsförsäkringar AB-koncernens rörelseresultat ökade till 2 825 (2 286) Mkr. Räntabiliteten på eget kapital uppgick till 11 (10) procent.

Rörelseresultatet för sakförsäkringsrörelsen ökade till 1 028 (644) Mkr. Premieintäkterna efter avgiven återförsäkring ökade med 5 procent till 5 623 (5 342) Mkr och totalkostnadsprocenten förbättrades till 88 (92), delvis på grund av ett positivt avvecklingsresultat.

Bankkoncernens rörelseresultat ökade till 1 599 (1 467) Mkr, vilket främst förklaras av stärkt räntenetto. Räntenettet ökade med 15 procent och uppgick till 3 996 (3 464) Mkr till följd av ökade volymer och lägre refinansieringskostnader.

Förvalt kapital i fondförsäkringsverksamheten ökade med 12 procent till 128 (114) Mdkr, främst genom en god värdeutveckling men även ett positivt nettoinflöde. Rörelseresultatet stärktes till 600 (512) Mkr.

Koncernens kapitalavkastning hänförlig till försäkringsrörelsens och moderbolagets tillgångar uppgick till 4,3 (4,5) procent. Fastigheter, som vid utgången av året uppgick till 23 (21) procent av placeringstillgångarna, hade störst avkastning och bidrog med 2,8

(2,9) procentenheter till kapitalavkastningen. Detta var främst drivet av positiv marknadsvärdeförändring av fastighetsinnehaven. Inom ränteportföljen, som totalt bidrog med 0,7 (1,3) procentenheter, var det framför allt amerikanska krediter som bidrog mest positivt. Aktiers bidrag var positivt om 1,0 (0,6) procentenheter, medan bidrag från valuta var fortsatt något negativt.

Koncernens kapitalsituation

Länsförsäkringar AB-koncernens eget kapital ökade under året med 2 328 Mkr till 24 857 Mkr. Länsförsäkringar AB-koncernen är ett finansiellt konglomerat. Koncernens företag omfattas av regler om gruppens enligt lagstiftning om finansiella konglomerat, lagstiftning för försäkringsverksamhet och lagstiftning för bankverksamhet.

Länsförsäkringar AB med försäkringsdotterbolag har sedan maj 2016 Finansinspektionens tillstånd att beräkna kapitalkrav för försäkringsverksamhet med en partiell intern modell. Detta innebär att kapitalkrav beräknas utifrån en modell som speglar sammansättningen av Länsförsäkringar ABs affärsverksamhet och därmed den faktiska riskprofilen.

Per 31 december 2017 var kapitalöverskottet i Länsförsäkringar AB-koncernen enligt regler om finansiella konglomerat 10,7 Mdkr, vilket var en ökning med 0,5 Mdkr under året. Kapitalbasen uppgick till 44,2 Mdkr och kapitalkravet till 33,4 Mdkr. Kapitalsituationen enligt försäkringsregler var densamma som kapitalsituationen enligt regler om finansiella konglomerat per 31 december 2017.

I samband med att övergångsreglerna för kapitalkrav i bankverksamheten upphörde från den 1 januari 2018 har en omtolkning gjorts av regler för beräkningar av kapitalkrav för finansiella konglomerat och för grupper enligt försäkringsregler. I de beräkningarna behandlas nu pelare 2-krav för bankverksamheten som kapitalkrav. I tidigare beräkningar enligt regler om finansiella konglomerat betraktades pelare 2-krav endast som hinder för överförbarhet av kapital mellan legala enheter. Omtolkningen överensstämmer med den syn som Finansinspektionen publicerade den 13 februari 2018 avseende beräkningar av kapitalkrav för banksektorn i finansiella konglomerat.

Kärnprimärkapitalrelationen för konsoliderad situation*, den grupp som omfattas av gruppregler för bankverksamhet, var per 31 december 2017 23,3 procent, en ökning med 2,1 procentenheter under året.

* Länsförsäkringar Bankkoncernen konsoliderad med Länsförsäkringar AB och fastighetsbolaget Utile Dulci 2 HB.

Efter europeiska bankmyndighetens publicering av ett svar på en inkommen tolkningsfråga i november 2017 har en omtolkning gjorts vid beräkning av kapitalbasen för konsoliderad situation enligt gruppreglerna för bankverksamhet. Omtolkningen innebär att Länsförsäkringar Banks externt emitterade kapitalbasinstrument inte kan inkluderas fullt ut i kapitalbasen, utan endast med den andel kapital som behövs för att täcka Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolags kapitalkrav. Därmed uppgick medräkningsbart primärkapital till 944 (1 200) Mkr och medräkningsbart supplementärkapital till 2 163 (2 592) Mkr per 31 december 2017.

Per 9 oktober 2017 är Länsförsäkringar ABs obligationslån om 1,7 Mdkr återbetalda och Medium Term Note-programmet förfallet. Lånet refinansierades inte.

Länsförsäkringar ABs styrelse föreslår bolagsstämman en utdelning om 300 Mkr till aktieägarna. Förslaget ska ses mot bakgrund av att Länsförsäkringar AB-koncernens kapitalsituation har stärkts de senaste åren.

Kapitalsituationen för koncernen och dess försäkringsdotterbolag enligt Solvens II beskrivs närmare i Länsförsäkringar AB-koncernens Solvency and Financial Condition Report. En uppdaterad rapport avseende kapitalsituationen per 31 december 2017 kommer att publiceras på hemsidan i juni 2018.

Moderbolagets resultat

Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 1 638 (453) Mkr. Årets resultat påverkades positivt av utdelningar och koncernbidrag från Länsförsäkringar Fondliv om 750 (-) Mkr och från Länsförsäkringar Sak om 1 130 (630) Mkr. Nettoomsättningen uppgick till 2 948 (2 894) Mkr.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står enligt balansräkningen för Länsförsäkringar AB fritt eget kapital på sammanlagt 12 578 048 469 kronor.

Moderbolagets fria egna kapital består av (kronor)

Överkursfond	5 470 917 955
Fond för verkligt värde	1 210 129
Balanserade vinstmedel	5 481 336 248
Årets resultat	1 624 584 138
Fritt eget kapital 2017-12-31	12 578 048 469

Styrelsen föreslår att av disponibla vinstmedel i moderbolaget utdela 28,75 kronor per aktie, totalt 299 706 733 kronor, till aktieägarna och att balansera i ny räkning 12 278 341 737 kronor, varav 5 470 917 955 kronor till överkursfond.

Affärsverksamhet Sakförsäkring

Affärsenhet Sak ansvarar för den skadeförsäkringsrörelse som enligt uppdraget från länsförsäkringsbolagen ska bedrivas av Länsförsäkringar AB.

Uppdraget är att komplettera länsförsäkringsbolagens erbjudande med specialprodukter för att möta kundernas behov, att starta ny affär som sedan kan föras ut till länsförsäkringsbolagen samt att svara för länsförsäkringsgruppens samlade återförsäkringsskydd.

Sakaffären är indelad i tre affärsområden: Agria, Hälsa samt Återförsäkring och Special, affären bedrivs i Länsförsäkringar Sak med dotterbolag. Länsförsäkringar Sak tecknar sjukvårds-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, företag specialförsäkring och internationell återförsäkring samt hanterar länsförsäkringsgruppens samlade återförsäkringsskydd. Länsförsäkringar Sak bedriver även skadelivränterörelse. Länsförsäkringar Saks dotterbolag Länsförsäkringar Grupplivförsäkringsaktiebolag tecknar gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring. Dotterbolaget Försäkringsaktiebolaget Agria är ett specialistföretag för djur- och grödaförsäkring. Specialiseringen innebär ett renodlat fokus och engagemang kring djuren och dess ägare. Agrias internationella verksamhet bedrivs i filialer i Storbritannien, Norge, Danmark och Finland samt i ett administrationsbolag i Storbritannien, Agria Pet Insurance Ltd.

Resultat och ekonomisk ställning

Länsförsäkringar Sakkoncernens rörelseresultat ökade till 1 028 (644) Mkr och totalkostnadsprocenten förbättrades till 88 (92). Försäkringsrörelsens tekniska resultat förbättrades till 977 (435) Mkr. Försäkringsersättning efter avgiven återförsäkring uppgick till 3 764 (3 793) Mkr, och skadeprocenten förbättrades till 67 (71). Driftkostnadsprocenten var oförändrad 21 (21).

Årets rörelseresultat och skadeprocent påverkades sammantaget av positiva avvecklingsresultat efter översyn av ersättningsreserver tidigare år, dock med varierande effekt i de enskilda affärerna. Även utförelse av skadebestånd till länsförsäkringsbolagen, under fjärde kvartalet, för del av affären olycksfall- och sjukförsäkring, bidrog till ett positivt avvecklingsresultat. Resultatet påverkades även positivt av ersättning, under första kvar-

talet, om 260 Mkr för del av olycksfall- och sjukaffären som överförts från Länsförsäkringar Sak till länsförsäkringsbolagen.

I fjärde kvartalet påverkades resultatet av nedskrivning av goodwill från tidigare förvärv av personriskaffär om 179 Mkr.

Premieintäkterna efter avgiven återförsäkring ökade med 5 procent och uppgick till 5 623 (5 342) Mkr. Premieintäkterna ökade trots att förnyelse av olycksfall- och sjukförsäkring för vuxna sker i länsförsäkringsbolagen från och med 2017. Ökningen var till följd av beståndstillväxt och premiehöjningar inom Agria, tidigare premiehöjningar inom sjukvårdsförsäkring och nya avtal inom ansvarsförsäkring.

Sakkoncernens kapitalavkastning uppgick till 4,5 (4,5) procent. Fastigheter, som vid utgången av perioden uppgick till 27 (23) procent av placeringstillgångarna, hade störst avkastning och bidrog med 3,6 (3,5) procentenheter till kapitalavkastningen. Ränteportföljen, som har en kort duration, påverkade avkastningen positivt med 0,9 (0,9) procentenheter. Aktieportföljen utvecklades positivt och bidrog med 0,3 (0,0) procentenheter, medan bidrag från valuta var något sämre jämfört med föregående år.

Agria

Agrias försäkringstekniska resultat uppgick till 279 (288) Mkr. Hästförsäkring redovisade ett svagare resultat, medan resultatet för Agrias verksamhet i Storbritannien förbättrades. Resultatet föregående år innehöll även något högre avvecklingsvinster. Agrias till affärsvolym största affär, försäkring av sällskapsdjur, fortsatte att leverera ett stabilt positivt resultat.

Premieintäkten uppgick till 3 136 (2 891) Mkr. Den svenska verksamheten fortsätter att leverera stabil tillväxt, främst inom katt-, smådjurs- och hästförsäkring. Den 1 april lanserades Agrias nya hundrasförsäkring med 423 rasanpassade försäkringar. Satsningen på kattförsäkring fortsätter och i slutet av året lanserades en ny kollektiv veterinärvårdsförsäkring för katthem. Agria är riktmärket och marknadsledande i segmentet djurförsäkringar både i Sverige och i Norge. Verksamheten i Norge utvecklades fortsatt stabilt med ökad affärsvolym. Fler aktörer ser djurförsäkringar som en intressant nisch inom försäkringsbranschen och

utbudet ökar på den norska marknaden.

Även verksamheten i Danmark hade en stabil positiv volymtillväxt. Under året lanserades hästförsäkring i Danmark med en stark initial försäljning. I Storbritannien förbättrades lönsamheten och året präglades av förbättrad kännedom för varumärket Agria och en betydande beståndstillväxt. Efter folkomröstningen om utträde ur EU (Brexit) följer Länsförsäkringar noga utvecklingen och förbereder för anpassningar som kommer att krävas för förändrade affärsförhållanden som kan uppstå i och med utträdet. Under året inleddes arbetet med etablering i Frankrike.

Hälsa

Det försäkringstekniska resultatet uppgick till 461 (224) Mkr. Resultatet i sjukvårdsförsäkringen stärktes som ett resultat av tidigare premiejusteringar och ett kvalitetsarbete inom skadehanteringen. Den del av sjukförsäkringen som inte överförts till länsförsäkringsbolagen visade ett förbättrat resultat, främst till följd av högre avvecklingsförluster föregående år. Förändringar i produktinnehåll och premiejusteringar förväntas förbättra resultatet för sjukförsäkring ytterligare under 2018.

Premieintäkten uppgick till 1 527 (1 538) Mkr. Länsförsäkringar är fortsatt marknadsledande inom sjukvårdsförsäkring och försäljningen har under året haft en god utveckling. Även försäljningen av försäkringen Bo kvar, som distribueras i samarbete med Länsförsäkringar Bank, utvecklades starkt. Försäkringen ger ett ekonomiskt skydd vid dödsfall, sjukdom och arbetslöshet och är en viktig del för att ge bolånekunder ekonomisk trygghet. Under året utvecklades de digitala tjänsterna, främst inriktat mot datadriven marknadsföring, kundvård och servicetjänster med erbjudanden för Bo kvar- och sjukvårdsförsäkring. I november lanserades en ny köptjänst för Bo kvar-försäkringen, som gör det möjligt att teckna bolåneskydd via internet.

Återförsäkring och Special

Länsförsäkringar Sak kompletterar länsförsäkringsbolagens erbjudande till företagskunder med speciallösningar inom ansvar-, transport-, motor-, egendom- och kreditförsäkring. Länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringsskydd,

gruppintern återförsäkring med ett antal poollösningar, hanteras av Länsförsäkringar Sak. Den interna återförsäkringen och det för länsförsäkringsgruppen gemensamt upphandlade externa återförsäkringskyddet är en stor tillgång för Länsförsäkringar och kunderna. Systemet säkerställer en stabil lösning till en låg kostnad genom att fördela risk inom länsförsäkringsgruppen och att upphandla externa skydd för stor-skador. Länsförsäkringar Sak tecknar även en väl diversifierad portfölj inom internationellt mottagen återförsäkring.

Det försäkringstekniska resultatet för Återförsäkring och Special uppgick till 9 (-41) Mkr. Resultatet för transportförsäkring fortsatte att leverera ett stabilt positivt resultat som även gynnades av ett positivt avvecklingsresultat. Ansvarsförsäkring och mottagen internationell återförsäkring redovisade negativa resultat på grund av förstärkning av tidigare års reserver. Resultatet i mottagen internationell återförsäkring påverkades också av stora naturkatastrofer, vilket resulterade i något höjda skadekostnader från stormar i Karibien och i södra USA.

Premieintäkten uppgick till 961 (913) Mkr. Premiebeståndet inom ansvarsförsäkring utvecklades positivt som följd av flera nya avtal. Rättsläget gällande professionsansvarsförsäkring för livförsäkringsförmedlare är fortfarande osäkert. Länsförsäkringar Sak slutade nyteckna ansvarsförsäkring för livförsäkringsförmedlare 2014 och driver ärenden i domstol för att få klarhet i rättsläget. Dom i de ärenden som ligger hos EU-domstolen för prövning mot det EU-direktiv, som svensk lag bygger på, har inte meddelats än. Efter behandling i EU-domstolen prövas ärendena slutligt i svensk domstol. Domslut förväntas komma under första halvåret 2018. Försäljningen av säljaransvarsförsäkringen, som ger en hussäljare skydd för det 10-åriga ansvaret för dolda fel som jordabalken ålägger en hussäljare av en privatbostad, ökar i takt med att Länsförsäkringar Fastighetsförmedling växer.

Kapitalsituation

Länsförsäkringar Saks kapitalsituation uttrycks och mäts enligt Solvens II som en kvot av kapitalbas i förhållande till riskbaserat kapitalkrav. Kapitalkrav för merparten

av marknadsrisker och skadeförsäkringsrisker i Länsförsäkringar Sak beräknas med en intern modell, medan kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln. Länsförsäkringar Saks kapitalkvot per 31 december 2017 minskade till 221 (260) procent. Länsförsäkringar Saks kapitalbas minskade under året med 147 Mkr till 3 306 Mkr. Kapitalbasen stärktes med den goda intjäningen under året, men påverkas negativt vid årsskiftet av lämnat koncernbidrag och föreslagen utdelning till moderbolaget på sammantaget 750 Mkr, vilket netto gav en minskning i kapitalbasen. Kapitalkravet ökade under året med 172 Mkr till 1 498 Mkr, främst drivet av högre marknadsrisk på grund av ökat värde på fastighetsinnehav.

Marknad

Sakförsäkringsmarknaden är en mogen marknad och premieinkomsten ökade med knappt 4 procent under 2017 enligt statistik från Svensk försäkring.

Färre och större aktörer fortsätter att påverka inriktning på djursjukvården. En fortsatt utmaning är ökande veterinärvårdskostnader som hanteras genom ett aktivt engagemang och dialog med hela veterinärkåren. Tillsammans med Svenska kennelklubben och Royal Canin genomförde Agria under året en undersökning om husdjur som bland annat visar att andelen försäkrade hundar och katter ökat jämfört med en tidigare undersökning som genomfördes 2012.

Marknaden för sjuk- och olycksfallsförsäkring ökade med 4 procent under 2017 och Länsförsäkringars marknadsandel låg oförändrad på drygt 20 procent. Marknaden för personriskförsäkring påverkas av oron för att de offentliga socialförsäkringarna inte är tillräckliga och hushållens ökade skuldsättning. Personriskförsäkringar utgör ett viktigt komplement för att öka den ekonomiska tryggheten vid sjukdom, olycksfall, arbetslöshet och dödsfall. Företagen är måna om att förebygga ohälsa och sjukfrånvaro då sjukskrivningar får stora konsekvenser för både lönsamhet och leveransförmåga. Marknaden för sjukvårdsförsäkring fortsätter att växa och konkurrensen på marknaden är fortsatt hård, framför allt på marknaden för medelstora och stora företag.

Regeringen förbereder för en förmånsbeskattning av arbetsgivarbetald sjukvårdsförsäkring och har lagt fram en lagrådsremiss, vilket bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2018. Det innebär främst en kostnadsökning för den anställda som är försäkrad i en arbetsgivarbetald sjukvårdsförsäkring. Om förslaget blir verklighet kommer det att påverka marknaden för sjukvårdsförsäkring.

Länsförsäkringar har, i samarbete med Svensk Försäkring, varit aktiv i att sprida kunskap om hur sjukvårdsförsäkringar fungerar och vilka konsekvenser en förmånsbeskattning skulle innebära för individer, företag och samhälle. En övervägande del av företagen som tecknat försäkringen är små företag med upp till nio anställda. För dessa fyller sjukvårdsförsäkringen en betydelsefull och ibland avgörande roll för att hålla personalen frisk och i tjänst. Frågan om preventivt hälsoarbete har också drivits, och hur sjukvårdsförsäkring stödjer det. Det finns stora fördelar såväl ur ett ekonomiskt som ur ett mänskligt perspektiv att jobba förebyggande och med tidiga insatser vid risk för lång sjukskrivning.

Inom transportförsäkring är konkurrensen fortsatt hård, framförallt i segmentet större företag. Inom ansvarsförsäkring fortsätter trenden att alltför många aktörer visar intresse i segmentet små och medelstora företag, vilket bidragit till en ökad konkurrens.

På den internationella återförsäkringsmarknaden är den samlade återförsäkringskapaciteten fortsatt stor med pressade prisnivåer som följd. Låga räntor har under flera år lockat nya aktörer som söker alternativ avkastning. Ur ett globalt perspektiv blev 2017 ett skadedrabbat år med flera stora naturkatastrofer. Orkaner i Karibien, jordskälva i Mexiko och skogsbränder i Kalifornien har påverkat lönsamheten på återförsäkringsmarknaden, vilket bidragit till att de fallande prisnivåerna stagnerat och att prisnivåer framför allt på den amerikanska marknaden har ökat något.

Affärsverksamhet Bank

Bankkoncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Bank och de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fondförvaltning och Wasa Kredit. Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank med en affärsvolym på 520 Mdkr. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och affärsvolymen fortsätter att växa inom samtliga produktsegment. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder, vilken utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och en lokal förankring via de kundägda länsförsäkringsbolagen. Med de 3,8 miljoner kunder som finns i länsförsäkringsgruppen har bankverksamheten en stor potentiell kundbas. Huvudmålgrupper är 3,2 miljoner privatkunder, varav 2,3 miljoner är boendeförsäkringskunder. Övriga målgrupper är lantbruks- och småföretagskunder. Enligt Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdhetsmätning för 2017 är Länsförsäkringar Bank den enskilda aktören på bankmarknaden med de mest nöjda privatkunderna, en utmärkelse som Länsförsäkringar Bank har fått tolv gånger de senaste fjorton åren. Länsförsäkringar Bank utnämndes även för första gången till den enskilda aktören med de mest nöjda företagskunderna samt även den aktör med de mest nöjda bolånekunderna samt företagskunderna för fastighetslån. Detta är ett kvitto på bankverksamhetens tydliga kundfokus och höga kvalitet.

Resultat

Bankkoncernens rörelseresultat ökade med 9 procent till 1 599 (1 467) Mkr, vilket förklaras av ett ökat räntenetto. Räntenettet ökade med 15 procent till 3 996 (3 464) Mkr till följd av ökade volymer och lägre refinansieringskostnader. Räntabiliteten på eget kapital uppgick till 10,0 (10,1) procent.

I rörelseintäkterna ingick 42 Mkr i erhållen utdelning från försäljningen av innehavet i Visa Europe. Nettoresultat av finansiella poster uppgick till -49 (68) Mkr och förklaras av orealiserade marknadsvärdeförändringar av finansiella poster. Provisionsnettot uppgick till -750 (-662) Mkr, vilket förklaras av ökade ersättningar till länsförsäkringsbolagen till följd av en god volymutveckling och stärkt lönsamhet i affären.

Kostnader

Rörelsekostnaderna ökade med 14 procent till 1 601 (1 399) Mkr, varav 7 procentenheter var på grund av ökade personalkostnader hänförliga till tillkommande personal från Länsförsäkringar AB till bankkoncernens enheter Affärsservice och Ekonomiskt Sekretariat, samt nyanställda förvaltare inom Länsförsäkringar Fondförvaltning. Den underliggande kostnadsökningen uppgick till 7 procent, bland annat hänförligt till satsningar avseende framåtriktade IT-investeringar. K/I-talet före kreditförluster uppgick till 0,49 (0,48).

Kreditförluster

Kreditförlusterna uppgick netto till 58 (38*) Mkr, vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,02 (0,02) procent. Osäkra lånefordringar brutto uppgick till 278 (240) Mkr, vilket motsvarar en andel osäkra lånefordringar brutto om 0,11 (0,11) procent. Reserverna uppgick till 268 (250) Mkr, vilket motsvarar reserver i förhållande till utlåning om 0,10 (0,11) procent. Därutöver innehålls 88 (130) Mkr av länsförsäkringsbolagsersättningarna i enlighet med avräkningsmodellen hänförligt till länsförsäkringsbolagens åtaganden avseende kreditrisk för genererade affärer. Inklusiva de innehållna ersättningarna uppgår reserver i förhållande till utlåning till 0,14 (0,17) procent.

* Jämförelsetalet innehåller upplösning av reserver om 23 Mkr.

Marknad och affärsvolym

Affärsvolymerna ökade med 14 procent till 520 (456) Mdkr. Utlåningen ökade med 15 procent till 261 (227) Mdkr med fortsatt hög kreditkvalitet. Utlåningen i Länsförsäkringar Hypotek ökade med 17 procent till 198 (169) Mdkr. Inlåningen ökade med 9 procent till 99 (91) Mdkr. Fondvolymen ökade med 15 procent till 159 (138) Mdkr.

All utlåning sker i Sverige, i svenska kronor samt med en god geografisk spridning. Den viktade genomsnittliga belåningsgraden i bolåneportföljen, LTV, minskade till 60 (61) procent. Bostadsutlåningens andel av den totala utlåningsportföljen uppgick till 76 procent. Marknadsandelen avseende bostadsutlåning stärktes enligt SCBs statistik till 6,3 (5,8) procent per 31 december 2017.

Lantbruksutlåningen ökade till 27 (25) Mdkr. Lantbruksutlåningen består främst av bottenlån till familjeägda lantbruk och det genomsnittliga engagemanget är lågt och uppgick till 2 Mkr den 31 december 2017. Bottenlån för lantbruksfastigheter, som står för hela ökningen i lantbruksutlåning, ökade till 25 (24) Mdkr, motsvarande 94 (93) procent av lantbruksutlåningen. Lantbruksutlåningen fortsätter att växa i lägre takt än övrig utlåning och dess andel av den totala utlåningen minskar. Småföretagsutlåningen uppgick till 1,8 (1,5) Mdkr den 31 december 2017. Utlåningen i Wasa Kredit ökade till 22 (18) Mdkr.

Upplåning

Bankkoncernen har en låg refinansieringsrisk och en välfördelad förfallostruktur. Emitterade värdepapper ökade till nominellt 183 (152) Mdkr, varav säkerställda obligationer uppgick till 147 (122) Mdkr, icke säkerställd långfristig upplåning uppgick till 35 (29) Mdkr och kortfristig upplåning uppgick till 1 (1) Mdkr. Genomsnittlig återstående löptid för den långfristiga upplåningen uppgick per 31 december 2017 till 3,5 (3,3) år.

Under året emitterades säkerställda obligationer med en volym motsvarande nominellt 39 (31) Mdkr, återköpta säkerställda obligationer uppgick till nominellt 7 (8) Mdkr och förfall av säkerställda obligationer uppgick till nominellt 7 (8) Mdkr. Länsförsäkringar Bank emitterade under året icke säkerställda obligationer om nominellt 14 (8) Mdkr.

I mars emitterade Länsförsäkringar Hypotek en 7-årig Euro benchmark säkerställd obligation med nominellt belopp om EUR 500 miljoner och i september emitterade Länsförsäkringar Bank en 5-årig icke-säkerställd Euro-obligation med nominellt belopp om EUR 500 miljoner. Transaktionen var det första steget i en långsiktig strategi att bygga upp en investerarbas på Euro-marknaden även i icke säkerställd skuld. Därtill emitterade Länsförsäkringar Hypotek två svenska benchmark-obligationer under året, LFH516 och LFH517, med förfall i september 2023 respektive i september 2024.

Affärsverksamhet

Liv- och pensionsförsäkring

Likviditet

Den 31 december 2017 uppgick likviditetsreserven till 48 (42) Mdkr. Likviditetsreserven är placerad i värdepapper med mycket hög kreditkvalitet som är belåningsbara hos Riksbanken och i förekommande fall i ECB. Genom att utnyttja likviditetsreserven kan kontrakterade åtaganden mötas i över två år utan ny upplåning på kapitalmarknaden.

Likviditetstäckningsgrad (LCR) för konsoliderad situation uppgick enligt Finansinspektionens definition till 202 (169) procent och enligt EU-kommissionens delegerade akt till 339 (342) procent per 31 december 2017. Stabil nettofinansieringskvot (NSFR) för konsoliderad situation per 31 december 2017 uppgick till 116 (116) procent**.

** Beräkningen baseras på Länsförsäkringar Banks tolkning av Baselkommitténs senaste förslag avseende stabil nettofinansieringskvot. Jämförelsetalet avser 30 september 2017.

Kapitaltäckning konsoliderad situation

Den konsoliderade situationen omfattar i enlighet med kapitaltäckningsreglerna bankkoncernen och det blandade finansiella moderholdingföretaget Länsförsäkringar AB.

Kapitalrelation

Konsoliderad situation (Mkr)	2017-12-31	2016-12-31
IRK metoden	34 148	31 149
hushållsexponeringar	26 798	24 110
företagsexponeringar	7 350	7 039
Schablonmetoden	17 643	16 221
Operativa risker	11 346	10 717
REA totalt	64 379	59 513
Kärnprimärkapital	14 992	12 617
Primärkapital	15 936	13 817
Totalt kapital	18 100	16 409
Kärnprimärkapitalrelation, %	23,3	21,2
Primärkapitalrelation, %	24,8	23,2
Total kapitalrelation, %	28,1	27,6

Länsförsäkringar erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Genom Länsförsäkringar Fondliv erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. I Länsförsäkringar Liv sker ingen nyteckning, här förvaltas traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen 2011. Länsförsäkringar Liv konsolideras inte i Länsförsäkringar AB, då bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer.

Länsförsäkringar Fondliv

Resultat och ekonomisk ställning

Länsförsäkringar Fondlivs rörelseresultat stärktes under 2017 och uppgick till 600 (512) Mkr, främst på grund av ökade intäkter från ett växande förvaltad kapital.

Det totala förvaltade kapitalet ökade 14 Mdkr och uppgick till 128 (114) Mdkr per 31 december 2017. Ökningen berodde främst på en god värdeutveckling, till följd av ett gynnsamt börs klimat, men även ett positivt nettoflöde från befintliga och nya kunder.

Den totala premieinkomsten ökade med 6 procent till 9 133 (8 637) Mkr, varav inflyttat kapital bidrog med 1 444 (1 321) Mkr. Premieinkomsten efter avgiven återförsäkring för försäkringsrisk ökade till 198 (173) Mkr. Provisionsintäkterna, som är starkt kopplade till det förvaltade kapitalet, ökade till 1 583 (1 412) Mkr.

Driftskostnaderna ökade till 1 028 (973) Mkr, främst på grund av ökade distributions- och administrationskostnader från ökade affärsvolymerna. Dessutom gjordes investeringar inom digital utveckling, såsom lanseringen av en digital köptjänst där egenföretagare kan teckna tjänstepension direkt på webben.

Kapitalsituation

Länsförsäkringar Fondlivs kapitalsituation uttrycks och mäts enligt Solvens II som en kvot av kapitalbas i förhållande till riskbaserat kapitalkrav. Länsförsäkringar Fondlivs kapitalkvot per 31 december 2017 uppgick till 152 (150) procent.

Marknad och affärsvolym

Länsförsäkringar strävar efter att ha ett begripligt pensionserbjudande som uppfattas som tryggt och nära. Erbjudandet riktar sig primärt de till de små och medelstora

företagen och distribueras via länsförsäkringsbolagen och oberoende försäkringsförmedlare. Den största delen av Länsförsäkringars nyförsäljning inom liv avser pensionslösningar till företag som inte har kollektivavtal.

Premieinkomsten på den totala livförsäkringsmarknaden uppgick till 262 Mdkr under 2017, en ökning med 14 procent jämfört med 2016. Länsförsäkringar Fondlivs marknadsandel på den totala livförsäkringsmarknaden är 3,5 procent. Länsförsäkringar Fondlivs totala premieinkomst, enligt Svensk Försäkrings definition, uppgick till 9 133 (8 645) Mkr. Inflyttat kapital, som är en del av premieinkomsten, uppgick till 1 444 (1 375) Mkr. Den individuella tjänstepensionsmarknaden för fondförsäkringar är Länsförsäkringars huvudmarknad. Delmarknaden svarade för 71 procent av Länsförsäkringar Fondlivs totala premieinkomst. Premieinkomst via valcentral stod för 11 procent, privata försäkringar för 6 procent, kapitalförsäkring för 6 procent och övrig tjänstepension för 6 procent.

Länsförsäkringar Fondlivs premieinkomst för garantiförvaltning uppgick till 592 (425) Mkr. Inflyttat kapital stärkte premieinkomsten med 103 (144) Mkr.

Tjänstepensioner - den största marknaden

Tjänstepensionsmarknaden är den största av delmarknaderna och utgör 68 (69) procent av den totala livförsäkringsmarknaden mätt i premieinkomst. Marknaden har det senaste året vuxit med 12 procent och uppgår till 180 Mdkr. Länsförsäkringar Fondliv har en marknadsandel om 5,3 procent vilket gör bolaget till det sjätte största.

Individuell tjänstepension med fondförsäkring

Långt ifrån alla arbetsplatser har kollektivavtal och anställda behöver därför skaffa sig en annan tjänstepension. Det gäller till exempel många småföretagare och företag i branscher som inte traditionellt har stark facklig anknytning. Inom detta område är Länsförsäkringar Fondliv det marknadsledande fondförsäkringsbolaget. Delmarknadens premieinkomst uppgick till 34 Mdkr för 2017, en ökning med 9 procent jämfört 2016. Länsförsäkringar Fondlivs marknadsandel uppgick till 18,7 procent.

Flyttmarknaden

Rörligheten på den totala flyttmarknaden ökade under året och totalt sett flyttades 31 Mdkr jämfört med 23 Mdkr förra året. Länsförsäkringar Fondliv redovisar ett negativt flyttnetto för året på -672 (-285) Mkr. Inflyttat kapital ökade under året med nio procent samtidigt som utflyttat ökade med 32 procent vilket förklarar det försämrade flyttnettot.

Fondförsäkring

I det totala fondutbudet utvecklades drygt 90 procent av fonderna positivt under 2017. Över 50 procent av fonderna steg med över 10 procent och ingen fond sjönk med mer än 10 procent. 2017 blev ett positivt börsår vilket gjorde att många aktiefonder utvecklades positivt. Aktiefonder som placerade i Asien, i småbolag och teknologi hade den starkaste utvecklingen. Fonder med inriktning mot råvaror, Ryssland samt vissa hedgefonder utvecklades svagare.

Under 2017 ökade Länsförsäkringars fondutbud, både i omfattning och kvalitet. Detta som ett led i att realisera en ny fondstrategi som innebär förenklingar, men även större valfrihet för kunderna. Mer än trettio nya fonder från flera olika fondbolag lanserades. Fonderna i det rekommenderade utbudet granskas och utvärderas noggrant utifrån bland annat förvaltningsorganisation, avkastning och hållbarhet.

Garantiförvaltning

Länsförsäkringar Fondliv erbjuder förvaltning av pensionsförsäkringar med ett garantimoment vad gäller inbetalda premier. Principen för garantin är att kunden får tillbaka de inbetalda premier som gått till sparandet med möjlighet till ytterligare avkastning. Full garanti, det vill säga minst "premierna tillbaka" gäller efter minst tio års spartid. Vid kortare spartider gäller en trappa, där garantin är 80 procent av inbetalda premier mellan fem och tio år kvar till pension och som lägst 70 procent av inbetalda premier när det är mindre än fem år kvar till pension. Tillgångarna fördelas mellan aktier och räntebärande placeringar där ränteandelen alltid ska vara minst 40 procent och aktieandelen kan gå ner till noll.

Placeringarna per 31 december 2017 bestod av 65 procent räntebärande placeringar och 35 procent aktier.

Det förvaltade kapitalet uppgick till 3,1 (2,9) Mdkr. Avkastningen ökade till 6,0 (5,3) procent. Både aktie- och ränteplaceringar bidrog positivt till avkastningen.

Traditionell livförsäkring i Länsförsäkringar Liv

Länsförsäkringar Liv, vilket är stängt för nyteckning sedan 2011, förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd; Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Totalt förvaltad kapital uppgick till 115 (116) Mdkr.

Resultat och ekonomisk ställning

Länsförsäkringar Livs resultat uppgick till 2 363 (2 682) Mkr. Det goda resultatet härrör från en positiv kapitalavkastning i Nya och Gamla Trad, samt villkorsändringar till Nya Trad som fortsatte att stärka resultatet genom minskade försäkringstekniska avsättningar.

Förändringar i marknadsräntor har effekt på resultatet i Länsförsäkringar Liv, där stigande marknadsräntor leder till minskade skulder till försäkringstagarna eftersom framtida åtaganden diskonteras med marknadsräntan. Bolaget skyddar sig dock i stor utsträckning mot resultat-effekten av ränteförändringar genom att tillgångar och skulder matchas mot varandra. Under 2017 matchades cirka 80 procent av räntekänsligheten i skulden, vilket gav en positiv resultat-effekt på cirka 100 Mkr när långa marknadsräntor steg. Den svenska 10-åriga statsobligationsräntan steg med knappt 25 baspunkter.

Under perioden minskade skulden till försäkringstagarna med 2,0 (1,2) Mdkr, främst på grund av negativa kassaflöden, det vill säga utbetalningar och utflyttar var större än premieinbetalningar. Under 2017 justerades antagandet för framtida driftskostnader vilket medförde en ökad skuld om 685 Mkr. Ökade kostnadsantaganden har sitt ursprung i att bolaget är stängt för nyteckning och försäkringsbestånden därför minskar över tid, vilket på sikt förväntas leda till en något högre styckekostnad.

Driftskostnaderna under 2017 minskade till 417 (447) Mkr, främst genom minskade utvecklingskostnader.

Kapitalavkastningen var positiv för samtliga förvaltningsportföljer och uppgick totalt till 4,8 (6,0) Mdkr. Nya Världen bidrog med 1,4 Mdkr, vilket inte påverkar resultatet utan tillförs försäkringstagarna direkt.

Länsförsäkringar Liv avyttrade i december 2017 två fastighetsägande dotterbolag till Humlegården Fastigheter AB (publ) (nedan Humlegården) mot betalning i nyemitterade aktier i Humlegården samt likvida medel. Genom transaktionen blev Länsförsäkringar Liv näst största ägare i Humlegården med en ägarandel om 11,6 procent. Länsförsäkringar Liv uppnår genom transaktionen en bättre diversifiering i fastighetsexponeringen, samt blir delägare i en fastighetsportfölj som bedöms vara av god kvalitet och ha hög potential.

Länsförsäkringar Liv konsolideras inte i Länsförsäkringar AB, då bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer.

Kapitalsituation

Länsförsäkringar Livs kapitalsituation uttrycks och mäts enligt Solvens II som en kvot av kapitalbas i förhållande till riskbaserat kapitalkrav. Länsförsäkringar Livs kapitalkvot per 31 december 2017 ökade till 207 (195) procent.

Konsolideringsgraden beräknas som relationen mellan totalt kapital och försäkringskapital. Konsolideringsgraden per 31 december 2017 uppgick till 117 (114) procent i Nya Trad och 123 (125) procent i Gamla Trad.

Länsförsäkringar Liv har under flera år arbetat aktivt med åtgärder för att stärka bolagets balansräkning och kapitalbas. En stärkt balansräkning ger bolaget en större flexibilitet och möjlighet till placeringar i tillgångslag med högre förväntad avkastning. Dessa åtgärder har resulterat i att eget kapital har stärkts från 10,9 Mdkr till 24,4 Mdkr under perioden 2012 till 2017.

Villkorsändringar till Nya Trad bidrog också till en stärkt kapitalsituation under 2017. Totalt har villkorsändringar till Nya Trad stärkt kapitalbasen med 4,8 Mdkr sedan 2013, varav 0,4 Mdkr under 2017.

Nya Trad

Kunder i Länsförsäkringar Liv med traditionellt förvaltade försäkringar har sedan 2013 möjlighet att villkorsändra befintliga försäkringar till Nya Trad. En villkorsändring från Gamla Trad till Nya Trad innebär bland annat lägre avgifter samt att den garanterade räntan sänks. Sänkningen av garantiräntan möjliggör att kapitalet i Nya Trad placeras i tillgångar vilka har högre förväntad avkastning.

Förvalt kapital i Nya Trad uppgick till 21 (18) Mdkr. Placeringarna per 31 december 2017 bestod av 60 procent räntebärande placeringar, 34 procent aktier, 4 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Under 2017 ökade den totala andelen räntebärande placeringar något. Kapitalavkastningen i Nya Trad uppgick till 6,4 (4,3) procent. Avkastningen kom till stor del från aktieplaceringar vilka bidrog med 5,5 procentenheter.

Återbäringsräntan var per 31 december 2017 6 (4) procent. Återbäringsräntan höjdes från 5 procent till 6 procent per 1 oktober 2017. Sedan starten 2013 har återbäringsräntan i genomsnitt varit 6,4 procent.

Gamla Trad

I Gamla Trad förvaltar Länsförsäkringar Liv ett kapital om 81 (85) Mdkr för kundernas räkning. I rådande lågräntemiljö syftar risktagandet i placeringsportföljen i Gamla Trad till att säkerställa att den garanterade återbäringen kan infrias även vid en negativ marknadsutveckling. Samtidigt tas en balanserad risk i syfte att möjliggöra en rimlig avkastning på kundernas sparade kapital.

Under 2017 utgjordes en stor del av kapitalet av långfristiga räntebärande placeringar. Placeringarna per 31 december 2017 bestod av 87 procent räntebärande placeringar, 7 procent aktier, 4 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Kapitalavkastningen uppgick till 2,7 (5,9) procent.

Återbäringsräntan var under 2017 oförändrad 2 procent.

Nya Världen

Nya Världen är en traditionell försäkring där kunderna tar del av uppgångar på aktiemarknaden och samtidigt är garanterade att få tillbaka minst de premier som betalats in, efter avdrag för driftskostnader och avkastningsskatt.

Förvalt kapital uppgick till 12 (11) Mdkr. I förvaltningsformen Nya Världen är andelen aktier normalt 70 procent och resterande 30 procent utgörs av räntebärande placeringar. Placeringsmixen kan dock variera inom fastställda intervall där andelen aktier utgör 60-80 procent. Kapitalavkastningen uppgick till 13,3 (5,1) procent.

Övrig information

Verksamhetens risker och osäkerhetsfaktorer

Länsförsäkringar AB-koncernens verksamhet inom bank och försäkring ger upphov till olika typer av risker, av vilka bankkoncernens kreditrisker och sak- och fondförsäkringsbolagens försäkrings- och marknadsrisker är de mest framträdande. Vid sidan av dessa är cyber- och klimatrisker två områden som har fått ökat fokus under 2017.

Kreditrisken inom Länsförsäkringar Bank påverkas främst av det ekonomiska läget i Sverige eftersom all utlåning sker lokalt. Bankkoncernen är även exponerad för likviditetsrisk och viss marknadsrisk. Kreditförlusterna är fortsatt låga och verksamhetens refinansiering fungerar väl. Sedan 2014 finns en avräkningsmodell avseende det åtagande som länsförsäkringsbolagen har när det gäller kreditförluster för förmedlad affär. Modellen innebär att länsförsäkringsbolagen vid reserveringstillfället täcker 80 procent av reserveringsbehovet genom avräkning mot en buffert av upparbetad förmedlingsersättning.

Marknadsriskerna uppstår framför allt i Länsförsäkringar Fondliv genom att det indirekt finns en exponering mot marknadsrisk då de framtida intäkterna i fondförsäkringsverksamheten är beroende av utvecklingen på finansmarknaden. Länsförsäkringar Saks marknadsrisk är mindre omfattande och härrör till övervägande del från bolagets placeringstillgångar.

Livförsäkringsriskerna härrör framför allt från annullationsrisk i Länsförsäkringar Fondliv, det vill säga risken för lägre framtida avgiftsintäkter till följd av att kunder lägger sina försäkringar i fribrev eller flyttar dem till ett annat försäkringsbolag.

Skadeförsäkringsriskerna uppkommer via affär inom Länsförsäkringar Sak, som bedriver en väldiversifierad affär med allt från transportförsäkring och återförsäkring till djurförsäkring i dotterbolaget Agria. Dessa risker återförsäkras i hög utsträckning.

De risker som uppstår direkt i moderbolaget Länsförsäkringar AB är primärt hänförliga till företagets finansiering, placering av likviditet och till den affärsstödjande verksamhet som bedrivs för dotterbolagens och länsförsäkringsbolagens räkning.

Cyberriskerna uppstår i verksamhetens användning och överföring av digital data. Klimatriskerna till följd av klimatförändringar, kan direkt eller indirekt öka övriga risker till exempel genom ökade försäkringsskador, finansiella förluster eller skada på varumärket.

Länsförsäkringar AB med försäkringsdotterbolag har Finansinspektionens tillstånd att beräkna kapitalkrav för försäkringsverksamhet med en partiell intern modell. Kapitalkrav för merparten av marknadsriskerna, skadeförsäkringsriskerna och sjukförsäkringsriskerna beräknas med en intern modell, medan kapitalkrav för övriga risker beräknas enligt standardformeln. Även Länsförsäkringar Bank har Finansinspektionens godkännande för att använda en Intern Risk Klassificeringsmodell (IRK) för mätning av kreditrisk för beräkning av kapitalkrav.

En mer ingående beskrivning av de riskerna i koncernen och moderbolaget är exponerade mot, samt hur dessa risker hanteras, finns beskrivna i koncernens not 2 Risk- och kapitalhantering.

Medarbetare

Länsförsäkringar AB har en hög ambition att vara en ansvarsfull och spännande arbetsgivare. Arbetsplatsen präglas av engagerade och kompetenta medarbetare och ledare som tar ett gemensamt ansvar för verksamheten samt sin egen utveckling. Den snabba teknikutvecklingen i samhället ställer krav på en arbetsplats som är dynamisk, flexibel och innovativ. För att uppnå detta är medarbetarnas fysiska och psykiska hälsa samt trivsel på jobbet av stor betydelse.

En attraktiv arbetsgivare

Länsförsäkringar ABs interna attraktivitet som arbetsgivare mäts enligt Employee Net Promotor Score (eNPS). Årets eNPS i medarbetarundersökning har ökat från 21 till 26. Benchmark är 29, vilket är ett resultat från högpresterande företag. Länsförsäkringar anses även vara en attraktiv arbetsplats externt. När yrkesverksamma yngre akademiker svarade på Karriärbarometern fick Länsförsäkringar utmärkelsen bästa arbetsgivare inom försäkring för tionde året i rad. I undersökningen Företagsbarometern placerade ekonomistudenterna på landets universitet och högskolor Länsförsäkringar på första plats över drömarbetsgivare i försäkringsbranschen för femtonde året.

Kompetensutveckling och lärande

Utveckling av medarbetarnas kompetens sker i överensstämmelse med företagets mål och behov på både kort och lång sikt. Länsförsäkringar AB strävar efter att skapa förutsättningar för en organisationskultur med lärande och utveckling i fokus. 79 (77) procent uppfattar att deras kompetens utvecklas i takt med förändrade krav i arbetet, målet i affärsplanen var 75 procent.

Mångfald och jämställdhet

Arbetet med mångfald och integrering handlar om affärsnytta, det bidrar till stärkt konkurrenskraft och därmed lönsamhet. Jämställdhets- och mångfaldsplanen inkluderar hur jämställdhetslagen och diskrimineringslagstiftningen tillämpas. 84 (81) procent av medarbetarna upplever att mångfald värdesätts i arbetsgruppen och 87 (85) procent uppfattar att Länsförsäkringar AB är en jämställd arbetsplats. 94 procent ansåg att man varit helt fri från kränkande särbehandling på arbetsplatsen under 2017. Länsförsäkringar AB har sedan länge ett tydligt ställningstagande om nolltolerans mot kränkande särbehandling i personalpolicyen.

Vid rekrytering är målsättningen att en jämnare könsfördelning uppnås i arbetsgrupper och inom olika chefsbefattningar. Länsförsäkringar AB-koncernens andel arbetsgrupper med 40/60-fördelning på män och kvinnor nådde målet i affärsplanen för 2017, vilket var 28 procent. Lönekartläggning genomförs varje år i syfte att säkerställa att det inte föreligger någon skillnad i lönesättning som enbart kan härröras till kön.

Hälsa och arbetsmiljö

Under en lång tid har Länsförsäkringar arbetat långsiktigt med hälsa och arbetsmiljö där organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö är integrerade delar i verksamheten. Alla chefer ansvarar för den egna gruppens medarbetarfrågor inom arbetsmiljö-, hälso-, jämställdhets-, mångfalds- och diskrimineringsfrågor. En uppbyggd struktur finns för samverkan kring arbetsmiljöfrågor mellan arbetsgivare, chefer och medarbetare samt arbetsmiljöombud. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4. I arbetsmiljö- och jämställdhetskommittén sker uppföljning utifrån ett företagsperspektiv på jämställdhet- och mångfaldsplanen, sjukfrånvaro, arbetsskador och tillbud samt medarbetarundersökningen.

Årets medarbetarundersökning visade på positiva förflyttningar där 70 (64) procent av medarbetarna upplevde att de har en rimlig stressnivå i sitt arbete och 81 (80) procent upplevde balans mellan arbete och fritid.

Alla medarbetare har en sjukvårdsförsäkring där sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd och förebyggande hälsotjänster ingår. Avtal finns med företagshälsovård för stöd i rehabilitering och arbetsrelaterad ohälsa samt subventionerad friskvård. Sjukfrånvaro följs kontinuerligt upp och den totala sjukfrånvaron minskade från 3,1 till 3,0 procent under 2017.

Hållbarhet

Länsförsäkringar ABs hållbarhetsarbete utgår från visionen "Tillsammans skapar vi trygghet och möjligheter". Genom att inkludera hållbarhet i affären kan Länsförsäkringar minska hållbarhetsrisker och samtidigt bidra till en positiv samhällsutveckling och affärsnytta.

I enlighet med årsredovisningslagen (ÅRL) 6 kap 11§ har Länsförsäkringar AB valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på lansforsakringar.se/hallbarhetsrapport2017

Resultatet av årets verksamhet och den ekonomiska ställningen per 31 december 2017 för Länsförsäkringar AB-koncernen och moderbolaget framgår av efterföljande finansiella rapporter med tillhörande noter för koncernen och moderbolaget.

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 kundägda länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB-koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar AB med ett antal direkt och indirekt ägda dotterbolag. Inom Länsförsäkringar AB-koncernen bedrivs den affärsverksamhet som länsförsäkringsgruppen bedömt lämpa sig bäst att bedriva gemensamt. Huvuddelen av länsförsäkringsgruppens utvecklings- och serviceverksamhet bedrivs samordnat och gemensamt inom Länsförsäkringar AB med gemensamma prioriteringar.

Länsförsäkringar AB är ett publikt aktiebolag. Från november 2012 och fram till början av oktober 2017 hade Länsförsäkringar AB obligationer noterade på Nasdaq OMX Stockholm. Länsförsäkringar AB följer i tillämpliga delar Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) gällande från den 1 december 2016. Avvikelse sker huvudsakligen till följd av de begränsningar som följer av regelverken för finansiella företag, av länsförsäkringsgruppens federativa struktur samt av att Länsförsäkringar AB inte är ett aktiemarknadsbolag. Avvikelse från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas i avsnittet Avvikelse från Koden.

Enligt Koden handlar god bolagsstyrning om att säkerställa att bolag sköts på ett för aktieägarna så effektivt sätt som möjligt. God bolagsstyrning är dock av betydelse även för andra av bolagets intressenter, exempelvis kunder, obligationsinvesterar och tillsynsmyndigheter.

I solvensregelverket för försäkringsföretag används termen "företagsstyrning" istället för "bolagsstyrning". I denna rapport används därför huvudsakligen termen "företagsstyrning". Innebörden av de båda begreppen är dock densamma.

Beskrivning av företagsstyrningssystemet

För Länsförsäkringar AB-koncernen finns ett företagsstyrningssystem som syftar till att säkerställa en sund och ansvarsfull styrning av koncernen, riskhantering samt en god intern kontroll i verksamheten. Länsförsäkringar AB-koncernen är till följd av att det inom koncernen bedrivs både försäkrings- och bankverksamhet, ett finansiellt konglomerat och moderbolaget Länsförsäkringar AB är ett blandat finansiellt

holdingföretag. Länsförsäkringar AB omfattas i denna egenskap utöver av regler om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, även av gruppregler för bank och försäkring. Det medför att Länsförsäkringar AB tillsammans med Länsförsäkringar Bank-koncernen utgör en konsoliderad situation. Länsförsäkringar Bank ansvarar i delar i ett tillsyns- och rapporteringsperspektiv för den konsoliderade situationen. Det inverkar emellertid inte på det kontroll- och tillsynsansvar som Länsförsäkringar AB har i egenskap av moderbolag gentemot dotterbolagen i koncernen och Länsförsäkringar ABs styrning av koncernen som följer härav. Anpassning av företagsstyrningssystemet sker kontinuerligt med hänsyn till pågående förändringar i nämnda regelverk.

Företagsstyrningssystemet regleras i den för koncernen gemensamma koncerninstruktionen som utgör det grundläggande styrdokumentet avseende styrning och uppföljning inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar ABs modell för företagsstyrning kan beskrivas som det ramverk inom vilket Länsförsäkringsgruppens strategier samt Länsförsäkringar ABs uppdrag från aktieägarna, långsiktiga inriktning och principer för styrning omsätts till affärsverksamhet inom Länsförsäkringar AB-koncernen och enligt vilket Länsförsäkringar AB organiserar, styr och kontrollerar verksamheten med beaktande av gällande interna och externa regelverk. Utgångspunkterna för företagsstyrningssystemet är:

- Länsförsäkringsgruppens strategier,
- uppdraget från ägarna,
- Länsförsäkringar ABs långsiktiga inriktning, samt
- av Länsförsäkringar ABs styrelse beslutade principer för styrning av Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringsgruppens strategier utgörs av ett antal strategidokument som bland annat beskriver gruppens värdegrund och visar inriktningen och förutsättningarna för såväl det enskilda länsförsäkringsbolaget som för samverkan mellan bolagen och Länsförsäkringar AB.

Uppdraget från ägarna är länsförsäkringsbolagens önskan om en sammanhållen leverans av verksamheterna inom Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsgruppens

gemensamma strategier, beslutade av Länsförsäkringar ABs aktieägarkonsortium.

Länsförsäkringar ABs långsiktiga inriktning beslutas av Länsförsäkringar ABs styrelse genom fastställande av långsiktig plan och inom ramen för den årliga affärsplaneringsprocessen i enlighet med vad som anges i Riktlinjer för ekonomi- och kapitalstyrning.

Styrelsen för Länsförsäkringar AB har beslutat om fem principer för styrning av Länsförsäkringar AB-koncernen i syfte att åstadkomma en samlad och effektiv styrning av koncernen. Principerna är följande:

- Styrningen av koncernen ska utgå från Länsförsäkringar ABs styrelse.
- Styrningen ska baseras på marknad, risk och lönsamhet.
- Koncernens organisering ska vara effektiv.
- Verksamheterna inom Länsförsäkringar AB ska, i lämpliga delar, bedrivas som om de är tillståndspliktiga.
- Inom ramen för styrning ska interna regler fastställas.

Den riskbaserade verksamhetsstyrningen utgör grunden i företagsstyrningen. Affären har sin grund i risktagande och styrningen av koncernen ska baseras på risk. Den riskbaserade verksamhetsstyrningen ska säkerställa en sund och effektiv styrning av koncernens risk. Riskbaserad verksamhetsstyrning innebär således att verksamheten inom Länsförsäkringar AB-koncernen ska styras och bedrivas baserat på ett medvetet risktagande som aldrig får äventyra Länsförsäkringar AB-koncernens långsiktiga lönsamhet och existens. Riskmedvetenheten ska genomsyra organisationsstrukturen och styrningen av Länsförsäkringar AB-koncernen. Riskbaserad verksamhetsstyrning innefattar systemet för intern kontroll med system för bland annat regelefterlevnad och riskhantering.

Baserat på ovan beskrivna utgångspunkter för företagsstyrningssystemet och riskbaserad verksamhetsstyrning, består företagsstyrningssystemet av följande komponenter:

- Organisation
- Internt regelverk
- System för intern kontroll, innefattande bland annat:
- System för regelefterlevnad
- System för riskhantering

En lämplig och överblickbar organisationsstruktur och beslutsordning och en tydlig fördelning av ansvar och arbetsuppgifter

Grunden i företagsstyrningen är den av styrelsen fastställda operativa organisationsstrukturen med en ändamålsenlig och överblickbar organisation med en tydlig fördelning av ansvar och uppgifter mellan dels de olika bolagsorganen, dels de så kallade försvarslinjerna samt en tydlig besluts- och rapporteringsordning (se vidare under System för intern kontroll nedan). Inom ramen för organisationen ska bland annat säkerställas skalfördelar genom koncerngemensamma funktioner och utlagd verksamhet, kontinuitetshantering och beredskapsplaner, effektiva system för rapportering och överföring av information, informationssäkerhet, hantering av intressekonflikter samt att styrelseledamöter och medarbetare är lämpliga för sina uppgifter.

Modellen för företagsstyrning omfattar således en beskrivning av organisationen, beslutsordningen, hur ansvaret är fördelat, styrelsens och ledningens arbetsätt samt centrala befattningars och funktioners ansvar.

Koncerngemensamma funktioner och utlagd verksamhet

Fördelning av arbetet inom Länsförsäkringar AB-koncernen är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både ekonomi och kompetens. Det är också ett sätt att realisera en effektiv och aktiv styrning inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Baserat på detta har den operativa organisationen med affärsverksamheten i affärsenheterna och koncerngemensamma funktioner i moderbolaget fastställts. Även utläggning av verksamhet till extern part är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både ekonomi och kompetens. Utläggning av verksamhet till extern part förekommer både inom Länsförsäkringar AB och inom dotterbolagen. Styrelsen för Länsförsäkringar AB har mot denna bakgrund fastställt en koncerngemensam policy för utläggning av verksamhet, som anger övergripande principer för internt och externt utlagd verksamhet.

Kontinuitetshantering och beredskapsplaner

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns en kontinuitetshantering som syftar till att säkerställa att viktig information bevaras

samt att verksamheten kan upprätthållas vid ett avbrott eller vid en större verksamhetsstörning. För detta ändamål har upprättas koncerngemensamma och bolagsspecifika beredskapsplaner.

Effektiva system för rapportering och överföring av information

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns effektiva informations- och rapporteringssystem som bland annat syftar till att säkerställa att såväl extern som intern information och rapportering om verksamheten är tillförlitlig, korrekt och fullständig samt lämnas i rätt tid.

Informationssäkerhet

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns IT-system och rutiner som syftar till att säkerställa konfidentialitet och tillgänglighet avseende viktig information.

Hantering av intressekonflikter

För samtliga bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns interna regler om identifiering och hantering av intressekonflikter.

Krav på lämplighet

Samtliga anställda liksom styrelseledamöterna i koncernens bolag ska vara lämpliga för de uppgifter de är avsedda att utföra vad avser såväl kunskap och erfarenhet, som anseende och integritet. En bedömning härav sker inom ramen för anställningsförfarandet och inför val av styrelse vid bolagsstämma. Lämplighetsbedömning av styrelseledamöter, ledande befattningshavare och personer i andra centrala funktioner sker i enlighet med fastställda styrdokument.

Internt regelverk

För att vara överskådligt och lättillgängligt ska Länsförsäkringar AB-koncernens interna regelverk präglas av enkelhet och tydlighet. Strävan ska vara att antalet regel dokument ska vara så få som möjligt. Det interna regelverket inom Länsförsäkringar AB-koncernen utgörs av styrdokument enligt följande:

- Policy – kommunicerar ett principiellt ställningstagande.
- Riktlinjer – översiktligt regelverk som anger ramar.
- Instruktion – detaljerade föreskrifter inom ett specifikt område.

Styrdokumenterna kan antingen vara gemensamma eller bolagsspecifika, det vill säga gälla antingen för alla bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen eller bara för ett av bolagen. De gemensamma styrdokumenterna fastställs av Länsförsäkringar ABs styrelse eller beslutas av vd. De gemensamma styrdokumenterna ska även godkännas av och införlivas i övriga bolag i organisationen. De bolagsspecifika styrdokumenterna fastställs antingen av respektive bolags styrelse eller beslutas av vd i dotterbolagen.

System för intern kontroll

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar AB-koncernen. Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att organisationen är effektiv och ändamålsenlig, att verksamheten bedrivs enligt beslutade strategier för att nå uppsatta mål, att den finansiella redovisningen och rapporteringen är tillförlitlig, en effektiv drift och förvaltning av informationssystem, en god förmåga att identifiera, mäta och övervaka och hantera risker samt en god regel efterlevnad. Risk- och kapitalstyrning samt kapitalplanering utgör en del av den interna kontrollen. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och ska vara en integrerad del av verksamheten. Den interna kontrollen är baserad på ett system med en stark risk- och regelkultur med tre försvarslinjer. Första försvarslinjen utgörs av verksamheten. I första försvarslinjen finns ansvaret för verksamhetens risker och det är verksamhetens ansvar att se till att kontroller för uppföljning finns, genomförs och återrapporteras. Som stöd för den interna kontrollen har inrättats en funktion för compliance och en funktion för riskkontroll som utgör den andra försvarslinjen. Compliance ansvarar för den oberoende övervakningen och kontrollen av att verksamheten bedrivs med god regel efterlevnad. Risk Management ansvarar för den oberoende riskkontrollen och av att verksamheten bedrivs med god riskkontroll. Internrevision, som är den tredje försvarslinjen, utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkring och utvärdering av organisationens riskhantering, styrning och interna kontroll.

System för regelefterlevnad

Länsförsäkringar AB-koncernen har ett system för regelefterlevnad som syftar till att säkerställa efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler, bevakning och effektiv implementering av nya och ändrade regelverk, att styrelser och medarbetare utbildas och att koncernen kontinuerligt kan identifiera, mäta, kontrollera, hantera och rapportera risker avseende efterlevnad av externa och interna regler. Systemet ska bidra till att risker minimeras och att målen för koncernens verksamhet kan uppnås med en högre grad av säkerhet.

Regelefterlevnadsfunktionerna i första linjen utgörs av juristfunktionerna samt funktioner för Regelverksstöd i dotterbolagen. Vd-stab Juridik inom Länsförsäkringar AB har dels ett övergripande ansvar för hantering av juridiska frågor inom Länsförsäkringar AB-koncernen, bland annat innefattande enhetlig tolkning och tillämpning av regelverk, dels ansvar för frågor relaterade till företagsstyrning.

Regelverksstöd i dotterbolagen ska utgöra verksamhetsnära regelverksstöd innefattande att ge stöd och råd till verksamheten och ansvar för regelefterlevnad bland annat genom säkerställande av implementering av regelverk i dotterbolagen.

Compliance ansvarar för regelverksarbetet i andra linjen (se vidare avsnitt Kontrollfunktioner nedan).

En särskild Regelverksgrupp är inrättad med uppgift att säkerställa att regelverksförändringar och nya regelverk identifieras i ett tidigt skede för bedömning av konsekvenser och beslut om hantering. I Regelverksgruppen ingår bland andra chefsjuristen Länsförsäkringar AB, CFO Group, CRO Group och chefen för Compliance. Rapportering från Regelverksgruppen om nya och ändrade regelverk sker regelbundet till koncernledning, utskott och styrelse.

Riskhanteringssystem

Riskhanteringssystemet ska bland annat säkerställa att Länsförsäkringar AB fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker och beroenden mellan olika risker. Systemet är integrerat i Länsförsäkringar ABs organisationsstruktur och beslutsordning och är utformat med lämplig hänsyn till fastställd organisation och beslutsordning.

Riskhanteringssystemet innefattar de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera risker. Riskhante-

ringssystemet innefattar de risker som företaget är, eller kan komma att bli, exponerat för och deras inbördes beroenden.

Strukturen för företagsstyrningen inom Länsförsäkringar AB illustreras översiktligt genom figuren på sidan 45.

Aktieägare och bolagsstämma

Aktieägarnas inflytande utövas genom bolagsstämman som är bolagets högsta beslutande organ. Normalt hålls en bolagsstämma per år, årsstämman. Ingen aktieägare innehar mer än 9,8 procent av kapitalet och rösterna i bolaget.

Aktieägarnas beslutanderätt

Vid bolagsstämma får inte någon för egna och andras aktier rösta för sammanlagt mer än 99/1 000 av de på stämman företrädda aktierna. Beslut på bolagsstämman fattas genom enkel röstövertikt om inte aktiebodelagslagen föreskriver särskild röstmajoritet. På årsstämman fattas beslut avseende årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordningen. Förslaget om arvode till styrelseledamöterna delas upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter samt arvode för utskottsarbete.

Årsstämman 2017 godkände principer för ersättning och andra anställningsvillkor för koncernledningen.

Valberedning

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning med uppgift att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB, dess direktägda dotterbolag och vissa ytterligare bolag, samt arvoden och annan ersättning till dessa. För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar ABs årsstämma fastställd instruktion. Valberedningen ansvarar för att lämplighetsbedömning av ledamöter som föreslås till styrelser genomförs. Rekrytering av nya styrelseledamöter ska ske enligt valberedningens instruktion och enligt fastställda processer och rutiner. Vid rekrytering av nya styrelseledamöter ska valberedningen även tillämpa fastställd mångfaldspolicy enligt vilken åtminstone ålder, kön, geografiskt ursprung samt utbildnings- och yrkesbakgrund ska beaktas i syfte att främja oberoende åsikter och kritiskt ifrågasättande i styrelsen. Se även avsnittet Lämplighetsbedömning av styrelse och vd nedan.

Valberedning inför årsstämman 2018

Valberedningen består sedan årsstämman 2017 av Otto Ramel (ordförande) (Länsförsäkringar Skåne), Per-Åke Holgersson (Länsförsäkring Kronoberg), Anna-Greta Lundh (Länsförsäkringar Södermanland), Göran Spetz (Länsförsäkringar Västerbotten) och Mats Åstrand (Länsförsäkringar Gävleborg).

Valberedningen har inför årsstämman 2018:

- Tagit del av utvärderingen av styrelsernas arbete.
- Tagit del av styrelseordförandes, styrelseledamöters och vds syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kunskap och erfarenhet.
- Sett över och diskuterat behovet av kunskap och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkets krav.

Valberedningen kommer inför årsstämman 2018 att:

- Ta ställning till kandidaters oberoende.
- Nominera styrelseledamöter, inklusive styrelseordförande och i vissa fall vice styrelseordförande.
- Genomföra lämplighetsbedömningar av styrelseledamöter.
- Föreslå arvoden och annan ersättning till styrelseledamöter, revisorer och andra organ.

Valberedningens förslag presenteras i kallelsen till årsstämman. Valberedningen ska på årsstämman presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur dess arbete bedrivits.

Extern revisor

Årsstämman utser den externa revisorn. Nominering sker via valberedningen. Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar AB ha 1-3 ordinarie revisorer och 0-3 revisorssuppleanter. Revisorerna utses för en mandattid om högst fyra år. Vid årsstämma 2017 utsågs Mårten Asplund, KPMG AB, till ordinarie revisor för tiden till och med årsstämman 2018. Revisorssuppleanten Anders Tagde, KPMG AB, valdes vid årsstämman 2015 för en mandattid om tre år.

Revisorn granskar Länsförsäkringar ABs årsredovisning och bolagsstyrningsrapport samt styrelsens och vds förvaltning. Vid årsstämman föredrar revisorn revisionsberättelsen och beskriver granskningsarbetet. Revisorn har inför styrelsen redogjort för sin granskning och sina iakttagelser en gång under 2017. Revisorn deltar därutöver vid möten inom revisionsutskottet.

Styrelsen

Styrelsen för Länsförsäkringar AB utses av årsstämman och ska enligt bolagsordningen bestå av 8-12 bolagsstämvalda ordinarie ledamöter med eller utan suppleanter. Ledamot väljs enligt bolagsordningen på årsstämman för en mandattid om två år. Därutöver ingår i styrelsen ledamöter och suppleanter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Vd ingår inte i styrelsen. Bolaget har ingen tidsgräns för hur länge en ledamot får sitta i styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Styrelsens ordförande och vice ordförande utses av årsstämman. Vd, styrelsens sekreterare, tillika chefsjurist, och kommunikationsdirektören närvarar vid styrelsens möten utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller då det i övrigt är olämpligt att de närvarar. I övrigt närvarar föredragande under sina respektive föredragningar.

Styrelsen består för närvarande av tolv ordinarie ledamöter och två suppleanter. Nio av ledamöterna är utsedda av årsstämman. Tre ledamöter och två suppleanter är utsedda av arbetstagarorganisationerna.

Styrelsens ledamöter presenteras på sidorna 122-123.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, entledigar och utvärderar vd, fastställer av ändamålsenlig operativ organisation för Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar AB-koncernen, verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern kontroll och riskhantering.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens uppgifter och ansvar, antal styrelsemöten, rutiner för verksamhets- och finansiell rapportering och rutiner i övrigt för styrelsemöten, kallelse, utformning av material, arbetsfördelningen inom styrelsen, intressekonflikter och jäv.

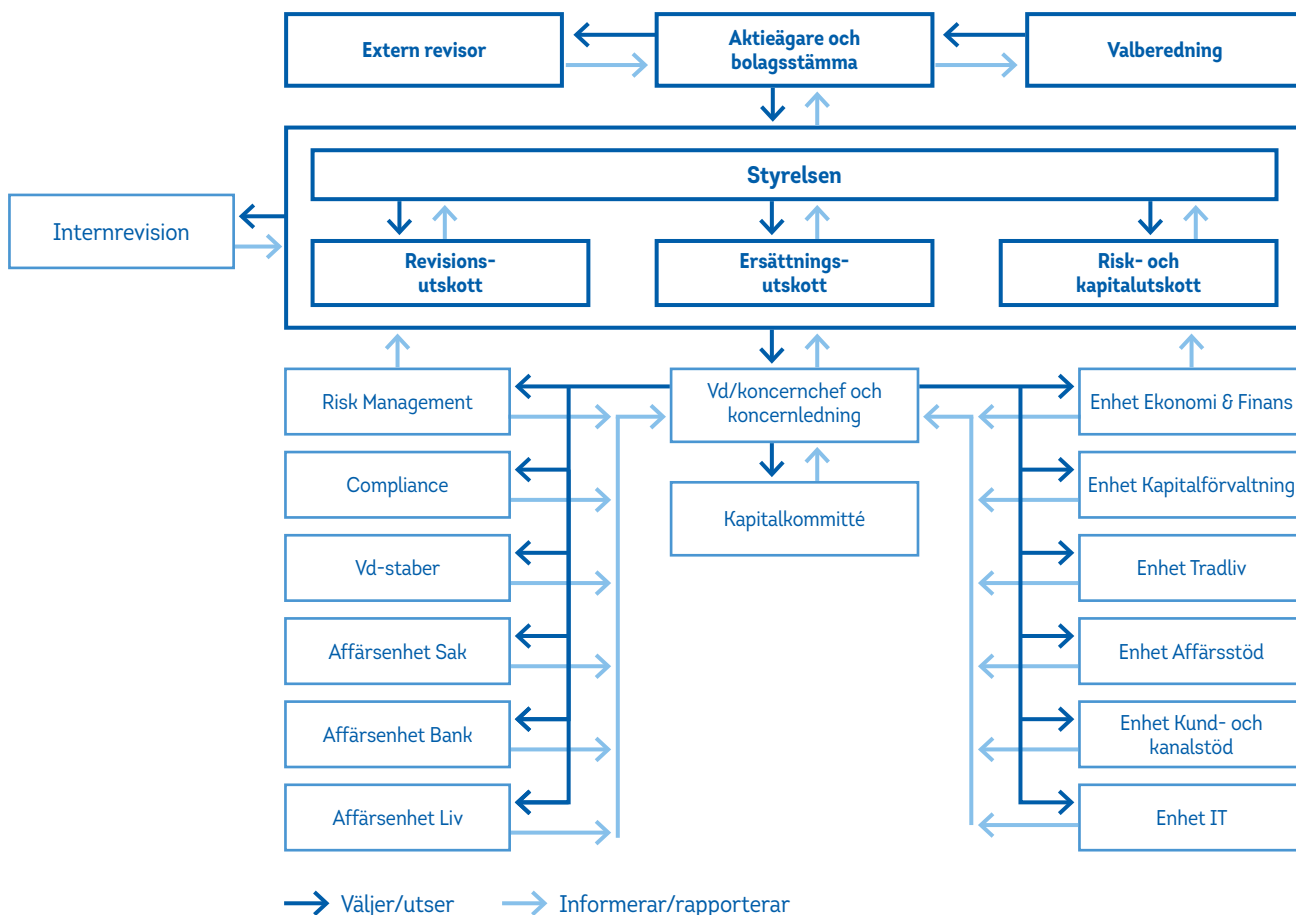
Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underlättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning.

Styrelsen har genom arbetsordningen och en rapportinstruktion fastställt att ekonomisk rapportering ska ske genom regelbundna styrelsesammanträden. Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets och koncernens riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och försäljningsutveckling, kapitalavkastning, finansiell ställning, utveckling av risker med mera i förhållande till affärsplan och prognoser. Styrelsen erhåller fyra gånger per år rapporter från Compliance, Risk Management och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp koncernens aktuella ärenden hos myndigheter.

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen samman-

Länsförsäkringar ABs styrningsstruktur

träder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med vd även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja vd i dennes arbete.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning fastställt standard för dagordning, årligen återkommande ärenden samt standard för besluts- och informationsmaterial. Styrelsen har i koncerninstruktionen fastställt bolagets och koncernens operativa organisation och där klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets och koncernens olika organ och befattningshavare. Utöver koncerninstruktionen fastställer styrelsen minst en gång per år även om ingen ändring är aktuell, styrelsens arbetsordning, vd-instruktion och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat revisionsutskott, risk- och kapitalutskott samt ersättningsutskott. Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i styrelsens arbetsordning och i särskilda instruktioner. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och årligen utvärdering av vds arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år (se även avsnitt Revisionsutskott nedan).

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid första mötet efter årsstämman för ett och ett halvt år framåt. Inför varje möte sker kallelse med preliminär dagordning fjorton dagar före mötet. Handlingar till styrelsemöten distribueras normalt en vecka före mötet. Samtliga handlingar och föredragningsbilder sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2017 genomfört 14 sammanträden. Styrelsen har ägnat särskild uppmärksamhet åt bland annat strategi för livförsäkringsverksamheten, regelverksfrågor, risk- och kapitalfrågor, det ekonomiska läget i omvärlden och dess effekter på verksamheten samt IT- och digitaliseringsfrågor. Styrelsen har under året genomgått ett flertal utbildningar i verksamhets- och regelverksfrågor.

Antal styrelsemöten och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 47. Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelseordföranden initierar varje år en utvärdering av styrelsens arbete. Detta skedde 2017 genom en elektronisk enkät. En sammanställning av resultatet har redovisats för och diskuterats i styrelsen.

Revisionsutskott

Revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete inom följande områden:

- Övervaka bolagets finansiella rapportering.
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering.
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisning och koncernredovisning.
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.
- Biträda vid upprättande av förslag till bolagsstämmans beslut om revisorsval.

Härutöver ska revisionsutskottet svara för beredningen av styrelsens arbete med övervakning av effektiviteten i bolagets:

- företagsstyrningssystem, vilket omfattar intern styrning och kontroll, samt
- intern kontroll av de operativa riskerna.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2017 utsågs Göran Lindell (ordförande), Maria Engholm, Jan Fock, och Jonas Rosman till ledamöter av revisionsutskottet.

Antal möten inom revisionsutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 47.

Risk- och kapitalutskott

Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar ABs och Länsförsäkringar AB koncernens risktagande och kapitalbehov. Utskottet ska inför styrelsens beslut bereda och behandla frågor rörande bland annat:

- Riskpolicy och kapitalpolicy,
- Koncernens interna modeller och validering.
- Intern risk- och kapitalplanering för Länsförsäkringar AB-koncernen,

- Internt fördelat riskkapital till dotterbolagen och mål för riskjusterad avkastning samt utvärdering av resultat,
- Uppföljning av riskernas utveckling och eventuella avvikelser i förhållande till risklimiten.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2017 utsågs Jan Fock (ordförande), Christer Villard och Caesar Åfors till ledamöter av Risk- och kapitalutskottet.

Antal möten inom risk- och kapitalutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 47.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning till den verkställande ledningen, ersättning till anställda som har det övergripande ansvaret för någon av företagets kontrollfunktioner samt bereda beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyn.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2017 utsågs Jan Fock (ordförande), Jonas Rosman och Caesar Åfors till ledamöter i ersättningsutskottet.

Antal möten inom ersättningsutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 47.

Vd/koncernchef och koncernledning

Sören Westin tillträdde som vd för Länsförsäkringar AB den 2 februari 2018 och efterträdde Johan Agerman som varit vd sedan 9 januari 2017. Sören Westin är född 1953 och har arbetat inom Länsförsäkringar AB sedan 2008 i ledande befattningar, senast som vice vd och chef för Affärsstöd. För att säkerställa att respektive dotterbolags verksamhet ligger i linje med det övergripande målet för Länsförsäkringar AB är vd i Länsförsäkringar AB, som huvudregel, ordförande i styrelsen för respektive dotterbolag.

Operativt är Länsförsäkringar AB-koncernen organiserad i de tre affärsenheterna Sak, Bank och Liv samt de fem stödenheterna Affärsstöd, Kapitalförvaltning, Ekonomi & Finans, Kund- och kanaltöd samt IT-enheten. Härutöver finns enheten Tradliv, vd-staberna HR, Juridik, Kommunikation, Intern kontroll och Strategisk planering samt kontrollfunktionerna Internrevision, Compliance och Riskkontroll. Den senare ingår i enhet Risk Management. För att säkerställa samordning av verksamheten inom respektive affärsenhet är chefen för affärsenheten även vd i moderbolaget inom affärsenheten. Dessutom är

chefen för affärsenheten, som huvudregel, ordförande i styrelserna för de direktägda dotterbolagen.

Länsförsäkringar ABs koncernledning utgörs av vd och cheferna för affärs- och stödenheterna. Chefsjuristen, HR-direktören, kommunikationsdirektören och chefen för Kund- och kanalstöd är adjungerade till koncernledningen. Koncernledningen utgör ledning för hela Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernledningen behandlar och beslutar i frågor som berör koncernens enheter, Länsförsäkringar ABs vd-staber och funktionerna Compliance och Risk Management.

Vd har inrättat en kapitalkommitté för att behandla frågor om risktagande och riskhantering samt avväga balansen mellan risktagande och kapitalanvändning inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Ledamöterna i kommittén utses av vd i Länsförsäkringar AB. För kommittén gäller en särskild arbetsordning. Koncernledningen presenteras på sidorna 124-125.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet, inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning och rådgivning utvärdera om och kvalitetssäkra att verksamhetens övergripande interna styrning

och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt, att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regelverk samt att styrelsens beslut efterlevs. Internrevision rapporterar till Länsförsäkringar ABs styrelse och till respektive dotterbolags styrelse men är administrativt underställd revisionsutskottets ordförande.

Compliance

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att övervaka och kontrollera att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen ska övervaka och kontrollera regelefterlevnaden i den tillståndspliktiga verksamheten och identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad. Compliance ska även ge stöd och råd till verksamheten och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler samt delta i genomförandet av utbildningar. Rapportering av compliance-risker och rekommendationer till åtgärder sker regelbundet till vd och styrelse i Länsförsäkringar AB och dess tillståndspliktiga dotterbolag samt till koncernens revisionsutskott.

Riskkontroll

Risk Management ansvarar för oberoende riskkontroll och ska utgöra ett stöd för vd, ledning och operativa enheter att fullgöra

sitt ansvar för att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Regelbunden rapportering ska ske till respektive bolags styrelse och vd samt till risk- och kapitalutskott. Risk Management ansvarar även för oberoende riskkontroll av Kapitalförvaltningsenhetens verksamhet. Det arbetet ska Risk Management rapportera till vd och styrelse i Länsförsäkringar AB. Inom affärsenhet Bank finns en särskild funktion för riskkontroll som är underställd chefen för affärsenhet Bank. Rapportering sker till respektive styrelse och vd inom affärsenheten. Chefen för Risk Management utses av vd för Länsförsäkringar AB. Risk Management rapporterar regelbundet både till styrelsen och vd.

Lämplighetsbedömning av styrelse och vd

I samband med att styrelseledamöter och vd tillsätts genomförs en lämplighetsbedömning. En bedömning genomförs även årligen och vid behov i syfte att säkerställa att personerna i ovan nämnda befattningar vid var tid är lämpliga för sina uppdrag. Lämplighetsbedömningen genomförs i enlighet med fastställda riktlinjer och görs med beaktande av personers kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter samt anseende och integritet.

Bedömningen av styrelseledamöter baseras på underlag från personen som lämplighetsbedömningen avser. Med utgångspunkt från bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt, beaktas vid bedömningen bland annat relevant utbildning och erfarenhet samt yrkesmässig erfarenhet från ledande positioner. Utöver de enskilda ledamöternas kvalifikationer, kunskaper och erfarenhet, bedöms även om styrelsen som helhet har den kompetens som krävs för att leda och styra företaget.

Om en bedömning leder till att en person inte anses lämplig, ska denne inte utses eller anställas. Om en redan tillsatt person vid en lämplighetsbedömning inte längre anses lämplig för sitt uppdrag, ska bolaget vidta åtgärder för att se till att personen i fråga antingen uppfyller kraven på lämplighet eller ersätts.

Bedömningen är att samtliga styrelseledamöter och vd väl uppfyller lämplighetskraven.

Möten och närvaro

Tabellen visar antalet möten inom respektive organ som har hållits under 2017 och de enskilda ledamöternas närvaro.

	Styrelse	Revisionsutskott	Risk- och kapitalutskott	Ersättningsutskott
Totalt antal möten	14	7	6	4
Maria Engholm	13	7	-	-
Jan Fock	14	7	6	4
Tomas Hansson, suppleant	0	-	-	-
Bengt-Erik Jansson ¹⁾	8	-	-	-
Susanne Lindberg	11	-	-	-
Göran Lindell ²⁾	14	7	-	2
Linnéa Niklasson	14	-	-	-
Susanne Petersson	14	-	-	-
Jonas Rosman	14	7	-	4
Anna Sandqvist	14	-	-	-
Mirek Swartz, suppleant	0	-	-	-
Mikael Sundquist	14	-	-	-
Christer Villard	14	-	5	-
Caesar Åfors ³⁾	14	-	6	2

¹⁾ Styrelseledamot från och med årsstämma den 12 maj 2017.

²⁾ Ledmot av ersättningsutskottet fram till 12 maj 2017.

³⁾ Ledmot av ersättningsutskottet från och med 12 maj 2017.

Avvikelser från Kodens

Länsförsäkringar AB följer Kodens i tillämpliga delar. Avvikelser sker huvudsakligen till följd av de begränsningar som följer av regelverken för finansiella företag, av länsförsäkringsgruppens federativa struktur samt att Länsförsäkringar AB inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är mot denna bakgrund följande.

Kallelse

Avvikelse sker avseende kallelse till, publicering av information om och inför bolagsstämma. Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har ett begränsat antal aktieägare.

Valberedningen

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser att majoriteten av valberedningens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till

bolaget. Avvikelse sker vidare från Kodens bestämmelser om publicering av information om och från valberedningen på bolagets webbplats. Avvikelserna sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har ett begränsat antal aktieägare.

Styrelsens sammansättning

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser att en majoritet av de bolagsstämmovalda styrelseledamöterna ska vara oberoende i förhållande till bolaget, bolagsledningen och att minst två av dessa ska vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Enligt instruktion för valberedningen ska styrelsen ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingskedje och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. Bedömningen är att dessa krav kan tillgodoses inom ramen för länsförsäkringsgruppen.

Mandattid för styrelseledamöter

Mandattiden för styrelsens ledamöter uppgår till två år. Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

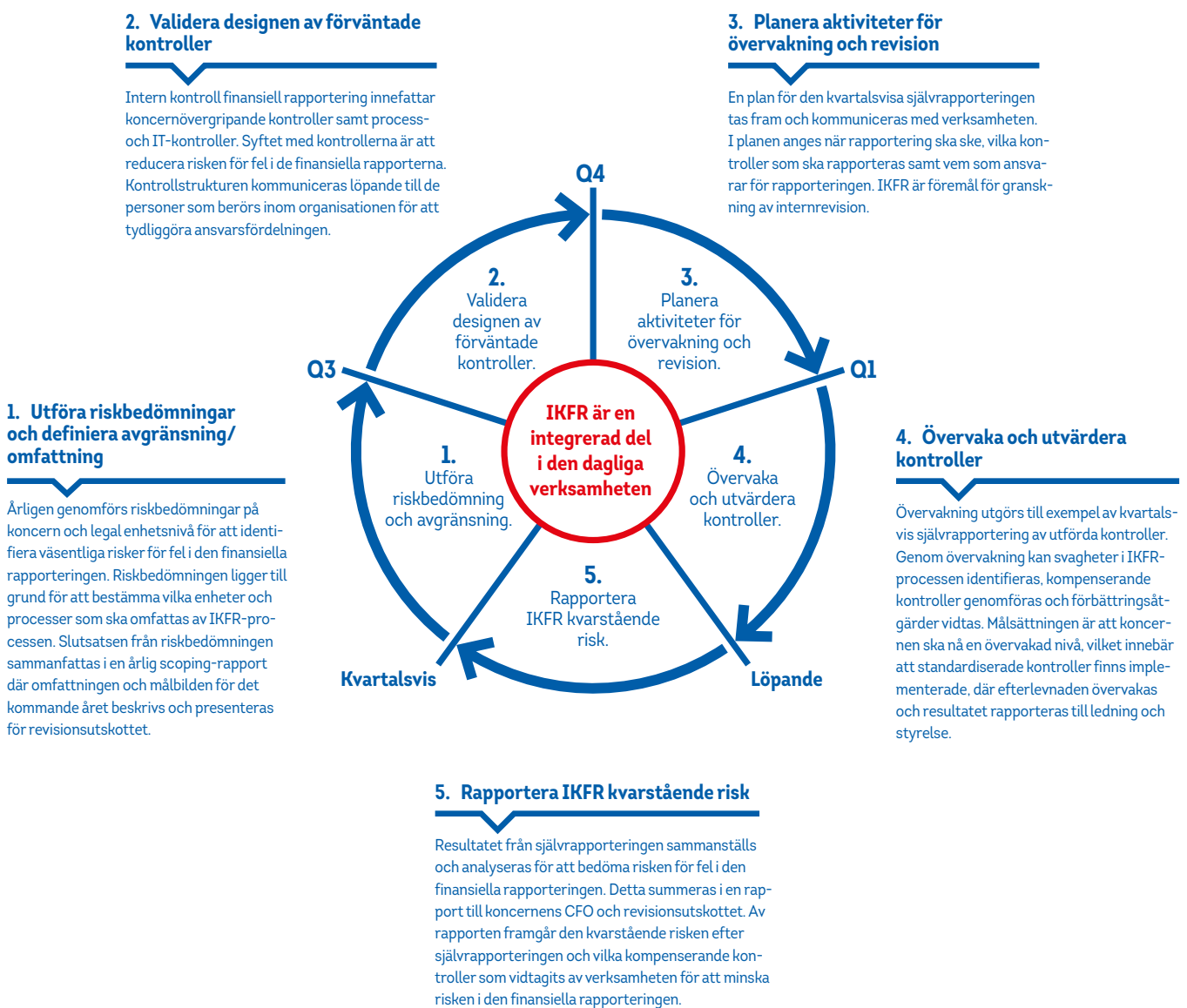
Revisionsutskottets och

Ersättningsutskottets sammansättning

Avvikelse från Kodens bestämmelser om att majoriteten av utskottens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen sker mot bakgrund av länsförsäkringsgruppens federativa struktur, styrning och arbetsformer. Se vidare kommentaren ovan beträffande avvikelse från Kodens bestämmelser om styrelsens sammansättning.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Styrelsens ansvar är att se till att det finns effektiva system för uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet och ekonomiska ställning. Intern kontroll avseende finansiell rapportering (IKFR) är en process som syftar till att ge koncernens högsta ledning och styrelse en rimlig försäkran om tillförlitligheten i den finansiella rapporteringen. Processen utförs i en årlig cykel vilken framgår av bilden nedan.

Utöver ovanstående process utför internrevision en oberoende granskning av utvalda risker och kontroller inom IKFR i enlighet med den plan som fastställs av revisionsutskottet. Resultatet av internrevisionens granskning rapporteras tillsammans med rekommendationer löpande till revisionsutskottet.

Femårsöversikt

Länsförsäkringar AB-koncernen Mkr om inte annat anges.	2017	2016	2015	2014	2013
KONCERNEN					
Rörelseresultat	2 825	2 286	2 155	1 469	923
Årets resultat	2 250	1 845	1 765	1 159	682
Räntabilitet på eget kapital, % ¹⁾	11	10	11	7	5
Totala tillgångar, Mdkr	474	422	385	356	323
Antal aktier, tusental	10 425	10 425	10 425	10 066	9 750
Eget kapital per aktie, kronor	2 269	2 046	1 858	1 675	1 557
Konsolideringskapital					
Eget kapital	24 857	22 529	20 538	16 857	15 183
Emitterat primärkapital	-1 200	-1 200	-1 173	-	-
Förlagslån	2 596	2 595	2 300	2 000	2 000
Uppskjuten skatt	1 486	1 320	1 109	910	848
Summa konsolideringskapital	27 740	25 244	22 774	19 767	18 031
Konsolideringsgrad, % ²⁾	467	452	428	455	420
Kapitalbas för gruppen (FRL) ³⁾	44 172	40 602	36 905	-	-
Solvenskapitalkrav för gruppen (FRL) ³⁾	33 441	30 121	28 233	-	-
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet ⁴⁾	44 172	40 352	-	-	-
Kapitalkrav för det finansiella konglomeratet ⁴⁾	33 441	30 121	-	-	-
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet ⁵⁾	-	-	21 548	17 802	16 391
Erforderligt kapitalkrav för det finansiella konglomeratet	-	-	15 897	14 988	12 754
Medelantal anställda	1 915	1 786	1 676	1 596	1 503
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN⁶⁾					
<i>Skadeförsäkringsrörelsen</i>					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	5 353	5 090	4 836	3 880	3 905
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	26	15	44	130	152
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring) ⁷⁾	-3 272	-3 336	-2 776	-2 251	-2 613
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat⁸⁾	916	390	808	604	351
<i>Premieinkomst skadeförsäkring</i>					
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	7 124	6 753	6 534	8 444	5 949
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	5 498	5 195	4 959	4 050	4 009
<i>Livförsäkringsrörelsen</i>					
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	477	432	383	329	279
Avgifter avseende finansiella avtal	724	659	649	570	501
Kapitalavkastning netto	121	144	-21	108	62
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-266	-267	-262	-206	-91
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	700	541	540	621	484
Försäkringsrörelsens rörelseresultat⁹⁾	1 628	1 194	1 424	1 164	675
<i>Nyckeltal</i>					
Omkostnadsprocent ¹⁰⁾	27	27	27	29	28
Driftskostnadsprocent ¹¹⁾	21	21	21	22	21
Skadeprocent ¹²⁾	67	71	63	65	73
Totalkostnadsprocent	88	93	84	87	95
Förvaltningskostnadsprocent, livförsäkringsrörelsen ¹³⁾	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2
Direktavkastning, % ¹⁴⁾	-0,2	1,4	0,7	2,0	0,8
Totalavkastning, % ¹⁵⁾	4,3	4,2	3,9	4,9	-0,6
<i>Ekonomisk ställning</i>					
Placeringstillgångar, Mdkr ¹⁶⁾	14	14	12	12	17
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken, Mdkr	125	112	100	91	76
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring), Mdkr	8	8	8	7	14
Kapitalbas försäkringsgruppen ¹⁷⁾	-	-	9 436	7 618	-
Solvensmarginal försäkringsgruppen ¹⁷⁾	-	-	6 072	6 293	-

Femårsöversikt, forts.

Länsförsäkringar AB-koncernen	2017	2016	2015	2014	2013
BANKRÖRELSEN					
Räntenetto	3 996	3 464	2 994	2 580	2 230
Rörelseresultat	1 599	1 467	1 175	935	647
Årets resultat	1 237	1 137	911	712	479
Räntabilitet på eget kapital, % ¹⁸⁾	10,0	10,1	8,9	8,3	6,7
Totala tillgångar, Mdkr	315	276	251	232	214
Eget kapital	14 328	13 182	12 057	9 597	8 288
K/I-tal före kreditförluster ¹⁹⁾	0,49	0,48	0,57	0,62	0,63
Placeringsmarginal, % ²⁰⁾	1,32	1,28	1,22	1,15	1,06
Kärnprimärkapitalrelation bankkoncernen	24,3	24,8	23,7	16,2	-
Primärkapitalrelation bankkoncernen, % ²¹⁾	26,8	27,5	26,6	16,2	-
Total kapitalrelation bankkoncernen, % ²²⁾	32,1	33,4	32,0	20,6	-
Kärnprimärkapitalrelation konsoliderad situation, %	23,3	21,2	21,4	13,9	-
Primärkapitalrelation konsoliderad situation, % ²¹⁾	24,8	23,2	23,7	13,9	-
Total kapitalrelation konsoliderad situation, % ²²⁾	28,1	27,6	28,2	17,5	-
Kreditförlustnivå i förhållande till utlåning, % ²³⁾	0,02	0,02	0,00	0,00	0,08

¹⁾ Rörelseresultat och omvärdering av rörelsefastigheter med avdrag för schablonskatt 22,0 procent i relation till genomsnittligt eget kapital, justerat för poster inom eget kapital som redovisas över övrigt totalresultat exklusive omvärdering av rörelsefastigheter, samt justerat för primärkapitalinstrument.

²⁾ Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring.

³⁾ Gruppen enligt försäkringsrörelse regler består av moderbolaget Länsförsäkringar AB, samtliga försäkringsföretag i koncernen, Länsförsäkringar Bank AB, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Hypotek AB och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ingår i gruppen trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Beräkningarna sker enligt den konsolideringsmetod som anvisas i EUs Solvens II-direktiv, dock att Länsförsäkringar Liv inräknas enligt sammanläggnings- och avräkningsmetoden i enlighet med tillstånd från Finansinspektionen. Uppgifter för 2015 avser öppningsbalans per 2016-01-01 enligt Solvens II.

⁴⁾ Det finansiella konglomeratet består av samma företag som gruppen enligt försäkringsrörelse regler, se fotnot 3). Beräkningarna för det finansiella konglomeratet sker enligt samma metod som för gruppen enligt försäkringsrörelse regler. För det finansiella konglomeratet ska, till skillnad från gruppen enligt försäkringsrörelse regler, överförbarhet av överskott provas även i andra reglerade företag än gruppens försäkringsföretag.

⁵⁾ Från och med 2014 gäller en EU-förordning (342/2014) om beräkningsmetoder för solvenstest. Denna innebär att en särskild prövning ska göras om det finns några legala eller praktiska hinder för att överskott i ett företag ska kunna överföras. I och med detta har bankkoncernens företag tagits med per företag i beräkningarna, för att stödja prövning av överförbarhet av överskott per företag. Kapitalkravet har påverkats då övergångsreglerna från Basel I beaktas för varje företag i bankkoncernen för sig i stället för bankkoncernen.

⁶⁾ Försäkringsrörelsens resultat, ekonomiska ställning och nyckeltal redovisas enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och Finansinspektionens författningssamling FFFS 2015:12.

⁷⁾ Exklusive skaderegleringskostnader.

⁸⁾ Länsförsäkringar Sak-koncernens försäkringstekniska resultat uppgick 2017 till 977 (435) Mkr. I Länsförsäkringar Sak-koncernen ingår Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings AB som redovisas i livförsäkringsrörelsen. Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings ABs försäkringstekniska resultat uppgick 2017 till 62 (44) Mkr.

⁹⁾ I försäkringsrörelsens rörelseresultat ingår Länsförsäkringar Sak-koncernens och Länsförsäkringar Fondlivs kapitalavkastning och övriga icke-tekniska intäkter och kostnader.

¹⁰⁾ Driftskostnader och skaderegleringskostnader i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring.

¹¹⁾ Driftkostnader i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring. Exklusive skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens föreskrift.

¹²⁾ Försäkringsersättningar i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring. Inklusive skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens föreskrift.

¹³⁾ Driftskostnader och skaderegleringskostnader i förhållande till det genomsnittliga värdet på placeringstillgångar, placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk och likvida medel.

¹⁴⁾ Direktavkastning beräknas som summan av hyresintäkter från fastigheter, ränteutgifter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar, förvaltningskostnader i kapitalförvaltningen samt driftskostnader i fastigheter, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

¹⁵⁾ Totalavkastning beräknas som summan av all direktavkastning och värdeförändring i placeringstillgångarna, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga verkliga värde under året.

¹⁶⁾ Placeringstillgångar består av rörelsefastigheter, aktier och andelar i intresseföretag, förvaltningsfastigheter, lån till koncernföretag, aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, derivat (tillgångar och skulder), likvida medel samt räntebärande skulder.

¹⁷⁾ Försäkringsgruppen består av moderbolaget Länsförsäkringar AB och samtliga försäkringsföretag i koncernen. I försäkringsgruppen ingår också Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Enligt Försäkringsrörelselag (2010:2043) i dess lydelse före 1 januari 2016.

¹⁸⁾ Rörelseresultat med avdrag för schablonskatt på 22,0 procent i relation till genomsnittligt eget kapital, justerat för värdeförändringar på finansiella tillgångar som redovisas över eget kapital och för primärkapitalinstrument.

¹⁹⁾ Summa kostnader före kreditförluster i förhållande till summa intäkter.

²⁰⁾ Räntenetto i relation till genomsnittlig balansomsättning.

²¹⁾ Utgående primärkapital i relation till utgående riskvägt belopp.

²²⁾ Utgående kapitalbas i relation till utgående riskvägt belopp.

²³⁾ Kreditförluster netto i förhållande till redovisat värde för utlåning till allmänhet och till kreditinstitut.

Finansiella rapporter - koncernen

Resultaträkning för koncernen	53	Not 27	Finansiell leasing	86	
Rapport över totalresultat för koncernen	53	Not 28	Aktier och andelar	86	
Rapport över finansiell ställning för koncernen	54	Not 29	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	87	
Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen	55	Not 30	Belåningsbara statsskuldförbindelser	87	
Rapport över kassaflöden för koncernen	56	Not 31	Derivat	87	
Not 1	Redovisningsprinciper	57	Not 32	Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen	87
Not 2	Risk- och kapitalhantering	67	Not 33	Övriga fordringar	87
Not 3	Resultat per rörelsesegment	78	Not 34	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	87
Not 4	Förvärv av rörelse	79	Not 35	Likvida medel	87
Not 5	Premier efter avgiven återförsäkring	79	Not 36	Eget kapital	88
Not 6	Ränteintäkter	79	Not 37	Efterställda skulder	89
Not 7	Räntekostnader	79	Not 38	Försäkringstekniska avsättningar	90
Not 8	Kapitalavkastning, netto	80	Not 39	Avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risken	91
Not 9	Provisionsintäkter	80	Not 40	Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	91
Not 10	Övriga rörelseintäkter	80	Not 41	Övriga avsättningar	92
Not 11	Försäkringsersättningar	81	Not 42	Emitterade värdepapper	92
Not 12	Provisionskostnader	81	Not 43	Inlåning från allmänheten	92
Not 13	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	81	Not 44	Skulder till kreditinstitut	92
Not 14	Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	82	Not 45	Övriga skulder	93
Not 15	Övriga administrationskostnader	82	Not 46	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	93
Not 16	Kreditförluster	83	Not 47	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	93
Not 17	Skatt	83	Not 48	Förväntade återvinnings- och regleringstider för tillgångar och skulder	93
Not 18	Resultat per aktie	83	Not 49	Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	94
Not 19	Goodwill	83	Not 50	Värderingsmetoder för verkligt värde	96
Not 20	Andra immateriella tillgångar	84	Not 51	Upplysning om kvittning	97
Not 21	Materiella tillgångar	85	Not 52	Upplysningar om närstående	97
Not 22	Rörelsefastigheter	85	Not 53	Koncernbolag	98
Not 23	Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	85	Not 54	Tilläggsupplysningar till rapport över kassaflöden	98
Not 24	Aktier och andelar i intresseföretag	85	Not 55	Händelser efter balansdagen	98
Not 25	Utlåning till allmänheten	86	Not 56	Uppgifter om moderbolaget	98
Not 26	Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	86			

Resultaträkning för koncernen

Mkr	Not	2017	2016
Premier före avgiven återförsäkring		7 420	7 018
Återförsäkrars andel av premier		-1 618	-1 533
Premier efter avgiven återförsäkring	5	5 802	5 485
Ränteintäkter	6	4 566	4 033
Räntekostnader	7	-573	-569
Räntenetto		3 994	3 464
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken		10 177	7 916
Utdelningar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken		6	7
Kapitalavkastning, netto	8	295	322
Provisionsintäkter	9	2 987	2 697
Övriga rörelseintäkter	10	2 466	2 129
Summa rörelseintäkter		25 726	22 021
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring		-4 368	-3 986
Återförsäkrars andel av försäkringsersättningar		851	402
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	11	-3 517	-3 584
Förändring livförsäkringsavsättning		-8	-6
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken		-10 352	-8 050
Provisionskostnader	12	-3 239	-2 926
Personalkostnader	13	-2 060	-1 973
Övriga administrationskostnader	14, 15	-3 667	-3 159
Kreditförluster	16	-58	-38
Summa kostnader		-22 901	-19 735
Rörelseresultat		2 825	2 286
Skatt	17	-575	-441
Årets resultat		2 250	1 845
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor	18	216	177

Rapport över totalresultat för koncernen

Mkr	Not	2017	2016
Årets resultat		2 250	1 845
Övrigt totalresultat	36		
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat			
Omräkningsdifferenser hänförlig till utländsk verksamhet		-5	-28
Kassaflödessäkringar		-115	-81
Förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas		51	138
Skatt hänförlig till poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat		14	-13
Summa		-55	16
Poster som inte kan omföras till årets resultat			
Omvärdering av rörelsefastigheter		211	210
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		3	2
Skatt hänförlig till poster som inte återförs till årets resultat		-47	-47
Summa		167	165
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		113	182
Årets totalresultat		2 362	2 027

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Goodwill	19	538	720
Andra immateriella tillgångar	20	4 304	4 005
Uppskjuten skattefordran	40	47	19
Materiella tillgångar	21	44	55
Rörelsefastigheter	22	2 887	2 721
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	23	8	8
Aktier och andelar i intresseföretag	24	48	82
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	38	10 475	10 418
Utlåning till allmänheten	25, 27	261 444	226 705
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	26	124 730	111 799
Aktier och andelar	28	2 570	2 024
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29	44 008	41 844
Belåningsbara statsskuldförbindelser	30	10 531	7 867
Derivat	31	5 182	6 260
Värdeförändring säkringsportföljer	32	248	636
Övriga fordringar	33	3 576	3 734
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	34	1 936	1 747
Likvida medel	35	1 196	1 171
Summa tillgångar		473 773	421 816
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	36		
Aktiekapital		1 042	1 042
Övrigt tillskjutet kapital		10 272	10 272
Primärkapital		1 200	1 200
Reserver		948	835
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		11 394	9 179
Summa eget kapital		24 857	22 529
Efterställda skulder	37	2 596	2 595
Försäkringstekniska avsättningar	38	18 903	18 817
Avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risken	39	125 583	112 225
Uppskjuten skatteskuld	40	1 533	1 339
Övriga avsättningar	41	115	137
Emitterade värdepapper	42	187 870	157 440
Inlåning från allmänheten	43	98 197	89 946
Skulder till kreditinstitut	44	3 996	3 873
Derivat	31	1 187	1 936
Värdeförändring säkringsportföljer	32	1 200	3 191
Övriga skulder	45	3 059	3 310
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	46	4 676	4 477
Summa eget kapital och skulder		473 773	421 816

Information om ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 47.

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

Mkr	Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Primär- kapital	Omräknings- reserv	Omvärderings- reserv	Verkligt- värdereserv	Säkrings- reserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 042	10 272	1 200	-32	653	-14	47	7 370	20 538
Årets totalresultat									
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	-	1 845	1 845
Övrigt totalresultat	-	-	-	-28	165	108	-63	-	182
Årets totalresultat									
Emitterat primärkapital	-	-	-	-	-	-	-	-36	-36
Utgående eget kapital 2016-12-31	1 042	10 272	1 200	-60	818	94	-16	9 179	22 529
Ingående eget kapital 2017-01-01	1 042	10 272	1 200	-60	818	94	-16	9 179	22 529
Årets totalresultat									
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	-	2 250	2 250
Övrigt totalresultat	-	-	-	-5	167	40	-90	-	113
Årets totalresultat									
Emitterat primärkapital	-	-	-	-	-	-	-	-34	-34
Utgående eget kapital 2017-12-31	1 042	10 272	1 200	-65	985	133	-106	11 394	24 857

Rapport över kassaflöden för koncernen

Mkr	Not	2017	2016
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		2 825	2 286
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	54	3 790	4 315
Betald skatt		-215	-568
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		6 400	6 033
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper och derivat		-7 625	-6 376
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-36 612	-22 960
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		8 195	7 332
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-29 642	-15 970
Investeringsverksamheten			
Förändring innehav i intresseföretag		-4	-
Förvärv av immateriella tillgångar		-673	-595
Förvärv av materiella tillgångar		-28	-20
Investering i rörelsefastighet		-31	-38
Avyttring av materiella tillgångar		8	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-729	-653
Finansieringsverksamheten			
Förändring emitterade värdepapper		30 430	16 467
Ersättning primärkapitalinstrument		-34	-36
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		30 397	16 431
Årets kassaflöde		26	-192
Likvida medel 1 januari		1 171	1 374
Kursdifferens i likvida medel		-1	-11
Likvida medel 31 december		1 196	1 171

Noter till koncernens finansiella rapporter

Belopp i Mkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Därutöver tillämpas lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFR 2015:12 och dess ändringsföreskrifter. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i moderbolagets not 1 Redovisningsprinciper.

Förutsättningar vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, avrundade till miljoner kronor om inte annat anges.

Rapport över finansiell ställning är upprättad i likviditetsordning. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde med undantag för rörelsefastigheter och större delen av koncernens innehav av finansiella instrument som antingen värderas till verkligt värde eller till ett upplupet anskaffningsvärde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

För att upprätta finansiella rapporter krävs å ena sidan bedömningar vid tillämpning av redovisningsprinciper och å andra sidan uppskattningar vid värdering av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och antaganden baseras på historiska erfarenheter samt andra faktorer som bedöms vara relevanta och rimliga. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet och jämförs mot faktiskt utfall. Ändringar av uppskattningar/antaganden redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och/eller följande perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Länsförsäkringar ABs innehav i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar Liv) klassificeras inte som ett innehav i dotterföretag enligt definitionen i IFRS 10 Koncernredovisning, och ska inte heller konsolideras. Företaget ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB. Den livförsäkringsverksamhet som bedrivs enligt ömsesidiga principer genom Länsförsäkringar Liv och vars resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna, redovisas inte enligt förvärvsmetoden då Länsförsäkringar AB inte har inflytande över företaget, rätt till rörlig avkastning från företaget och kan inte heller påverka avkastningen. Länsförsäkringar Liv redovisas och värderas istället som onoterade aktier i enlighet med IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. De val som görs av kategori och värderingsmetod för finansiella instrument påverkar redovisningen och beskrivs nedan.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar utgörs främst av behovet av nedskrivning för kreditförluster. Lån som identifierats som individuellt osäkra och därmed nedskrivningsbara värderas till nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterat med den ursprungliga effektivräntan. Som stöd för bedömningar av de förväntade framtida kassaflödena används i första hand information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har justerats för en rad faktorer för att ge

neutrala estimat av de förväntade kassaflödena. I andra hand används andra modeller baserade på historiska erfarenheter.

För de krediter som inte bedömts ha något individuellt nedskrivningsbehov identifieras och värderas nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå. I första hand används en metod utifrån den information som har samlats in och bearbetats inom ramen för kapitaltäckningsarbetet, i andra hand baseras uppskattningarna på historiska värden och erfarenhetsmässiga justeringar av dessa till aktuell situation. Att fastställa inträffad förlusthändelse för grupp av fordringar medför större osäkerhet då ett flertal olika händelser kan ha påverkan.

Vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna görs en aktuariell uppskattning av förväntade tillkommande kostnader för redan inträffade skador och kostnader för skador som kan inträffa under försäkringarnas återstående löptid. Ett annat område där det finns viss osäkerhet i uppskattning är avskrivningstiden för förutbetalda anskaffningskostnader för fondförsäkringsavtal. Antagandet för avskrivningstiden baserar sig på statistik av försäkringsavtalens löptid.

Nya och ändrade redovisningsprinciper

Följande förändringar och omklassificeringar har genomförts i resultaträkning och rapport över finansiell ställning under 2017:

För att få överensstämmelse med klassificering enligt solvens- och CRR-regelverken har koncernen valt att från och med 1 januari 2017 redovisa finansiella instrument värderade till verkligt värde inklusive upplupen ränta. Förändringen påverkar jämförelsesiffrorna i rapport över finansiell ställning per 31 december 2016. Tillgångar som påverkas är: belåningsbara statskuldförbindelser med 73 Mkr, obligationer och andra räntebärande värdepapper med 473 Mkr, derivat med 663 Mkr samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter med -1 209 Mkr. Skulder som påverkas är: derivat med 257 Mkr samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter med -257 Mkr. Jämförelse- och nyckeltal är uppdaterade enligt den nya redovisningen. Ändringen har inte påverkat varken resultat eller det egna kapitalet i övrigt.

Omklassificering av intäkter har gjorts mellan övriga rörelseintäkter och provisionsintäkter. Förändringen innebär att intäkter för sålda tjänster som tidigare klassificerades som övriga rörelseintäkter redovisas som provisionsintäkter. Jämförelsetal har räknats om och effekten på helår 2016 uppgår till 94 Mkr. Ändringen har inte påverkat resultatet.

Omklassificering av förvaltningskostnader har gjorts mellan övriga administrationskostnader och provisionskostnader. Jämförelsetal har räknats om och effekten på helår 2016 uppgår till 169 Mkr. Ändringen har inte påverkat resultatet.

Koncernen har ändrat princip för redovisning av reinstatementpremier. Förändringen påverkar jämförelsesiffrorna i rapport över finansiell ställning per 31 december 2016. Tillgångar som påverkas är: återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar med 5 Mkr och övriga fordringar med 61 Mkr. Skulder som påverkas är: försäkringstekniska avsättningar med 61 Mkr samt övriga skulder med 5 Mkr. Jämförelse- och nyckeltal är uppdaterade enligt den nya redovisningen. Ändringen har inte påverkat resultatet.

Nya IFRS som ännu inte har börjat tillämpas

Nedanstående nya eller ändrade standarder träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter 1 januari 2018 och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument träder ikraft den 1 januari 2018 och ersätter till stora delar IAS 39 Finansiella instrument, redovisning och värdering. Standarden innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, nya regler för säkringsredovisning samt en nedskrivningsmodell baserad på förväntade kreditförluster. I september 2016 antog IASB ett tillägg till IFRS 4 Försäkringsavtal som bland annat innebär att försäkringsföretag kan utnyttja ett undantag till att börja tillämpa IFRS 9 den

1 januari 2018. Undantaget har godkänts av EU och innebär att försäkringsföretag istället kan välja att börja tillämpa IFRS 9 samtidigt som den kommande standarden IFRS 17 Försäkringsavtal, det vill säga från och med räkenskapsår 2021. Länsförsäkringar ABs försäkringsdotterbolag avser inte att utnyttja undantaget.

Koncernens projekt för att implementera de nya reglerna är avslutat och utfallet är enligt följande:

Klassificering och värdering

Finansiella tillgångar ska enligt IFRS 9 delas upp i tre värderingskategorier. Indelningen i de tre kategorierna är gjord utifrån koncernens affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Utfallet för koncernen är:

Finansiell tillgång	Verkligt värde via resultatet	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via övrigt totalresultat
Belåningsbara statsskuldförbindelser			X
Likvida medel		X	
Utlåning till allmänheten		X	
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	X		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	X		X
Aktier och andelar	X		X
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB			X
Derivat	X		
Övriga finansiella tillgångar		X	

Övergången till IFRS 9 medför inte några väsentliga omklassificeringar av finansiella tillgångar i koncernen och påverkar därmed inte heller tillgångarnas bokförda värden. Inom eget kapital kommer tidigare nedskrivningar av Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB, som har påverkat balanserat resultat, att omföras till verkligt värdereserven då IFRS 9 inte längre tillåter värdering till anskaffningsvärde på grund av att verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt.

Klassificeringen av finansiella skulder förändras inte och värderas även fortsättningsvis till upplupet anskaffningsvärde.

Säkringsredovisning

Koncernen har under 2017 ytterligare analyserat de valmöjligheter avseende säkringsredovisning som finns i IFRS 9 och beslutat att utnyttja de undantag som innebär att reglerna i IAS 39 även fortsättningsvis tillämpas för samtliga säkringsförhållanden.

Förväntade kreditförluster

Reserveringsmodellen enligt IFRS 9 omfattar finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde och skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat, samt finansiella garantier och kreditåtaganden. Reserv för kreditförlust ska enligt IFRS 9 beräknas redan vid det första redovisningstillfället, vilket skiljer sig från de tidigare redovisningsreglerna i IAS 39.

Modellen för kreditförlustreserveringar bygger på en indelning av finansiella tillgångar i tre olika stadier. Stadie 1 utgörs av tillgångar där det inte har skett någon betydande ökning av kreditrisk sedan första redovisningstillfället. Stadie 2 utgörs av tillgångar där det har inträffat en betydande ökning av kreditrisk sedan första redovisningstillfället, men som inte är kreditförsämrade. Stadie 3 utgörs av tillgångar som är kreditförsämrade. Beräkningen av kreditförlustreserv för stadie 1 ska motsvara den förväntade förlusten kommande 12 månader. För stadie 2 och 3 ska beräkningen av kreditförlustreserv motsvara den förväntade förlusten för tillgångens hela återstående löptid. Den valda ansatsen för bedömning av betydande ökning i kreditrisk är att jämföra sannolikheten för fallissemang (nedan PD) vid aktuellt rapporteringstill-

fälle med PD från första rapporteringstillfället. Därutöver anses även en betydande ökning i kreditrisk ha skett för tillgångar som är mer än 30 dagar förfallna.

Beräkningarna utgår i huvudsak från befintliga interna riskklassificeringsmodeller men nytt i den nya redovisningsstandardens är att beräkningarna även ska beakta framåtblickande information. Kreditförlustreserveringarna erhålls genom beräkning av den förväntade kreditförlusten för tillgångarna kontrakterade kassaflöden. För varje tidpunkt i respektive kassaflöde beräknas nuvärdet av den förväntade kreditförlusten genom att multiplicera den återstående exponeringen med PD och förlust givet fallissemang (nedan LGD). För stadie 1 beräknas kreditförlustreserven som nuvärdet av den förväntade kreditförlusten kommande 12 månader medan kreditförlusten för stadie 2 och 3 beräknas som nuvärdet av den förväntade kreditförlusten för hela den återstående löptiden. Alla beräkningar av kreditförlustreserv inklusive skattningar av exponering, PD och LGD beaktar framåtblickande och baseras på en sammanvägning av minst tre olika möjliga makroekonomiska scenarier. För att bestämma hur respektive makroekonomiskt scenario påverkar bedömd framtida exponering, PD och LGD har ett antal statistiska makromodeller utvecklats.

Effekten av övergången från IAS 39 till IFRS 9 redovisas som en justering av eget kapital (efter skatt) i den ingående balansen för 2018. En beräkning av reserv för förväntad kreditförlust enligt IFRS 9 har genomförts per 1 januari 2018. Förändringen av reserven innebär att bankkoncernens eget kapital minskar med 83 Mkr. För moderbolagets och försäkringsbolagens övriga fordringar och kassa och bank, som värderas till upplupet anskaffningsvärde, har en metod tagits fram för beräkning av förväntad kreditförlust. Bedömningen är att den inte har någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter.

Koncernen avser inte att räkna om jämförelsetalen för IFRS 9 i finansiella rapporter 2018.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare och ersätter då samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter. Standarden innehåller en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt som inte omfattas av andra standarder (till exempel IFRS 4 Försäkringsavtal eller IFRS 9 Finansiella instrument).

Länsförsäkringar AB har genomfört ett koncerngemensamt arbete för implementering av IFRS 15 och analyserat effekterna. Arbetet har lett till att omklassificeringar kommer att göras i resultaträkningen. Returprovisioner och fondrabatter kommer att nettoredovisas istället för att som tidigare, bruttoredovisas. Vidare tillkommer utökade upplysningskrav avseende intäkter från avtal med kunder.

Koncernen kommer att tillämpa den framåtriktade retroaktiva övergångsmetoden, vilket innebär att koncernen ska redovisa effekter av IFRS 15 som en justering av ingående balans för balanserade vinstmedel per 1 januari 2018. Den 31 december 2017 har det inte identifierats någon effekt av övergången till IFRS 15 som ska redovisas i eget kapital. Metoden innebär även att jämförelsetalen för 2017 inte kommer att räknas om. I årsredovisning för 2018 kommer upplysningar att lämnas om skillnaden mellan redovisning enligt IAS 18 och enligt IFRS 15.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal ersätter från och med 1 januari 2019 IAS 17 Leasingavtal. Tidigare tillämpning är tillåten givet att IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder även tillämpas. Koncernen kommer inte att tillämpa standarden i förtid.

Den nya standarden innebär för redovisning hos leasetagare att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i rapport över finansiell ställning. Klassificering i operationella och finansiella leasingavtal ska inte göras. Standarden ger vissa undantag för leasetagarens redovisning av tillgångar till mindre värden och av leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare. För leasegivare bibehålls i princip reglerna i IAS 17 och klassificering i operationell och finansiell leasing ska fortsatt göras enligt nuvarande leasingstandard. Standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav jäm-

fört med nuvarande standard. Koncernen har ett pågående projekt för att analysera effekterna av IFRS 16.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IFRS 17 Försäkringsavtal publicerades den 18 maj 2017 och ska ersätta den befintliga standarden IFRS 4 Försäkringsavtal. Den nya standarden har ännu inte godkänts av EU men den förväntas träda i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2021 eller senare. Standarden kommer att eliminera motsägelser och svagheter i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning av försäkringsavtal. Den nya standarden kommer även att ställa ett utökad krav på upplysningar för att öka jämförbarheten mellan olika företag.

Länsförsäkringar AB driver ett koncernprojekt för att analysera effekterna av den nya standarden, projektet är i förstudiefasen.

Utöver ovanstående väntas inte de nya eller reviderade IFRS och tolkningar som antagits av IASB men ännu inte trätt i kraft få någon väsentlig effekt på de finansiella rapporterna.

Koncernredovisning

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen omfattar boksluten för moderbolaget och de företag, i vilka moderbolaget har ett bestämmande inflytande. Samtliga av följande kriterier måste vara uppfyllda för att bestämmande inflytande i ett företag ska föreligga och att en konsolidering därmed ska vara aktuell. Företaget har inflytande över investeringsobjektet, företaget exponeras för, eller har rätt till, rörlig avkastning från sitt engagemang i investeringsobjektet och företaget kan använda sitt inflytande över investeringsobjektet till att påverka sin avkastning.

I koncernredovisningen delas obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Dotterföretag

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder.

I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, redovisas denna direkt i årets resultat.

Villkorade köpeskillningar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten och omvärderas vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat.

Dotterföretags finansiella rapporter i koncernredovisningen

Dotterföretags finansiella rapporter inkluderas i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. I de fall dotterföretagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper.

Intresseföretagsredovisning

Intresseföretag är företag i vilka koncernen har ett betydande, men inte ett bestämmande, inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde.

Närstående

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas intresseföretag, företag inom Länsförsäkringar Liv-koncernen, länsförsäkringsbolag samt övriga närstående. Som närstående juridiska personer till moderbolaget Länsförsäkringar AB tillkommer dess dotterföretag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Intresseföretag inkluderar samtliga intresseföretag som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och Länsförsäkringar Liv-koncernen. Övriga närstående består av Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB samt Humlegården Fastigheter AB. Dessa företag ägs till 100 procent inom länsförsäkringsgruppen.

Bedömningen om en närståenderelation föreligger eller inte har grundats på förhållandets ekonomiska innebörd och inte enbart på ägande. Därför ingår de 23 länsförsäkringsbolagen med dotterföretag och 16 socken- och häradsbolag, som tillsammans äger Länsförsäkringar AB till 100 procent. Länsförsäkringar AB har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensför-del och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom länsförsäkringsgruppen.

Rörelsesegment

Koncernens uppdelning på rörelsesegment överensstämmer med de interna rapporter som företagets högsta verkställande beslutsfattare använder för att följa upp verksamheten och fördela resurser mellan rörelsesegmenten. Koncernen har identifierat koncernledningen som företagets högsta beslutande beslutsfattare. I Länsförsäkringar AB-koncernen är det därför de rapporter som koncernledningen får över resultatet i olika delar av koncernen som utgör grunden för segmentsinformationen. Det kan förekomma avvikande redovisningsprinciper i rörelsesegmenten jämfört med koncernredovisningen. I Länsförsäkringar AB-koncernen har förändring av verkligt värde för rörelsefastigheter i segmenten redovisats i rörelseresultatet istället för i övrigt totalresultat.

Prissättningen mellan koncernens rörelsesegment är för affärsverksamheterna Sakförsäkring, Fondförsäkring, Bank och Moderbolag gjord utifrån marknadsmässiga villkor. För koncerninterna transaktioner avseende varor och tjänster fastställer koncernledningen i Länsförsäkringar AB servicenivån. I samband med den årliga affärsplaneringen tas beslut om de priser som ska gälla för nästkommande år.

Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning, Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel. Koncernledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om de externa priserna.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till till transaktionsdagens valutakurs.

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till balansdagens valutakurs. Icke monetära tillgångar och skulder räknas om till transaktionsdagens valutakurs.

Valutakursdifferenser som uppstår på grund av omräkning i rapport över finansiell ställning i utländsk valuta redovisas i resultaträkningen som Kapitalavkastning, netto.

Omräkning av utländska verksamheters finansiella rapporter

Koncernen har en mindre utlandsverksamhet i form av filialer i Danmark, Norge och Finland, ett dotterföretag och en filial i Storbritannien samt ett intresseföretag i Schweiz. Tillgångar och skulder i filialer, intresseföretag och

dotterföretag omräknas till svenska kronor till den valutakurs som är på balansdagen. Intäkter och kostnader omräknas till koncernens rapporteringsvaluta till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de kurser som varit vid transaktionstidpunkten. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av filialer och dotterföretag redovisas i koncernen i övrigt totalresultat som omräkningsreserv.

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar prövas vid varje bokslutsdag för att bedöma om det finns indikation på nedskrivningsbehov.

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterföretag och intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. För goodwill och för immateriella tillgångar som inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen, oavsett om det föreligger indikation på nedskrivningsbehov eller inte. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet. En kassagenererande enhet är den minsta grupp tillgångar som ger upphov till inbetalningar som är oberoende av inbetalningar från andra tillgångar eller tillgångsgrupper.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Nyttjandevärdet beräknas som förväntade framtida kassaflöden diskonterade med marknadsmässigt avkastningskrav för tillgången/kassagenererande enheten. Nedskrivningar redovisas i resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger ett nedskrivningsbehov av någon finansiell tillgång genom att utvärdera objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har negativ påverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet. Eget kapitalinstrument som klassificerats som en finansiell tillgång som kan säljas anses ha ett nedskrivningsbehov och skrivs ner om det verkliga värdet understiger anskaffningsvärdet med ett betydande belopp, eller när värdenedgången varit utdragen.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar, vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärden av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. Nedskrivningar redovisas i resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

Återföring av nedskrivningar på materiella och immateriella tillgångar samt andelar i intresseföretag

Nedskrivning av goodwill återförs inte. Andra gjorda nedskrivningar återförs när det inte längre finns någon indikation på att nedskrivningsbehovet fortfarande föreligger och då det skett en förändring i de antaganden som legat till grund för beräkning av återvinningsvärdet. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar redovisas som Övriga administrationskostnader. Nedskrivning av intresseföretag redovisas som Kapitalavkastning, netto.

Återföring av nedskrivningar på finansiella tillgångar

Nedskrivningar av lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet

objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Nedskrivningar av eget kapitalinstrument som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återförs inte via resultaträkningen. Det nedskrivna värdet är det värde från vilket efterföljande omvärderingar görs, vilka redovisas i övrigt totalresultat.

Nedskrivningar av räntebärande instrument, klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återförs via resultaträkningen om det verkliga värdet ökar och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Nedskrivningar av finansiella tillgångar redovisas som Kapitalavkastning, netto.

Intäkter

En intäkt redovisas när

- intäkten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla företaget
- färdigställandegraden på balansdagen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- de utgifter som uppkommit och de utgifter som återstår för att slutföra tjänsteuppdraget kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Intäkterna värderas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäktsredovisning redovisas enligt metoden successiv vinstavräkning vilket innebär att intäkterna som redovisas baseras på uppdragets eller tjänstens färdigställandegrad på balansdagen.

Övriga intäkter

Intäktsredovisning av tjänsteuppdrag sker när det ekonomiska utfallet för utfört tjänsteuppdrag kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och de ekonomiska fördelarna tillfaller företaget (huvudsakligen löpande räkning). Redovisning görs i resultaträkningen genom successiv vinstavräkning.

Belopp som uppbärs för annans räkning ingår inte i företagets intäkter. Kriterierna för intäktsredovisning tillämpas på varje transaktion för sig.

Premier

Premieinkomst

Som premieinkomst i skadeförsäkringsrörelsen redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring och mottagen återförsäkring som har inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Med bruttopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter. Förnyelsepremier som inte är bekräftade av försäkringstagaren samt premier för nytecknade försäkringsavtal räknas in med de belopp som de beräknas flyta in med. Annulationer reducerar premieinkomsten så snart beloppet är känt. Tilläggspremier räknas in med de belopp som de beräknas inflyta. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

I livförsäkringsrörelsen klassificeras försäkringskomponenten i de finansiella avtalen som försäkringsavtal.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen redovisas som Försäkringstekniska avsättningar i rapport över finansiell ställning. Beräkning av avsättningen för ej intjänade premier sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid. Även återförsäkrarens andel av premieinkomsten periodiseras och den del som hänförs till efter balansdagen redovisas som en fordran. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar.

Ränteintäkter och räntekostnader

Ränteintäkter och räntekostnader som presenteras i resultaträkningen består av räntor i bankkoncernen på finansiella tillgångar och skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde inklusive ränta på osäkra fordringar samt räntor från finansiella tillgångar som klassificeras som finansiella tillgångar som kan säljas. För räntederivat som säkrar finansiella tillgångar redovisas betald och upplupen ränta som ränteintäkt och för räntederivat som säkrar finansiella skulder redovisas dessa som en del av räntekostnaderna. Ränteintäkter på tillgångar och räntekostnader på skulder beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden, alternativt utgörs beräkningen av en rimlig uppskattning grundad på en beräkning enligt effektivräntemetoden. Ränteintäkter och räntekostnader inkluderar i förekommande fall periodiserade erhållna avgifter vilka medräknas i effektivräntan, transaktionskostnader, eventuella rabatter samt andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av tillgången eller skulden och det belopp som regleras vid förfall. Periodiserade emissionskostnader samt direkta transaktionskostnader som betalas vid upptagande av lån ingår i räntekostnader. Negativ ränta på tillgångar redovisas som minskning av ränteintäkter. Negativ ränta på skulder redovisas som minskning av räntekostnader.

Kapitalavkastning, netto

I Kapitalavkastning, netto redovisas realiserat och orealiserat resultat från placeringsverksamheten, bankkoncernens nettoresultat av finansiella poster samt ränteomvärderingseffekt på skadelivräntor i försäkringsrörelsen. Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och tillgångens anskaffningsvärde. Orealiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som orealiserat resultat. I resultatet från placeringsverksamheten ingår ränteintäkter och räntekostnader samt valutakursvinster och valutakursförluster på placeringstillgångar, derivat som inte ingår i säkringsredovisning, likvida medel och lån. Realiserade och orealiserade resultat på placeringstillgångar och derivat som inte ingår i säkringsredovisning ingår i posten samt utdelningar, nedskrivningar av finansiella tillgångar och externa kostnader för kapitalförvaltningen. I nettoresultat av finansiella poster från bankkoncernen ingår ränteskillnadsersättning, realiserade och orealiserade värdeförändringar på derivat som är ekonomiska säkringsinstrument, men där säkringsredovisning inte tillämpas. Vidare ingår orealiserade förändringar i verkligt värde på derivat där säkringsredovisning till verkligt värde tillämpas och orealiserade förändringar i verkligt värde på säkrad post med avseende på säkrad risk i säkring av verkligt värde. Här ingår även ineffektiv del av säkringsinstrument i kassaflödessäkringar och valutakursförändringar. I försäkringsrörelsen diskonteras avsättning för oreglerade skador på skadelivräntor, ränteomvärderingseffekten på skadelivräntor redovisas som Kapitalavkastning, netto.

Provisionsintäkter och provisionskostnader

Provisionsintäkter härrör från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen i takt med att tjänsterna tillhandahålls eller i samband med genomförandet av en väsentlig aktivitet. Avgifter som debiteras löpande, till exempel aviseringsavgifter och finansiella garantier, redovisas som intäkt i den period då tjänsten tillhandahålls. Avgifter som debiteras för väsentliga aktiviteter, som värdepappersprovisioner och kortprovisioner, intäktsredovisas när aktiviteten har slutförts. Avgifter från finansiella avtal och provisionsintäkter i fondförsäkringsrörelsen redovisas som provisionsintäkt.

Provisionskostnader är transaktionsberoende och redovisas i den period då tjänsterna erhålls. I provisionskostnaderna ingår ersättning till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med koncernens kundrelaterade frågor inom fondförsäkring och inom bankaffären. Provisionskostnader som härrör från finansiella tillgångar eller finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen består av provisioner till länsförsäkringsbolagen.

Försäkringsersättningar

Som försäkringsersättningar redovisas periodens kostnad för inträffade skador vare sig de är anmälda till företaget eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändring i avsättning för oreglerade skador och återförsäkrars andel av avsättning för oreglerade skador. Återvinning av skador redovisas som reduktion av skadekostnaden.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

Ersättningar efter avslutad anställning

Pensionsplaner

Inom koncernen finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner, varav vissa med tillgångar i särskild stiftelse. Planerna finansieras genom inbetalningar från respektive koncernföretag. Koncernen omfattas generellt av FTP-planen, som inte förutsätter några inbetalningar från de anställda.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens förpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Avsättning för förmånsbestämda pensioner diskonteras till ett nuvärde.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter.

Företagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Den förmånsbestämda delen är försäkrad genom Försäkringsbranschens pensionskassa (FPK). Denna pensionsplan innebär att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen.

I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har FPK inte möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering. Ersättningarna som beräknas bli reglerade efter tolv månader redovisas till dess nuvärde.

Kreditförluster

Kreditförluster utgörs av konstaterade och befarade kreditförluster. Konstaterad kreditförlust avser hela fordran då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Befarade kreditförluster avser årets nedskrivning för kreditförluster utifrån beräknat återvinningsvärde då indikation på nedskrivningsbehov föreligger. Återvinningar består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade. Återföringar av befarade kreditförluster sker då ett nedskrivningsbehov inte anses föreligga längre. Enbart bankkoncernens andel av befarade och konstaterade kreditförluster redovisas. Länsförsäkringsbolagens andel av de befarade och konstaterade

kreditförlusterna avräknas mot upparbetad förmedlingsersättning. Avräkningsmodellen avseende det åtagande som länsförsäkringsbolagen har när det gäller kreditförluster för förmedlad affär, innebär att länsförsäkringsbolagen vid reserveringstillfället täcker 80 procent av reserveringsbehovet genom avräkning mot upparbetad förmedlingsersättning.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital då tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

Aktuell skatt

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Till aktuell skatt hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare år.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte i koncernmässig goodwill. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar och skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjuten skattefordran avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att den kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjuten skattefordran reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att den kan utnyttjas.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är en skatt som betalas av Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB för försäkringstagarens räkning. Skatteobjektet utgörs av marknadsvärdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarens räkning vid ingången av räkenskapsåret. Den avkastningsskatt som hänförs till perioden redovisas i koncernens resultaträkning i förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärde för ett rörelseförvärv och nettot av verkligt värde av förvärvade identifierbara tillgångar, övertagna skulder samt eventalförpliktelser.

Se också principer för Konsolidering dotterbolag och Nedskrivningar ovan.

Andra immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar består av egenutvecklade och förvärvade immateriella tillgångar med bestämbara nyttjandeperioder. Dessa tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivning påbörjas när tillgången är tillgänglig för användning.

Koncernens egenutvecklade immateriella tillgångar redovisas endast om tillgångens utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, den är tekniskt och kommersiellt användbar och det finns tillräckliga resurser för att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången.

Det redovisade värdet för egenutvecklade immateriella tillgångar inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter. Övriga utgifter för utveckling redovisas som en kostnad när de uppkommer.

Avskrivningstiden bestäms utifrån en nyttjandeperiod. Avskrivning sker via resultaträkningen enligt linjär metod. Nedskrivningsbehov prövas årligen enligt beskrivning i avsnittet Nedskrivningar ovan.

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i rapport över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs sig.

Materiella tillgångar

Inventarier

Inventarier redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning. Avskrivningar samt utrangeringar och avyttringar redovisas i resultaträkningen. Nyttjandeperioden är tre år för datainventarier och fem år för kontorsinventarier och bilar. Avskrivningsmetoden, tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Nedskrivningsbehov prövas årligen enligt principer beskrivna under avsnittet Nedskrivningar ovan.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden.

Byggnader och mark som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och som används för administrativa syften redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justering på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter inom samma område och i samma skick kompletterad med en kassaflödesanalys. Värdering görs två gånger om året av en extern oberoende värderingsman. Värdeökningar redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras efter skatt i omvärderingsreserven i eget kapital. Om en ökning utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. I de fall omvärderingen resulterar i en minskning av det redovisade värdet redovisas minskningen via resultaträkningen. Dock redovisas minskningen i övrigt totalresultat till den del det finns en omvärderingsreserv hänförlig till tillgången.

Rörelsefastigheterna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 10-100 år för komponenterna. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivning på byggnader.

Stomme	100 år
Tak, fasad, fönster	50 år
Stomkompletteringar	40 år
Installationer	40 år
Ytskikt	20 år
Byggnadsinventarier	10 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärden samt nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall en ny komponent skapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från rapport över finansiell ställning

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i rapport över finansiell ställning när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets villkor. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Affärstransaktioner

ner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i rapport över finansiell ställning per affärsdag vilket är den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna. Inlånings- och utlåningstransaktioner redovisas per likviddag.

Lånefordringar redovisas i rapport över finansiell ställning när lånebeloppet utbetalas till låntagaren. Lånelöften redovisas som åtaganden, se not Ställda säkerheter och eventalförpliktelser.

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning, endast när det finns en legal rätt att kvitta de redovisade beloppen och en avsikt att reglera dem med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden. Den legala rättigheten får inte vara beroende av framtida händelser och den måste vara rättsligt bindande för företaget och motparten både i den normala affärsverksamheten och i fall av betalningsinställelse, insolvens eller konkurs.

Redovisning av återköpsransaktioner

Vid en äkta återköpsransaktion, en försäljning av ett räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett förutbestämt pris, redovisas tillgången fortsatt i rapport över finansiell ställning och erhållen likvid redovisas som Skulder till kreditinstitut. Det sålda värdepappret redovisas som ställd säkerhet. Vid en omvänd återköpsransaktion, ett köp av ett räntebärande värdepapper med avtal om återförsäljning till ett förutbestämt pris, redovisas inte värdepappret i rapport över finansiell ställning. Istället redovisas den erlagda likviden i Utlåning till allmänheten.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument värderas till verkligt värde vid det första redovisningstillfället i rapport över finansiell ställning. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades och fastställs vid första redovisningstillfället. Efter det första redovisningstillfället avgör klassificeringen hur det finansiella instrumentet värderas. Finansiella instrument redovisas första gången till verkligt värde plus transaktionskostnader, vilket gäller alla finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas första gången till verkligt värde, medan hänförliga transaktionskostnader redovisas i resultaträkningen.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option. Kategorin Innehav för handelsändamål utgörs av derivat vilka inte ingår i en säkringsrelation samt har ett positivt marknadsvärde. I kategorin Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option återfinns tillgångar vilka förvaltas och utvärderas baserat på tillgångarnas verkliga värden. Det verkliga värdet utgör även grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare. Eftersom förvaltning och utvärdering av dessa tillgångar sker till verkligt värde har koncernen valt att klassificera dessa instrument som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. I rapport över finansiell ställning utgörs Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option av posterna Fondförsäkringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risken, Aktier och andelar samt Obligationer och andra räntebärande värdepapper. Förändringar i verkligt värde på dessa tillgångar redovisas i resultaträkningen som Kapitalavkastning, netto.

Derivat som används i säkringsredovisning

Koncernens derivat, som består av ränte- och valutaswappar samt köpta räntetak, har i sin helhet ingåtts för att säkra risker för ränte- och valutakurs exponeringar som uppkommer i verksamheten. Samtliga derivat värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning. Redovisningen av värdeförändringar är beroende av om derivatet är identifierat som ett säkringsinstrument och vilken typ av säkringsrelation som derivatet ingår i. Koncernen tillämpar både så kallade kassaflödessäkringar och verkligt värdesäkringar. För

att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation har upprättats och att effektiviteten kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Säkringsredovisning får endast tillämpas om säkringsrelationen kan förväntas vara mycket effektiv. I de fall förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda redovisas derivatinstrumentet till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. Utvärdering av säkringsrelationer sker månadsvis. Varje identifierad säkringsrelation förväntas vara effektiv över hela löptiden. Effektiviteten testas dels genom en framåtblickande (prospektiv) bedömning dels en tillbakablickande (retrospektiv) utvärdering. Ineffektivitet redovisas i resultaträkningen.

Kassaflödessäkringar

Kassaflödessäkring innebär en säkring av risken för förändrade kassaflöden, exempelvis risken för ändrade räntekostnader från ett lån med rörlig ränta. Vid tillämpning av kassaflödessäkringar redovisas den effektiva delen av derivatets (säkringsinstrumentets) värdeförändringar i Övrigt totalresultat och ackumuleras i Eget kapital. Värdeförändringarna som har redovisats i Eget kapital påverkar resultatet vid samma tidpunkt som den säkrade posten påverkar resultatet. Koncernen tillämpar kassaflödessäkringar för säkringar av ränterisken i Länsförsäkringar ABs emitterade värdepapper vilka löper med rörlig ränta och för säkringar av valutarisken i Länsförsäkringar Banks emitterade värdepapper i utländsk valuta.

Verkligt värdesäkringar

Verkligt värdesäkring innebär en säkring av risken för förändringar i verkligt värde på en finansiell tillgång eller finansiell skuld. Vid tillämpning av verkligt värdesäkringar värderas den säkrade posten till verkligt värde med avseende på den säkrade risken. De värdeförändringar som uppkommer redovisas i resultatet och motverkas av de värdeförändringar som uppkommer på derivatet (säkringsinstrumentet). Länsförsäkringar Bank tillämpar metoden för verkligt värdesäkring för specifika portföljer av upplåning, inlåning och utlåning som löper med fast ränta. Länsförsäkringar Bank tillämpar också metoden för verkligt värdesäkring för tillgångar i likviditetsportföljen som klassificeras i kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas. Den portföljmetod som tillämpas innebär att den säkrade posten och säkringsinstrumenten fördelas ut i olika tidsfickor baserat på den kontraktuella tidpunkten för ränteomförhandling eller förfall. Värdeförändringen på derivatet redovisas i resultaträkningen tillsammans med värdeförändringen på den säkrade posten i Kapitalavkastning, netto. Även orealiserade värdeförändringar på säkringsinstrumenten redovisas i Kapitalavkastning, netto. Räntekuponger, såväl orealiserade som realiserade, redovisas som ränteintäkter om den säkrade posten är en tillgång eller portfölj av tillgångar och som räntekostnader om den säkrade posten är en skuld eller portfölj av skulder.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella tillgångar som kan säljas är tillgångar som har identifierats som att de kan säljas eller inte har klassificerats i någon av övriga kategorier. Koncernen har valt att klassificera bankkoncernens likvidöverskott samt innehavet i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB i denna kategori. Tillgångar i kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas värderas löpande till verkligt värde. De orealiserade värdeförändringarna redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i verkligt värdeservisen i eget kapital. Redovisning över resultaträkningen sker när värdeförändringarna realiserar och vid eventuell nedskrivning. Aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB redovisas till ett verkligt värde som motsvarar anskaffningsvärdet justerat för nedskrivningsbehov eftersom aktierna inte tillförlitligt kan värderas till verkligt värde. Inför varje rapportperiods slut görs en bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar utgörs av finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är derivat eller noterade på en aktiv marknad. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet

anskaffningsvärde. I rapport över finansiell ställning utgörs Lånefordringar och kundfordringar av posterna Utlåning till allmänheten, Övriga fordringar, Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter samt Likvida medel.

Eget kapitalinstrument

Som eget kapitalinstrument redovisas instrument där koncernen inte har någon avtalsenlig förpliktelse att erlagga betalning. Utbetalning till innehavare av dessa instrument redovisas via eget kapital. I rapport över finansiell ställning redovisas därför emitterade aktier och primärkapitalinstrument som eget kapitalinstrument.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella skulder värderade enligt Fair value option. En finansiell skuld som innehas för handel klassificeras i denna kategori om den förvärfvas huvudsakligen i syfte att säljas inom kort, koncernen har valt att klassificera derivat som inte används för säkringsredovisning och som har ett negativt marknadsvärde i kategorin Innehav för handelsändamål. Förändringar i verkligt värde på finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas som Kapitalavkastning, netto.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i rapport över finansiell ställning av Efterställda skulder, Emitterade värdepapper, Inlåning från allmänheten, skulder till kreditinstitut, Övriga skulder samt Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Skulderna i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. Vid tillämpning av säkringsredovisning justeras värdet för förändringar med avseende på den säkrade risken.

Utlåning

Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordringar redovisas till det belopp som beräknas inflyta, efter avdrag för nedskrivningar av osäkra fordringar.

Osäkra lånefordringar

En lånefordran eller kundfordran anses som osäker om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns annan anledning att förvänta sig att motparten inte kommer att leva upp till sitt åtagande. Den del som täcks av säkerhet med fullgott värde anses inte vara osäker.

Nedskrivningar för kreditförluster

Individuella nedskrivningar

För krediter där ett individuellt nedskrivningsbehov identifierats värderas återvinningsvärdet till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden diskonterade med fordrans effektiva ränta enligt senaste räntestrukturjusteringsdag.

Där motparten har en oregerad betalning som är mer än 60 dagar eller om motparten på andra grunder, såsom konkurs, värdenedgång i säkerheten eller en försämrad återbetalningsförmåga inte kan leva upp till sitt åtagande, sker en individuell nedskrivning enligt antingen en individuell bedömning eller en statistisk modell. Bedömningen av nedskrivningsbehovet för dessa individuellt identifierade lån sker således utifrån historisk erfarenhet om kassaflödena från andra låntagare med liknande kreditriskegenskaper. Inom leasing och avbetalning görs en individuell bedömning av de framtida kassaflödena för alla kundavtal som sagts upp på grund av bristande betalningsförmåga samt för större oregerade fordringar där det finns indikation på nedskrivningsbehov.

Gruppvisa nedskrivningar

För de krediter som inte bedöms ha något individuellt nedskrivningsbehov, men i de fall som det har inträffat en mätbar minskning av de förväntade framtida kassaflödena, identifieras och värderas nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå. Som stöd för bedömningar av de förväntade framtida kassaflödena och nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå används information

inom ramen för koncernens statistiska modell samt historik kring kreditförlustnivåer.

För lånefordringar inom leasing och avbetalning där motparten har en oregerad betalning som är mer än 20 dagar men där motparten bedöms ha en förmåga att fullfölja avtalet sker en bedömning av gruppvis reserveringsbehov utifrån historik över kreditförlustnivåer avseende fordringar med liknande kredittegenskaper.

Konstaterad förlust

Konstaterade kreditförluster är sådana förluster som är beloppsmässigt slutgiltigt fastställda efter utmätning, ackord eller konkurs samt efter det att alla säkerheter blivit realiserade och där bedömningen gjorts att möjligheten till att få ytterligare betalningar är mycket liten. Fordran skrivs då bort från rapport över finansiell ställning och redovisas som konstaterad förlust i resultaträkningen vid denna tidpunkt.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Bankkoncernens tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas inte som materiella tillgångar då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Istället redovisas leasingavtalen som utlåning till leasetagaren avseende de framtida leasingavgifterna. Initialt redovisas ett belopp som motsvarar nuvärdet av alla minimileasebetalningar som ska erläggas från leasetagaren samt eventuellt garanterat restvärde som tillfaller leasegivaren. Erhållna betalningar från dessa avtal redovisas dels som en amortering av leasingfordran och dels som ränteintäkter.

Koncernen är leasegivare och i liten omfattning även leasetagare i form av externa hyresavtal som klassificeras som operationell leasing och där kostnaderna redovisas som hyra.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal redovisas som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader, och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal samt bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som aktiveras. De försäljningskostnader som aktiveras är provisionskostnader.

Iskadeförsäkringsrörelsen periodiseras den aktiverade kostnaden på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänad premie. Avskrivningstiden överskrider inte tolv månader.

I fondförsäkringsrörelsen periodiseras den aktiverade kostnaden enligt samma mönster som redovisning av intäkter, det vill säga i takt med tillhandahållande av tjänsten. Anskaffningskostnader skrivs av ej linjärt under 20 år. Tillgången testas för nedskrivningsbehov varje år.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka försäkringsföretaget åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa. Försäkringsavtal delas in efter försäkringsrisken mellan försäkringsavtal och andra avtal. Försäkringsprodukter som inte innebär betydande försäkringsrisk ska klassificeras som andra avtal än försäkringsavtal. En genomgång har utförts av samtliga avtal i försäkringsföretagen med hänsyn till den försäkringsrisk de innehåller samt den ekonomiska påverkan en försäkringshändelse har för de finansiella rapporterna. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Skadeförsäkringsföretagen i koncernen har klassificerat alla försäkringsavtal som avtal med försäkringsrisk. Några försäkringsavtal av mindre ekonomisk påverkan har identifierats där risken inte överförs till annan part. Då dessa är av marginellt

värde har samtliga avtal klassificerats som försäkringsavtal enligt väsentlighetsprincipen.

Inom fondförsäkringsrörelsen finns det försäkringskontrakt med signifikant försäkringsrisk och avtal med begränsad försäkringsrisk. Som försäkringsavtal klassificeras försäkringskomponenten i de finansiella avtalen och ren riskförsäkring.

Finansiella avtal

Försäkringsavtal som innehåller begränsad försäkringsrisk klassificeras som finansiella avtal i Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB. Dessa avtal delas upp i redovisningen i en finansiell komponent och en försäkringskomponent. Denna metod kallas unbundling. För att ge mer relevant information särredovisas den finansiella komponenten och försäkringskomponenten för samtliga avtal, såväl de som klassificerats som försäkringsavtal som finansiella avtal.

Premier för den finansiella komponenten redovisas som en insättning i försäkringsrörelsen i rapport över finansiell ställning. På motsvarande sätt redovisas utbetalningar av försäkringsersättningar för försäkringskontrakt med begränsad risk som uttag ur försäkringsrörelsen i rapport över finansiell ställning. Som intäkt redovisas de avgifter som kunden betalar och som kostnad redovisas kostnaden för försäkringsrisken. De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning av finansiella avtal intäktsförs i takt med att förvaltningstjänsterna tillhandahålls till innehavarna. Tjänsterna tillhandahålls jämt fördelade under avtalens löptid.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan koncernens försäkringsföretag och återförsäkrare genom vilka företaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av företaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. Mottagen återförsäkring klassificeras på samma sätt när företaget mottar risker från andra företags försäkringsavtal.

För avgiven återförsäkring redovisas de förmåner som företaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar och depåer hos företag som avgivit återförsäkring. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Skulder inom återförsäkring är primärt avräkningar mot länsförsäkringsbolag samt även premier som ska betalas för återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av Ej intjänade premier, kvardröjande risker, Livförsäkringsavsättningar samt Oreglerade skador.

Periodens förändring i försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen. Förändringar som förklaras av att avsättningarna omräknats till balansdagens valutakurs redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust i Kapitalavkastning, netto. Försäkringsföretagen i koncernen utför en förstudprövning av förbindelser på sina försäkringsavsättningar för att säkerställa att det redovisade värdet på avsättningarna är tillräckligt högt upptaget med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Ej intjänade premier

Avsättning för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringsavtal. Vid beräkning görs en uppskattning av de förväntade kostnaderna för skador som kan komma att inträffa under dessa försäkringars återstående löptid samt förvaltningskostnaderna under denna tid.

Normalt beräknas avsättningen strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning.

Kostnadsuppskattningar bygger på erfarenhet, men hänsyn tas också till såväl den observerade som den prognostiserade utvecklingen av relevanta kostnader.

Kvardröjande risker

Med kvardröjande risker menas risken för att försäkringsavtalens ersättningskrav och kostnader inte kommer att kunna täckas av ej intjänade och förväntade premier efter räkenskapsårets utgång. Om premienivån för redan ingångna försäkringsavtal bedöms som otillräcklig görs en avsättning för kvardröjande risker.

Oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador i fondförsäkringsrörelsen omfattar avsättning för skadeliv- och sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda skador. Avsättning för skadeliv- och sjukräntor motsvarar det diskonterade kapitalvärdet av förpliktelse i enlighet med försäkringsavtalet. Avsättning för fastställda skador motsvarar det diskonterade förväntade kapitalvärdet av framtida utgifter med anledning av inträffade sjukfall. Här ingår skador som är anmälda och godkända men ännu inte utbetalda samt framtida driftskostnader och även förräntningsrörelsen. Diskonteringsräntan fastställs utifrån aktuella marknadsräntor enligt betryggande grunder.

Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt. För sjukräntor med fast belopp har det nominella ränteantagandet fastställts utifrån den räntekurva som används för livförsäkringsavsättningar. För indexerade sjukräntor har på motsvarande sätt en realräntekurva använts.

I skadeförsäkringsrörelsen ska avsättningarna täcka de förväntade kostnaderna för skador som inte är slutreglerade inklusive de skador som inträffat men ännu inte har anmälts till företaget. Avsättningen inkluderar förväntad, framtida kostnadsökning plus samtliga kostnader för skadereglering och görs för de flesta skador med statistiska metoder. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Med undantag för skadelivräntor diskonteras inte avsättning för oreglerade skador. Avsättning för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och diskonteras till marknadsränta. Räntemövärdningseffekt redovisas som en finansiell kostnad eller intäkt.

För trafikförsäkring görs avsättning för skaderegleringskostnader enligt styckekostnadsprincip. Avsättning för skaderegleringskostnad för övriga försäkringsgrenar görs proportionellt mot avsättningen för inträffade skadefall.

Avsättning för inträffade men ännu inte inrapporterade skador (IBNR) omfattar kostnader för inträffade men för företaget ännu okända skador. Beloppet är en uppskattning baserad på historiska erfarenheter och skadefall.

I resultaträkningen redovisas periodens förändring i oreglerade skador. Förändringar som förklaras av att avsättningar omräknats till balansdagens valutakurs redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under Kapitalavkastning, netto.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning, som avser avtalade förmåner för garantiförvaltning inom fondförsäkring, motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets garanterade förpliktelser. Livförsäkringsavsättningen är beräknad per försäkring enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, annullationer, omkostnader och avkastningsskatt. Diskonteringsräntan baseras på marknadsräntor vid värderingstidpunkten och varje framtida transaktion värderas med hänsyn till den räntesats som svarar mot transaktionens duration i förhållande till beräkningstidpunkten. Antaganden om dödlighet baseras på statistiskt material representerande den målgrupp till vilken Länsförsäkringar Fondliv erbjuder försäkringslösningar. Det statistiska materialet baseras på Länsförsäkringars försäkringsbestånd men allmänt tillgänglig information har beaktats för jämförelse med vad som observeras i det egna försäkringsbeståndet. Annullationsantaganden bygger på historiskt utfall inom Länsförsäkringar. Avkastningsskatten utgår från aktuell skattelagstiftning.

Avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risken

Finansiella skulder fondförsäkringsrörelsen där skulden har en direkt koppling till värdet på en finansiell tillgång som företaget inte har någon risk i värdeförändringen på tillgångens verkliga värde. Avsättning för livförsäkringar vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken motsvarar inlösenvärdet av de fondandelar som innehas för försäkringstagarens räkning.

Fondförsäkringsrörelsen har valt att hänföra fondförsäkringsåtaganden till värderingskategorin Finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen. Detta gör att avsättningen matchar de kopplade tillgångarna som värderas till verkligt värde.

Övriga avsättningar

En avsättning redovisas i rapport över finansiell ställning när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser, och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser värderas till det belopp som motsvarar

den bästa uppskattningen av vad som krävs för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Vid värderingen tas hänsyn till den förväntade framtida tidpunkten för reglering.

Lånelöften

Ett lånelöfte kan vara

- en ensidig utfästelse från ett företag att ge ut ett lån med på förhand bestämda villkor där låntagaren kan välja om han vill ha lånet eller inte
- ett låneavtal där både företaget och låntagaren är bundna vid villkor för ett lån som börjar löpa vid en viss en tidpunkt i framtiden.

Lånelöften redovisas inte i rapport över finansiell ställning. Lämnade oåterkalleliga lånelöften har en giltighetstid på tre månader och redovisas som ett åtagande i noten Ställda säkerheter och eventualförpliktelser.

Finansiella garantier

Koncernens utställda garantiavtal består huvudsakligen av arrende- och kreditgarantier. Dessa innebär ett åtagande att ersätta innehavaren när denne gör en förlust på grund av att en specifik gäldenär inte fullgjort sina betalningar vid förfall till innehavaren i enlighet med gällande avtalsvillkor.

Finansiella garantiavtal redovisas initialt till verkligt värde, i normalfallet till det belopp som företaget erhållit i ersättning för den utställda garantin. Vid den efterföljande värderingen redovisas skulden för den finansiella garantin till det högre av den periodiserade premien och det belopp som representerar den förväntade kostnaden för att reglera den förpliktelse som garantin ger upphov till.

Rapport över kassaflöden

Rapport över kassaflöden är upprättad enligt direkt metod.

Not 2 Risk- och kapitalhantering

Att bedriva försäkrings- och bankverksamhet innebär ett risktagande. Kunskaper om risker är en kärnkompetens inom bank och försäkring. Inom länsförsäkringsgruppen är de slutliga ägarna desamma som kunderna, och arbetet med styrning, hantering och kontroll av risker samt hantering av koncernens kapital är därför av omedelbar betydelse för kunderna och ger uppenbar kundnytta.

Länsförsäkringar AB-koncernens verksamhet omfattar skadeförsäkring, liv- och pensionsförsäkring samt bank. Den traditionella livförsäkringsverksamheten finns i ett helägt dotterbolag, Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (nedan Länsförsäkringar Liv), som bedrivs enligt ömsesidiga principer. Företaget konsolideras inte i koncernredovisningen och därmed inkluderas inte företagets risker i redovisningen i denna not. För mer information se Länsförsäkringar Livs årsredovisning.

Länsförsäkringar AB lämnar även i rapporten *Solvens- och verksamhetsrapport 2017* en utförlig beskrivning av koncernens riskhantering, riskprofil, kapitalkrav och kapitalhantering i enlighet med försäkringsrörelselagen.

RISKER OCH RISKHANTERING

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen har inrättats ett gemensamt riskhanteringssystem, som definieras som de strategier, processer, rutiner, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att bolagen inom koncernen löpande kan identifiera, mäta, övervaka, styra, hantera, rapportera och ha kontroll över de risker som bolagen är eller kan förväntas komma att bli exponerade för och det inbördes beroendet mellan riskerna. Med utgångspunkt från det koncerngemensamma riskhanteringssystemet har respektive dotterbolag utformat närmare regler för hantering av bolagsspecifika risker. Genom att riskkontrollarbetet sker samordnat inom koncernen, säkerställs att riskhanteringssystemet genomförs konsekvent i alla bolag inom koncernen och bidrar till att målen för verksamheten kan uppnås med en högre grad av säkerhet.

Riskstrategin för Länsförsäkringar AB-koncernen är en integrerad del i verksamhetsstyrningen som, givet affärsstrategin, syftar till att styra risktagandet. Den övergripande riskstrategin är att verksamheterna ska bedrivas med ett medvetet risktagande. Länsförsäkringar AB-koncernen har i uppdrag att bedriva lönsam affär inom sakförsäkring, livförsäkring, fondförsäkring och bank, vilket innebär att försäkringsrisker, kreditrisker och marknadsrisker tas medvetet som ett led i genomförandet av affärsstrategin. Likviditetsrisk begränsas genom en god hantering av verksamhetens likvidflöden. De motpartsrisker som uppstår i bedrivandet av affärsverksamheten hålls på en låg nivå genom att välja motparter med god kreditvärdighet. Koncentrationsrisker hålls på en låg nivå genom att begränsa exponeringen mot enskilda motparter, investeringsslag etc. samt genom att koncernen bedriver en väl diversifierad verksamhet med både sakförsäkrings-, livförsäkrings-, sjukförsäkrings- och bankverksamhet. Klimatrisker begränsas genom ett proaktivt arbete både vad avser den egna verksamhetens klimatpåverkan och klimatrisker i förvaltningen av koncernens placeringstillgångar. Operativa risker hanteras så att kunders och andra intressenters förtroende för Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag ska vara fortsatt högt. Bedömd risknivå och organisationens kompetens att hantera specifika risker beaktas vid beslut om bland annat vilka produkter bolaget erbjuder, vilka kundgrupper bolaget riktar försäljningen till, vilka instrument som bolagets tillgångar placeras i och hur verksamheten bedrivs i övrigt.

Framtidsblickande analyser i form av egna risk- och solvensanalyser, återhämtningsplaner och intern kapital- och likviditetsutvärdering genomförs årligen. I det löpande arbetet ingår att hantera kända risker och att identifiera nya risker. Risker mäts i första hand kvantitativt med hjälp av interna modeller. Länsförsäkringar AB har utvecklat en partiell intern modell för mätning av risk och fått Finansinspektionens godkännande för att använda modellen för beräkning av kapitalkrav enligt försäkringsrörelselagen för Länsförsäkringar AB och försäkringsdotterbolagen. Den interna modellen mäter risk som Value at Risk vid 99,5 procent konfidensnivå på ett års sikt genom historisk simulering. Modellen används för mätning och kapitalkravsberäkning för samtliga

risker motsvarande standardformeln i FRL 8 kap., varav marknadsrisk exklusive koncentrationsrisk, premie- och reservrisk samt till viss del katastrofrisk modelleras internt. Risker som inte omfattas av modellen, till exempel affärsrisk och likviditetsrisk, följs upp enligt internt uppsatta policys. Länsförsäkringar Bank har utvecklat en intern riskklassificeringsmodell för mätning av kreditrisk och fått Finansinspektionens godkännande för att använda modellen för beräkning av kapitalkrav enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

De regulatoriska kapitalkraven kompletteras även med andra riskmått och stresstester. Operativa risker och affärsrisker bedöms främst kvalitativt. För kvalitativ mätning av risk används en sammanvägd bedömning av riskens potentiella konsekvens för verksamheten och sannolikheten eller frekvensen för att risken inträffar. Hanteringen och uppföljningen av enskilda risker i den operativa verksamheten sker inom de ramar som fastställs av styrelsen i styrdokument och bryts ned i mer detaljerade interna regler om behörighet att ta risk och skyldighet att följa upp risken. Kontrollaktiviteter genomförs regelbundet och incidenter rapporteras och följs upp löpande.

En samlad rapportering avseende samtliga risker i bolagets verksamhet sker kvartalsvis till i förekommande fall Risk- och kapitalutskott och Revisionsutskott samt styrelsen.

Organisation av riskarbetet

Riskhanteringssystemet utgör en integrerad del av Länsförsäkringar AB-koncernens organisationsstruktur och beslutsprocesser. Systemet omfattar, utöver riskhantering i verksamheten, även den oberoende riskhanteringsfunktionen samt Compliancefunktionen och Aktuariefunktionen.

Styrelsen är ytterst ansvarig för att det finns ett effektivt riskhanteringssystem och fastställer ramverket för Länsförsäkringar AB-koncernens riskhanteringssystem i koncernens riskpolicy. I riskpolicyn definieras de risker som koncernens verksamheter är exponerade för och hur riskerna ska identifieras, mätas, övervakas, styras, hanteras och rapporteras. I riskpolicyn uttrycker styrelsen sin riskapetit genom att ange nivå och inriktning på risker som kan accepteras för att uppnå strategiska mål. I riskpolicyn anger styrelsen också vilka strategier som ska tillämpas för väsentliga risktyper. Styrelsen fastställer även årligen en lägsta tillåtna nivå på kapitalisering efter rekommendation från Chief Risk Officer Group (CRO Group).

Vd ansvarar för att styrdokument beslutade av styrelsen införlivas i verksamheten. CRO Group är ansvarig för riskhanteringssystemet vad avser dess utformning och samordning inom Länsförsäkringar AB-koncernen medan respektive chefer inom Länsförsäkringar AB-koncernen ansvarar för riskerna i den egna verksamheten. Alla anställda har också ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva interna regler för koncernens riskhanteringssystem.

Riskhanteringsfunktionen har det operativa ansvaret för den oberoende riskkontrollen, vilket innefattar att identifiera, mäta, övervaka och rapportera risker i bolagets och koncernens verksamhet. Funktionen kontrollerar verksamhetens riskhantering för att säkerställa att verksamheten bedrivs med god riskhantering och riskkontroll och rapporterar resultatet av sina kontroller direkt till vd, ledning, i förekommande fall Risk- och kapitalutskott och Revisionsutskott samt styrelse. Funktionen är organisatoriskt placerad i Länsförsäkringar AB och fristående från verksamheten som kontrolleras, CRO Group rapporterar direkt till vd. Inom Länsförsäkringar Bank finns en särskild funktion för Risk Management där chefen, CRO Bank, är underställd vd.

Aktuariefunktionen bidrar till att riskhanteringssystemet fungerar väl, bland annat genom att säkerställa att underlag för beräkning av kapitalkrav för försäkringsrisker speglar verksamheten på ett korrekt sätt. Compliancefunktionen identifierar och rapporterar risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad.

Riskprofil

Länsförsäkringar AB-koncernens riskprofil domineras av respektive bolags största risker, det vill säga bankens kreditrisk, fondlivförsäkringsföretagets marknads- och annullationsrisk samt skadeförsäkringsföretagets mark-

nads- och försäkringsrisk. Följande karaktäriserar Länsförsäkringar AB-koncernens risktagande:

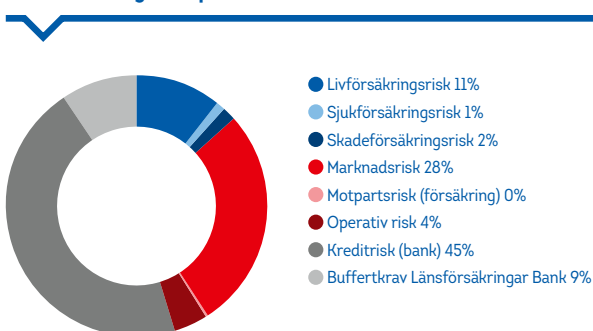
- verksamheten bedrivs i Sverige. Ett undantag görs för djurförsäkring där dotterbolaget Agria eftersträvar att utnyttja sin erfarenhet och starka ställning på den svenska marknaden till att successivt utveckla en lönsam verksamhet även i andra utvalda länder
- samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar Länsförsäkringar AB-koncernens produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning över hela landet
- verksamheten riktar sig, direkt och genom länsförsäkringsbolagens förmedling, huvudsakligen till privatpersoner och små och medelstora företag, och har få stora engagemang som innebär risk mot stora företag
- för fondförsäkringsverksamheten påverkas den framtida intjäningen av utvecklingen av försäkringskapitalet och en ogynnsam utveckling av annullationer, återköp och flytt kan påverka den långsiktiga lönsamheten negativt
- skadeförsäkringsverksamheten är väldiversifierad med bland annat djurförsäkring, sjukvårds-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, viss företagsförsäkring och internationell återförsäkring. De risker som tas inom skadeförsäkring återförsäkras i relativt hög utsträckning och självbehållen är relativt låga
- för länsförsäkringsgruppens räkning sköts omfattande verksamhet avseende återförsäkring
- riskerna i de placeringstillgångar som moderbolaget och försäkringsdotterbolagen förvaltar för egen räkning hålls på en relativt låg nivå
- utlåningen i Länsförsäkringar AB-koncernens bankverksamhet avser till största delen hushåll och till en mindre del lantbrukare och företag.

Riskprofilen, mätt som kapitalkrav enligt försäkringsrörelselagen och lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat beräknade med interna modeller, men exklusive Länsförsäkringar Liv, per årssluten 2016 och 2017 visas i figur 1.

Figur 1. Riskprofil Länsförsäkringar AB-koncernen exklusive Länsförsäkringar Liv per 31 december 2017

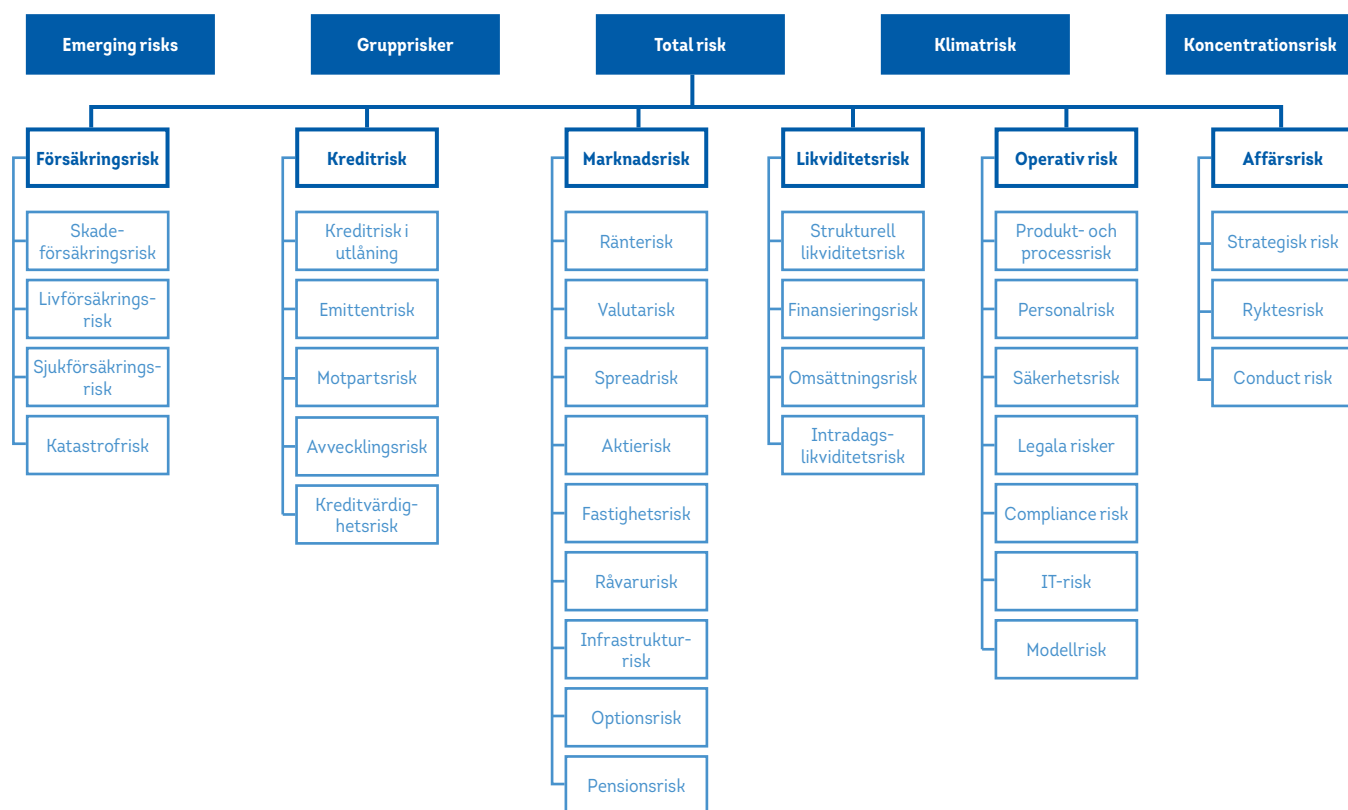

Riskprofil Länsförsäkringar AB-koncernen exklusive Länsförsäkringar Liv per 31 december 2016

Länsförsäkringar AB arbetar med en gemensam indelning och definition av de risker verksamheten är utsatt för som översiktligt illustreras i figur 2.

Figur 2. Indelning av risk i Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv

I det följande beskrivs Länsförsäkringar AB-koncernens samlade risker och hur de styrs och hanteras. Uppgifter lämnas om storleken på exponeringar för skilda risker. Uppgifterna i denna not avser Länsförsäkringar AB-koncernen. För moderbolaget återfinns noten om risker och riskhantering bland moderbolagets finansiella rapporter.

Försäkringsrisk

Med försäkringsrisk (teckningsrisk) avses risken för förlust eller negativ förändring avseende försäkringsförpliktelsens värde till följd av felaktiga tariffer och antaganden om avsättning. Länsförsäkringar AB-koncernens försäkringsrisk innefattar skadeförsäkringsrisker samt liv- och sjukförsäkringsrisker som uppstår i försäkringsdotterbolagen.

- Med skadeförsäkringsrisk avses risken för förluster till följd av att skadekostnaden blir större än förväntat.
- Med livförsäkringsrisk avses risken för förluster vid försäkring av enskilda personers liv och hälsa.
- Med sjukförsäkringsrisk avses risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits.
- Med katastrofrisk avses risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar.

Risikexponering

Koncernens skadeförsäkringsrisk uppstår i Länsförsäkringar Sak-koncernen. Inom skadeförsäkringsrisk utgör premierisk den största delen följt av reserverisk. Katastrofrisk utgör en mindre exponering, där återförsäkringsskydd med relativt låga självbehåll begränsar katastrofriskexponeringen.

Exponeringen mot livförsäkringsrisker härrör främst från verksamheten i Länsförsäkringar Fondliv och till mindre del från Länsförsäkringar Grupplivförsäkringar och skadelivräntor inom Länsförsäkringar Sak. I Länsförsäkringar Fondlivs produktutbud finns två olika placeringsinriktningar. Dels fondförsäkringar som innebär att kunden själv väljer placeringsinriktning och risknivå och dels garantiförvaltning där bolaget ansvarar för placeringsinriktning och där en del av kundens sparande är garanterat. Fondförsäkringsverksamheten utgör cirka 98 procent av totalt förvaltad kapital.

Den dominerande livförsäkringsrisken i Länsförsäkringar AB-koncernen härrör från fondförsäkringsverksamheten och risken för att kunder väljer att flytta sitt försäkringskapital. Eftersom utvecklingen pekar mot mer eller mindre fullständig flytträtt kan såväl in- och utflyttar av kapital förväntas öka. En ökad rörlighet på arbetsmarknaden kan medföra en ökning av antalet tjänstepensioner med fribrev, där premieinbetalningarna upphör, vilket minskar försäkringskapitalet.

Länsförsäkringar AB-koncernens exponering för sjukförsäkringsrisk härrör från sjukvårdsförsäkring samt gruppsjuk- och gruppolycksfallsförsäkring i Länsförsäkringar Sak, och från sjuk- och premiebefrielseförsäkringar samt olycksfall- och sjukkapitalförsäkring i Länsförsäkringar Fondliv.

Koncernen har en låg exponering för katastrofrisker för egen räkning. Koncernen hanterar ett gemensamt återförsäkringsskydd för länsförsäkringsgruppen avseende storm- och naturkatastrofer där Länsförsäkringar Sak står viss risk för egen räkning. Det andra verksamhetsområdet där Länsförsäkringar Sak för egen räkning exponeras för viss katastrofrisk är inom den internationellt mottagna återförsäkringen.

Risikkoncentrationer

Länsförsäkringar AB-koncernen bedriver en diversifierad verksamhet inom sak-, liv- och sjukförsäkring. Marknaden för Länsförsäkringar ABs försäkringsdotterbolag är i huvudsak Sverige, men Agria har kontor och försäljning i Norden och Storbritannien.

Länsförsäkringar Sak-koncernen bedriver en väldiversifierad affär med bland annat djurförsäkring, sjukvårds-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, viss företagsförsäkring och internationell återförsäkring. Affären är indelad i 25 rapporteringsklasser som bidrar till en väldiversifierad verksamhet med få

och låga inslag av risikkoncentrationer inom skadeförsäkringsrisk. Affären inom dotterbolaget Agria består av djurförsäkring för sällskapsdjur (hund, katt och andra husdjur), häst samt lantbruksdjur och grödaförsäkring. Verksamheten bedrivs i Sverige, Norge, Danmark, Finland och Storbritannien samt från 2018 även i Frankrike. Verksamheten inom dotterbolaget Länsförsäkringar Gruppliv koncentreras till rena dödsfallsförsäkringar som är väl differentierade med försäkringsgrupper som representerar hela samhället. Länsförsäkringar Saks främsta risikkoncentrationer inom teckningsrisk utgörs av mottagen återförsäkring från Nordic Nuclear Insurers och från enskilda länsförsäkringsbolag. Länsförsäkringar Sak mottar återförsäkring från de enskilda bolagen i ett antal pooler för att direkt därefter retrocedera risken tillbaka till länsförsäkringsbolagen. Majoriteten av denna exponering avser trafikskador.

Länsförsäkringar Fondliv bedriver fondförsäkringsverksamhet och erbjuder pensionssparande och riskförsäkring i olika former som kan tecknas tillsammans med sparandeförsäkring. Länsförsäkringar Fondliv riktar sig i huvudsak till privatpersoner samt små- och medelstora företagare. Genom att samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter uppnås en geografisk fördelning över hela landet. Till följd av detta bedöms Länsförsäkringar Fondlivs enskilda koncentrationer av liv- och sjukförsäkringsrisker vara begränsade.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Återförsäkringsavtal med såväl interna återförsäkringsgivare inom länsförsäkringsgruppen som externa återförsäkringsgivare används för att skydda bolagen vid försäkringsskador. Andra faktorer som påverkar riskerna är produktsammansättning inklusive diversifiering, villkorsutformning, teckningslimer, riskurvalsregler och riskbesiktningar.

Risikkänslighet

Tabell 1 visar känsligheten i Länsförsäkringar AB-koncernens eget kapital för förändringar av driftskostnader och förändrade antaganden för skade-, liv- och sjukförsäkringar. Tabell 2 visar koncernens återförsäkringsskydd och självbehåll per skadehändelse. I tabell 2 visas hur de försäkringstekniska avsättningarna för skadeförsäkringsrisk fördelar sig på löptid.

Tabell 1. Känslighetsanalys försäkringsrisk

Mkr		Inverkan på resultat före skatt		Inverkan på eget kapital	
		2017	2016	2017	2016
Driftskostnad	10% ökning av administrativa driftskostnader i Länsförsäkringar Fondliv	-43	-40	-43	-40
Skadeförsäkring - premier	10% lägre premienivå	-253	-220	-197	-172
Skadeförsäkring - skador	10% ökad skadefrekvens eller högre genomsnittsskada	-159	-167	-124	-130
Skadeförsäkring - skadeinflation	1% högre skadeinflation årligen	-157	-186	-122	-145
Livförsäkring - livslängd	Det mest ogynnsamma av en höjning eller sänkning (i detta fall sänkning) av dödligheten med 10% per år	-5	-4	-5	-4
Livförsäkring - kundbeteende	Effekt på eget kapital av 10% momentan utflytt i Länsförsäkringar Fondliv	-98	-88	-98	-88
Sjukförsäkring - sjuklighet	10% ökad sjuklighet i Länsförsäkringar Fondliv	-37	-28	-37	-28

Tabell 2. Uppskattad skadekostnad före och efter återförsäkring för Länsförsäkringar Sak-koncernen, per skadeår

Mkr	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Summa
Vid slutet av skadeåret	1 024	913	1 003	1 059	1 109	1 179	1 104	-
Ett år senare	1 095	915	884	882	960	1 010	-	-
Två år senare	1 036	963	917	996	949	-	-	-
Tre år senare	1 038	924	939	917	-	-	-	-
Fyra år senare	997	935	893	-	-	-	-	-
Fem år senare	998	937	-	-	-	-	-	-
Sex år senare	1 003	-	-	-	-	-	-	-
Uppskattad skadekostnad	1 003	937	893	917	949	1 010	1 104	-
Ackumulerade skadeutbetalningar	901	811	803	779	804	710	666	-
Ersättningsreserv	103	126	90	138	145	300	437	1 339
Ersättningsreserv äldre årgångar	-	-	-	-	-	-	-	1 057
Ersättningsreserv för mottagen återförsäkring	-	-	-	-	-	-	-	9 348
Summa ersättningsreserv, brutto	-	-	-	-	-	-	-	11 744
Skadelivräntereserv, brutto	-	-	-	-	-	-	-	1 651
Skaderegleringsreserv, brutto	-	-	-	-	-	-	-	208
Avsättning för oreglerade skador, brutto	-	-	-	-	-	-	-	13 603
Ersättningsreserv, återförsäkrarens andel	-	-	-	-	-	-	-	8 935
Skadelivräntereserv, återförsäkrarens andel	-	-	-	-	-	-	-	1 414
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrarens andel	-	-	-	-	-	-	-	10 349
Avsättning för oreglerade skador, för egen räkning	-	-	-	-	-	-	-	3 254

För en närmare beskrivning av premie- och reservrisk, dödsfallsrisk, livsfallsrisk, invaliditets- och sjukrisk, driftskostnadsrisk, annullationsrisk samt katastrofrisk hänvisas till dotterbolagens årsredovisningar.

Marknadsrisker

Med marknadsrisk avses risken för förluster som direkt eller indirekt orsakas av ändringar, i nivå eller volatilitet, i marknadspriser för tillgångar, skulder och finansiella instrument inklusive förluster orsakade av brister i matchningen mellan tillgångar och skulder.

Risikexponering

Marknadsriskerna uppstår i Länsförsäkringar AB-koncernen genom placeringsbeslut om hur försäkringsföretagens och moderbolagets placeringsstillgångar förvaltas. Marknadsriskerna uppkommer även i viss utsträckning i bankkoncernens verksamhet i form av olikheter i räntebindningstider mellan tillgångar och skulder samt i form av pensionsrisk, som är risken för fluktuationer i marknadsvärdet av förmånsbestämda pensionsplaner. Denna risk utgör en mindre del av Länsförsäkringar AB-koncernens samlade marknadsrisker.

Marknadsriskerna i Länsförsäkringar AB-koncernens placeringsstillgångar för egen räkning är måttligt höga och består framförallt av innehaven i Länsförsäkringar Saks och moderbolagets placeringar i fastighetsrelaterade tillgångar och vissa andra placeringar inom Länsförsäkringar Sak. Det finns även en känslighet för marknadsriskerna genom att intjäningen i fondförsäkringsverksamheten och i Länsförsäkringar Fondförvaltnings verksamhet är känslig för utvecklingen av fondvärden som i stor utsträckning påverkas av aktieindex-utveckling. I det följande kvantifieras dock enbart de marknadsriskerna som uppkommer genom direkta exponeringar i koncernens tillgångar och skulder. Dessa redovisas i Rapport över finansiell ställning för koncernen ovan med tillhörande noter.

Risikkoncentrationer

Den dominerande delen av koncernens marknadsrisker finns i försäkringsdotterbolagets placeringsstillgångar. Marknadsriskerna finns även i mindre utsträckning i moderbolagets placeringsstillgångar och i Länsförsäkringar Bank-koncernen. De huvudsakliga tillgångsklasserna i portföljförvaltningen är räntebärande värdepapper, aktier, fastigheter och alternativa investe-

ringar. Koncentrationsrisken i marknadsriskerna bedöms i relation till övriga marknadsriskerna vara låg.

Dock kommer det, från gång till annan, att finnas enskilda investeringar som kan komma att utgöra en viss koncentration av marknadsrisken. De fastigheter som Länsförsäkringar AB-koncernen nyttjar på Tegelvägen i Stockholm kan betraktas som en riskkoncentration. Fastigheternas värde uppgick till 2 887 Mkr den 31 december 2017.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Försäkringstillgångar placeras i försäkringstagarnas bästa intresse och förvaltningen av bolagens egna tillgångar bedrivs i ägarnas, det vill säga ytterst de lokala länsförsäkringsbolagens kunders intresse. Detta ställer krav på tillräcklig kompetens och tydliga, strukturerade och dokumenterade processer där aktsamhet, riskspridning och läget på finansmarknaden beaktas.

Placeringar görs endast i tillgångar för vilka värdering kan göras på ett rättvisande sätt och vars risker kan identifieras, mätas, hanteras, övervakas och rapporteras. Placeringsstillgångar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad, som har betydande inslag av modellvärdering eller uppvisar bristande likviditet hålls på aktsamma nivåer. De huvudsakliga tillgångsklasserna är räntebärande värdepapper, aktier, alternativa investeringar och fastigheter och en stor del av innehaven ägs indirekt via fonder.

Den främsta riskreduceringstekniken som tillämpas vid förvaltningen av tillgångarna är diversifiering. Bolagets investeringar sprids på flera tillgångslag samt segment inom dessa vilket ger exponering mot olika riskfaktorer som reagerar på olika sätt på de finansiella marknadernas rörelser. Detta innebär att portföljen i sin helhet är mindre känslig för marknadsrörelser än dess beståndsdelar.

Försäkringsavtalen inom Garantiförvaltningen löper under lång tid och avsättningarna för Garantiförvaltningen blir därmed känsliga för ränteförändringar. Graden av matchning mellan tillgångarna och åtagandena tillsammans med prognoser för försäkringsrörelsens utveckling tas därför i beaktande och tillgångarna placeras med hänsyn till åtagandenas art och löptid.

Bankkoncernen har fastställt en gräns för högsta tillåtna ränterisk som är relativt låg jämfört med den normala totala ränterisken i hela koncernen. I första hand matchas räntebindningstider och i andra hand används räntederivat.

Användning av derivatinstrument

Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att reducera risker eller effektivisera förvaltningen. Varje ny derivatinstrumenttyp genomgår en godkännandeprocess innan den kan tas i bruk i förvaltningen. I samband med det säkerställs att det finns förståelse i berörda delar av organisationen för instrumentets egenskaper, att värdering, riskmätning och uppföljning fungerar tillfredsställande och att risker fångas på ett bra sätt.

I syfte att reducera ränterisk använder förvaltningen ränteterminer och ränteswappar. Med hjälp av dessa instrument kan portföljens förvaltning effektiviseras genom att räntekänsligheten kan minskas utan att de underliggande obligationerna säljs, och därigenom kan eventuella kuponger samt överavkastning behållas. Effekten av dessa derivatstrategier följs upp kontinuerligt genom att mäta portföljens ränteduration och räntekänslighet.

Vid behov av att tillfälligt reducera aktierisk använder förvaltningen aktieindexterminer. På det sättet skyddas portföljen mot stora prisfall på aktie- och aktiefondmarknaderna utan att de underliggande aktie- och aktiefondinnehaven behöver säljas, vilket effektiviserar portföljförvaltningen. Effekten av denna riskreduceringsstrategi mäts genom att aktieallokeringen (inklusive derivat) stäms av på daglig basis.

Förvaltningen använder sig regelbundet av derivatinstrument för att reducera valutarisken i portföljen. Detta möjliggör att förhålla sig till de fastställda limiterna för valutaexponering utan att för den delen avstå från att investera i önskvärda tillgångar som bär annan valutarisk än svenska kronan. Uppföljningen av valutaexponering (totalt och mot enskilda valutor) görs på daglig basis.

Riskkänslighet

Tabell 3. Känslighetsanalys marknadsrisk

Effekt på eget kapital, Mkr ¹⁾		2017	2016
Ränterisk tillgångar och skulder netto ²⁾	Det mest ogynnsamma av en höjning eller sänkning (i detta fall höjning) av nominella marknadsräntor med 100 bp	-56	-93
Kreditspreadrisk ³⁾	100 bp ökad kreditspread	-244	-209
Aktierisk	10% lägre aktiekurser inklusive hedgefonder	-257	-202
Fastighetsrisk	10% lägre fastighetspriser	-289	-272
Valutarisk	10% förändring i negativ riktning av alla utländska valutor mot SEK	-24	20

¹⁾ För försäkringsdotterbolagen visar tabellen effekten på resultatet före skatt av värdeförändringar i aktiekurser inklusive hedgefonder utländska valutor, förändrade kreditspreadar och marknadsräntor samt effekten på eget kapital av förändrade fastighetspriser. För Länsförsäkringar AB moderbolag redovisas effekter av förändrade kreditspreadar och prisseffekten av förändrade marknadsräntor i eget kapital. Effekten av förändrade fastighetspriser syns direkt i eget kapital i koncernen.

²⁾ Ränterisk avser både kassafödesrisk och prisrisk. Obligationsinnehav stressas inklusive upplupen ränta.

³⁾ Känsligheten för kreditspreadrisk i koncernens försäkringsbolag samt Länsförsäkringar AB moderbolag. Avseende kreditriskexponering i bankkoncernen hänvisas till tabell 7.

Ränterisk

I den räntebärande tillgångsportföljen finns ränterisk från säkerställda obligationer, statsobligationer, företagsobligationer, räntefonder och derivatinstrument. Ränterisk finns även inbyggd i försäkringssskulderna genom att avsättningarna diskonteras med en aktuell marknadsränta.

Kreditspreadrisk

Koncernen har exponering för kreditspreadrisk i svenska bostadsobligationer och genom innehav i främst globala och amerikanska Investment Grade och High Yield-fonder.

Tabell 5 visar att en övervägande del av de räntebärande placeringarna har en AAA-rating.

Aktierisk

Koncernen har aktieexponering mot främst svenska, europeiska och amerikanska aktier men även mot japanska aktier och tillväxtmarknadsaktier. Läns-

försäkringar Fondlivs exponering avseende de direktägda tillgångarna härrör från Garantiförvaltningen och fondandelar i handelslagret. Då cirka 82 procent av fondförsäkringskapitalet är exponerat för aktierisk är Länsförsäkringar Fondliv även exponerat för aktierisk i den framtida intjäningen.

Fastighetsrisk

Koncernens fastighetsrisk är till övervägande del ägandet av de kontorsfastigheter i Stockholm som koncernen nyttjar för sin verksamhet. Fastigheterna ägs till cirka 46 procent av moderbolaget och cirka 54 procent av Länsförsäkringar Sak och marknadsvärdet uppgår till 2 887 (2 721) Mkr.

Valutarisk

Koncernen har valutaexponering från försäkringsskulder och placerings-tillgångar i andra valutor och risken begränsas genom användning av valuta-derivat. Bank-koncernen är exponerad mot valutarisk genom upplåning. Den uppkomna risken hanteras med valuta och valutaräntederivat.

Tabell 4. Påverkan på resultat per 31 december av en förstärkning på 10% i valutakursen mot SEK i Länsförsäkringar AB-koncernen

Valuta	Resultatpåverkan före skatt, Mkr ¹⁾	
	2017	2016
CHF	-2	2
DKK	1	0
EUR	5	3
GBP	-6	2
HKD	-2	-1
KRW	-1	-2
NOK	-2	6
JPY	-6	0
USD	-11	12

¹⁾ Per 2017 avser valutaexponeringen direktägda innehav noterade i respektive valuta. Per 2016 ingår även till viss del indirekt exponering till exempel via genomlysning av fonder.

Kreditrisk i moderbolaget och försäkringsdotterbolagen

Med kreditrisk avses risken för förluster till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Moderbolaget och försäkringsdotterbolagen är exponerade för kreditrisk från motparter i finansiella derivat och avgiven återförsäkring samt från banktillgodohavanden och emittenter av värdepapper.

Riskexponering

Länsförsäkringar AB-koncernens exponering för kreditrisk uppstår främst genom användning av finansiella derivat i försäkringsdotterbolagens placeringsportföljer. Derivat köps för att effektivisera portföljförvaltningen i placeringsportföljerna samt för att skydda balansräkningen mot till exempel ränterisk, aktierisk och valutarisk och innebär att motparten, genom derivatkontraktet, åtar sig att kompensera för negativa resultat till följd av förändringar av exempelvis marknadsräntor, aktiepriser eller valutakurser. Vid marknadsförändringar kan det därmed uppstå en fordran på motparten. Motpartsrisken avser risken för förluster till följd av att motparten inte kan fullgöra sitt åtagande och att en del av fordran därmed inte betalas ut.

Försäkringsdotterbolagen är även exponerade för kreditrisk från återförsäkringsgivare. Försäkringsdotterbolagen tecknar återförsäkring för att de inte ska åta sig större egen ansvarighet än vad som följer av respektive dotterbolags försäkringstekniska riktlinjer och återförsäkringspolicy. Återförsäkrade risker blir istället återförsäkringsgivarnas ansvar. Dock finns risken att återförsäkringsgivaren inte kan fullgöra sitt åtagande, vilket i sådant fall återgår som ett ansvar för bolaget att fullgöra.

Länsförsäkringar ABs och försäkringsdotterbolagens innehav av obligationer och andra räntebärande värdepapper samt finansiella derivat per kreditkvalitetsnivå redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Moderbolagets och försäkringsdotterbolagens räntebärande värdepapper per kreditkvalitetsnivå

Mkr	2017	2016
Obligationer och andra räntebärande värdepapper¹⁾		
AAA - svenska staten	209	1 313
AAA - övriga	5 867	6 006
AA	77	130
A	149	291
BBB eller lägre	156	1 080
Rating saknas (NR)	89	347
Summa	6 546	9 168
Finansiella derivat²⁾ (exponering enligt marknadsvärden)		
AA	28	-18
A	7	18
Summa	35	-1

¹⁾ Per 2017 och 2016 avses marknadsvärde inklusive upplupen ränta. Per 2017 avses endast direktägda innehav. Per 2016 ingår även till viss del indirekt exponering till exempel via genomlysning av fonder.

²⁾ Inkluderar inte börsclearade derivat.

Därutöver har koncernen ställt säkerheter för obligationer, derivat, återköpsavtal och pantsatt värdepapper till ett sammanlagt värde om 5 602,2 Mkr per 31 december 2017. Kreditrisken från dessa bedöms som icke-materiell.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Kreditrisken som uppstår via motparter i finansiella derivat reduceras primärt genom diversifiering av de motparter som bolaget använder vid handel av finansiella derivat och hanteras dels genom limiter för derivatexponeringar per motpart dels genom att avtal upprättas med samtliga motparter avseende OTC-derivat. Avtalen reglerar fordringar i derivatkontrakten mellan kontraktsparterna, bland annat hur stora fordringar som tillåts, hur dessa regleras och med vilken frekvens. I praktiken innebär detta i flertalet fall att hämtande och ställande av säkerheter sker dagligen. Storleken på tillåten exponering beror på motpartens kreditvärdighet.

Kreditrisken från motparter i avgiven återförsäkring begränsas i första hand genom att välja motparter med god kreditvärdighet samt med limiter för maximal exponering mot respektive motpart.

Riskkänslighet

I tabell 6 redovisas summan av potentiella förluster för det fall att motparterna fallerar för dels finansiella derivat och kassabehållningar, dels återförsäkringsgivare.

Tabell 6. Förväntad förlust per kreditkvalitetsnivå vid motpartsfallissemang

Förväntad förlust vid fallissemang, %	2017	2016
Derivat och bankkonto		
- AA	4	1
- A	93	97
<BBB	3	2
Återförsäkring		
- Länsförsäkringsbolagen	63	60
- AA	21	22
- A	13	15
<BBB	3	3

Kreditrisk i Länsförsäkringar Bank-koncernen

Kreditrisk definieras som risken för förlust till följd av att en motpart inte förmår fullgöra sina åtaganden gentemot enheter inom konsoliderad situation och att eventuella säkerheter inte täcker kapitalfordran. Kreditrisk i utlåningsverksamheten avser enbart bankkoncernen. Utlåningsverksamheten

i bankkoncernen avser enbart låntagare inom Sverige och består huvudsakligen av bolån, utlåning till lantbrukare och avbetalnings- och leasingverksamhet. Den absolut övervägande delen av bankkoncernens utlåning består av utlåning till bostäder i form av småhus och bostadsrätter. Bottenlån med belåningsgrad upp till 75 procent av marknadsvärdet vid beviljningstillfället utgör den största andelen bolån. Utlåning sker via de 23 länsförsäkringsbolagen, vilket ger en lokal förankring med närhet till kunden. Låg belåningsgrad kombinerat med god geografisk spridning och lokal förankring är grundpelare i att utlåningsportföljen håller en hög kreditkvalitet.

Bankverksamheten har en balanserad och konsekvent kreditgivning med ett utvecklat systemstöd. Bankverksamhetens kreditgivning ska uppnå en god och homogen kreditkvalitet. Maximalt tillåten belåning för olika typer av krediter och limiter för de lokala länsförsäkringsbolagens kreditgivning fastslås i bankstyrelsens riktlinjer. Bankverksamheten har höga krav på kundurvalet och kundernas återbetalningsförmåga.

Länsförsäkringsbolagen täcker vid reserveringstillfället 80 procent av reserveringsbehovet genom avräkning mot upparbetad förmedlingersättning.

Bankkoncernen beräknar samtliga hushållsexponeringar enligt den avancerade interna riskklassificeringsmetoden (IRK), vilket motsvarar den övervägande delen av bankkoncernens utlåningsportfölj. Detta innebär att en stor del av kreditriskexponeringen beräknas via en metod som har till syfte att identifiera och klassificera risken hos varje enskild motpart. Fördelningen av bankkoncernens utlåning visas i tabell 9.

Tabell 7. Bankkoncernens kreditriskexponering

Kreditriskexponering, Mkr	2017-12-31	2016-12-31
<i>Kreditriskexponering auseende poster som redovisas i balansräkningen</i>		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanken	17	22
Belåningsbara statsskuldförbindelser mm	10 531	7 867
Utlåning till kreditinstitut	265	280
<i>varav säkerhet i repor</i>	-	-
Utlåning till allmänheten	261 444	226 705
<i>varav säkerhet i fastighet och bostadsrätt</i>	231 362	200 058
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	35 718	32 810
Derivatinstrument	5 125	6 217
Övriga tillgångar	547	505
<i>Kreditriskexponering auseende poster inom linjen</i>		
Garantier	34	39
Lånelöften och andra kreditåtaganden	21 979	19 366
Totalt	335 660	293 811

Tabell 8. Kreditkvaliteten i bankkoncernens innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Kassa och tillgodohavanden hos Riksbanken	17	22
Belåningsbara statsskuldförbindelser mm	10 531	7 794
AAA	10 081	7 215
AA+	450	579
Utlåning till kreditinstitut	265	280
AA	52	5
A	213	275
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	35 718	32 422
AAA	35 718	32 422
Derivat¹⁾	1 276	1 481
AA	1 122	1 243
A	154	238

¹⁾ Avser derivat tillsammans med ställda säkerheter per motpart och legal enhet inom bankkoncernen som resulterar i en positiv exponering. Exponering enligt marknadsvärde.

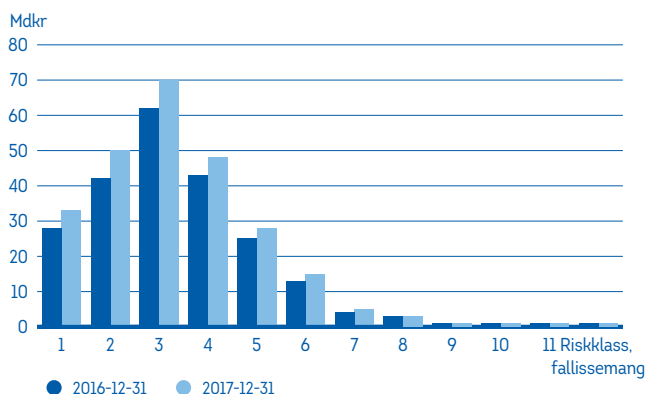
Bankkoncernens kreditportfölj består till största delen av bolån till privatpersoner och i övrigt primärt av andra lån till privatpersoner och lantbrukare och bedöms inte innehålla några avsevärda koncentrationsrisker.

Tabell 9. Bankkoncernens utlåning, segmentsfördelad

Lånefordringar, Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Bolån	198 068	168 928
Lantbruksutlåning	26 823	25 261
Blancolån	8 581	7 937
Leasing	7 319	6 727
Avbetalning	9 362	7 582
Flerbostadshus	7 760	7 897
Industriefastighet	754	712
Övrigt	3 045	1 911
Utlåning till allmänheten, brutto	261 712	226 955
Reserveringar	-268	-250
Totalt	261 444	226 705

I Figur 3 presenteras koncernens kreditexponering fördelad över riskklasser. Resultatet visar en exponeringsfördelning där 79 (78) procent återfinns i de bästa riskklasserna 1-4. Exponeringen ökar framför allt i de lägsta riskklasserna 1-4. Sammantaget visar detta att fördelningen av exponeringen 2017-12-31 förskjutits något mot de lägre riskklasserna jämfört med föregående år, vilket innebär en förbättrad kreditkvalité.

Figur 3. Kreditexponering fördelad över riskklasser

Utöver kreditexponeringen presenterad ovan ingår 5 514 (4 865) Mkr i utlåningen till allmänheten brutto som inte är IRK-klassad, vilket inkluderar ett tidsbegränsat undantag som avser exponering inom ett kundsegment hos Wasa Kredit.

Det genomsnittliga kreditengagemanget för varje låntagare är lågt och förhållandet mellan låneportföljen och värdet av underliggande tillgångar uttryckt som viktad genomsnittlig belåningsgrad, LTV (Loan To Value), uppgick till 60 (61) procent. I Länsförsäkringar Hypotek kvalificerar sig i princip all utlåning för att ingå i den säkerställda verksamheten som regleras av lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

Tabell 10. Bankkoncernens osäkra lånefordringar

Osäkra lånefordringar produktfördelade, Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Lantbruksutlåning	8	16
Blancolån	164	132
Leasing	70	58
Avbetalning	34	32
Övrigt	2	1
Totalt	278	240

Tabell 11. Bankkoncernens oreglerade lånefordringar som inte ingår i osäkra fordringar

Oreglerade fordringar som inte ingår i osäkra lånefordringar, Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Fordringar förfallna 1-39 dagar	414	276
Fordringar förfallna 40-60 dagar	8	4
Totalt	423	280

En lånefordran anses vara osäker om den har en oreglerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten på andra grunder inte kan leva upp till sitt åtagande. Lånefordran anses vara osäker till den del den inte täcks av säkerhet med fullgott värde. En oreglerad lånefordran har en oreglerad förfallen betalning som är mer än 9 dagar och upp till 60 dagar. Analysen avser i sin helhet utlåning till allmänheten. Bankkoncernens individuella nedskrivningar görs för krediter som faller alternativt för krediter där en individuell bedömning påvisat ett nedskrivningsbehov. Huvudregeln är att när en förlust konstateras på kredit/kredittagare ska den konstaterade förlusten i möjligaste mån mötas av en individuell nedskrivning på krediten/kredittagaren. Individuellt nedskrivningsbehov beslutas av central kreditkommitté och/eller kreditchef och baseras på en individuell bedömning av förväntad förlust.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Med likviditetsrisk avses risken att egna betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel.

Riskexponering

För koncernens försäkringsdotterbolag skulle bristen på likviditet kunna leda till att bolagen inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot kunderna. Affärsverksamheten i försäkringsbolagen bygger på att premier betalas i förväg och att de ska förvaltas till dess att en försäkringsersättning ska utbetalas. Bankkoncernens kassaflöden kännetecknas av små flöden då kunderna primärt är hushållskunder tillsammans med väl kända större flöden i finansieringsverksamheten.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Utgångspunkten för hanteringen av likviditetsrisk är att den sker i respektive dotterbolag respektive i moderbolaget, snarare än på gruppnivå. Verksamhetens natur skiljer sig mellan bank och försäkring, och det finns legala restriktioner för omfattningen av interna lån. Likviditetsrisk är i praktiken primärt en fråga för Länsförsäkringar Bank-koncernen.

Länsförsäkringar Saks likviditetsrisker är små då premierna tas in i förväg och större enskilda skador och utbetalningar utöver de normala kassaflödena är kända långt innan de förfaller.

Länsförsäkringar Fondlivs likviditet är relativt stabil då fondandelar avyttras i takt med att utbetalningar till försäkringstagare sker. Företagets likviditet påverkas främst av fondbyten och kostnader vid försäljning. Likviditetsrisken hanteras genom att löpande anpassa behovet av kassa och överskottslikviditet utifrån upprättade likvidprognoser för betalning av värdepappersaffärer och försäkringsersättningar samt övriga förekommande in- och utbetalningar, såsom premier och driftskostnader. Majoriteten av fonderna i handelslagret är likvida på kort sikt och köp för den försäkrades räkning genomförs först efter erhållen likvid för säljtransaktionen.

Länsförsäkringar Bank-koncernen har låg risktolerans för likviditetsrisk och bedriver en aktiv hantering av likviditetsrisker för att säkerställa att koncernens åtaganden kan fullgöras under både normala och stressade marknadsförhållanden. En god spridning av finansieringskällor eftersträvas. Likviditeten planeras kontinuerligt och en betryggande likviditetsreserv säkerställer att tillräcklig likviditet alltid finns tillgänglig. Likviditetsreserven är placerad i värdepapper med mycket hög kreditkvalitet där den absoluta huvuddelen är belåningsbar hos Riksbanken och i förekommande fall i ECB eller Federal Reserve. Sammantaget medför detta att reserven snabbt kan omsättas till likvida medel. Per 31 december 2017 uppgick likviditetsreserven till 48,1 (41,6) Mdkr och bestod till 58 (61) procent av svenska säkerställda obligationer.

Länsförsäkringar Bank-koncernens upplåning sker på ett sätt som skapar en sund förfallostruktur och undviker förfallokoncentrationer. Arbetet med refinansieringen bygger på en bred diversifiering av investerare och marknader.

Diversifiering uppnås bland annat genom proaktivt arbete med att skapa långsiktiga investerarelationer. Då majoriteten av bank-koncernens tillgångar utgörs av svenska bolån sker upplåningen primärt med säkerställda obligationer, men även senior skuld och korta certifikatprogram används. Refinansieringen sker främst i marknaderna för SEK, EUR, CHF och NOK. Bankkoncernen strävar efter att regelbundet emittera i dessa marknader för att långsiktigt skapa förtroende på de internationella kapitalmarknaderna.

Moderbolagets likviditet påverkas främst av utdelningar och koncernbidrag från dotterbolagen, eventuella behov av tillskott till dotterbolagen,

utdelning till ägarna och räntebetalningar avseende emitterade obligationer. För likviditetsbehov håller moderbolaget likvida medel som vid utgången av året uppgick till 254 (251) Mkr.

Under 2012 etablerade Länsförsäkringar AB ett svenskt MTM-program med en låneram om 2 500 Mkr. MTM-programmet ger företaget möjlighet att emittera obligationer i EUR och SEK med löpande och fast ränta på kapitalmarknaden. Per 9 oktober 2017 är Länsförsäkringar ABs obligationslån om 1 700 Mkr återbetalda och Medium Term Note-programmet förfallet. Lånet refinansierades inte och per 31 december 2017 fanns inga utestående obligationer emitterade inom programmet.

Tabell 12. Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden

Tabellen visar de faktiska kassaflöden som kommer att ske under respektive period, baserat på de återstående kontraktuella förfallotiderna. Beloppen som presenteras i förfallotider är odiskonterade kassaflöden.

Mkr	2017					2016				
	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt
Tillgångar										
Utlåning till allmänheten	5 205	8 664	28 843	218 732	261 444	2 558	5 539	12 406	206 773	227 275
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	3 226	8 057	26 097	2 068	39 447	2 054	7 171	29 296	618	39 139
Belåningsbara statsskuldförbindelser	5 206	295	4 149	200	9 850	1 700	2 475	2 005	1 100	7 279
Övriga tillgångar	7 989	-	-	-	7 989	9 518	-	-	-	9 518
Skulder										
Efterställda skulder	-	-	-	2 600	2 600	-	-	2 600	-	2 600
Försäkringstekniska avsättningar ²⁾	1 476	2 994	4 361	10 072	18 903	1 444	2 799	4 523	9 990	18 757
Emitterade värdepapper	3 266	18 103	123 501	38 890	183 760	3 177	17 777	107 985	27 959	156 898
Inlåning från allmänheten	93 264	4 404	525	0	98 197	82 341	8 223	643	1	91 207
Skulder till kreditinstitut	3 996	-	-	-	3 996	3 925	-	-	-	3 925
Övriga skulder	7 265	-	-	-	7 265	1 949	296	71	-	2 316
Summa kassaflöden, netto	-87 641	-8 485	-69 302	169 438	4 010	-77 006	-13 910	-72 117	170 542	7 509
Beviljade men inte utbetalda lån	17 721	-	-	-	17 721	15 531	-	-	-	15 531
Derivat, in- och utflöden, netto	27	4	15	19	65	26	-55	14	20	5
Summa kassaflöden för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden	-69 894	-8 481	-69 287	169 457	21 795	-61 450	-13 965	-72 103	170 562	23 045

¹⁾I Obligationer och andra räntebärande värdepapper i rapport över finansiell ställning ingår räntefonder, dessa har inga kontraktuella förfallotider och de har exkluderats i tabellen.

²⁾Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring.

Operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller fallerade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system och externa händelser inbegripet legala risker och compliancerisker.

Risikexponering

Länsförsäkringar AB indelar de operativa riskerna i produkt- och processrisker, personrisker, säkerhetsrisker, IT-risker, legala risker, compliancerisker och modellrisker.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Arbetet med operativ risk baseras på en koncerngemensam metodik som omfattar affärskritiska processer och nyckelkontroller likväl som inrapporterade incidenter och verksamhetens egna självutvärderingar av operativ risk. Alla anställda ansvarar för en aktiv hantering av operativa risker inom respektive verksamhetsområde. Det är den avdelning som tar risken som äger risken. Detta innebär att den dagliga hanteringen av operativa risker främst sker i affärsverksamheten. Minimering av riskerna sker genom aktivt förebyggande arbete och med en medvetenhet om operativa risker i varje beslutssituation.

I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering. Affärskritiska processer och risker i dessa har kartlagts och dokumenterats. Kontroller av

processrisker genomförs kvartalsvis och rapporteras till respektive bolagsstyrelse. Analyser av operativ risk genomförs årligen. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp kvartalsvis på ledningsnivå.

Länsförsäkringar AB-koncernen har en process för godkännande av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer, IT-system samt vid större förändringar i verksamhet och organisation. Syftet med godkännandeprocessen är att uppnå en effektiv och ändamålsenlig hantering av risker som kan uppstå i samband med förändringsarbete, att tillse att gällande regelverk efterlevs samt att kundnytta uppnås. Vidare tillämpar organisationen en särskild process vid godkännande av nya placeringstillgångar som syftar till att belysa och omhänderta potentiella risker inför investering i ett nytt tillgångsslag, instrumenttyp eller fond.

Koncernens kontinuitetshantering handlar om att upprätta beredskaps-, kontinuitets- och återställningsplaner för hantering av incidenter före, under och efter det att en kris inträffat. Det övergripande målet för säkerhetsarbetet är att skydda organisationens tillgångar mot alla typer av hot - interna eller externa, avsiktliga eller oavsiktliga. Säkerhetsarbetet bedrivs enligt standarderna för informationssäkerhet SS-ISO/IEC 27001:2014 och 27002:2014 samt den normerande standarden inom kontinuitetshantering SS-ISO/IEC 22301.

Bolagen i Länsförsäkringar AB-koncernen kan från tid till annan lägga ut delar av verksamheten till uppdragstagare utanför bolaget exempelvis för att effektivisera verksamheten. För att behålla god kontroll uppmärksammar bolagens riktlinjer till exempel beställarkompetens hos bolagen, lämplighetsprövning, konsekvensanalys och beredningsplaner.

Riskkänslighet

I koncernen och i dotterbolagen genomförs regelbundna övningar för att säkerställa att varje bolag har en god förmåga att hantera krisituationer. Övningar och tester omfattar såväl manuella beredningsrutiner som automatiserat IT-stöd. Skrivbordstester och tekniska tester av applikationer och förvaltningsobjekt genomförs årligen. Större krisledningsövningar genomförs minst vart tredje år. Under året har skrivbordstester och tekniktester för applikationer och förvaltningsobjekt utförts enligt plan. Resultatet av testerna visar på att bolagen har en god förmåga och beredskap att hantera uppkomna kriser.

Övriga materiella risker

Utöver ovan nämnda risker är Länsförsäkringar AB-koncernen även exponerad mot affärsrisker, emerging risks, klimatrisker och grupprisker.

- Med affärsrisk avses risken för vikande intjäning, ökade kostnader eller minskat förtroende från kunder eller övriga intressenter.
- Med emerging risks avses nya eller förändrade företeelser, situationer eller trender som kan komma att väsentligen påverka bolagets finansiella situation, marknadsposition eller varumärke i negativ riktning inom bolagets affärsplaneringshorisont.
- Med klimatrisk avses risker till följd av direkta och indirekta konsekvenser av klimatförändringar, såsom ökad global medeltemperatur, fler inslag av extremväder och gradvis höjda havsnivåer.
- Med grupprisker avses sådana risker som följer av den komplexitet som det innebär att bedriva både bankrörelse och liv- och sakförsäkringsverksamhet inom samma koncern.

Risikexponering

Länsförsäkringar AB-koncernens exponering för affärsrisker följer av beslutade affärsstrategier där affärsplaneringsprocessen och återkoppling från affärsriskanalyser utgör ett viktigt instrument för att hantera utmaningar kopplade till att på koncern-nivå få dotterbolagens strategier och mål att överensstämma med varandra. Genom den starka varumärkeskoppling som finns mellan bolagen i koncernen kan minskat förtroende för något av bolagen medföra en ryktesrisk som skadar varumärket och därmed övriga bolag i Länsförsäkringar AB-koncernen men även hela Länsförsäkringsgruppen.

Exponeringen för grupprisker uppstår genom att koncernen bedriver både försäkrings- och bankverksamhet som omfattas av olika regelverk. Att samtidigt verka under regler för finansiella konglomerat, kapitaltäckningsregler för banker (CRR/CRDIV) och regler för försäkringsbolag (Solvens II) ger ökade kostnader och kan påverka Länsförsäkringar AB-koncernens konkurrenskraft relativt konkurrenter som inte har motsvarande koncernupplägg.

Klimatrisk kan direkt eller indirekt öka övriga risker, bland annat försäkrings-, marknads- eller varumärkesrisken. Den globala uppvärmningen med extrema väderhändelser som stormar, skyfall, översvämningar och torka kan öka försäkringskostnaderna. Länsförsäkringar AB investerar i bolag över hela världen via egen förvaltning och via externt förvaltade fonder och mandat och det finns en marknadsrisk och en affärsrisk för Länsförsäkringar AB om dessa bolag kan kopplas till kränkning av såväl mänskliga rättigheter som korruption och miljökonventioner.

Till följd av ändrade omvärldsförutsättningar eller interna omständigheter kan nya risker, emerging risks, uppstå över tid. Det kan antingen vara en helt ny företeelse som utgör en ny risk eller en risk som ändrar karaktär och därför bör hanteras på ett nytt sätt men det kan även vara en risk som tidigare bedömts vara immateriell som utvecklas till att bli materiell. Exempel kan vara uppkomsten av nya ekonomier, teknologisk utveckling och samhällspolitiska förändringar etc.

Riskhantering och riskreduceringstekniker

Affärsrisker hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut inför strategiska vägval om inriktning av verksamheten. Affärsriskanalyser genomförs i den årliga affärsplaneringsprocessen men kan även ske däremellan om behov uppstår på grund av omvärldsförändringar eller i samband med affärsbeslut. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Grupprisker identifieras och hanteras i det löpande riskhanteringsarbetet men även i Länsförsäkringar AB-koncernens årliga egna risk- och solvensanalys ERSA och i arbetet med koncernens återhämtningsplan. Kontinuerlig bevakning av regelverkens utveckling och effektiva processer för identifiering, mätning och rapportering av risker är viktiga verktyg för att hålla gruppriskerna på en låg nivå.

Klimatrisker belyses i samband med den gemensamma, årliga strategi- och affärsplaneringsprocessen och begränsas genom ett proaktivt arbete. För att minska risken använder koncernen en extern etikonsultfirma som genomlyser alla noterade aktie- och kreditobligationer i investeringsportföljerna utifrån internationella konventioner, inklusive mänskliga rättigheter, och har sedan 2016 minskat risken i sina investeringar genom avyttring av ett stort antal kolbolag. För att minska försäkringskostnader som orsakas av klimatrisk arbetar Länsförsäkringar aktivt med skadeförebyggande arbete.

Emerging risks identifieras och hanteras i det löpande riskhanteringsarbetet och i Länsförsäkringar AB-koncernens årliga egna risk- och solvensanalys ERSA samt i den interna kapital- och likviditetsutvärderingen IKLU för den konsoliderade situationen. Riskens materialitet får avgöra om risken ska åtgärdas och riskens natur får avgöra lämpligt tillvägagångssätt.

KAPITALHANTERING

Det är av central betydelse att kapitalet är av tillräcklig storlek i Länsförsäkringar AB-koncernen och dess skilda tillståndspliktiga verksamheter, i förhållande till storleken på koncernens risker, regulativa kapitalkrav och vad koncernens intressenter förväntar sig.

Mål och riktlinjer

Affärsverksamheterna inom de företag som konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen bedrivs i vinstsyfte så att Länsförsäkringar AB kan lämna avkastning genom värdetillväxt och utdelning till ägarna. Kapital som inte behövs för den verksamhet som länsförsäkringsbolagen ger koncernen i uppdrag att bedriva ska över tiden lämnas som utdelning under förutsättning att kreditbetyget A för koncernens kreditvärderade enheter kan försvaras.

Länsförsäkringar Liv är ett dotterbolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer och inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Därför gäller delvis specifika överväganden för det bolagets kapitalhantering, vilket beskrivs i Länsförsäkringar Livs årsredovisning.

Kvantitativa kapitalmål sätts såväl på koncernnivå som för respektive dotterbolagskoncern och legal enhet. Kapitalmålen beslutas årligen av respektive styrelse. För Länsförsäkringar AB-koncernen och dess försäkringsbolag uttrycks kapitalmålet så att kapitalkvoten ska ligga på en viss nivå men med en tolerans nedåt till en gräns för acceptabel kapitalisering. Gränsen ligger tydligt över det regulativa kravet. Med kapitalkvot avses kapitalbas dividerat med solvenskapitalkrav, såsom de begreppen definieras enligt försäkringsrörelselagen. På nivån för Länsförsäkringar AB-koncernen sätts kapitalmålet baserat även på de bidrag till kapitalbas och kapitalkrav som verksamheten inom Länsförsäkringar Bank med dotterbolag medför. I slutet av året beslutades en ändring av kapitalmålet för Länsförsäkringar AB-koncernen så att det omfattar total kapitalbas och totalt kapitalkrav, snarare än som tidigare enbart kärnprimärkapital och de kapitalkrav som måste täckas med sådant kapital.

Länsförsäkringar AB-koncernen tillämpar gemensamma riktlinjer för ekonomi- och kapitalstyrning som gäller gemensamt för koncernens bolag.

Process

Koncernens kapitalplanering genomförs en gång per år och är integrerad med affärsplaneringen. Planerna omfattar innevarande år och tre framtida år och arbetas fram under hösten. I processen analyseras storleken på kapitalbehovet och tillgången på kapital utifrån prognoser för försäljning och lönsamhet.

Målet med koncernens kapitalplanering är att säkerställa att kapitalbasen är tillräcklig för att bära de risker som följer av realiserandet av affärsplanen, i varje dotterbolag och på koncernnivå. Analysen tar sin utgångspunkt i arbetet med affärsplanen och dess så kallade basscenario men inkluderar även ett krävande men realistiskt negativt scenario och stresstester. Genom utförandet av analyser av gemensamma scenarier och stresstester kan hela Länsförsäkringar AB-koncernens kapitalsituation belysas. Därtill genomförs i koncernens försäkringsföretag och i bankverksamheten enhetspecifika stresstester för att ge kompletterande underlag om varje dotterbolags kapitalsituation. Analysen ska genomföras på ett sådant sätt att styrelse och ledning i respektive dotterbolag – och för koncernen, styrelsen i moderbolaget – får en ökad gemensam förståelse för frågor om kapitalstruktur, kapitalbehov och beredskap för att reducera risker eller anskaffa nytt kapital.

Kapitalplaneringen utmynnar bland annat i prognoser för resultat- och balansräkningar på koncernnivå och dotterbolagsnivå och för kapitalsituation i förhållande till regulatoriska krav. Kapitalallokeras internt inom koncernen baserat på planer för affärsverksamheten och prognoser för riskbaserat kapitalbehov. Processen skapar också en plan för utdelningar och tillskott inom koncernen liksom en plan för kapitaltransaktioner mellan moderbolaget och dess ägare respektive emissioner av kapitalinstrument till externa investerare.

Efter att kapitalplaneringen har dokumenterats och beslutats av respektive dotterbolagsstyrelse för sitt bolag, och av moderbolagets styrelse för koncernen, följs planerna upp löpande under året i kvartalsrapportering. Vid behov uppdateras planer under löpande verksamhetsår.

Kapitalsituation under gruppens regler

Länsförsäkringar AB-koncernen och dess enheter lyder under regulatoriska krav på minsta tillåtna kapital enligt regler för banker, regler för försäkringsföretag och regler för finansiella konglomerat. Som holdingbolag för verksamheter både inom banksektorn och inom försäkringssektorn – ett så kallat blandat finansiellt holdingbolag – omfattas Länsförsäkringar AB tillsammans med tillståndspliktiga dotterbolag av nämnda regler om minsta tillåtna kapital i grupper.

Reglerna om kapitalkrav i finansiella konglomerat och reglerna om kapitalkrav för grupper på försäkringsområdet bygger på en gemensam ansats som kan sägas vara anpassade till en finansiell grupp med verksamhet inom både bank och försäkring. De båda regelverken innebär att den samlade kapitalbasen i gruppen ska täcka summan av kapitalkrav för bankverksamheten och kapitalkrav för försäkringsverksamheten. Samtliga företag i Länsförsäkringar AB-koncernen, det vill säga, även Länsförsäkringar Liv, ingår i den grupp som dessa regelverk definierar.

Reglerna om kapitalkrav för grupper inom banksektorn innebär huvudsakligen att värdet av aktier i företag i försäkringssektorn ska dras av från kapitalbasen och att det kvarstående nettot ska täcka kapitalkraven för bankverksamheten. De reglerna kan sägas bortse från de kapitalöverskott som finns i gruppens försäkringsföretag. I den grupp som bildas enligt reglerna för grupper inom banksektorn ingår sålunda Länsförsäkringar Bank med dotterbolag tillsammans med moderbolaget Länsförsäkringar AB, men försäkringsbolagen i Länsförsäkringar AB-koncernen ingår inte.

Kapitalsituation enligt regler om finansiella konglomerat och regler om grupper inom försäkring

Enligt reglerna för finansiella konglomerat betraktas försäkringssektorn som den största sektorn inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Med ledning av uppgifter om balansomslutning och kapitalkrav beräknas ett måttal som visar att försäkringssektorn med viss marginal är större än banksektorn, vilket har betydelse för hur kapitalkrav på gruppnivå för moderbolagets verksamhet beräknas.

Kapitalbas och kapitalkrav beräknas, både för finansiella konglomerat och för grupper inom försäkring, med ledning av reglerna i respektive sektor, banksektorn och försäkringssektorn.

Beräkningen av kapitalkrav innebär att ett aggregat kapitalkrav beräknas för den del av Länsförsäkringar AB-koncernens försäkringsverksamhet som konsolideras, det vill säga för Länsförsäkringar Sak-koncernens bolag, Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar AB. Kapitalkravet för bolagen i Länsförsäkringar Bank-koncernen adderas. För banksektorn tillämpas det mest krävande av å ena sidan reglerna om kapitalkrav baserade på Basel III och å andra sidan övergångsregler från Basel I. Även kapitalkravet för Länsförsäkringar Liv adderas. Länsförsäkringar Liv, som bedrivs under ömsesidiga principer, tas med i beräkningarna enligt avräknings- och sammanläggningsmetoden, med Finansinspektionens medgivande. Länsförsäkringar Livs kapitalöverskott inräknas inte i kapitalöverskottet på gruppnivå; endast så stor del av bolagets kapitalbas som svarar mot dess kapitalkrav tas med i beräkningen av kapitalbas på gruppnivå.

Reglerna om kapitalbas i finansiella konglomerat och om grupper inom försäkring anger att det ska prövas om det finns några legala eller praktiska hinder för att ett kapitalöverskott i en enhet ska kunna överföras till en annan enhet i gruppen. Om så är fallet ska ett avdrag göras från gruppkapitalbasen i den utsträckning som överskott inte kan överföras. För grupper inom försäkring är den prövningen begränsad till att avse överförbarhet från gruppens försäkringsföretag.

I samband med att övergångsreglerna för kapitalkrav i bankverksamheten upphörde från den 1 januari 2018 har en omtolknin gjorts av regler för beräkningar av kapitalkrav för finansiella konglomerat och för grupper enligt försäkringsregler. I de beräkningarna behandlas nu pelare 2-krav för bankverksamheten som kapitalkrav. I tidigare beräkningar enligt regler om finansiella konglomerat betraktades pelare 2-krav endast som hinder för överförbarhet av kapital mellan legala enheter. Så länge som övergångsreglerna för kapitalkrav i bankverksamhet gällde hade det en mer begränsad betydelse.

Resultatet av beräkningarna enligt reglerna om finansiella konglomerat och reglerna om grupper inom försäkring redovisas i tabell 13.

Tabell 13. Finansiellt konglomerat och Grupp enligt försäkringsregler:

Solvenssituation år 2017		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Kapitalbas före avdrag för ej överförbara överskott	44 308	40 880
därav inräknad kapitalbas från Länsförsäkringar Liv	12 168	11 433
Avdrag, ej överförbara överskott i andra försäkringsdotterbolag än Länsförsäkringar Liv	-136	-278
Kapitalbas, grupp enligt försäkringsregler	44 172	40 602
Avdrag, ej överförbara överskott i andra bolag än försäkringsdotterbolag	-	-249
Kapitalbas, finansiellt konglomerat	44 172	40 352
Kapitalkrav	33 441	30 121
därav kapitalkrav Länsförsäkringar Liv	12 168	11 433
Kapitalöverskott, grupp enligt försäkringsregler	10 731	10 480
Kapitalöverskott, finansiellt konglomerat	10 731	10 231

Avdrag för ej överförbara överskott avser att förekomsten av relativt stora säkerhetsreserver i Länsförsäkringar Sak och Agria hindrar att allt överskott i de företagen överförs.

Kapitalsituationen har stärkts något under året. Intjäning och ökat bidrag till kapitalbasen av omvärdering av försäkringstekniska avsättningar i fondförsäkring har mer än väl motsvarat ökade kapitalkrav från ökade affärsvolymmer.

Kapitalsituation enligt gruppregler på bankområdet

Reglerna om rapportering av kapitalsituation i bankgrupper innebär att Länsförsäkringar Bank-koncernen ska konsolideras med Länsförsäkringar AB och kapitalsituationen ska prövas för den sammansatta finansiella gruppen (benämnd "konsoliderad situation" i tabell 14).

Kapitalkraven på gruppnivå ska uppfyllas såväl enligt de EU-regler som har infört Basel III-reglerna och enligt övergångsregler från Basel I.

Efter europeiska bankmyndighetens publicering av ett svar på en inkommen tolkningsfråga i november 2017 har en omtolkning gjorts vid beräkning av kapitalbasen för konsoliderad situation enligt gruppreglerna för bankverksamhet. Omtolkningen innebär att Länsförsäkringar Banks externt emitterade kapitalbasinstrument inte kan inkluderas fullt ut i kapitalbasen, utan endast med den andel kapital som behövs för att täcka Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolags kapitalkrav. Därmed uppgick medräkningsbart primärkapital till 944 (1 200) Mkr och medräkningsbart supplementärkapital till 2 163 (2 592) Mkr per 31 december 2017.

I tabell 14 visas kapitaltäckningen på gruppnivå för Länsförsäkringar Bank-koncernen konsoliderad med Länsförsäkringar AB.

Tabell 14. Kapitaltäckning Länsförsäkringar Bank konsoliderad situation

Mkr	Konsoliderad situation 2017	Konsoliderad situation 2016
Kärnprimärkapital	14 992	12 617
Primärkapital	15 936	13 817
Kapitalbas	18 100	16 409
Riskexponeringsbelopp	64 379	59 513
Kärnprimärkapitalrelation, %	23,3	21,2
Primärkapitalrelation, %	24,8	23,2
Kapitaltäckningsgrad, %	28,1	27,6
<i>Övergångsregler från Basel I</i>		
Kapitalbas enligt övergångsregler	18 544	16 802
Kapitalkrav enligt övergångsregler	12 880	11 254
Överskott enligt övergångsregler	5 663	5 548

Kapitalsituationen för Länsförsäkringar Bank i konsoliderad situation har stärkts under året.

Not 3	Resultat per rörelsesegment
--------------	------------------------------------

2017	Sakförsäkring	Fond-försäkring	Bank	Moderbolag	Elimineringar och justeringar	Totalt
Premier efter avgiven återförsäkring	5 623	198	-	-	-20	5 802
Räntenetto	-	-	3 996	-	-3	3 994
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	-	10 177	-	-	-	10 177
Utdelningar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	-	6	-	-	-	6
Kapitalavkastning, netto	26	164	-7	1 875	-1 763	295
Provisionsintäkter	23	1 583	1 789	-	-409	2 987
Övriga rörelseintäkter	639	248	19	2 946	-1 386	2 466
Summa rörelseintäkter	6 312	12 377	5 797	4 821	-3 580	25 726
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-3 764	-98	-	-	345	-3 517
Förändring livförsäkringsavsättning	-	-	-	-	-8	-8
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken	-	-10 352	-	-	-	-10 352
Provisionskostnader	-475	-643	-2 540	-	419	-3 239
Personalkostnader	-454	-177	-549	-906	26	-2 060
Övriga administrationskostnader	-642	-469	-1 052	-2 276	772	-3 667
Kreditförluster	-	-	-58	-	-	-58
Summa kostnader	-5 335	-11 739	-4 198	-3 182	1 553	-22 901
Försäkringstekniskt resultat	977	638	-	-	-1 615	-
Ikke tekniska intäkter/kostnader	51	-38	-	-	-13	-
Rörelseresultat	1 028	600	1 599	1 638	-2 040	2 825
Skatt	-	-	-	-	-	-575
Årets resultat	-	-	-	-	-	2 250
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	6 136	11 980	5 802	1 598	209	25 726
Koncerninterna intäkter	176	397	-5	3 222	-3 790	-
Summa rörelseintäkter	6 312	12 377	5 797	4 821	-3 580	25 726

2016	Sakförsäkring	Fond-försäkring	Bank	Moderbolag	Elimineringar och justeringar	Totalt
Premier efter avgiven återförsäkring	5 342	173	-	-	-30	5 485
Räntenetto	-	-	3 464	-	1	3 464
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	-	7 916	-	-	-	7 916
Utdelningar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	-	7	-	-	-	7
Kapitalavkastning, netto	15	54	69	603	-419	322
Provisionsintäkter	15	1 412	1 616	-	-346	2 697
Övriga rörelseintäkter	389	265	34	2 891	-1 449	2 129
Summa rörelseintäkter	5 760	9 828	5 182	3 494	-2 243	22 021
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-3 793	-104	-	-	314	-3 584
Förändring livförsäkringsavsättning	-	-	-	-	-6	-6
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken	-	-8 050	-	-	-	-8 050
Provisionskostnader	-430	-575	-2 278	-	357	-2 926
Personalkostnader	-422	-167	-470	-927	13	-1 973
Övriga administrationskostnader	-680	-435	-929	-2 114	998	-3 159
Kreditförluster	-	-	-38	-	-	-38
Summa kostnader	-5 326	-9 331	-3 715	-3 040	1 676	-19 735
Försäkringstekniskt resultat	435	497	-	-	-932	-
Ikke tekniska intäkter/kostnader	210	15	-	-	-224	-
Rörelseresultat	644	512	1 467	453	-791	2 286
Skatt	-	-	-	-	-	-441
Årets resultat	-	-	-	-	-	1 845
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	5 524	9 474	5 189	1 687	147	22 021
Koncerninterna intäkter	236	353	-7	1 807	-2 390	-
Summa rörelseintäkter	5 760	9 828	5 182	3 494	-2 243	22 021

Not 3 Resultat per rörelsesegment, forts.

Indelningen i rörelsesegment stämmer överens med hur koncernen är organiserad och följs upp av koncernledningen. Det försäkringstekniska resultatet presenteras för Sakförsäkring och Fondförsäkring eftersom det resultatmättet följs upp av koncernledningen.

Intäkterna är huvudsakligen hänförliga till Sverige, en mindre del kommer från Danmark, Finland, Norge, och Storbritannien.

Rörelsesegment Sakförsäkring avser skade- och grupplivförsäkringsrörelse, grupplivförsäkring utgör endast en mindre del. Även länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring ingår. Rörelsesegment Sakförsäkring består av skadeförsäkring med intäkter från externa kunder med 5 866 (5 272) Mkr och grupplivförsäkring med intäkter från externa kunder med 270 (252) Mkr.

Rörelsesegment Fondförsäkring avser livförsäkringsrörelse med anknytning till värdepappersfonder. Rörelsesegment Fondförsäkring består av livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder med intäkter från externa kunder med 11 980 (9 474) Mkr.

Rörelsesegment Bank avser inlånings- och utlåningsverksamhet. För rörelsesegment

Bank följer produktbudget mot externa kunder den juridiska strukturen inom Länsförsäkringar Bankkoncernen. Intäkter från externa kunder är för bankprodukter 1 979 (1 752) Mkr, för bolåneprodukt 1 453 (1 253) Mkr, för leasing och avbetalning 1 206 (1 082) Mkr och för fondprodukter 1 164 (1 101) Mkr.

Rörelsesegment Moderbolag avser servicetjänster, IT och utveckling för länsförsäkringsgruppen, administration av värdepappersfonder och kostnader för gemensamma funktioner.

Avskrivningar för materiella och immateriella tillgångar i rörelsesegment Sakförsäkring ingår i övriga administrationskostnader. Avskrivningar för förvärvade immateriella tillgångar i rörelsesegment Fondförsäkring ingår i eliminerings- och justeringar av administrationskostnader.

Nedskrivningar av goodwill och immateriella tillgångar ingår i övriga administrationskostnader och uppgår till -282 (-) Mkr. Nedskrivningarna fördelas på rörelsesegmenten Sakförsäkring -179 Mkr, Fondförsäkring -5 Mkr, Bank -8 Mkr och Moderbolag -89 Mkr.

I kapitalavkastning, netto i rörelsesegment Sakförsäkring redovisas kapitalavkastning överförd från finansrörelsen till försäkringsrörelsen.

Not 4 Förvärv av rörelse

Förvärv av rörelse 2017

Under 2017 gjordes inte något förvärv av rörelse i Länsförsäkringar AB-koncernen.

Förändring av tilläggsköpeskillning 2017

2011 förvärvade Länsförsäkringar AB Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB från Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Förvärvsavtalet anger att en tilläggsköpeskillning om 950 Mkr ska utgå i sju årliga delbetalningar till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Fastställd förvärvsanalys redovisades i årsredovisning för 2012.

Under 2017 har en delbetalning av tilläggsköpeskillningen gjorts till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Delbetalningen uppgick till 136 (136) Mkr. Värdet på tilläggsköpeskillningen per 31 december 2017 uppgick till 130 (255) Mkr.

Not 5 Premier efter avgiven återförsäkring

	2017	2016
Skadeförsäkring		
Premieinkomst direkt försäkring i Sverige	4 965	4 744
Premieinkomst direkt försäkring övriga EES	7	5
Premieinkomst mottagen återförsäkring	2 109	1 965
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-172	-150
Förändring i avsättning för kvardröjande risker	-	3
Summa premieintäkter före avgiven återförsäkring	6 908	6 566
Premier för avgiven återförsäkring	-1 626	-1 559
Återförsäkrarens andel av förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	28	42
Summa återförsäkrarens andel av premieintäkter	-1 598	-1 516
Summa premieintäkter efter avgiven återförsäkring	5 309	5 050
Livförsäkring		
Premieinkomst gruppförsäkring direkt livförsäkring i Sverige	512	448
Summa premieinkomst före avgiven återförsäkring	512	448
Premier för avgiven återförsäkring	-20	-13
Summa premier efter avgiven återförsäkring	492	435
Totala premier efter avgiven återförsäkring	5 802	5 485

Not 6 Ränteintäkter

	2017	2016
Utlåning till kreditinstitut	-5 ¹⁾	-4 ¹⁾
Utlåning till allmänheten	5 267	4 926
Räntebärande värdepapper	224 ¹⁾	331 ¹⁾
Derivat	-920	-1 220
Övriga ränteintäkter	0	0
Summa ränteintäkter	4 566	4 033
varav ränteintäkter på osäkra fordringar	11	15
varav ränteintäkter från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	5 262	4 923
Medelränta under året på utlåning till allmänheten,%	2,2	2,3

Not 7 Räntekostnader

	2017	2016
Skulder till kreditinstitut	26 ¹⁾	20 ¹⁾
In- och upplåning från allmänheten	-133	-186
Räntebärande värdepapper	-1 982 ¹⁾	-2 010 ¹⁾
Efterställda skulder	-55	-72
Derivat	1 791	1 781
Övriga räntekostnader	-220	-103
Summa räntekostnader	-573	-569
varav räntekostnader från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	-2 364	-2 349
Medelränta under året på inlåning från allmänheten,%	0,1	0,2

¹⁾ Varav negativ ränta på utlåning till kreditinstitut om 16 (20) Mkr och räntebärande värdepapper om 58 (31) Mkr samt skulder till kreditinstitut om 27 (38) Mkr och in- och upplåning från allmänheten om 3 (-) Mkr.

Not 8	Kapitalavkastning, netto	
	2017	2016
Ränteintäkter	4 ¹⁾	46 ¹⁾
Utdelningar	48	4
Realiserat resultat, netto		
Ränteskillnadsersättning	34	45
Aktier och andelar	234	-2
Räntebärande värdepapper	19	-90
Derivat	40	149
Förändring skadelivräntereserv	-5	-4
Övriga finansiella tillgångar	4	3
Summa realiserat resultat, netto	326	101
Orealiserat resultat, netto		
Aktier och andelar	78	191
Räntebärande värdepapper	746	-474
Derivat	-786	634
Övriga finansiella tillgångar	-6	-5
Summa orealiserat resultat, netto	33	346
Valutakursresultat, netto	17	-48
Räntekostnader	-60	-109
Andelar i intresseföretag	-3	9
Av- och nedskrivningar aktier och andelar	-35	-
Övriga finansiella kostnader	-34	-26
Kapitalavkastning, netto	295	322
Kapitalavkastning uppdelat per värderingskategori		
Innehav för handelsändamål	102	-138
Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	144	357
Derivat som används i sättningsredovisning	-19	-24
Finansiella tillgångar som kan säljas	23	21
Lånefordringar och kundfordringar	27	40
Andra finansiella skulder	-57	-95
Förändring i verkligt värde på derivat som är säkringsinstrument i en säkring av verkligt värde	-706	782
Förändring i verkligt värde på säkrad post med avseende på den säkrade risken i säkringar av verkligt värde	627	-736
Ikke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning, netto		
Omräkning skadelivräntereserv	-1	-2
Värdebevarande ränta skadelivräntereserv	-5	-4
Utdelningar från intresseföretag	2	1
Av- och nedskrivningar aktier och andelar	-35	-
Övriga icke finansiella poster	194	120
Summa kapitalavkastning, netto	295	322

¹⁾ Varav negativ ränta på kassa och bank om 5 (4) Mkr samt räntebärande värdepapper om 7 (7) Mkr.

Not 9	Provisionsintäkter	
	2017	2016
Betalningsförmedlingsprovisioner	87	84
Utlåningsprovisioner	232	211
Värdepappersprovisioner	1179	1134
Kortverksamhet	213	174
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	23	15
Avgifter avseende finansiella avtal fondförsäkring	724	659
Övriga provisioner	528	420
Summa provisionsintäkter	2 987	2 697

Not 10	Övriga rörelseintäkter	
	2017	2016
Serviceintäkter från länsförsäkringsbolag	1 417	1 366
Övriga serviceintäkter	500	489
Övriga intäkter	549	274
Summa övriga rörelseintäkter	2 466	2 129

Not 11		Försäkringsersättningar					
		2017			2016		
		Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring	Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring
Skadeförsäkring							
Utbetalda försäkringsersättningar		-4 245	826	-3 419	-4 070	886	-3 184
Utbetalda livräntor		-37	-	-37	-29	-	-29
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador		-167	-125	-293	415	-460	-45
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador		341	135	476	-53	-26	-80
Summa		-4 107	836	-3 272	-3 735	399	-3 336
Livförsäkring							
Utbetalda försäkringsersättningar		-221	3	-218	-186	2	-184
Förändring i avsättning för oreglerade skador		-39	12	-28	-65	1	-64
Summa		-261	15	-246	-251	3	-248
Summa skadeförsäkring och livförsäkring		-4 368	851	-3 517	-3 986	402	-3 584

Not 12		Provisionskostnader	
		2017	2016
Betalningsförmedlingsprovisioner		-125	-104
Förvaltningskostnader		-107	-169
Värdepappersprovisioner		-258	-269
Kortverksamhet		-118	-107
Ersättning till länsförsäkringsbolag		-2 150	-1 838
Provisioner direkt försäkring		-323	-297
Provisioner mottagen återförsäkring		-96	-81
Övriga provisioner		-62	-61
Summa provisionskostnader		-3 239	-2 926

Not 13		Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar			
Medelantal anställda		2017	2016		
Sverige					
Män		765	706		
Kvinnor		985	935		
Summa Sverige		1 750	1 641		
Danmark					
Män		1	1		
Kvinnor		12	9		
Summa Danmark		13	10		
Finland					
Män		-	-		
Kvinnor		9	4		
Summa Finland		9	4		
Norge					
Män		6	2		
Kvinnor		23	23		
Summa Norge		29	25		
Storbritannien					
Män		35	39		
Kvinnor		79	67		
Summa Storbritannien		114	106		
Totalt medelantal anställda					
Män		807	748		
Kvinnor		1 108	1 038		
Totalt		1 915	1 786		
		Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader			
				2017	2016
Övriga medarbetare					
Löner och ersättningar				1 186	1 116
varav rörlig ersättning				1	1
Sociala kostnader				673	664
varav pensionskostnader				253	264
Summa				1 859	1 780
Styrelse och ledande befattningshavare, 34 (30)				2017	2016
Löner och ersättningar				67	58
varav rörlig ersättning				-	-
Sociala kostnader				50	45
varav pensionskostnader				23	20
Summa				117	103
Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader				2017	2016
Löner och ersättningar				1 253	1 174
varav rörlig ersättning				1	1
Sociala kostnader				723	709
varav pensionskostnader				276	285
Summa				1 976	1 883

I Länsförsäkringar Bank finns cirka 1 400 personer som är tillika anställda i Länsförsäkringar Bank och respektive länsförsäkringsbolag. De erhåller hela sina ersättningar från respektive länsförsäkringsbolag.

Not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning är en sällan förekommande form av ersättning inom Länsförsäkringar AB-koncernen och utgör en liten del av den totala lönesumman. Inom vissa funktioner förekommer provisionsbaserad ersättning. Den provisionsbaserade ersättningen är satt i förhållande till försäljningsinsats och är reglerad i lokala kollektivavtal.

Rörlig ersättning enligt ovan avser årets redovisade kostnad. I beloppet ingår beräknad rörlig ersättning för 2017 samt avvikelser avseende 2016 års beräknade kostnad.

Ovanstående belopp avseende rörlig ersättning 0,6 (0,5) Mkr är hänförliga till försäkringsrörelsen.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner för verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. För ersättningar till enskilda ledande befattningshavare se not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar i moderbolaget.

Augångsvederlag

För verkställande direktören och andra ledande befattningshavare gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tolv månadslöner. Alternativt gäller för andra ledande befattningshavare en ömsesidig uppsägningstid om tre eller sex månader och vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tolv, arton eller tjugofyra månadslöner.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremierna ska uppgå till 35 procent av månadslönen. Pensionsåldern för vice verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd. Pensionspremierna ska uppgå till 18 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtalen mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 60, 62 eller 65 år. I de fall pensionsåldern är 65 år är pensionen avgiftsbestämd och pensionspremierna ska uppgå till 35 procent av månadslönen. I de fall pensionsåldern är 60 eller 62 år är pensionen mellan 60 respektive 62 år och 65 år avgiftsbestämd, pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till koncernledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till koncernledningen. Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicy. Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning.

Principer för ersättning till koncernledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmoniera med bolagets värderingar det vill säga vara rimliga, präglade av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen för ledande befattningshavare ska vara premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till styrelse, Vd och vVd och andra ledande befattningshavare	2017-12-31	2016-12-31
Styrelseledamöter	58	73
Vd och vice vd	18	16
Andra ledande befattningshavare	77	69
Summa lån till styrelseledamöter, vd och vice vd och andra ledande befattningshavare	153	159

Beviljade lån består av personallån och av övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Ränteförmån räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppen för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2017-12-31	2016-12-31
Styrelseledamöter	41	42
Andra ledande befattningshavare	49	44

Not 14 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer

	2017	2016
KPMG AB		
- revisionsuppdrag	-12	-10
- revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-2	-3
- skatterådgivning	-2	-1
- andra uppdrag	-1	-1
Summa arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	-18	-14

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget avser olika typer av kvalitetssäkringstjänster såsom granskning av förvaltning, bolagsordning, stadgar eller avtal som utmynnar i rapport eller intyg. Med andra uppdrag avses sådant som inte ingår i ovanstående delposter, till exempel juridisk konsultation vid sidan av revisionsverksamheten och som inte är hänförlig till skatterådgivning.

Not 15 Övriga administrationskostnader

	2017	2016
Övriga administrationskostnader		
Lokalkostnader	-114	21
Av- och nedskrivningar	-599	-330
IT-kostnader	-1 638	-1 769
Konsultkostnader	-442	-224
Marknadsföring	-260	-252
Telefoni och porto	-99	-99
Övriga administrationskostnader	-515	-506
Summa övriga administrationskostnader	-3 667	-3 159

Not 16	Kreditförluster		
		2017	2016
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar			
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster		-131	-135
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster		118	133
Årets nedskrivning för kreditförluster		-148	-141
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster		90	67
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster		10	67
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar		-60	-9
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk			
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster		2	-29
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar		2	-29
Årets nettokostnad för infriande av garantier		0	0
Årets nettokostnad för kreditförluster		-58	-38

Avräkningsmodellen som infördes 1 januari 2014 avseende det åtagande som länsförsäkringsbolagen har när det gäller kreditförluster för genererad affär innebär att länsförsäkringsbolagen vid reserveringstillfället täcker 80 procent av reserveringsbehovet genom avräkning mot upparbetad förmedlingsersättning. Den 31 december 2017 uppgick det samlade kreditreserveringsbehovet till 355 (380) Mkr varav bankkoncernens redovisade kreditreserv uppgick till 267 (250) Mkr och resterande del om 88 (130) Mkr har avräknats mot länsförsäkringsbolagens innehållna medel enligt ovan modell.

Not 17	Skatt		
		2017	2016
Aktuell skatt			
Periodens skattekostnad		-420	-271
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år		-10	-8
Summa aktuell skatt		-430	-279
Uppskjuten skatt			
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader		-150	-165
Uppskjuten skatteintäkt i aktiverat skattevärde i underskottsavdrag		4	4
Summa uppskjuten skatt		-146	-162
Totalt redovisad skattekostnad		-575	-441
Avstämning av effektiv skatt			
Resultat före skatt		2 825	2 286
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget		-622	-503
Effekt av andra skattesatser för utländska bolag		-3	-2
Skatt ej avdragsgilla kostnader		-605	-63
Skatt ej skattepliktiga intäkter		658	137
Skatt hänförlig till tidigare år		-6	-8
Upplösning av uppskjuten skatteskuld		3	-1
Redovisad effektiv skatt på årets resultat		-575	-441
Gällande skattesats, %		22,0	22,0
Effektiv skattesats, %		20,4	19,3
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat			
Kassaflödessäkringar		25	18
Finansiella tillgångar som kan säljas		-11	-30
Omvärdering av rörelsefastigheter		-46	-46
Omvärdering av för månsbestämda pensionsplaner		-1	-0
Summa skatt hänförlig till övrigt totalresultat		-33	-59

Not 18	Resultat per aktie		
		2017	2016
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare, Mkr			
		2 250	1 845
Antal aktier med kvotvärde 100 kronor			
		10 424 582	10 424 582
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor		216	177

Resultat per aktie har beräknats som årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare dividerat med genomsnittligt antal aktier. Då potentiella stamaktier varken har förekommit under redovisade perioder eller existerar på balansdagen finns ingen tidigare eller framtida utspädning.

Not 19	Goodwill		
		2017	2016
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde 1 januari		720	738
Nedskrivning		-179	-
Valutakursdifferenser		-3	-18
Utgående anskaffningsvärde 31 december		538	720
Utgående anskaffningsvärde 31 december			
		2017	2016
Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB		372	372
Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings AB		-	35
Försäkringsbestånd		-	144
Agria Pet Insurance Ltd		166	169
Utgående anskaffningsvärde 31 december		538	720
Antaganden vid prövning av värdet			
Långsiktig tillväxt, %		2,0	2,0
Diskonteringsränta, %		8,0	7,9
Balansdagens valutakurs SEK/GBP		11,1	11,2

Goodwillprövning är baserad på nyttjandevärdet. Värdet av rörelsen utgår från diskontering av framtida kassaflöden. Framtida kassaflöden har baserats på historiska data om intäkter och kostnader med anpassningar till framtida antaganden om tillväxt och kostnadsutveckling samt avdrag för kapitalbehov. Antagandet om långsiktig tillväxt har satts i nivå med långsiktiga inflationsförväntningar och diskonteringsräntan motsvarar avkastningskrav på eget kapital. Rörelserisk i underliggande verksamhet kan ha viss variation, men för respektive kassagenererande enhet bedöms risken tillsammans med övriga parametrar helt motsvara diskonteringsräntan. För Länsförsäkringar Fondliv beräknas ett marknadsvärde enligt MCEV. Beräkningen görs utifrån ett nuvärde av framtida vinster i försäkringsportföljen. Värdering och diskontering av framtida vinster görs utifrån en marknadsmässig riskfri räntekurva.

Not 20 Andra immateriella tillgångar**Aktiverade utgifter för utvecklingsarbeten och förvärvade immateriella tillgångar**

Aktiverade utgifter	Internt utvecklade IT-system	Förvärvade IT-system	Förvärvade kundbaserade tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde				
Ingående anskaffningsvärde 2016-01-01	1 819	249	4 197	6 265
Anskaffningar	566	29	-	595
Avyttringar/utrangeringar	-4	-	-	-4
Valutakursdifferenser	-3	-	-	-3
Utgående anskaffningsvärde 2016-12-31	2 379	278	4 197	6 854
Ingående anskaffningsvärde 2017-01-01	2 379	278	4 197	6 854
Anskaffningar	673	-	-	673
Avyttringar/utrangeringar	-9	-	-	-9
Omklassificering	-	5	-	5
Valutakursdifferenser	-1	-	-	-1
Utgående anskaffningsvärde 2017-12-31	3 042	283	4 197	7 523
Avskrivningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar 2016-01-01	-953	-97	-1 201	-2 252
Avskrivningar	-91	-16	-153	-259
Avyttringar/utrangeringar	3	-	-	3
Valutakursdifferenser	2	-	-1	1
Utgående ackumulerade avskrivningar 2016-12-31	-1 039	-113	-1 355	-2 507
Ingående ackumulerade avskrivningar 2017-01-01	-1 039	-113	-1 355	-2 507
Avskrivningar	-109	-21	-144	-274
Avyttringar/utrangeringar	9	-	-	9
Omklassificering	-	-2	-	-2
Valutakursdifferenser	0	-	-0	-0
Utgående ackumulerade avskrivningar 2017-12-31	-1 139	-137	-1 499	-2 774
Nedskrivningar				
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2016-01-01	-297	-45	-	-342
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2016-12-31	-297	-45	-	-342
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2017-01-01	-297	-45	-	-342
Nedskrivningar	-102	-	-	-102
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2017-12-31	-400	-45	-	-445
Redovisat värde 31 december				
2016	1 042	120	2 843	4 005
2017	1 503	102	2 699	4 304

Avskrivningstiden för internt utvecklade och förvärvade IT-system bestäms utifrån en nyttjandeperiod som varierar mellan 3 och 15 år. Förvärvade kundbaserade tillgångar skrivs av på 8 respektive 25 år. Avskrivning sker linjärt och samtliga avskrivningar och nedskrivningar redovisas i resultaträkningen som övriga administrationskostnader.

Under året har nedskrivningar av immateriella tillgångar om totalt 102 (-) Mkr utförts.

Not 21	Materiella tillgångar	
	2017	2016
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	219	259
Omklassificeringar	-19	6
Anskaffningar	28	20
Avyttringar/utrangeringar	-18	-63
Valutakursdifferenser	-0	-3
Utgående anskaffningsvärde 31 december	210	219
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-164	-206
Omklassificeringar	2	-
Avskrivningar	-15	-16
Avyttringar/utrangeringar	11	56
Valutakursdifferenser	0	2
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-166	-164
Redovisat värde 31 december	44	55

Not 22	Rörelsefastigheter			
	Efter omvärdering 2017-12-31	Före omvärdering 2017-12-31	Efter omvärdering 2016-12-31	Före omvärdering 2016-12-31
Anskaffningsvärden, omvärderat	3 731	3 532	3 487	3 291
Ackumulerade avskrivningar	-845	-800	-766	-723
Redovisat värde	2 887	2 733	2 721	2 568
Verkligt värde		2 887		2 721
Omvärderat avskrivet anskaffningsvärde			2017	2016
Ingående värde 1 januari			2 721	2 545
Aktiverade förbättringar			31	38
Årets planmässiga avskrivningar före omvärdering			-76,5	-72
Omvärdering av rörelsefastigheter			211	210
Utgående värde 31 december			2 887	2 721
Historiska anskaffningsvärdet minskade med planmässiga avskrivningar			1 655	1 700
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserv			165	164
Antaganden vid värdering till verkligt värde			2017	2016
Aktuell hyresintäkt/marknadshyra, Mkr			152/157	149/156
Kalkylränta vid diskontering, %			6,6	6,8
Direktavkastningskrav, %			4,5	4,8

Omvärderingsmetoden tillämpas för koncernens rörelsefastigheter. Fastigheterna har värderats externt av värderingsföretaget CB Richard Ellis. Verkliga värden har fastställts med användande av en ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på en 10-årig nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden i form av driftnetton, som successivt marknadsanpassats. Ett restvärde adderas vilket har beräknats genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftnetto år 11. Koncernen har inga lånekostnader för rörelsefastigheterna. För upplysning om värderingsmetod för verkligt värde se not 50.

Not 23	Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)							
	Organisationsnummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital	Resultat	Bokfört värde 2017-12-31	Bokfört värde 2016-12-31
Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	516401-6627	Stockholm	8 000	100	24 405	2 579	8	8

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB men det konsolideras inte. Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Länsförsäkringar AB. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Den livförsäkringsverksamhet, som bedrivs enligt ömsesidiga principer genom Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB och vars resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna, redovisas inte enligt förvärvsmetoden då det inte är möjligt att utöva kontroll i syfte att erhålla ekonomiska fördelar från ett sådant livförsäkringsföretag.

Aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB klassificeras som innehav som kan säljas. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering. Innehavet värderas därför till anskaffningsvärdet. Ärligen görs en prövning av värdet för att se om nedskrivningsbehov föreligger. Eget kapital och resultat avser Länsförsäkringar Liv-koncernen.

Not 24	Aktier och andelar i intresseföretag	
	2017-12-31	2016-12-31
Redovisat värde vid årets ingång	82	74
Andel i intresseföretagets resultat	4	4
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	-1	2
Nedskrivning	-35	-
Avyttring av intresseföretag	-2	2
Summa aktier och andelar i intresseföretag	48	82

Not 24 Aktier och andelar i intresseföretag, forts.

	Organisationsnummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Bokfört värde 2017-12-31	Bokfört värde 2016-12-31
CAB Group AB	556131-2223	Örebro	1 582	28,8	37	39
European Alliance Partners Company AG	CH-0203026423-1	Zürich, Schweiz	9 248	12,5	9	10
FörsäkringsGiro Sverige AB	556482-4471	Solna	5 000	25,0	-	29
Länsförsäkringsbolagens Fastighets HB Humlegården	916604-6459	Stockholm	188 722	29,1	0	0
Svenska Andelshästar AB	556536-9633	Uppsala	400	40,0	1	2
Trofast Veterinär IT-stöd AB	556598-0983	Hallstahammar	-	-	-	3
Summa					48	82

Beloppen avser enbart koncernens ägarandel i intresseföretagen. Aktierna och andelarna är onoterade. Samtliga intresseföretag tillämpar kalenderår som räkenskapsår. Resultatandelar för intresseföretag ingår i rörelsesegmenten Skadeförsäkring och Fondförsäkring. Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ) anses ha ett betydande inflytande i European Alliance Partners Company AG trots att ägarandelen understiger 20 procent.

Anledningen är att Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ) är representerat i bolagets styrelse och därmed har rättighet (men inte skyldighet) att delta i alla beslut som fattas i bolaget, inklusive strategiska frågor och frågor som rör riktlinjer, budget, verksamhetsplaner och liknande. Vidare sker ett stort utbyte av information med bolaget.

Not 25 Utlåning till allmänheten		2017-12-31	2016-12-31
Lånefordringar, brutto		261 712	226 955
Nedskrivningar		-268	-250
Lånefordringar, netto		261 444	226 705
Osäkra lånefordringar		278	226
Avstämning av nedskrivningar för kreditförluster		2017	2016
Ingående balans 1 januari		-250	-281
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster		119	134
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster		51	69
Årets nedskrivning för kreditförluster		-187	-173
Utgående balans 31 december		-267	-250

Lånefordringarna är i sin helhet geografiskt hänförliga till Sverige.

Not 26 Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken		2017-12-31	2016-12-31
Aktiebaserade fonder		113 121	93 500
Räntebaserade fonder		11 609	18 299
Summa fondförsäkringstillgångar		124 730	111 799
Upplupet anskaffningsvärde		95 490	88 722

Not 27 Finansiell leasing		2017-12-31			
		Upp till 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter		2 404	4 102	754	7 260
Ej intjänade finansiella intäkter ¹⁾		473	641	72	1 186
Bruttoinvestering		2 877	4 743	826	8 446

2016-12-31		Upp till 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter		2 315	3 740	630	6 685
Ej intjänade finansiella intäkter ¹⁾		417	530	53	999
Bruttoinvestering		2 732	4 270	683	7 684

¹⁾ Hänförlig till nuvärdesberäkning.

	2017	2016
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	59	42
Variabel del av leasingavgifter som ingår i årets resultat	7	1

Minimileaseavgifter är de betalningar, exklusive variabla avgifter, serviceavgifter och skatter, som ska betalas av leasetagaren till leasegivaren under leasingperioden med tillägg av eventuellt belopp som garanteras av leasetagaren eller av denne närstående företag.

Variabel avgift är den del av leasingavgiften som inte är fast och som beräknas med utgångspunkt från andra faktorer än enbart att tid förflutit.

Finansiell leasing ingår i utlåning till allmänheten.

Not 28 Aktier och andelar		2017-12-31	2016-12-31
Bokförda värden			
Noterade aktier och andelar		1 603	1 218
Onoterade aktier och andelar		967	806
Summa aktier och andelar		2 570	2 024
		2017-12-31	2016-12-31
Verkligt värde		2 570	2 024
Anskaffningsvärde		1 804	1 491

Not 29 Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Bokförda värden	2017-12-31		2016-12-31	
	Svenska staten	209	1 313	
Svenska bostadsinstitut	31 503	29 739		
Övriga svenska emittenter	6 922	6 072		
Utländska stater	885	1 089		
Övriga utländska emittenter	4 489	3 631		
Summa obligationer och andra räntebärande papper	44 008	41 844		
Verkligt värde	44 008	41 844		
Upplupet anskaffningsvärde	43 099	40 580		
Nominellt värde	39 761	37 781		
Noterade värdepapper	43 820	41 844		
Onoterade värdepapper	188	-		
Värdepapprens bokförda värden jämfört med nominellt belopp				
Summa räntefonder	2 146	1 591		
Summa överstigande belopp	2 098	2 067		
Summa understigande belopp	-0	-1		

Not 30 Belåningsbara statsskuldförbindelser				
Bokförda värden	2017-12-31		2016-12-31	
	Svenska staten	10 081	7 283	
Finska staten	450	584		
Summa belåningsbara statsskuldförbindelser	10 531	7 867		
Verkligt värde	10 531	7 867		
Upplupet anskaffningsvärde	10 346	7 637		
Nominellt värde	9 850	7 279		

Not 31 Derivat				
	Bokförda värden		Nominellt belopp	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
<i>Derivat i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	1 900	2 894	117 811	98 286
Valutarelaterade	3 211	3 281	35 829	26 514
<i>Derivat som inte ingår i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	8	9	1 319	2 334
Valutarelaterade	63	77	3 590	2 740
Aktierelaterade	-	-	-	-
Summa derivatinstrument med positiva värden	5 182	6 260	158 549	129 874
Derivatinstrument med negativa värden				
<i>Derivat i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	805	1 492	102 307	98 790
Valutarelaterade	361	418	4 734	4 936
<i>Derivat som inte ingår i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	0	0	679	14
Valutarelaterade	20	26	1 021	1 356
Aktierelaterade	0	0	0	0
Summa derivatinstrument med negativa värden	1 187	1 936	108 740	105 095

Not 32 Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen				
	2017		2016	
	Tillgångar			
Bokfört värde 1 januari	636	815		
Förändringar under året avseende utlåning	-388	-179		
Bokfört värde 31 december	248	636		
Skulder				
Bokfört värde 1 januari	3 191	2 899		
Förändringar under året avseende inlåning	-4	-3		
Förändringar under året avseende upplåning	-1 987	296		
Bokfört värde 31 december	1 200	3 191		

Not 33 Övriga fordringar				
	2017-12-31		2016-12-31	
	Fordringar avseende direktförsäkring	1 706	1 502	
Kundfordringar	370	329		
Fordringar avseende återförsäkring	281	225		
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	52	40		
Övriga fordringar	1 168	1 639		
Summa övriga fordringar	3 576	3 735		

Not 34 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter				
	2017-12-31		2016-12-31	
	Upplupna ränte- och hyresintäkter	57	101	
Förutbetalda anskaffningskostnader	1 299	1 246		
Övriga upplupna intäkter	290	176		
Övriga förutbetalda kostnader	291	223		
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 936	1 747		

Not 35 Likvida medel				
	2017-12-31		2016-12-31	
	Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	17	21	
Tillgodohavanden hos övriga banker	1 179	1 150		
Summa likvida medel	1 196	1 171		

	Bundet eget kapital			Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Bundna reserver	Fritt eget kapital inkl årets totalresultat	
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 042	6 560	12 935	20 538
Årets resultat	-	-	1 845	1 845
Förändring omräkningsreserv	-	-22	-6	-28
Förändring omvärderingsreserv	-	-	212	212
Förändring verkligtvärdereserv	-	-	138	138
Förändring säkringsreserv	-	-	-81	-81
Skatt på komponenter redovisade i övrigt totalresultat	-	-	-59	-59
Summa övrigt totalresultat	-	-22	204	182
Årets totalresultat	-	-22	2 049	2 027
Emitterat primärkapital	-	-	-36	-36
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	-	22	-22	-
Utgående eget kapital 2016-12-31	1 042	6 560	14 926	22 529
Ingående eget kapital 2017-01-01	1 042	6 560	14 926	22 529
Årets resultat	-	-	2 250	2 250
Förändring omräkningsreserv	-	-3	-2	-5
Förändring omvärderingsreserv	-	-	215	215
Förändring verkligtvärdereserv	-	-	51	51
Förändring säkringsreserv	-	-	-115	-115
Skatt på komponenter redovisade i övrigt totalresultat	-	-	-33	-33
Summa övrigt totalresultat	-	-3	116	113
Årets totalresultat	-	-3	2 366	2 362
Emitterat primärkapital	-	-	-34	-34
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	-	-3	3	-
Utgående eget kapital 2017-12-31	1 042	6 554	17 261	24 857

Kvotvärdet per aktie är 100 kronor. Samtliga aktier är stamaktier.
Av de emitterade aktierna 31 december 2017 var 1 532 678 A-aktier (med röstvärde 10),
8 885 949 B-aktier och 5 955 C-aktier (med vardera röstvärde 1).

Specifikation över reserver i eget kapital

Förändringar i dessa reserver ingår i övrigt totalresultat.

	2017	2016
Omräkningsreserv		
Ingående omräkningsreserv 1 januari	-60	-32
Årets omräkningsdifferenser	-5	-28
Utgående omräkningsreserv 31 december	-65	-60
Omvärderingsreserv		
Ingående omvärderingsreserv 1 januari	818	653
Årets omvärdering av rörelsefastigheter	211	210
Årets omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	3	2
Skatt hänförlig till årets omvärdering	-47	-47
Utgående omvärderingsreserv 31 december	985	818
Verkligtvärdereserv		
Ingående verkligtvärdereserv 1 januari	94	-14
Årets förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	51	138
Skatt hänförlig till årets förändring	-11	-30
Utgående verkligtvärdereserv 31 december	133	94
Säkringsreserv		
Ingående säkringsreserv 1 januari	-16	47
Årets förändring av kassaflödessäkring	-115	-81
Skatt hänförlig till årets förändring	25	18
Utgående säkringsreserv 31 december	-106	-16

Not 36 Eget kapital, forts.

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Omvärderingsreserv

Omvärderingsreserven innehåller värdförändringar hänförliga till rörelsefastigheter och avsättning för förmånsbestämda pensioner.

Verkligtvärdereserv

Verkligtvärdereserven består av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från rapporten över finansiell ställning.

Säkringsreserv

Säkringsreserven består av säkring av rörlig ränta till fast avseende moderbolagets emitterade värdepapper samt säkring av valutarisker i framtida kassaflöde avseende bankkoncernens emitterade värdepapper i utländsk valuta.

Övrigt tillskjutet kapital

Avser eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkurser som betalas i samband med emissioner.

Bundna reserver

Bundna reserver får inte minskas genom vinstutdelning. I rapporten över förändringar i eget kapital för koncernen ingår en del av bundna reserver i övrigt tillskjutet kapital och resten i balanserade vinstmedel.

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat

I balanserade vinstmedel inklusive årets resultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget, dotterföretag och intresseföretag.

Utdelning

Styrelsen föreslår att av disponibla vinstmedel i moderbolaget utdela 28,75 kronor per aktie till aktieägarna totalt 299 706 733 kronor för 2017. Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till aktieägarna som utdelning. En förutsättning för utdelning är att kreditbetyget A kan försvaras för koncernens kreditvärderade företag.

Not 37 Efterställda skulder

	2017-12-31	2016-12-31
Förlagslån med rörlig ränta 3 månader	2 098	2 097
Förlagslån med fast ränta	499	498
Summa efterställda skulder	2 596	2 595

Samtliga förlagslån 2017-12-31 är noterade och förfaller 2018-03-28 och 2021-04-26. Räntan på de rörliga lånen uppgick 2017-12-31 till 1,8 procent respektive 1,9 procent. De bundna lånen löper med en ränta på 2,7 procent.

	2017			2016		
	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto	Brutto	Återförsäkrares andel	Netto
Ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	2 013	63	1 950	1 801	15	1 785
Avsättningar under perioden	173	28	145	211	48	163
Valutakursförändring	-15	0	-15	2	0	2
Utgående balans 31 december	2 171	91	2 080	2 013	63	1 950
varav skadeförsäkring	2 171	91	2 080	2 013	63	1 950
Kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	2	-	2	5	-	5
Avsättningar under perioden	-0	-	-0	-3	-	-3
Utgående balans 31 december	1	-	1	2	-	2
varav skadeförsäkring	1	-	1	2	-	2
Livförsäkringsavsättning						
Ingående balans 1 januari	2 264	-	2 264	1 791	-	1 791
Avsättningar under perioden	8	-	8	6	-	6
Inbetalningar	424	-	424	383	-	383
Utbetalningar	-97	-	-97	-92	-	-92
Skillnad mellan inbetalningar och livförsäkrings- avsättning för premier inbetalda under räkenskapsåret	-56	-	-56	-61	-	-61
Kostnadsutttag	-19	-	-19	-5	-	-5
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning	-	-	-	-7	-	-7
Förändring på grund av ändrat ränteantagande	-5	-	-5	110	-	110
Förändring på grund av ändrat kostnadsantagande	-14	-	-14	105	-	105
Förändring på grund av ändrat flyttantagande	-25	-	-25	-	-	-
Andra förändringar	28	-	28	34	-	34
Utgående balans 31 december	2 508	-	2 508	2 264	-	2 264
varav livförsäkring	2 508	-	2 508	2 264	-	2 264
Oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	5 101	3 187	1 914	5 587	3 761	1 826
Inträffade men ej rapporterade skador	7 534	5 748	1 785	7 441	5 762	1 678
Skadelivräntor	1 662	1 419	243	1 515	1 306	210
Skaderegleringskostnad	242	-	242	238	-	238
Summa ingående balans 1 januari	14 539	10 355	4 184	14 780	10 829	3 951
Periodens avsättning	-138	22	-159	-289	-485	196
Ränteomvärderingseffekt avsättning för skadelivräntor	6	-	6	6	-	6
Överlåtet försäkringsbestånd	-182	-	-182	-	-	-
Valutakursförändring	-2	7	-10	42	11	30
Utgående balans 31 december	14 222	10 384	3 838	14 539	10 355	4 184
varav skadeförsäkring	13 869	10 355	3 513	14 422	10 355	4 067
varav livförsäkring	354	29	325	117	0	117
Specifikation av utgående balans oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	4 800	4 491	309	5 101	3 187	1 914
Inträffade men ej rapporterade skador	7 545	5 893	1 652	7 534	5 748	1 785
Skadelivräntor	1 665	-	1 665	1 662	1 419	243
Skaderegleringskostnad	212	-	212	242	-	242
Summa utgående balans 31 december	14 222	10 384	3 838	14 539	10 355	4 184
Redovisat värde vid årets slut	18 903	10 475	8 427	18 817	10 418	8 399
varav skadeförsäkring	16 041	10 447	5 594	16 437	10 418	6 019
varav livförsäkring	2 862	29	2 833	2 380	0	2 380
Avvecklingsresultat skadeförsäkring	502	-188	314	802	-644	158

För skadelivräntor används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makroekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,2 procent. Övrig skadeförsäkring diskonteras inte.

För fastställande av livförsäkringsavsättning tillämpas ett diskonteringsräntebeslut i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23 (föreskriften upphävd i och med det svenska införandet av Solvens II-direktivet).

Not 39 Avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risken

Fondförsäkringsåtaganden	2017-12-31	2016-12-31
Ingående balans	111 801	100 496
Inbetalningar	8 526	8 100
Flytt, återköp och annullationer	-2 546	-2 044
Utbetalda ersättningar	-2 226	-1 956
Kostnadsuttag	-694	-632
Värdeförändring	10 202	7 936
Avkastningsskatt	-98	-101
Andra förändringar	4	2
Utgående balans fondförsäkringsåtaganden	124 969	111 801
Villkorad återbäring Garantiförvaltning	614	424
Summa avsättningar	125 583	112 225

Not 40 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kan hänföras till följande:

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Immateriella tillgångar	-2	-2	9	10	7	8
Fastigheter	2	-	337	304	339	304
Finansiella tillgångar	1	-1	179	145	180	144
Fordringar	-5	-3	-	-	-5	-3
Andra tillgångar	-	-0	1	-0	1	-0
Skulder	-37	-15	3	5	-34	-10
Underskottsavdrag	-8	-4	-	-	-8	-4
Obeskattade reserver	-	-	1 007	881	1 007	881
Uppskjuten skattefordran (-) / uppskjuten skatteskuld (+)	-49	-25	1 535	1 345	1 486	1 320
Kvittning	2	6	-2	-6	-	-
Netto uppskjuten skattefordran (-) / uppskjuten skatteskuld (+)	-47	-19	1 533	1 339	1 486	1 320

Koncernen har inga temporära skillnader med skattemässig effekt i koncern- och intresseföretag.

Uppskjutna skattefordringar har redovisats för de skattemässiga underskotten. Underskotten beräknas kunna utnyttjas inom ett år.

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

2017	Belopp vid årets ingång	Valuta-omräkning	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	8	-0	-1	-	7
Fastigheter	304	-	-11	46	339
Finansiella tillgångar	144	-	34	2	180
Fordringar	-3	-	-2	-	-5
Andra tillgångar	-0	-	1	-	1
Skulder	-10	-	4	-28	-34
Underskottsavdrag	-4	-	-4	-	-8
Obeskattade reserver	881	-	126	-	1 007
Uppskjuten skattefordran (-) / skatteskuld (+)	1 320	-0	146	20	1 486

2016	Belopp vid årets ingång	Valuta-omräkning	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	11	-0	-3	-	8
Fastigheter	268	-	-10	46	304
Finansiella tillgångar	104	-	32	8	144
Fordringar	-9	-	6	-	-3
Andra tillgångar	0	-	-	-	0
Skulder	-6	-	-3	-1	-10
Underskottsavdrag	-	-	-4	-	-4
Obeskattade reserver	738	-	143	-	881
Uppskjuten skattefordran (-) / skatteskuld (+)	1 104	-0	162	54	1 320

Not 41	Övriga avsättningar	
	2017-12-31	2016-12-31
Avsatt till pension	38	42
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtal	9	20
Övriga avsättningar	69	75
Summa övriga avsättningar	115	137

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. En av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension från 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen från 62 års ålder.

Utöver denna plan finns ett antal planer som i huvudsak omfattar anställda som redan har uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknade av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Väsentliga beräkningsantaganden, %	2017	2016
Diskonteringsränta	0,5	0,4
Förväntad löneökningstakt	2,5	2,5
Andel som bedöms utnyttja avtalet att gå i pension från 62 års ålder	50	50

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna pensionsplan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. FPK har inte möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovan nämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Avgifter för 2018 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 135 Mkr.

	2017	2016
Kostnader för avgiftsbestämda planer	254	245

Not 42	Emitterade värdepapper	
	2017-12-31	2016-12-31
Certifikat	967	1 126
Obligationslån ¹⁾	186 845	156 252
Utställda postväxlar	58	63
Summa emitterade värdepapper	187 870	157 440
Återstående löptid högst 1 år	20 976	18 272
Återstående löptid mer än 1 år	166 835	139 168

¹⁾ Säkerställda obligationer uppgår i koncernen till 152 812 (126 888) Mkr.

Not 43	Inlåning från allmänheten	
	2017-12-31	2016-12-31
Inlåning från försäkringsföretag	2 668	2 503
Inlåning från hushåll	84 169	77 421
Inlåning från övrig svensk allmänhet	11 360	10 022
Summa inlåning från allmänheten	98 197	89 946

Not 44	Skulder till kreditinstitut	
	2017-12-31	2016-12-31
Svenska banker	3 943	3 753
Övriga svenska kreditinstitut	53	120
Summa skulder till kreditinstitut	3 996	3 873

Äkta återköpsransaktioner uppgick till 53 (16) Mkr.

Not 45 Övriga skulder		
	2017-12-31	2016-12-31
Skulder avseende direktförsäkring	838	829
Skulder till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	165	279
Skulder avseende återförsäkring	287	316
Leverantörsskulder	279	168
Skatteskuld	230	103
Depåer från återförsäkrare	44	38
Övriga skulder	1 216	1 575
Summa övriga skulder	3 059	3 304

Not 46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
	2017-12-31	2016-12-31
Upplupna räntekostnader	1 241	1 386
Övriga upplupna kostnader	1 979	1 891
Förutbetalda leasinghyror	244	237
Övriga förutbetalda intäkter	1 212	963
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	4 676	4 477

Not 47 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser		
	2017-12-31	2016-12-31
Ställda säkerheter		
Registerförda placeringstillgångar för försäkringstagares räkning	134 039	120 586
Pantsatta värdepapper i Riksbanken	2 638	2 500
Pantsatta värdepapper hos Euroclear	2 092	2 000
Pantsatta aktier i dotterbolag	335	702
Lånefordringar, säkerställda obligationer	188 396	159 446
Lånefordringar, fyllnadssäkerheter	9 275	8 675
Lämnade säkerheter till följd av återköpsavtal	53	16
Lämnade värdepapperssäkerheter avseende derivat	798	-
Övriga säkerheter för värdepapper	22	225
Företagsinteckningar, intressebolag	0	0
Summa ställda säkerheter	337 648	294 150
Eventalförpliktelser		
Garantiförbindelser	37	41
Summa eventalförpliktelser	37	41
Andra åtaganden		
Beviljade men ej utbetalda lån	17 721	15 530
Beviljade men ej utnyttjade räkningskrediter	2 601	2 309
Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	185	179
Beviljade men ej utnyttjade kortkrediter	1 657	1 526
Summa andra åtaganden	22 165	19 544

Registerförda tillgångar följer reglerna i försäkringsrörelselagen. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har bolaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuld täckta enligt försäkringsrörelselagen.

Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa. Övriga pantsatta värdepapper övergår till pantinnehavaren i händelse av konkurs.

Not 48 Förväntade återvinnings- och regleringstider för tillgångar och skulder						
Belopp som förväntas återvinnas	2017-12-31			2016-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Tillgångar						
Goodwill	-	538	538	-	720	720
Andra immateriella tillgångar	91	4 213	4 304	48	3 957	4 005
Uppskjuten skattefordran	40	7	47	13	6	19
Materiella tillgångar	31	13	44	37	18	55
Rörelsefastigheter	62	2 824	2 887	58	2 663	2 721
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	-	8	8	-	8	8
Aktier och andelar i intresseföretag	-	48	48	-	82	82
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	1 083	9 393	10 475	908	9 511	10 418
Utlåning till allmänheten	9 272	252 172	261 444	15 828	210 877	226 705
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	11 609	113 120	124 730	7 289	104 510	111 799
Aktier och andelar	38	2 532	2 570	97	1 927	2 024
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 294	33 714	44 008	9 229	32 615	41 844
Belåningsbara statsskuldförbindelser	5 512	5 019	10 531	4 278	3 590	7 867
Derivat	436	4 745	5 182	301	5 959	6 260
Värdeförändring säkringsportföljer	216	32	248	184	452	636
Övriga fordringar	2 882	695	3 576	3 734	-	3 734
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	931	1 005	1 936	818	929	1 747
Likvida medel	1 196	-	1 196	1 171	-	1 171
Summa tillgångar	43 693	430 079	473 773	43 993	377 823	421 815

Not 48 Förväntade återvinnings- och regleringstider för tillgångar och skulder. forts.

Belopp som förväntas återvinnas	2017-12-31			2016-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Skulder						
Efterställda skulder	-	2 596	2 596	-	2 595	2 595
Försäkringstekniska avsättningar	4 470	14 433	18 903	4 304	14 513	18 817
Avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär risken	8 031	117 552	125 583	7 289	104 935	112 225
Uppskjuten skatteskuld	3	1 531	1 533	-	1 339	1 339
Övriga avsättningar	6	109	115	8	129	137
Emitterade värdepapper	21 034	166 836	187 870	18 273	139 168	157 440
Inlåning från allmänheten	92 916	5 281	98 197	89 313	633	89 946
Skulder till kreditinstitut	3 996	-	3 996	3 873	-	3 873
Derivat	274	913	1 187	507	1 429	1 969
Värdförändring säkringsportföljer	83	1 117	1 200	79	3 113	3 191
Övriga skulder	3 028	31	3 059	3 141	168	3 309
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	4 676	-	4 676	4 156	321	4 477
Summa skulder	138 516	310 399	448 916	130 943	268 343	399 287

Not 49 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

2017-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handelsändamål	Derivat som används i säkringsredovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Tillgångar							
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	-	-	-	8	-	8	8
Utlåning till allmänheten	-	-	-	-	261 444	261 444	262 346
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	124 730	-	-	-	-	124 730	124 730
Aktier och andelar	2 532	-	-	38	-	2 570	2 570
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 570	-	-	36 438	-	44 008	44 008
Belåningsbara statsskuldförbindelser	-	-	-	10 531	-	10 531	10 531
Derivat	-	71	5 111	-	-	5 182	5 182
Övriga fordringar	-	-	-	6	386	392	-
Likvida medel	-	-	-	-	1 196	1 196	-
Summa	134 831	71	5 111	47 022	263 026	450 061	

2017-12-31	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handelsändamål	Derivat som används i säkringsredovisning	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Skulder						
Efterställda skulder	-	-	-	2 596	2 596	2 681
Emitterade värdepapper	-	-	-	187 870	187 870	191 829
Inlåning från allmänheten	-	-	-	98 197	98 197	99 962
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	3 996	3 996	3 996
Derivat	-	20	1 166	-	1 187	1 187
Övriga skulder	-	-	-	875	875	-
Summa	-	20	1 166	293 534	294 721	

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen i Kapitalavkastning, netto. Det verkliga värdet på aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB utgörs av anskaffningsvärde justerat för nedskrivningar.

Det bokförda värdet på övriga fordringar, likvida medel, skulder till kreditinstitut och övriga skulder bedöms utgöra en rimlig approximation av dess verkliga värde då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Not 49 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder, forts.

2016-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handels- ändamål	Derivat som används i sÄkrings- redovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Lånefordringar och kund- fordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Tillgångar							
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	-	-	-	8	-	8	8
Utlåning till allmänheten	-	-	-	-	226 705	226 705	227 784
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	111 799	-	-	-	-	111 799	111 799
Aktier och andelar	1 999	-	-	25	-	2 024	2 024
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 117	-	-	33 254	-	41 371	41 371
Belåningsbara statsskuldförbindelser	-	-	-	7 794	-	7 794	7 794
Derivat	-	81	5 516	-	-	5 597	5 597
Övriga fordringar	20	-	-	-	595	615	-
Likvida medel	-	-	-	-	1 171	1 171	-
Summa	121 935	81	5 516	41 082	228 471	397 085	

2016-12-31	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handels- ändamål	Derivat som används i sÄkrings- redovisning	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
Skulder							
Efterställda skulder	-	-	-	2 595	2 595	2 675	
Emitterade värdepapper	-	-	-	157 440	157 440	162 655	
Inlåning från allmänheten	-	-	-	89 946	89 946	91 644	
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	3 873	3 873	-	
Derivat	-	27	1 653	-	1 680	1 680	
Övriga skulder	0	-	-	817	817	-	
Summa	0	27	1 653	254 672	256 351		

I tabellen framgår finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

2017-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Rörelsefastigheter	-	-	2 887	2 887
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	124 730	-	-	124 730
Aktier och andelar	1 603	13	954	2 570
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	43 820	-	188	44 008
Belåningsbara statsskuldförbindelser	10 531	-	-	10 531
Derivat	1	5 181	-	5 182
Skulder				
Derivat	0	1 187	-	1 187

2016-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Rörelsefastigheter	-	-	2 721	2 721
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	111 799	-	-	111 799
Aktier och andelar	1 218	20	786	2 024
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 222	-	149	41 371
Belåningsbara statsskuldförbindelser	7 794	-	-	7 794
Derivat	2	5 595	-	5 597
Övriga fordringar	-	-	20	20
Skulder				
Derivat	0	1 680	-	1 680

Förändring nivå 3	Rörelsefastigheter	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga fordringar	Totalt
Ingående balans 2017-01-01	2 721	786	149	20	3 675
Förvärv	31	21	35	-	87
Avyttringar	-	-10	-	-20	-30
Redovisat i årets resultat	-77	158	4	-	85
Redovisat i övrigt totalresultat	211	-	-	-	211
Utgående balans 2017-12-31	2 887	954	188	-	4 029
Ingående balans 2016-01-01	2 545	650	100	-	3 295
Förvärv	38	6	35	20	98
Redovisat i årets resultat	-72	129	15	-	72
Redovisat i övrigt totalresultat	210	-	-	-	210
Utgående balans 2016-12-31	2 721	786	149	20	3 675

Det har inte gjorts några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2017 och inte heller under 2016. Under 2017 och 2016 har det inte förekommit några överföringar från nivå 3.

För rörelsefastigheter inom nivå 3 finns det normalt inte aktiva marknader. Verkligt värde estimeras därför med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är en kombinerad tillämpning av ortsprismetod utifrån redovisade jämförelseköp och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftnetton som successivt marknadsanpassats under 10 år, samt nuvärdet av bedömt restvärde år 10. Restvärdet har bedömts genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftnetto.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapporter. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas. Länsförsäkringar Bank AB innehar aktier och andelar värderade till anskaffningsvärde eftersom innehaven inte tillförlitligt kan värderas till verkligt värde och skrivs ner om det finns objektiva belägg för en nedskrivning. Bedömningen baseras på senaste årsredovisning och prognostiserat resultat.

För aktier och andelar i nivå 2 som avser onoterade B-aktier med konverteringsrätt till börsnoterade A-aktier utan restriktion bestäms verkligt värde utifrån A-aktiens kurs på balansdagen.

Derivat i nivå 2 avser i sin väsentlighet swappar för vilka verkligt värde beräknas med diskontering av förväntade framtida kassaflöden.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper i nivå 3 vilka inte är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån. Värderingen utförs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller. Detta innebär att de underliggande innehaven som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns tillgängliga. För innehav där marknadspriser inte finns att tillgå utförs värdering till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för nedskrivningar.

Finansiella instrument som värderas till upplupet anskaffningsvärde i rapport över finansiell ställning

Verkligt värde (nivå 2) på inlåning från allmänheten samt utlåning till allmänheten har beräknats med en diskontering av förväntade kassaflöden där diskonteringsräntan har satts till den aktuella in- respektive utlåningsränta som tillämpas (inklusive rabatter).

Verkligt värde (nivå 2) för emitterade värdepapper samt efterställda skulder bestäms utifrån noterade priser. För del av de emitterade värdepapper som bedöms illikvida sker en justering utifrån bedömda aktuella emissionspriser. Certifikat saknar externa marknadspriser och det verkliga värdet beräknas genom respektive valutas räntekurva.

Not 51 Uppllysning om kvittning

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Koncernen har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter samt motsvarande avtal om nettning för repor vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Avtalen ger parterna rätt att kvitta skulder och fordringar i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Nettobeloppet utgörs av de belopp som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens skulle erhållas om beloppet är en tillgång, eller betalas, om beloppet är en skuld.

2017-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i rapport över finansiell ställning	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Relaterade belopp som inte kvittas i rapport över finansiell ställning		Nettobelopp
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-) / Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	5 182	-	5 182	-1 133	-2 803	1 246
Skulder						
Derivat	-1 187	-	-1 187	1 133	10	-43
Återköpsavtal	-53	-	-53	-	53	-
Totalt	3 942	-	3 942	-	-2 740	1 203

2016-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i rapport över finansiell ställning	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Relaterade belopp som inte kvittas i rapport över finansiell ställning		Nettobelopp
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-) / Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	6 260	-	6 260	-1 565	-3 197	1 498
Skulder						
Derivat	-1 936	-	-1 936	1 565	48	-323
Återköpsavtal	-16	-	-16	-	-	-
Totalt	4 308	-	4 308	0	-3 149	1 175

Not 52 Upplysningar om närstående

De 23 länsförsäkringsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Länsförsäkringar AB har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom länsförsäkringsgruppen.

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas Länsförsäkringar Liv-koncernens bolag, samtliga intressebolag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB, Humlegården Fastigheter AB, de 23 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag samt 16 socken- och häradsbolag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Principer för transaktioner

Transaktioner mellan närstående förekommer av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär.

Till transaktioner av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner. De är av begränsad omfattning. Transaktioner av engångskaraktär ska grundas på skriftliga avtal med en omfattning som följer marknadsmässig standard och med marknadsmässiga villkor.

Till transaktioner av löpande karaktär hör varor och tjänster som tillhandahålls för bolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt gentemot länsförsäkringsgruppen avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service. Transaktioner av denna karaktär ska följa fastställda rutiner enligt nedan.

Prissättning

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnader inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Beredning och beslut

Koncernledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster till närstående bolag. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om servicenivå och prislista gentemot närstående bolag.

Närståendetransaktioner i koncernen 2017**Länsförsäkringsbolag, socken- och häradsbolag**

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradsbolag. En stor del av koncernens kundkontakt sker genom de lokala länsförsäkringsbolagen, socken- och häradsbolagen. I provisionsöverenskommelser mellan dessa parter regleras ersättning för förmedling av Länsförsäkringar AB-koncernens försäkringsprodukter. Provisioner utgår även till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med Länsförsäkringar Banks, Länsförsäkringar Hypoteks och Länsförsäkringar Fondförvaltnings kundrelaterade frågor. Uppdraget och ersättning regleras i samarbetsavtal mellan parterna. Denna lösning skapar en unik lokal närvaro och marknadskännedom.

Länsförsäkringar AB-koncernen hanterar och avräknar länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring. Koncernen utför även utvecklingsprojekt och service åt länsförsäkringsbolagen inom en rad områden, exempelvis personskadereglering, jurist- och aktuarietjänster, produkt- och konceptutveckling samt utveckling av IT-stöd och andra IT-tjänster.

Länsförsäkringar Mäklarservice AB

Länsförsäkringar Mäklarservice AB ägs gemensamt av länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak. Bolaget arbetar på uppdrag av länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak inom sakförsäkring och på uppdrag av länsförsäkringsbolagen inom livförsäkring.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB. Verksamheten bedrivs enligt ömsidiga principer och konsolideras därför inte i Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB köper utveckling och service av Länsförsäkringar AB. Serviceverksamhetens huvuduppgift är att ge service huvudsakligen inom områdena affärsanalys, ekonomi, kontorsservice, HR och kommunikation.

Not 52 Upplysningar om närstående, forts.

Närståendetransaktioner 2017

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder	Åtaganden
Intresseföretag					
Länsförsäkringar Liv-koncernen	385	39	103	1 038	300
Ägare					
Länsförsäkringsbolag	4 160	4 507	8 737	13 664	59
Övriga närstående					
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	16	15	15	40	5
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	1	0	1	0	1
Övriga	-5	0	8	2	0
Summa övriga närstående	12	15	25	42	6

Ränteintäkter och räntekostnader 2017

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	0	-2
Länsförsäkringar Liv-koncernen	-	-11

Närståendetransaktioner 2016

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder	Åtaganden
Intresseföretag					
Länsförsäkringar Liv-koncernen	390	91	152	933	601
Ägare					
Länsförsäkringsbolag	3 552	3 354	8 687	12 740	59
Övriga närstående					
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	19	15	10	25	5
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	1	0	0	0	-
Övriga	5	-	8	2	-
Summa övriga närstående	25	15	19	28	5

Ränteintäkter och räntekostnader 2016

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	0	-2
Länsförsäkringar Liv-koncernen	-	-17

Fordringar och skulder mot länsförsäkringsbolag inkluderar försäkringstekniska avsättningar.

Avtal

Väsentliga avtal för Länsförsäkringar AB-koncernen utgörs i huvudsak av avtal med Länsförsäkringar Liv-koncernen om IT samt utveckling och service, med de 23 länsförsäkringsbolagen om provisionsavtal, avtal om skadereglering samt avtal om utveckling och förvaltning.

Andra väsentliga avtal för Länsförsäkringar AB-koncernen utgörs av avtal med Länsförsäkringar Mäklarservice AB om försäljning samt med Humlegården Fastigheter AB om förvaltning av Utile Dulci 2 HB.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar AB-koncernen och dess styrelse och ledning

Ersättningar till närstående nyckelpersoner som styrelseledamöter och ledande befattningshavare framgår av not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner.

För Livkoncernens transaktioner med närstående hänvisas till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolags årsredovisning för 2017.

Not 53 Koncernbolag

Ägarandel i %

Innehav i direkt och indirekt ägda dotterbolag	Dotterbolagets säte, land	2017-12-31	2016-12-31
Agria Pet Insurance Ltd	Storbritannien	100	100
Försäkringsaktiebolaget Agria (publ)	Sverige	100	100
LF Sak Fastighets AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Grupplivförsäkringsaktiebolag	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Hypotek AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ)	Sverige	100	100
Utile Dulci 2 HB	Sverige	100	100
Wasa Kredit AB	Sverige	100	100

Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Not 54 Tilläggsupplysningar till rapport över kassaflöden

	2017	2016
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning	48	4
Erhållen ränta	107	107
Erlagd ränta	-114	-118
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	599	330
Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar	-10 363	-8 250
Försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring	13 387	12 036
Avsättning till pensioner	-15	-11
Övriga avsättningar	-7	-109
Andra ej likviditetspåverkande resultatposter	159	264
Summa	3 760	4 260

Not 55 Händelser efter balansdagen

Den 2 februari 2018 lämnade Johan Agerman posten som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB. Sören Westin tillförordnades i samband med detta som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB.

Not 56 Uppgifter om moderbolaget

Länsförsäkringar AB (publ) är ett svensktregistrerat aktiebolag med säte i Stockholm. Organisationsnummer 556549-7020. Adressen till kontoret är Tegelluddsvägen 11-13 Stockholm. Postadressen är 106 50 Stockholm. Koncernredovisningen för år 2017 består av moderbolaget och dess dotterbolag. I Länsförsäkringar AB-koncernen ingår även ägd andel av intresseföretag. Länsförsäkringar AB (publ) ägs till 100 procent av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag.

Finansiella rapporter moderbolaget

Resultaträkning för moderbolaget	100
Rapport över totalresultat för moderbolaget	100
Balansräkning för moderbolaget	101
Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget	103
Kassaflödesanalys för moderbolaget	104
Not 1 Redovisningsprinciper	105
Not 2 Risker och riskhantering	105
Not 3 Nettoomsättning	105
Not 4 Externa kostnader	105
Not 5 Operationell leasing	106
Not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	106
Not 7 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	108
Not 8 Resultat från andelar i koncernbolag	109
Not 9 Ränteutgifter och liknande resultatposter	109
Not 10 Räntekostnader och liknande resultatposter	109
Not 11 Skatt	109
Not 12 Immateriella anläggningstillgångar	109
Not 13 Materiella anläggningstillgångar	110
Not 14 Aktier och andelar i koncernbolag	110
Not 15 Andra långfristiga värdepappersinnehav	111
Not 16 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	111
Not 17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	112
Not 18 Kortfristiga placeringar	112
Not 19 Eget kapital	112
Not 20 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	112
Not 21 Övriga avsättningar	113
Not 22 Emitterade värdepapper	113
Not 23 Derivat	113
Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	113
Not 25 Ställda säkerheter och eventualförpliktelser	113
Not 26 Förväntade återvinnings- och regleringstider på tillgångar, avsättningar och skulder	114
Not 27 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	115
Not 28 Värderingsmetoder för verkligt värde	116
Not 29 Upplysning om kvittning	117
Not 30 Upplysningar om närstående	117
Not 31 Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys	118
Not 32 Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen	118
Not 33 Händelser efter balansdagen	118
Not 34 Förslag till vinstdisposition	118

Resultaträkning för moderbolaget

Mkr	Not	2017	2016
Nettoomsättning	3	2 948	2 894
Rörelsens kostnader			
Externa kostnader	4, 5, 7	-2 163	-2 100
Personalkostnader	6	-888	-909
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12, 13	-133	-33
Rörelseresultat		-236	-149
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernbolag	8	1 931	679
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	5	4
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-63	-81
Resultat efter finansiella poster		1 638	453
Skatt	11	-13	-7
Årets resultat		1 625	447

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Mkr	2017	2016
Årets resultat	1 625	447
Övrigt totalresultat		
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat		
Kassaflödessäkringar	17	17
Förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	-6	8
Skatt hänförlig till poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat	-2	-6
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	9	19
Årets totalresultat	1 633	466

Balansräkning för moderbolaget

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	398	459
Materiella anläggningstillgångar	13	61	78
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Aktier och andelar i koncernbolag	14	17 912	17 858
Derivat	23	-	0
Uppskjuten skattefordran	16	4	10
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	734	859
Summa finansiella anläggningstillgångar		18 650	18 727
Summa anläggningstillgångar		19 109	19 264
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Fordringar hos koncernbolag	30	677	554
Fordringar hos övriga närstående	30	142	181
Övriga fordringar		53	25
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	106	103
Summa kortfristiga fordringar		978	863
Kortfristiga placeringar	18	4	4
Kassa och bank		254	251
Summa omsättningstillgångar		1 236	1 118
Summa tillgångar	27	20 345	20 382

Balansräkning för moderbolaget, forts.

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	19		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		1 042	1 042
Reservfond		4 991	5 043
Summa bundet eget kapital		6 033	6 085
<i>Fritt eget kapital</i>			
Överkursfond		5 471	5 471
Fond för verkligt värde		1	-8
Balanserat resultat		5 481	4 983
Årets resultat		1 625	447
Summa fritt eget kapital		12 578	10 893
Summa eget kapital		18 611	16 978
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	22	28
Övriga avsättningar	21	42	51
Summa avsättningar		65	79
Långfristiga skulder			
Skulder till övriga närstående bolag	30	216	440
Summa långfristiga skulder		216	440
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		166	127
Skulder till koncernbolag	30	292	287
Skulder till övriga närstående bolag	30	586	283
Emitterade värdepapper	22	-	1 699
Derivat	23	-	23
Övriga skulder		36	26
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	373	440
Summa kortfristiga skulder		1 453	2 885
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	27	20 345	20 382

Information om ställda säkerheter och eventualförpliktelser, se not 25.

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget

Mkr	Bundet eget kapital			Fond för verkligt värde		Fritt eget kapital			Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Fond för utvecklingsutgifter	Reserv-fond	Verkligt värdereserv	Säkrings-reserv	Överkurs-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2016-01-01	1 042	-	4 801	-1	-27	5 471	4 793	431	16 511
Årets totalresultat									
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	-	447	447
Övrigt totalresultat	-	-	-	6	14	-	-	-	20
Årets totalresultat	-	-	-	6	14	-	-	-	467
Vinstdisposition	-	-	-	-	-	-	431	-431	-
Aktiverade egenupparbetade utvecklingsutgifter	-	241	-	-	-	-	-241	-	-
Utgående eget kapital 2016-12-31	1 042	241	4 801	5	-13	5 471	4 983	447	16 978
Ingående eget kapital 2017-01-01	1 042	241	4 801	5	-13	5 471	4 983	447	16 978
Årets totalresultat									
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	-	1 625	1 625
Övrigt totalresultat	-	-	-	-4	13	-	-	-	9
Årets totalresultat	-	-	-	1	-	-	-	-	1 633
Vinstdisposition	-	-	-	-	-	-	447	-447	-
Aktiverade egenupparbetade utvecklingsutgifter	-	-52	-	-	-	-	52	-	-
Utgående eget kapital 2017-12-31	1 042	189	4 801	1	-	5 471	5 481	1 625	18 611

Kassaflödesanalys för moderbolaget

Mkr	Not	2017	2016
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		1 638	453
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	31	-209	-277
Betald inkomstskatt		-38	-1
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		1 391	175
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		371	832
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		50	218
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 812	1 225
Investeringsverksamheten			
Förvärv av andelar i koncernföretag		-55	-965
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-50	-246
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-8	-8
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		2	3
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-111	-1 217
Finansieringsverksamheten			
Amortering lån		-1 699	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-1 699	-
Årets kassaflöde		3	8
Likvida medel vid årets början		251	243
Likvida medel 31 december		254	251

Noter till moderbolagets finansiella rapporter

Belopp i Mkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Moderbolagets årsredovisning har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554) och RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden utgivna av Rådet för finansiell rapportering gällande noterade företag.

Reglerna i RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden, så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag och tillägg från IFRS som ska göras.

Ändrade redovisningsprinciper

För att få överensstämmelse med klassificering enligt solvens- och CRR-regelverken har moderbolaget valt att från och med 1 januari 2017 redovisa finansiella instrument värderade till verkligt värde inklusive upplupen ränta. Förändringen påverkar jämförelsesiffrorna i balansräkningen per 2016-12-31. Tillgångsposter som påverkas är: obligationer och andra räntebärande värdepapper med 9 Mkr samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter med -9 Mkr. Skuldposter som påverkas är: derivat med 6 Mkr samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter med -6 Mkr. Jämförelse- och nyckeltal är uppdaterade enligt den nya redovisningen. Förändringen har inte påverkat det egna kapitalet.

Det redovisade värdet på Länsförsäkringar ABs andelar i Utile Dulci 2 HB har under andra kvartalet 2017 ändrats till ett belopp som motsvarar summan av anskaffningsvärde och andel av handelsbolagets resultat. Detta har medfört att tidigare upparbetade resultat som i balansräkningen redovisats som fordringar på koncernbolag istället redovisas som aktier och andelar i koncernföretag. Ändringseffekten är 49 Mkr per 2016-12-31. Resultatet påverkas inte av principförändringen. Motivet till ändringen är att ansluta till dominerande praxis och redovisa ett tydligare samband mellan resultat och underliggande tillgångar i handelsbolag.

Utöver detta är det inga ändrade redovisningsprinciper som tillämpas i moderbolaget utöver de som anges i not 1 för koncernen.

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranleds av begränsade möjligheter att tillämpa IFRS i moderbolaget, till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskäl.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i följande fall:

Klassificering och uppställningsformer

För moderbolaget används benämningarna balansräkning respektive kassaflödesanalys för de rapporter som i koncernen har titlarna rapport över finansiell ställning respektive rapport över kassaflöden. Resultaträkning och balansräkning är för moderbolaget uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan rapporten över totalresultat, rapporten över förändringar i eget kapital och kassaflödesanalysen baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De skillnader mot koncernens rapporter som gör sig gällande i moderbolagets resultat- och balansräkningar utgörs främst av redovisning av finansiella intäkter och kostnader, anläggningstillgångar, eget kapital samt förekomsten av avsättningar som egen rubrik i balansräkningen.

Dotterbolag

Aktier och andelar i dotterbolag redovisas till anskaffningsvärde.

Koncernbidrag

Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln i RFR 2. Koncernbidrag som bolaget erhåller från ett dotterbolag redovisas enligt samma principer som finansiella intäkter. Koncernbidrag som lämnas till ett dotterbolag redovisas som en investering i aktier och andelar i koncernbolag.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing.

Låneutgifter

I moderbolaget belastar låneutgifter resultatet för den period till vilken de hänför sig till.

Not 2 Risker och riskhantering

I moderbolaget finns, förutom aktier i och fordringar på koncernföretag, även andra långfristiga värdepappersinnehav och kortfristiga placeringar. Dessa innehav är dock av begränsad storlek relativt placeringstillgångar i koncernens försäkringsbolag. Vid utgången av 2017 uppgick moderbolagets innehav av placeringsaktier till 4 (4) Mkr, bostadsrättsandelar till 5 (10) Mkr, aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (publ) till 8 (8) Mkr och räntebärande obligationer till 720 (841) Mkr. Därutöver fanns banktillgodohavande på 254 (251) Mkr. Förutom nämnda tillgångar och skulder härrör moderbolagets risker ur dotterbolagens verksamheter. Se även förvaltningsberättelse och koncernens not 2 Risk- och kapitalhantering.

Not 3 Nettoomsättning

Omsättningen i moderbolaget består av serviceintäkter 2 863 (2 811) Mkr och hyresintäkter 85 (83) Mkr för lokaler och inventarier. Bolagets omsättning redovisas i rörelsesegmentet Moderbolag i koncernen. Av omsättningen kommer 44 (45) procent från bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen, 8 (8) procent från Länsförsäkringar Liv-koncernen, 47 (46) procent från länsförsäkringsbolag och 1 (1) procent från externa kunder.

Not 4 Externa kostnader

	2017	2016
Lokalkostnader, not 5	-127	-148
Övriga lokalkostnader	-66	27
Marknadsföring	-63	-71
Konsulter	-641	-558
Arvode till revisorer, not 7	-4	-4
IT-kostnader	-1 023	-1 060
Trycksaker, telefoni och porto	-101	-104
Övriga kostnader	-138	-182
Summa	-2 163	-2 100

Lokalkostnaderna avser hyror för de lokaler som koncernen använder i sin verksamhet. Länsförsäkringar AB hyr i sin tur ut lokaler till bolag inom koncernen.

Not 5 Operationell leasing**Leasingsavtal där bolaget är leasetagare**

Ikke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokalhyror uppgår till:

	2017	2016
Inom ett år	-124	-147
Senare än ett år men inom fem år	-372	-587
Summa	-496	-734

I resultatet 2017 redovisades en hyreskostnad på -127 (-148) Mkr.

Hyresavtalen löper under tio år till och med 31 december 2021. Inför varje förnyelse av hyresavtal fastställs en grundhyra som därefter indexregleras enligt konsumentprisindex.

Leasingsavtal där bolaget är leasegivare

Framtida icke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokalhyror:

	2017	2016
Inom ett år	88	85
Senare än ett år men inom fem år	264	341
Summa	352	426

Under 2017 redovisades en hyresintäkt på 85 (83) Mkr.

Företaget hyr ut lokaler till koncernbolag. Interna hyresavtal löper under tio år, till och med december 2021.

Not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar

	2017	2016
Medelantal anställda, Sverige		
Män	319	318
Kvinnor	331	385
Totalt antal anställda	650	703
Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
<i>Övriga medarbetare</i>		
Löner och ersättningar	476	495
Sociala kostnader	303	328
varav pensionskostnader	123	137
Summa	779	823
<i>Styrelse och ledande befattningshavare, 18 (18)</i>		
Löner och ersättningar	34	26
varav fast lön till vd och vice vd	13	10
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	17	13
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	-	0
Sociala kostnader	23	19
varav pensionskostnader	10	8
Summa	57	45
<i>Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader</i>		
Löner och ersättningar	510	521
Sociala kostnader	326	347
varav pensionskostnader	133	145
Summa	836	868

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning är en sällan förekommande form av ersättning inom Länsförsäkringar AB-koncernen och utgör en liten del av den totala lönesumman. Inom vissa funktioner förekommer provisionsbaserad ersättning. Den provisionsbaserade ersättningen är satt i förhållande till försäljningsinsats och är reglerad i lokala kollektivavtal.

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter och styrelseledamöter inom LFAB koncernen erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner för verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör koncernledningen.

Not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Ersättningar till ledande befattningshavare

2017	Grundlön	Övriga ersättningar	Pensionskostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön, %
					Avgiftsbestämd
Johan Agerman, verkställande direktör	5,7	2,9	2,1	10,6	35
Sten Dunér, tidigare verkställande direktör	1,5	1,3	-	2,8	-
Ann Sommer, vice verkställande direktör	3,7	0	1,5	5,2	41
Sören Westin, tidigare vice verkställande direktör	1,8	0	0,6	2,4	35
Jan Fock, styrelsens ordförande	1,0	-	-	0,9	-
Caesar Åfors, styrelsens vice ordförande	0,4	-	-	0,4	-
Mikael Sundquist, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	-
Jonas Rosman, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	-
Maria Engholm, styrelseledamot	0,4	-	-	0,4	-
Christer Villard, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	-
Göran Lindell, styrelseledamot	0,4	-	-	0,4	-
Susanne Petersson, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	-
Bengt-Erik Jansson, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	-
Andra ledande befattningshavare					
Moderbolag (9 personer)	16,9	0,4	7,0	24,5	41
Dotterbolag och Länsförsäkringar Liv (3 personer)	10,1	0,7	4,1	15,0	42
Totalt 2017	43,3	5,3	15,3	64,0	
Summa ersättning från moderbolag	29,5	4,6	9,7	43,9	
Summa ersättning från dotterbolag och Länsförsäkringar Liv	13,8	0,7	5,6	20,2	

2016	Grundlön	Övriga ersättningar	Pensionskostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön, %
					Avgiftsbestämd
Sten Dunér, verkställande direktör	6,2	0,1	2,1	8,4	35
Ann Sommer, vice verkställande direktör	3,5	0,0	1,4	4,9	40
Sören Westin, vice verkställande direktör	3,5	0,0	1,2	4,7	35
Jan Fock, styrelsens ordförande	1,1	-	-	1,1	-
Göran Lindell, styrelsens vice ordförande	0,5	-	-	0,5	-
Mikael Sundquist, styrelseledamot	0,3	-	-	0,3	-
Jonas Rosman, styrelseledamot	0,4	-	-	0,4	-
Mats Fabricius, styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	-
Caesar Åfors, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	-
Maria Engholm, styrelseledamot	0,4	-	-	0,4	-
Pia Sandvik, styrelseledamot	0,1	-	-	0,1	-
Christer Villard, styrelseledamot	0,4	-	-	0,4	-
Susanne Petersson, styrelseledamot	0,2	-	-	0,2	-
Andra ledande befattningshavare					
Moderbolag (6 personer)	12,6	0,0	4,9	17,5	40
Dotterbolag och Länsförsäkringar Liv (3 personer)	11,7	0,1	5,0	16,7	44
Totalt 2016	41,0	0,2	14,6	55,8	
Summa ersättning från moderbolag	25,8	0,2	8,2	34,2	
Summa ersättning från dotterbolag och Länsförsäkringar Liv	15,1	0,1	6,4	21,6	

Övrig ersättning till verkställande direktören 2017 avser ersättning i samband med nyanställning i enighet med ersättnings policy.

Not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar, forts.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen. Pensionsåldern för vice verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd. Pensionspremien ska uppgå till 18 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtalen mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Pensionsåldern för tidigare vice verkställande direktör är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen.

För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 60, 62 eller 65 år. I de fall pensionsåldern är 65 år är pensionen avgiftsbestämd och pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen. I de fall pensionsåldern är 60 eller 62 år är pensionen mellan 60 respektive 62 år och 65 år avgiftsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören, gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår över uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tolv månader. För vice verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om tre månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår över uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tjugo fyra månadslöner. För tidigare vice verkställande direktör gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår över uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tolv månader. För andra ledande befattningshavare gäller en ömsesidig uppsägningstid om tre eller sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår över uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tolv eller arton månader.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till koncernledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till koncernledningen. Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicy. Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter.

Principer för ersättning till koncernledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmonisera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella principer.

Pension

Pensionslösningen ska vara helt premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till ledande befattningshavare	2017-12-31	2016-12-31
Styrelseledamöter	9	8
Vd och vice vd	5	7
Andra ledande befattningshavare	22	17
Summa	36	32

Beviljade lån består av personallån och övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Räntesatsen räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppen för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2017-12-31	2016-12-31
Styrelseledamöter	42	45
Andra ledande befattningshavare	62	50

Not 7	Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	
	2017	2016
KPMG AB		
- revisionsuppdrag	-4	-3
- revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-0	-1
Summa	-4	-4

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget avser olika typer av kvalitetssäkringstjänster såsom granskning av förvaltning, bolagsordning, stadgar eller avtal som utmynnar i rapport eller intyg. Med andra uppdrag avses sådant som inte ingår i ovanstående delposter, till exempel juridisk konsultation vid sidan av revisionsverksamheten och som inte är hänförlig till skatterådgivning.

Not 8	Resultat från andelar i koncernbolag	
	2017	2016
Utdelningar från dotterbolag	1 590	470
Erhållna koncernbidrag	290	160
Resultatandel i handelsbolag	51	49
Summa	1 931	679

Not 9	Ränteintäkter och liknande resultatposter	
	2017	2016
Ränteintäkter, koncernbolag	-	0
Ränteintäkter, övriga	-3	2
Ränteintäkter, obligationer och räntebärande värdepapper	0	-
Valutaresultat	0	-
Realisationsvinst, aktier och andelar	2	0
Realisationsvinst, räntebärande värdepapper koncernbolag	7	2
Orealiserad vinst, aktier och andelar	-	0
Summa	5	4

Not 10	Räntekostnader och liknande resultatposter	
	2017	2016
Räntekostnader, Länsförsäkringar Liv	-11	-17
Räntekostnader, obligationer och räntebärande värdepapper	-29	-38
Räntekostnader, derivat	-19	-24
Räntekostnader övrigt	0	-
Realisationsförlust valutor	0	-2
Orealiserad förlust, aktier och andelar	-2	-
Realisationsförlust derivat	-1	-
Orealiserad förlust derivat	0	-
Summa	-63	-81

Not 11	Skatt	
	2017	2016
Aktuell skatt		
Periodens skattekostnad	-12	-2
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	2	0
Uppskjuten skatteintäkt (+) / skattekostnad (-)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-4	-4
Total redovisad skatteintäkt (+) / skattekostnad (-)	-13	-7
Avstämning av effektiv skatt		
Resultat före skatt	1 638	453
Skatt enligt gällande skattesats	-360	-100
Skatt ej avdragsgilla kostnader	-15	-22
Skatt ej skattepliktiga intäkter	359	115
Skatt hänförlig till tidigare år	2	0
Redovisad effektiv skatt	-13	-7
Gällande skattesats, %	22,0	22,0
Effektiv skattesats, %	0,8	1,4

Not 12	Immateriella anläggningstillgångar	
	2017	2016
Aktiverade IT-kostnader		
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	585	339
Omklassificering	5	-
Anskaffningar	49	246
Utgående anskaffningsvärde 31 december	639	586
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-82	-67
Omklassificering	-2	-
Avskrivningar	-24	-15
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-108	-82
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-45	-45
Nedskrivningar	-89	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	-134	-45
Redovisat värde 31 december	398	459

Under 2017 hade 47 (193) Mkr upparbetats i pågående immateriella projekt till följd av ett nytt sakförsäkringssystem som förväntas aktiveras och skrivas av från och med 2018.

Ett förvärvat ekonomi- och uppföljningssystem med bokfört värde på 80 (88) Mkr skrivs av på 15 år utifrån beräknad nyttjandeperiod. Övriga immateriella tillgångar skrivs av på 5 år.

Not 13	Materiella anläggningstillgångar
---------------	---

	2017	2016
Förbättring av annans fastighet		
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	253	253
Utgående anskaffningsvärde 31 december	253	253
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-135	-120
Avskrivningar	-14	-13
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-149	-134
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-57	-57
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	-57	-57
Redovisat värde 31 december	47	62

	2017	2016
Inventarier		
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	90	123
Omklassificering	-5	-
Anskaffningar	-7	9
Avyttringar/utrangeringar	8	-42
Utgående anskaffningsvärde 31 december	86	90
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-70	-105
Omklassificering	2	-
Avskrivningar	-5	-5
Avyttringar/utrangeringar	4	40
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-69	-70
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-3	-3
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	-3	-3
Redovisat värde 31 december	14	16
	2017	2016
Totalt redovisat värde 31 december	61	78

I inventarier ingår konst med 4 (4) Mkr som inte skrivs av. Ackumulerade nedskrivningar på konst har gjorts med 2 (2) Mkr.

Not 14	Aktier och andelar i koncernbolag
---------------	--

	2017	2016
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	21 417	20 451
Förvärv	-	998
Uttag	-46	-32
Resultatandel i handelsbolag	34	-
Ändrad redovisningsprincip för handelsbolag	66	-
Utgående anskaffningsvärde 31 december	21 471	21 417
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-3 559	-3 559
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	-3 559	-3 559
Redovisat värde 31 december	17 912	17 858

Specifikation av bolagets innehav av aktier och andelar i koncernbolag

Företagets namn	Organisationsnummer	Antal aktier och andelar	Ägarandel 2017, %	Ägarandel 2016, %	Redovisat värde 2017-12-31	Redovisat värde 2016-12-31
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	516401-9878	9 548 708	100	100	8 430	8 430
Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB (publ)	516401-8219	10 000	100	100	5 255	5 255
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ)	502010-9681	2 000 000	100	100	3 206	3 206
Utile Dulci 2 HB	916601-0067	1 824	45,6	45,6	1 021	966
Aktier och andelar i koncernbolag					17 912	17 858

Samtliga dotterbolag har sitt säte i Stockholm. Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB äger 54,4 procent av Utile Dulci 2 HB. Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings-aktiebolag (publ). Detta bolag drivs enligt ömsesidiga principer och kan inte enligt gäl-

lande bolagsordning lämna någon aktieutdelning. Detta medför att majoriteten av de risker och belöningar som är förknippade med ägandet inte tillfaller ägaren Länsförsäkringar AB utan livförsäkringstagarna. Detta aktieinnehav kan därför inte klassificeras som ett innehav i dotterföretag enligt definitionen av sådana i IAS 27 Separata finansiella rapporter.

Not 15	Andra långfristiga värdepappersinnehav
---------------	---

	2017	2016
Ingående värde 1 januari	859	1 007
Omvärdering av bostadsrätter	-1	1
Förvärv av obligationer och räntebärande värdepapper	-4	-
Värdet förändring av obligationer och räntebärande värdepapper	16	-3
Försäljning av obligationer och räntebärande värdepapper	-136	-145
Redovisat värde 31 december	734	859

Företagets namn	Antal aktier och andelar	Redovisat värde 2017-12-31	Redovisat värde 2016-12-31
Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (publ)	8 000	8	8
Brf Mässen	1	5	10
Noterade obligationer utgivna av övriga svenska emittenter		720	841
Summa		734	859

Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) klassificeras som innehav som kan säljas. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering, istället har värdering gjorts till anskaffningsvärde varvid löpande prövning sker om nedskrivningsbehov föreligger. Under 2016 och 2017 har inget nedskrivningsbehov identifierats.

Not 16	Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder
---------------	--

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Materiella tillgångar	2	-	-	3	2	3
Kortfristiga placeringar	1	-1	-	-	1	-1
Pensionsavsättningar	-7	-12	-	-	-7	-12
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-4	-13	-	3	-4	-10
Kvittning	-	3	-	-3	-	-
Netto uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-4	-10	-	-	-4	-10

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2017

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Materiella tillgångar	3	-1	-	2
Kortfristiga placeringar	-1	-	2	1
Pensionsavsättningar	-12	5	-	-7
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-10	4	2	-4

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2016

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Materiella tillgångar	5	-2	-	3
Kortfristiga placeringar	-11	4	6	-1
Pensionsavsättningar	-13	1	-	-12
Skulder	-1	1	-	-
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-20	4	6	-10

Länsförsäkringar AB har inte någon uppskjuten skatt som redovisas direkt mot eget kapital.

Not 17		Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	
	2017-12-31	2016-12-31	
Övriga upplupna intäkter	28	19	
Förutbetalda kostnader	79	83	
Summa	106	103	

Not 18		Kortfristiga placeringar			
	2017-12-31		2016-12-31		
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	
Onoterade aktier och andelar, svenska	3	4	3	4	
Summa	3	4	3	4	

	2017-12-31		2016-12-31		
Specifikation av kortfristiga placeringar	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	
Onoterade andelar, svenska					
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	3	4	3	4	
Totalt kortfristiga placeringar	3	4	3	4	

Not 19		Eget kapital	
Specifikation över förändringar i eget kapital återfinns i Rapport över förändring i eget kapital.			
Aktier med kvotvärde 100 kronor	Röstvärde	2017-12-31 Antal	2016-12-31 Antal
Serie A	10	1 532 678	1 532 678
Serie B	1	8 885 949	8 885 949
Serie C	1	5 955	5 955
Antal utestående aktier		10 424 582	10 424 582

Bundna fonder

Bundna fonder får inte minskas genom vinstutdelning.

Reservfond

Syftet med reservfonden har varit att spara en del av nettovinsten som inte går åt för täckning av balanserad förlust. Reservfonden utgör bundet eget kapital. Inga nya avsättningar till reservfonden krävs men kan göras frivilligt. I reservfonden ingår även det belopp på 4 801 Mkr som före 1 januari 2006 ingick i överkursfonden.

Fritt eget kapital

Fond för verklig värde

Säkringsreserv

Redovisning sker direkt mot fond för verkligt värde när värdeförändringen avser ett säkringsinstrument och de tillämpade principerna för säkringsredovisning tillåter att en del av eller hela värdeförändringen redovisas i eget kapital. Säkringsreserven består av säkring av rörlig ränta till fast avseende moderbolagets emitterade värdepapper.

Verkligt värdereserv

Verkligt värdereserv består av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från balansräkningen.

Överkursfond

När aktier emitteras till överkurs, det vill säga om mer än aktiernas kvotvärde betalas för aktierna, ska ett belopp motsvarande det erhållna beloppet utöver kvotvärdet på aktierna föras till överkursfonden.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel utgörs av föregående års balanserade vinstmedel och resultat efter avdrag för under året lämnad utdelning.

Not 19 Eget kapital, forts.

Aktieägande i Länsförsäkringar AB	Antal aktier			Andel av kapital, %
Bolag	A	B	C	
Länsförsäkringar Skåne	141 849	882 046	-	9,8
Länsförsäkringar Stockholm	129 212	802 382	-	8,9
Länsförsäkringar Östgöta	114 155	663 463	-	7,5
Dalarnas Försäkringsbolag	104 708	609 639	-	6,9
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	87 010	605 143	821	6,6
Länsförsäkringar Älvsborg	100 176	581 374	-	6,5
Länsförsäkringar Bergslagen	86 351	495 089	-	5,6
Länsförsäkringar Jönköping	82 812	474 021	-	5,3
Länsförsäkringar Uppsala	73 298	424 791	-	4,8
Länsförsäkringar Västerbotten	57 195	330 919	-	3,7
Länsförsäkringar Halland	56 785	329 857	-	3,7
Länsförsäkringar Södermanland	58 117	323 139	-	3,7
Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad	49 982	322 347	-	3,6
Länsförsäkringar Kalmar län	56 717	295 878	-	3,4
Länsförsäkringar Gävleborg	60 058	281 083	-	3,3
Länsförsäkringar Skaraborg	64 058	253 172	-	3,0
Länsförsäkringar Västernorrland	50 186	257 122	-	2,9
Länsförsäkringar Jämtland	35 795	226 453	-	2,5
Länsförsäkring Kronoberg	36 701	203 130	-	2,3
Länsförsäkringar Värmland	31 160	202 208	-	2,2
Länsförsäkringar Norrbotten	16 960	127 878	-	1,4
Länsförsäkringar Blekinge	23 088	120 500	-	1,4
Länsförsäkringar Gotland	16 305	74 315	-	0,9
I 6 socken- och häradsbolag	-	-	5 134	0,0
Totalt antal aktier	1 532 678	8 885 949	5 955	100,0

Not 20		Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	
	2017-12-31	2016-12-31	
Avsatt till pension	12	16	
Avsättning till förtida uttag enligt pensionsavtal	5	8	
Övrig avsättning	5	4	
Summa avsättningar för pensioner	22	28	

Avsättning till pension 12 (16) Mkr omfattas av tryggandelagen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderbolaget finns förmånsbestämda pensionsplaner. En av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Avsättningen är aktuariellt beräknad enligt de försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsgrunder som tillämpas för individuellt utfärdad livförsäkring. Beräkningarna utgår från lön och ålder på individnivå.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknad av pensionen är avtalad följer bolaget de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser, %	2017	2016
Diskonteringsränta	0,5	0,6
Förväntad löneökningstakt	2,5	2,5
Andel som bedöms att frivilligt gå i pension vid 62 års ålder	50	50

Not 20 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser, forts.**Avgiftsbestämda pensionsplaner**

Bolaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets betalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar. FTP-planen genom försäkring i FPK är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19 Ersättningar till anställda, att företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande årsavgifter till den.

Avgifter för 2018 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 135 Mkr.

	2017	2016
Kostnad för avgiftsbestämda planer	122	122

Not 21 Övriga avsättningar

	2017-12-31	2016-12-31
Avsättning räntesubventioner för personallån till tidigare anställda som har gått i pension	22	33
Övriga avsättningar	20	18
Summa	42	51

Not 22 Emitterade värdepapper

	2017-12-31	2016-12-31
Obligationslån	-	1 699
Summa	-	1 699
Förfallostruktur obligationslån		
Inom 1 år	-	1 699
Summa	-	1 699

Not 23 Derivat

	Redovisat värde		Nominellt belopp	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Derivatinstrument med positiva värden				
<i>Derivatinstrument i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	-	0	-	-156
Summa derivatinstrument med positiva värden	-	0	-	-156
Derivatinstrument med negativa värden				
<i>Derivatinstrument i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	-	23	-	1 200
Summa derivatinstrument med negativa värden	-	23	-	1 200

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Semesterlöneskuld	49	51
Sociala kostnader	18	18
Löneskatt	34	34
Avsättning personalkostnader	7	25
Övriga upplupna kostnader	265	312
Summa	373	440

Not 25 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

	2017-12-31	2016-12-31
Ställda säkerheter		
Pantsatta aktier i dotterbolag	300	601
Eventalförpliktelser		
Delägare i Utile Dulci 2 HB	23	17

Not 26 Förväntade återvinnings- och regleringstider på tillgångar, avsättningar och skulder

	2017-12-31			2016-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Belopp som förväntas återvinnas						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar ¹⁾	54	344	398	19	440	459
Materiella anläggningstillgångar ¹⁾	18	43	61	19	59	78
Aktier och andelar i koncernbolag	-	17 912	17 912	-	17 858	17 858
Uppskjuten skattefordran	4	-	4	10	-	10
Andra långfristiga värdepappersinnehav	-	734	734	-	859	859
Summa anläggningstillgångar	76	19 033	19 109	48	19 216	19 264
Omsättningstillgångar						
Fordringar hos koncernbolag	677	-	677	554	-	554
Fordringar hos övriga närstående	142	-	142	181	-	181
Övriga fordringar	53	-	53	25	-	25
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	106	-	106	103	-	103
Kortfristiga placeringar	4	-	4	4	-	4
Kassa och bank	254	-	254	251	-	251
Summa omsättningstillgångar	1 236	-	1 236	1 118	-	1 118
Summa tillgångar	1 312	19 033	20 345	1 166	19 216	20 382
Belopp som förväntas regleras						
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	-	22	22	-	28	28
Övriga avsättningar	-	42	42	-	51	51
Summa avsättningar		65	65	-	79	79
Långfristiga skulder						
Skulder till övriga närstående	-	216	216	-	440	440
Summa långfristiga skulder	-	216	216	-	440	440
Kortfristiga skulder						
Leverantörsskulder	166	-	166	127	-	127
Skulder till koncernföretag	292	-	292	287	-	287
Skulder till övriga närstående företag	586	-	586	283	-	283
Emitterade värdepapper	-	-	-	1 699	-	1 699
Derivat	-	-	-	23	-	23
Övriga skulder	36	-	36	26	-	26
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	373	-	373	440	-	440
Summa kortfristiga skulder	1 453	-	1 453	2 885	-	2 885
Summa skulder och avsättningar	1 453	281	1 733	2 885	519	3 404

¹⁾ Det belopp som förväntas återvinnas inom tolv månader motsvarar årets avskrivning.

Not 27 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

2017-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat som används i säkrings- redovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Lånefordringar och kund- fordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål					
Tillgångar							
Andra långfristiga värdepappersinnehav	-	-	-	720	-	720	720
Aktier och Andelar	5	-	-	-	-	5	5
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	-	-	-	8	-	8	8
Fordringar hos koncernbolag	-	-	-	-	677	677	677
Fordringar hos övriga närstående	-	-	-	-	142	142	142
Övriga fordringar	-	-	-	-	53	53	53
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	-	-	-	-	106	106	106
Kortfristiga placeringar	4	-	-	-	-	4	4
Kassa och bank	-	-	-	-	254	254	254
Summa	9	-	-	728	1232	1969	1969

2017-12-31	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat som används i säkrings- redovisning	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål				
Skulder						
Skulder till koncernbolag	-	-	-	292	292	292
Skulder till övriga närstående bolag	-	-	-	802	802	802
Övriga skulder & Leverantörsskulder	-	-	-	202	202	202
Upplupna kostnader & Förutbetalda intäkter	-	-	-	373	373	373
Summa	-	-	-	1669	1669	1669

2016-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat som används i säkrings- redovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Lånefordringar och kund- fordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål					
Tillgångar							
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	-	-	841	-	859	859
Fordringar hos koncernbolag	-	-	-	-	554	554	554
Fordringar hos övriga närstående	-	-	-	-	181	181	181
Övriga fordringar	-	-	-	-	25	25	25
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	-	-	-	-	103	103	103
Kortfristiga placeringar	4	-	-	-	-	4	4
Kassa och bank	-	-	-	-	251	251	251
Summa	22	-	-	841	1114	1977	1977

2016-12-31	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Derivat som används i säkrings- redovisning	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål				
Skulder						
Emitterade värdepapper	-	-	-	1699	1699	1727
Derivat	-	-	23	-	23	23
Skulder till koncernbolag	-	-	-	287	287	287
Skulder till övriga närstående bolag	-	-	-	723	723	723
Övriga skulder & Leverantörsskulder	-	-	-	153	153	153
Upplupna kostnader & Förutbetalda intäkter	-	-	-	440	440	440
Summa	-	-	23	3302	3325	3325

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Huvudprincipen för värdering till verkligt värde av emitterade värdepapper är att värdering sker till priser från extern part per bokslutdatum alternativt senaste handelsdag. I de fall externa priser saknas alternativt bedöms som marknadsavvikande har schablonmetod alternativt värderingsmetod baserad på bedömd eller ursprunglig emissionsspread använts.

Not 28 Värderingsmetoder för verkligt värde

I tabellen framgår finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 - Finansiella instrument vars verkliga värde fastställs baserat på noterade kurser på en aktiv marknad. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad när transaktioner äger rum med tillräcklig frekvens och volym för att ge fortlöpande prisinformation. Till priset görs inget tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) eller framtida transaktionskostnader vid en avyttring. Om marknaden för tillgången eller skulden är den mest fördelaktiga marknaden samt om ett företag vid värderingstidpunkten kan genomföra en transaktion med tillgången eller skulden till detta pris på denna marknad klassificeras innehavet som nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde.

Nivå 2 - Finansiella instrument som värderas med värderingsmodeller som i allt väsentligt bygger på marknadsdata kategoriseras som nivå 2. I denna nivå ingår främst ränte- och valutaderivat.

Nivå 3 - Finansiella instrument vars värdering i väsentlig utsträckning påverkas av indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter kategoriseras som nivå 3. I denna nivå ingår främst innehav i fastigheter och onoterade aktier och andelar.

	2017				2016			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar								
Aktier och andelar	-	5	4	9	-	10	4	14
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	720	-	-	720	841	-	-	841
Derivat	-	-	-	-	0	-	-	0
Skulder								
Derivat	-	-	-	-	0	23	-	23

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2017, och inte heller under 2016. Under 2017 och under 2016 förekom inte några överföringar från nivå 3.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas.

Vinster och förluster redovisas i Resultaträkningen under ränteintäkter och liknande resultatposter respektive Räntekostnader och liknande resultatposter.

Förändring nivå 3

	Aktier och andelar	Totalt
Ingående balans 2016-01-01	4	4
Redovisat i årets resultat	0	0
Utgående balans 2016-12-31	4	4

	Aktier och andelar	Totalt
Ingående balans 2017-01-01	4	4
Redovisat i årets resultat	0	0
Utgående balans 2017-12-31	4	4

Finansiella instrument som värderas till upplupet anskaffningsvärde i balansräkningen

Per 2017-12-31 har bolaget inte några finansiella instrument som värderas till upplupet anskaffningsvärde i balansräkning.

2016-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Skulder				
Emitterade värdepapper	-	1 699	-	1 699

Not 29 Uppllysning om kvittning

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettnig eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Bolaget har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Nettobeloppet visar exponeringen under normala affärsförhållanden i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Finansiella tillgångar och skulder nettoredo visas i balansräkningen när det finns legal rätt att nettoredovisa transaktioner och det finns en avsikt att erlagga likvid netto eller realisera tillgången och erlagga likvid för skulden samtidigt.

Per 2017-12-31 har bolaget inte några finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal.

Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal

2016-12-31	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		Nettobelopp
				Ramavtal om nettnig	Säkerheter Erhållna (-)/Ställda (+)	
Tillgångar						
Derivat	0	-	0	-	-	0
Skulder						
Derivat	-17	-	-17	-	24	7
Totalt	-17	-	-17	-	24	7

Not 30 Upplysningar om närstående

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. En prislista fastställs i samband med målsättningsprocessen. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Närståendetransaktioner 2017		Koncernbolag	Liv-koncernen	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	1 263	230	1 376	7	2 876
	Hyra lokaler	82	3	-	-	85
	Finansiella intäkter	1 880	-	-	-	1 880
Kostnader	Köpta tjänster	-11	-4	-34	-	-49
	Hyra lokaler	-126	-	-	-	-126
	Finansiella kostnader	-3	-11	-	-	-14
Fordringar	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	237	-	-	-	237
	Övriga fordringar	440	20	121	-	582
Skulder	Räntebärande skulder	-	131	-	-	131
	Övriga skulder	292	33	639	-	963

Närståendetransaktioner 2016		Koncernbolag	Liv-koncernen	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	1 215	224	1 342	21	2 803
	Hyra lokaler	74	3	-	-	77
	Finansiella intäkter	679	-	-	-	679
Kostnader	Köpta tjänster	-18	-3	-43	-	-64
	Hyra lokaler	-185	-	-9	-	-194
	Finansiella kostnader	-	-17	-	-	-17
Fordringar	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	159	-	-	-	159
	Övriga fordringar	394	25	156	-	576
Skulder	Räntebärande skulder	-	255	-	-	255
	Övriga skulder	287	25	437	6	755

Länsförsäkringar AB ägs av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB med dotterföretag är operativt organiserade i fyra affärsenheter, Sakförsäkring, Fondförsäkring, Tradlivförsäkring och Bank, samt stödfunktionerna Affärsstöd, IT och Kund- och kanalstöd. I vd-staben finns de gemensamma enheterna Ekonomi & Finans, Juridik, Kapitalförvaltning, Kommunikation, HR, Compliance och Risk Management.

Länsförsäkringar AB köper och äger inventarier som sedan hyrs ut till koncernbolagen och Länsförsäkringar Liv.

Länsförsäkringar AB hyr sina kontorslokaler av fastighetsägaren Utile Dulci 2 HB, som ägs av Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringar Bank hanterar subventionerade lån till personalen åt moderbolaget Länsförsäkringar AB, lämnade efter sedvanlig kreditprövning från banken.

För upplysningar om ersättningar till närstående nyckelpersoner såsom styrelseledamöter och ledande befattningshavare hänvisas till not 6. Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar.

Närstående dotterbolag specificeras i not 14 Aktier och andelar i koncernbolag.

Not 31 Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys

	2017	2016
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning från dotterbolag	1 590	470
Uttag dotterbolag	51	32
Erhållen ränta	4	1
Erlagd ränta	-59	-81
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	133	33
Realiserade vinster och förluster	8	20
Orealiserade vinster och förluster	-2	-21
Avsättningar	-14	-120
Förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	-	6
Säkringsreserv	11	14
Erhållna koncernbidrag som regleras påföljande räkenskapsår	-290	-160
Resultatandelar dotterbolag	-55	-49
Summa	-209	-277

Likvida medel består av banktillgodohavanden.

Not 32 Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen

Länsförsäkringar AB har externa leverantörer av IT-driften till en kostnad av 309 (385) Mkr. I kostnaderna ingår också den maskinella utrustningen för datakörningar. Några länsförsäkringsbolag och Länsförsäkringar Liv omfattas också av arrangemanget. Deras ersättning till Länsförsäkringar AB ingår i serviceintäkter.

Not 33 Händelser efter balansdagen

Den 2 februari 2018 lämnade Johan Agerman posten som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB. Sören Westin tillförordnades i samband med detta som verkställande direktör i Länsförsäkringar AB.

Not 34 Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står enligt balansräkningen för Länsförsäkringar AB fritt eget kapital på sammanlagt 12 578 048 469 kronor.

Moderbolagets fria egna kapital består av (kronor)

Överkursfond	5 470 917 955
Fond för verkligt värde	1 210 129
Balanserade vinstmedel	5 481 336 248
Årets resultat	1 624 584 138
Fritt eget kapital 2017-12-31	12 578 048 469

Styrelsen föreslår att av disponibla vinstmedel i moderbolaget utdela 28,75 kronor per aktie till aktieägarna	299 706 733
Balansera i ny räkning	12 278 341 737
	12 578 048 469

Utdelningsbeloppet är beräknat på 10 424 582 aktier.

Styrelsens intygande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 13 mars 2018

Jan Fock
Styrelseordförande

Caesar Åfors
Vice styrelseordförande

Maria Engholm
Styrelseledamot

Bengt-Erik Jansson
Styrelseledamot

Göran Lindell
Styrelseledamot

Susanne Petersson
Styrelseledamot

Jonas Rosman
Styrelseledamot

Mikael Sundquist
Styrelseledamot

Christer Villard
Styrelseledamot

Susanne Lindberg
Arbetsagarrepresentant

Linnéa Niklasson
Arbetsagarrepresentant

Anna Sandqvist
Arbetsagarrepresentant

Sören Westin
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 13 mars 2018

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Årsredovisningen och koncernredovisningen har, som framgår ovan, godkänts för utfärdande av styrelsen den 13 mars 2018. Koncernens resultaträkning, rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning samt moderbolagets resultaträkning, rapport över totalresultat och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 18 maj 2018.

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Länsförsäkringar AB (publ), org nr 556549-7020

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar AB (publ) för år 2017 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 42-49. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 32-119 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Mina uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 42-49. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt resultaträkningen och rapport över finansiell ställning för koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-31 samt 122-129. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensam ansvarig för mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar AB (publ) för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 42-49 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Min granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att min granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Jag anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mina uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2-6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Stockholm den 13 mars 2018

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Styrelse och revisorer

1 Jan Fock

Styrelsens ordförande sedan 2012. Född 1949. Invald 2012. **Utbildning:** Agronom, ekonom **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Halland och Länsförsäkringar Skåne, ledamot Halmstad Högskola, Lunds universitet Campus Helsingborg, Länsförsäkringar Mäklarservice, Länsförsäkringar Kapitalförvaltning, ordförande Aragon/Kaupthing Bank, Stadshypotek Halland och Stadshypotek Skåne, vice ordförande Länsförsäkringar Sak och Agria Djurförsäkring, ledamot Flyinge AB.

2 Caesar Åfors

Styrelsens vice ordförande sedan 2017. Född 1959. Invald 2016. Vd för egen verksamhet på Virå Bruk. **Utbildning:** Jägmästare **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Länsförsäkringar Södermanland, ledamot Lansa AB, Intea Fastigheter AB och CRK Forest management AB. **Tidigare erfarenhet:** Ledamot i Länsförsäkringar Bank, CFO och vice vd Klöver AB (publ).

3 Maria Engholm

Född 1967. Vd/Koncernchef HSB Dalarna. Invald 2015. **Utbildning:** Civilekonom **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Dalarnas Försäkringsbolag, Dalarnas Försäkringsbolags Förvaltnings AB, ledamot HSB Riksförbund samt HSB Projektpartner AB. **Tidigare erfarenhet:** Ledamot Länsförsäkringar Bank, vd Triple Steelix, vd Folke i Borlänge AB, kommundalsförbundsdirektör Region Siljan, ledamot Sparbanken Dalarna.

4 Bengt-Erik Jansson

Född 1953. Styrelseordförande Länsförsäkringar Uppsala. Invald 2017. **Utbildning:** Agronom, ekonom **Tidigare erfarenhet:** Affärsområdeschef Livsmedel och vice vd Kiwa Sverige AB, Chef, IT och Affärservice, Lantmännen Lantbruk.

5 Göran Lindell

Född 1954. Invald 2014. **Utbildning:** Ekonom Linköpings universitet **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Jönköping. **Tidigare erfarenhet:** Kommunalråd och riksdagsledamot.

6 Susanne Petersson

Född 1962. Vd Länsförsäkringar Skåne. Invald 2016. **Utbildning:** Civilekonom **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Skåne, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation. **Tidigare erfarenhet:** Vd Nordea Finans AB, ledamot Länsförsäkringar Bank AB och Wasa Kredit AB.

7 Jonas Rosman

Född 1963. Vd Länsförsäkringar Skaraborg. Invald 2014. **Utbildning:** Gymnasieekonom, lantbruksutbildning **Tidigare erfarenhet:** Redovisningskonsult, affärschef LRF Konsult, chefsekonom LRF Konsult, vd Hushållningssällskapet Skaraborg.

8 Mikael Sundquist

Född 1961. Vd Länsförsäkringar Bergslagen. Invald 2014. **Utbildning:** Civilekonom **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Handelskammaren Mälardalen. **Tidigare erfarenhet:** Ledamot 1:a Västmanlandsfonden, Länsförsäkringar Sak, ordförande Länsförsäkringar Mäklarservice, chefsbefattningar inom Länsförsäkringar och Handelsbanken.

9 Christer Villard

Född 1949. Direktör. Invald 2013. **Utbildning:** Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Stockholm, Wallenstam AB, Drottningholmsteaterns Vänförening och Accvi AB. Ledamot AB Segulah, Greta Hamiltons familjestiftelse, Joen Fagerbergs stiftelse inom Stockholms Borgerskap, Stiftelsen Drottningholms slottsteater.

Arbetstagarrepresentanter

10 Susanne Lindberg

Född 1967. Arbetstagarrepresentant. Invald 2012. **Utbildning:** Gymnasieekonom, IFU diplomerad inom sak- och livförsäkring, diplomerad i personskadereglering inom Länsförsäkringar. **Övriga styrelseuppdrag:** Vice ordförande FTF, ordförande länsförsäkringsgruppens personalförening, suppleant Länsförsäkringar Fondliv, suppleant Länsförsäkringar Liv, styrelseledamot Försäkringsbranschens pensionskassa.

Suppleant: Mirek Swartz.

11 Linnéa Niklasson

Född 1958. Arbetstagarrepresentant. Invald 2014. **Utbildning:** Systemutvecklare, gymnasieekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Sak, Agria Djurförsäkring, ordförande Länsförsäkringar AB FTF-klubb, kassör länsförsäkringsgruppens personalförening LFP, FTF förbundsstyrelse. **Tidigare erfarenhet:** Objektspecialist, Testledare, Change Management Länsförsäkringar AB, Systemutvecklare Agria, Ordförande Agria-Personalklubb, Gruppchef Kundreskontra/IT.

Suppleant: Mirek Swartz.

12 Anna Sandqvist

Född 1963. Compliance. Arbetstagarrepresentant. Invald 2014. **Utbildning:** Fil. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Försäkringsaktiebolaget Agria, ordförande SACO-förening Länsförsäkringar AB. **Tidigare erfarenhet:** AMF Pension, Wasa Försäkring.

Suppleant: Tomas Hansson

Styrelsens sekreterare: Olle Törnell. Född 1958. Chefsjurist. Anställd 1992. **Utbildning:** Jur. kand., Uppsala universitet. **Tidigare erfarenhet:** Chefsjurist Wasa Försäkring, bankjurist Nordbanken. **Revisorer:** Mårten Asplund. Revisor, ordinarie, vald av årsstämman. Auktoriserad revisor, KPMG AB. Anders Tagde. Revisor, suppleant, vald av årsstämman. Auktoriserad revisor, KPMG AB.

Koncernledning

1 Sören Westin

Född 1953. Anställd 2008. Vd Länsförsäkringar AB. **Utbildning:** Ekonomi licentiat Umeå universitet. **Styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv. Ledamot Länsförsäkringar Liv, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, Utile Dulci 2 HB, Stiftelsen Länsförsäkringsbolagens Forskningsfond och Trafikförsäkringsföreningen. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Jämtland, vd AB Länstidningen, medlem Samhall ABS företagsledning.

2 Susanne Bergh

Född 1969. Anställd 1989. Chef Kund- och kanalstöd. **Utbildning:** Diplomrad marknadsekonom. **Tidigare erfarenhet:** Olika befattningar inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Senast som chef för digital utveckling Länsförsäkringar Bank.

3 Anders Borgcrantz

Född 1961. Anställd 2003. Vd Länsförsäkringar Bank. **Utbildning:** Civilekonom. **Styrelseuppdrag:** Ordförande Wasa Kredit, Länsförsäkringar Hypotek. Ledamot Länsförsäkringar Fondförvaltning, Svenska Bankföreningen, UC AB. **Tidigare erfarenhet:** Vice vd FöreningsSparbanken, vd Spintab, Regionchef FöreningsSparbanken, vd Sparbanken Finans.

4 Jimmy Fredrixon

Född 1960. Anställd 1981. Tf Chef Affärsstöd. **Utbildning:** Ekonom. Ashridge Business School i London. **Tidigare erfarenhet:** Olika befattningar inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Ansvarig för internationella samarbetet inom Eurapco.

5 Tua Holgersson

Född 1964. Anställd 2013. Vd Länsförsäkringar Fondliv. **Utbildning:** Studier i Kommunikationsvetenskapliga programmet. **Styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Gruppliv, Länsförsäkringar Mäklarservice. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Gävleborg, vd Skandia Rådgivning, affärschef Skandia Liv, försäljningschef, marknadschef Skandia-banken.

6 Göran Laurén

Född 1962. Anställd 2007. Chef kapitalförvaltning. **Utbildning:** Executive MBA Stockholms universitet. **Styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Sak Fastighets AB och Utile Dulci 2 HB. **Tidigare erfarenhet:** CIO Länsförsäkringar AB, vice vd Länsförsäkringar Hypotek, finansdirektör SBAB.

7 Malin Rylander-Leijon

Född 1970. Anställd 2001. CFO. Chef Ekonomi & Finans. **Utbildning:** Förvaltningslinjen nationalekonomisk inriktning Uppsala universitet. **Styrelseuppdrag:** Ledamot Utile Dulci 2 HB. **Tidigare erfarenhet:** Revisor SET Revisionsbyrå och olika befattningar inom Länsförsäkringar AB-koncernen senast som chefscontroller Länsförsäkringar AB-koncernen och Chef Ekonomi & Control Liv.

8 Ann Sommer

Född 1959. Anställd 1988. Vd Länsförsäkringar Sak. **Utbildning:** Civilekonom. **Styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar GrupplivförsäkringsAB, ordförande Agria Djurförsäkring. Ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice, Humlegården, SOS International, SSF Svenska Stöldskyddsföreningen, Amice (Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe, Svensk Kooperation. **Tidigare erfarenhet:** Vd WASA International, vd WASA International UK, ledamot Equatorial Re Singapore och ledamot i Skogsstyrelsen och Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag.

9 Jörgen Svensson

Född 1959. Anställd 2008. Vd Länsförsäkringar Liv. **Utbildning:** Studier i ekonomi, juridik och marknadsföring Lunds universitet, AMP Handels-högskolan. **Styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Blekinge, olika chefsbefattningar Skandia och If.

10 Lena Tollerz Törn

Född 1972. Anställd 2017. CIO. **Utbildning:** Civilekonom vid Handelshögskolan i Stockholm. **Tidigare erfarenhet:** CIO ÅF AB, COO SPP Pension och Försäkring AB, CIO Skatteverket, Manager Accenture.

Adjungerade

11 Carin Dunér

Född 1962. Anställd 2012. HR-direktör. **Utbildning:** Linjen för personal- och arbetslivsfrågor Uppsala universitet. **Tidigare erfarenhet:** HR-chef Swedbank Large Corporates & Institutions, HR-chef Nordea Securities, HR-/chefsbeftattningar Nordea Markets, Ericsson Radio Systems, Sveriges Lantbruksuniversitet.

12 Leli Kjellin

Född 1957. Anställd 1988. Chef Strategisk planering. **Utbildning:** Juristutbildning Stockholms universitet. **Tidigare erfarenhet:** Vice vd Länsförsäkringar Gruppliv, chef Företags- och Lantbruksutveckling och chef Marknadsutveckling Länsförsäkringar AB.

13 Olle Törnell

Född 1958. Anställd 1992. Chefsjurist. **Utbildning:** Jur. kand., Uppsala universitet. **Tidigare erfarenhet:** Chefsjurist Wasa Försäkring och bankjurist Nordbanken.

14 Fanny Wallér

Född 1962. Anställd 2012. Kommunikationsdirektör. **Utbildning:** Fil. kand. Statskunskap, Nationalekonomi och språk, Uppsala universitet. **Tidigare erfarenhet:** Koncernmarknadschef Intrum Justitia, marknads- och försäljningschef SEB Retail Banking, marknadschef SEBs internetenhet och produktchef Eurocard.

Definitioner

Direkt försäkring

Försäkringsavtal som utgör avtal direkt mellan försäkringsgivare och försäkringstagare. Försäkringsföretaget är här, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagaren.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Omfattar kostnader för försäljning, förvaltning och administration i försäkringsrörelsen.

Driftskostnadsprocent, skadeförsäkring

Driftskostnader i försäkringsrörelsen i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Efter avgiven återförsäkring

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsföretag själv står risken för och som inte återförsäkras hos andra försäkringsföretag. Ibland används även begreppet för egen räkning.

Försäkringsersättning

Kostnaden för inträffade skador, inklusive kostnaden för skador som ännu inte har anmälts till försäkringsföretaget. I kostnaden ingår också avvecklingsresultat, det resultat som uppkommer på i närmast föregående bokslut gjord avsättning för oreglerade skador. Avvecklingsresultatet uppkommer genom att vissa i avsättningen ingående skador under perioden antingen slutreglerats med annat belopp än det avsatta eller har omvärderats i avvaktan på slutlig reglering.

Försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, livförsäkringsavsättningar samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. För livförsäkring ska avsättningen motsvara värdet av försäkringsföretagets garanterade försäkringsåtaganden.

Förvaltningskostnadsprocent, livförsäkring

Summan av driftskostnader och skaderegleringskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte har betalats ut placeras företaget under tiden så det ger en avkastning. Den beräknade räntan (kalkylränta) på dessa placeringar förs över från kapitalavkastningen till försäkringsrörelsen.

Kapitalkvot

Kapitalbas i förhållande till solvenskapitalkrav, enligt Solvens II-direktivet i svensk rätt.

Kapitalbas, bank

Kapitalbasen består av summan av primärt och supplementärt kapital samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Kapitaltäckningsgrad, bank

Utgående kapitalbas i relation till utgående riskvägt belopp.

K/I-tal, bank

Summa kostnader i förhållande till summa intäkter. K/I-talet beräknas före och efter kreditförluster.

Konsolideringsgrad, livförsäkring

Kvoten mellan marknadsvärdet på totala nettotillgångar och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Konsolideringsgrad, skadeförsäkring

Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Konsolideringskapital

Summan av eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatteskuld, förlagslån och övervärden på tillgångar.

Kreditförluster netto, bank

Konstaterade kreditförluster och reserveringar för kreditförluster med avdrag för återvinningar avseende fordringar samt årets nettokostnad avseende kreditförluster för garantier och andra ansvarsförbindelser.

Kreditförlustnivå i förhållande till utlåning, bank

Kreditförluster netto i förhållande till redovisat värde för utlåning till allmänhet och till kreditinstitut.

Kärnprimärkapital, bank

Totalt primärkapital exklusive primärkapitaltillskott.

Kärnprimärkapitalrelation, bank

Kärnprimärkapital i relation till riskvägt belopp.

Omkostnadsprocent, skadeförsäkring

Summan av driftskostnader i försäkringsrörelsen och skaderegleringskostnader i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring.

Placeringsmarginal, bank

Räntenetto i förhållande till genomsnittlig balansomslutning.

Premieinkomst

Premier som betalats in under året eller är upptagna som fordran vid årets slut eftersom de har förfallit till betalning. Premieinkomst är ett vanligt mått på försäkringsrörelsens volym.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som avser räkenskapsåret.

Primärkapital, bank

Primärkapital är en del av kapitalbasen och består av eget kapital och primärkapitaltillskott. Avdrag görs för bland annat uppskjutna skattefordringar, goodwill och andra immateriella tillgångar, investeringar i finansiella företag samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Primärkapitalrelation, bank

Utgående primärkapital i relation till utgående riskvägt belopp.

Resultat per aktie

Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare i förhållande till genomsnittligt antal aktier under året.

Risnexponeringsbelopp, bank

Risnexponeringsbeloppet beräknas genom att ett instituts kapitalkrav för tillgångar i balansräkningen, poster utanför balansräkningen, operativ risk och kreditvärdighetsjusteringsrisk multipliceras med 12,5.

Räntabilitet på eget kapital

Rörelseresultat minus schablonskatt 22,0 procent i förhållande till genomsnittligt eget kapital justerat för kapitaltillskott och för primärkapitallån.

Räntenetto, bank

Ränteintäkter för utlåning till allmänhet, kreditinstitut och intäkter för räntebärande värdepapper minskat med kostnader för in- och upplåning från allmänhet, kreditinstitut och kostnader för räntebärande värdepapper.

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat

Premieintäkter minskat med försäkringsersättningar, skaderegleringskostnader och driftskostnader i försäkringsrörelsen plus resultatet av avgiven återförsäkring och kapitalavkastning överförd från finansrörelsen.

Skadeprocent

Förhållandet mellan försäkringsersättningar, inklusive skaderegleringskostnader och premieintäkter efter avgiven återförsäkring.

Supplementärt kapital, bank

Består huvudsakligen av tidsbundna förlagslån.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar i förhållande till genomsnittligt verkligt värde på förvaldade tillgångar.

Totalkostnadsprocent, skadeförsäkring

Summan av driftskostnader, försäkringsersättningar och skaderegleringskostnader i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring.

Återförsäkring

Om ett försäkringsföretag inte kan, eller vill, bära hela ansvaret mot försäkringstagarna, återförsäkrar företaget delvis de tecknade försäkringarna hos andra försäkringsföretag. I det förstnämnda talas om avgiven återförsäkring och hos de sistnämnda företagen om mottagen återförsäkring.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB-koncernens resultat- och balansräkning

Resultaträkning		
Mkr	2017	2016
Premieinkomst, netto	1 533	1 720
Kapitalavkastning, netto	4 770	6 027
Försäkringsersättningar	-5 404	-5 683
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	1 990	1 221
Driftskostnader	-417	-447
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	2 472	2 838
icke-tekniska poster	-96	-110
Resultat före skatt	2 376	2 728
Skatt	-13	-46
Årets resultat	2 363	2 682
Poster som inte kan omföras till årets resultat	-	-
Årets totalresultat	2 363	2 682

Balansräkning		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar		
Materiella tillgångar	2	2
Placeringstillgångar	109 478	112 570
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk	5 869	4 810
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	472	477
Fordringar	1 219	1 909
Andra tillgångar	5 420	4 763
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	102	143
Summa tillgångar	122 563	124 675
Eget kapital, avsättningar och skulder		
Aktiekapital	8	8
Fonder samt periodens resultat	24 396	23 042
Försäkringstekniska avsättningar	84 296	87 408
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	5 869	4 810
Avsättningar för andra risker och kostnader	150	239
Depåer från återförsäkrare	472	477
Skulder	7 161	8 479
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	210	212
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	122 563	124 675

Rapportdagar 2018

Kvartal 1:

Delårsrapport januari-mars 2018 för Länsförsäkringar Bank	25 april
Delårsrapport januari-mars 2018 för Länsförsäkringar Hypotek	25 april

Kvartal 2:

Delårsrapport januari-juni 2018 för Länsförsäkringar Bank	19 juli
Delårsrapport januari-juni 2018 för Länsförsäkringar Hypotek	19 juli
Delårsrapport januari-juni 2018 för länsförsäkringsgruppen	29 augusti

Kvartal 3:

Delårsrapport januari-september 2018 för Länsförsäkringar Bank	25 oktober
Delårsrapport januari-september 2018 för Länsförsäkringar Hypotek	25 oktober

Adresser

Länsförsäkringar Norrbotten

Box 937
971 28 Luleå
Besök: Köpmantorget
Tfn: 0920-24 25 00
E-post: info@LFnorrboten.se

Länsförsäkringar Västerbotten

Box 153
901 04 Umeå
Besök: Nygatan 19
Tfn: 090-10 90 00
E-post: info@LFvasterbotten.se

Länsförsäkringar Jämtland

Box 367
831 25 Östersund
Besök: Prästgatan 18
Tfn: 063-19 33 00
E-post: info@lfz.se

Länsförsäkringar Västernorrland

Box 164
871 24 Härnösand
Besök: Köpmangatan 13
Tfn: 0611-36 53 00
E-post: info@lfy.se

Länsförsäkringar Gävleborg

Box 206
801 03 Gävle
Besök: Drottninggatan 35
Tfn: 026-14 75 00
E-post: info@lfgavleborg.se

Dalarnas Försäkringsbolag

Box 3
791 21 Falun
Besök: Slaggatan 9
Tfn: 023-930 00
E-post: info@dalarnas.se

Länsförsäkringar Värmland

Box 367
651 09 Karlstad
Besök: Köpmannagatan 2 A
Tfn: 054-775 15 00
E-post: info@LFvarmland.se

Länsförsäkringar Uppsala

Box 2147
750 02 Uppsala
Besök: Fyrisborgsgatan 4
Tfn: 018-68 55 00
E-post: info.uppsala@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bergslagen

Box 1046
721 26 Västerås
Besök: Stora Gatan 41
Tfn: 021-19 01 00
E-post: info@lfbergslagen.se

Länsförsäkringar Stockholm

169 97 Solna
Besök: Telegrafgatan 8A
Tfn: 08-562 830 00
E-post: stockholm@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Södermanland

Box 147
611 24 Nyköping
Besök: Västra Storgatan 4
Tfn: 0155-48 40 00
E-post: info@lfs.se

Länsförsäkringar Göteborg och

Bohuslän
404 84 Göteborg
Besök: Lilla Bommen 8
Tfn: 031-63 80 00
E-post: info@gbg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Skaraborg

Box 600
541 29 Skövde
Besök: Rådhusgatan 8
Tfn: 0500-77 70 00
E-post: info@LFskaraborg.se

Länsförsäkringar Östgöta

Box 400
581 04 Linköping
Besök: Platensgatan 11
Tfn: 013-29 00 00
E-post: info@lfostgota.se

Länsförsäkringar Älvsborg

Box 1107
462 28 Vänersborg
Besök: Vallgatan 21
Tfn: 0521-27 30 00
E-post: info@alvsborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Gotland

Box 1224
621 23 Visby
Besök: Österväg 17
Tfn: 0498-28 18 50
E-post: info@lfgotland.se

Länsförsäkringar Jönköping

Box 623
551 18 Jönköping
Besök: Barnarpsgatan 22
Tfn: 036-19 90 00
E-post: info@lfj.se

Länsförsäkringar Halland

Box 518
301 80 Halmstad
Besök: Strandgatan 10
Tfn: 035-15 10 00
E-post: info@LFhalland.se

Länsförsäkring Kronoberg

Box 1503
351 15 Växjö
Besök: Kronobergsgatan 10
Tfn: 0470-72 00 00
E-post: info@LFkronoberg.se

Länsförsäkringar Kalmar län

Box 748
391 27 Kalmar
Besök: Norra Långgatan 17
Tfn: 020-66 11 00
E-post: info@LFkalmar.se

Länsförsäkringar Blekinge

Box 24
374 21 Karlshamn
Besök: Drottninggatan 56
Tfn: 0454-30 23 00
E-post: info@lfblekinge.se

Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad

Box 133
291 22 Kristianstad
Besök: Tivoligatan 6
Tfn: 044-19 62 00
E-post: info.goinge-kristianstad@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Skåne

Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 80 00
E-post: info.skane@lansforsakringar.se

GENEMSAMMA BOLAG

Länsförsäkringar AB

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Liv

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondliv

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Sak

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bank

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Hypotek

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondförvaltning

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Wasa Kredit

Box 6740
113 85 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-635 38 00
E-post: info@wasakredit.se

Agria Djurförsäkring

Box 70306
107 23 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 421 00
E-post: info@agria.se

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling

Box 518
101 30 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 010-219 54 00
E-post: info@lansfast.se

Länsförsäkringar Mäklarservice

Box 27120
102 52 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-588 490 00
E-post: info.maklarservice@lansforsakringar.se

Humlegården Fastigheter

Box 5182
114 34 Stockholm
Besök: Engelbrektsplan 1
Tfn: 08-678 92 00
E-post: info@humlegarden.se

Produktion: Länsförsäkringar AB i samarbete med Intellecta.

Foto: Länsförsäkringars bildbank, Jimmy Eriksson. Tryck: GöteborgsTryckeriet. Vi trycker på det miljövänliga.

